

වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තාව හා ගිණුම්
வருடாந்த செயற் திறன் அறிக்கை மற்றும் கணக்குகள்
ANNUAL PERFORMANCE REPORT & ACCOUNTS **2017**

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය
மகாவலி அபிவிருத்தி மற்றும் சுற்றாடல் ரிரதி அமைச்சு
Ministry of Mahaweli Development and Enviroment

වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තාව හා ගිණුම 2017

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය
ශ්‍රී ලංකාව

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

අතිගරු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මැතිතුමා
මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍ය

මහින්ද අමරවීර මැතිතුමා
ගරු මහවැලි සංවර්ධන රාජ්‍ය අමාත්‍ය

අනුරාධ ජයරත්න මැතිතුමා
ගරු මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය

අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රධාන නිලධාරීන්

අනුර දිසානායක මහතා
ලේකම්

ශාන්තා විජේරත්න මිය
රාජ්‍ය ලේකම් (මහවැලි සංවර්ධන)

ආර් ඒ ආර් ආර් රූපසිංහ මහතා
අතිරේක ලේකම් (පාලන)

එම් ජී ඩබ්ලිව් එම් ඩබ්ලිව් ටී බී දිසානායක මහතා
අතිරේක ලේකම් (පරිසර ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම්)

එම් පී ඩී යූ කේ මාපා පතිරණ මහතා
අතිරේක ලේකම් (පරිසර ව්‍යාපෘති හා අධ්‍යාපන පුහුණු)

ඩබ්ලිව් එම් ඒ පී බී වන්නිනායක මහතා
අතිරේක ලේකම් (ස්වභාවික සම්පත්)

සී එච් දේවෙන්ද්‍ර මහත්මිය
අතිරේක ලේකම් (තාක්ෂණ)

ඩී අබේසුරිය මහතා
ප්‍රධාන මූල්‍ය නිලධාරී

අමාත්‍යාංශයට අයත් රාජ්‍ය හා ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන ප්‍රධානීන්

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය ගෝඨාභය ජයරත්න මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව අනුර සතුරුසිංහ මහතා	- වන සංරක්ෂක ජනරාල්
වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව බී කේ ප්‍රහාන් වන්දනීර්ති මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මහාචාර්ය මර්වින් ධර්මසිරි මහතා	- සභාපති
පී බී හේමන්ත ජයසිංහ මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය අද්මිරාල් රෝහණ පෙරේරා මහතා	- සභාපති
ආචාර්ය පී.බී. ටර්නි ප්‍රදීප් කුමාර මහතා	- සාමාන්‍යාධිකාරී
මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය ආචාර්ය ඩී.එම්.ඩී.ඕ.කේ. දිසානායක මහතා	- සභාපති
එම්.එල්. ගම්මන්පිල මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පුහුණු හා අභ්‍යාස ආයතනය නවරත්න බංඩාර අලහකෝන් මහතා	- සභාපති
ආචාර්ය ප්‍රශාන් ග්‍රැන්සිස් මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව පී. දිසානායක මහතා	- සභාපති
කේ සිරිනිවංශ මහතා	- සාමාන්‍යාධිකාරී
භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය නිමල් බෝපගේ මහතා	- සභාපති
මාහාචාර්ය රොෂාන් ප්‍රනාන්දු මහතා	- අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් වැ.බ.
මහවැලි උපදේශන කාර්යාංශය අචාර්ය හර්ෂ සමරවීර මහතා	- සභාපති
ඉංජිනේරු කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශන කාර්යාංශය ඉංජිනේරු ජී ඩී ජී පියතිලක මහතා	- සභාපති

බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂකවරු

මොරගහකන්ද හා කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ඉංජිනේරු ඩී.ඩී. විජයරත්න මහතා	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ඉංජිනේරු අචාර්ය සුනිල් ද සිල්වා මහතා	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
වේලි ආරක්ෂණ හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය ඉංජිනේරු ආනන්ද සෙල්ලහේවා මහතා	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
මහවැලි ජල සම්පත් සුරක්ෂිත හා ආයෝජන වැඩසටහන ඉංජිනේරු කේ.ආර්.නීල් බණ්ඩාර	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය අනුර ද සිල්වා මහතා	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ
ඒකාබද්ධ ජල කළමනාකරණ ප්‍රවේශයක් තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපයේ දේශගුණික විපර්යාසවලට කුඩා ඉඩම් හිමි ගොවීන්ගේ මුහුණදීමේ ශක්තිය වර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ඉංජිනේරු යසස් බණ්ඩාරනායක මහතා	- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ

අමාත්‍යාංශයේ කාර්ය භාර්ය

- මහවැලි සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය තුළින් ප්‍රශස්ථ ජල කළමනාකරණයක් සහ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම.
- මහවැලි බල ප්‍රදේශ තුළ වාරි සහ කෘෂි පහසුකම් වැඩි දියුණු කරමින් ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.
- මහවැලි ජනපදිකයින්ගේ ඉඩම් අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීම.
- මහවැලි ජලපෝෂක ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය.
- මහවැලි හා සියළුම අතු ගංඟා ආශ්‍රිතව පරිසර හිතකාමී පුනර්ජනනීය විදුලිබල ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම හා නියාමනය.
- මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා වැඩ සටහන අනුව දේශගුණික විපර්යාස හමුවේ මහා ජල කළමනාකරණ ක්‍රමවේද හඳුන්වාදීම හා සමාජගත කිරීම.
- උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මගින් මහවැලි ගංඟා ද්‍රෝණියේ අතිරික්ත ජලය මොනරාගල/ වැල්ලවාය වැනි වියලි ප්‍රදේශවල ජන ජීවිතය ඉහල නැංවීම සඳහා යොදාගැනීම, සහ ජාතික විදුලිබල පද්ධතියට මෙගාවොට් 125ක පුනර්ජනනීය බල ශක්තිය එක්කිරීම.
- වලව ගංඟා නිමින ආශ්‍රිතව වලව ව්‍යාපාරය තුළ කෘෂිකර්ම හා සමාජ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම.
- ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහි ලා උපයෝගී කර ගැනීම පිණිස පාර්ශවකරුවන්ගේ සහායත්වයෙන් පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් ක්ෂේත්‍ර තුළ ඇති ගැටළු හඳුනාගැනීම හා විශ්ලේෂණය කිරීම.
- පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණයට අදාළව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමට අදාළ පාර්ශවකරුවන්ට දැනුම් දීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම තහවුරු කිරීම.
- පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ උපායමාර්ගික පරිසර ඇගයීම් සිදු කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්සන් තබා ඇති බහු පාර්ශවික පාරිසරික සම්මුතීන්ට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඉටුකළ යුතු ජාත්‍යන්තර බැඳීම් ඉටු කිරීම තහවුරු කිරීම.
- පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත්වලට අනුකූල වූ ප්‍රතිපත්තින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවන පරිදි උපාය මාර්ග හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම් පිළියෙළ කිරීම හා නියමු ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් ක්ෂේත්‍රයට අදාළ පසු විපරම් කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් සැකසීම හා පසු විපරමෙන් ලැබෙන තොරතුරු මත පරිසර කළමනාකරණය සඳහා සුදුසු ක්‍රමෝපායයන් යෙදීම.
- ප්‍රතිපත්තින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී පරිසරයට සිදුවන බලපෑම් පිළිබඳ පර්යේෂණ පැවැත්වීම, එම තොරතුරු විශ්ලේෂණය කිරීම සහ එම තොරතුරු මහජනතාව ඇතුළු අදාළ අංශ වලට යොමු කිරීම.
- යහපත් වූ පරිසර කළමනාකරණයක් සඳහා රාජ්‍ය හා දේශපාලන අංශවල කැපවීම සඳහා සුදුසු පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම.
- පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් වලට අදාළ ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රතිසංස්කරණ සහ වෙනත් ප්‍රධාන පාරිසරික ක්‍රියාදාමයන් පිළිබඳව ජාතික මට්ටමෙන් ජනතාව දැනුවත් කිරීම.

පටුන
 හැඳින්වීම ..... 1.
 මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශ මූල්‍ය ප්‍රගති සාරාංශය ..... 2.

I වන කොටස

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයට අයත් ආයතන රාජ්‍ය හා ව්‍යාවස්ථාපිත ආයතනවල ප්‍රගතිය ..... 3.

1. ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය ..... 05.
2. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ..... 16.
3. වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව ..... 32.
4. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ..... 41.
5. ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය ..... 58.
6. මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය ..... 62.
7. සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය ..... 77.
8. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව ..... 88.
9. භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය ..... 92.
10. ඉංජිනේරු කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශන කාර්යාංශය ..... 98.
11. මහවැලි උපදේශන කාර්යාංශය ..... 104.

II වන කොටස

බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය ..... 107.

1. මොරගහකන්ද කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ..... 109.
2. උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ..... 120.
3. වේලි ආරක්ෂණ හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය ..... 126.
4. මහවැලි ජල සම්පත් සුරක්ෂිතතා හා ආයෝජන වැඩසටහන ..... 132.
5. පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය ..... 143.

III වන කොටස

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ එක් එක් අංශ මගින් ක්‍රියාත්මක වැඩසටහන්වල ප්‍රගතිය ..... 149.

1. වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා ජාතික ඕසෝන් ඒකකය ..... 151.
2. ජෛව විවිධත්ව අංශය ..... 159.
3. දේශගුණ විපර්යාස අංශය ..... 168.
4. භූමි සම්පත් අංශය ..... 178.
5. පරිසර දූෂණ පාලන හා රසායන ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ අංශය ..... 187.
6. වන සම්පත් අංශය ..... 191.
7. පරිසර සැලසුම් හා ආර්ථික අංශය ..... 196.

8.	ආයෝජන ප්‍රවර්ධන අංශය	204.
9.	පරිසර අධ්‍යාපන හා ප්‍රවර්ධන අංශය.....	208.
10.	ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් හා නියාමන අංශය	210.
11.	අන්තර්ජාතික සබඳතා අංශය	211.
12.	නීති අංශය	214.
13.	ආයතන අංශය	214.
14.	විමර්ශන අංශය	215.
15.	මානව සම්පත් අංශය	215.

IV වන කොටස

මූල්‍ය විශ්ලේෂණය සහ ගිණුම් සාරාංශය	217.
--	------

V වන කොටස

අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා.....	227.
-----------------------------	------

1. හැඳින්වීම

පරිසර සංරක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයට අමතරව මහවැලි විශේෂ බල ප්‍රදේශ සංවර්ධනය කිරීම සහ එම ප්‍රදේශවල ජීවත්වන පුරවැසියන්ගේ ජීවන තත්වය ඉහල නැංවීම හා ආයෝජන අවස්ථා වැඩිදියුණු කිරීමේ වගකීම් සඳහාද උරුමයින් “මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය” ලෙස 2015 වර්ෂයේ සිට වඩා පුළුල් කාර්යභාරයක් සිදුකරමින් මහවැලි සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයේ හා පරිසර කළමනාකරණ හා ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහිලා පසුගිය වසරතුල සිදු කරන ලද කාර්යභාරය “වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තාව හා ගිණුම් 2017” යන නමින් මෙම වාර්තාව ඉදිරිපත් කරයි. මෙම වාර්තාව මගින් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් 2017 වර්ෂයේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද වැඩසටහන් හා ක්‍රියාකාරකම්වල අත්පත් කර ගන්නා ලද ප්‍රගතිය ඉදිරිපත් කරනු ලබන අතර අමාත්‍යාංශයට අනුබද්ධ සියළුම පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් සකසන ලද ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම “හරිත ලංකා” සහ “පුනරුදය” පරිසර සංරක්ෂණ ජාතික වැඩසටහන 2016 – 2018 හි එක් එක් තේමාන්විත ක්ෂේත්‍ර යටතේ 2017 වර්ෂයේ දී අත්පත් කර ගන්නා ලද ප්‍රගතිය මෙහි දක්වා ඇත.

ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වේගවත්වීමත් ජනතාවගේ ජීවන ක්‍රමය වෙනස්වීමත් හේතුවෙන් පරිසරයට ඇතිවන බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා පරිසර විෂය භාර අමාත්‍යාංශය සහ අනුබද්ධ ආයතන ප්‍රමුඛ සමස්ත රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණයම ආයතනික, නෛතික හා තාක්ෂණික රාමුව ශක්තිමත් කරගනිමින් පවතින සමයක පරිසර සංරක්ෂණය මෙන්ම යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මගින් ජනතාවගේ ජීවන තත්වය තිරසර හා සකසුරුවම් ගොඩනැංවීම සඳහා විෂයභාර අමාත්‍යතුමන් ලෙස අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ නායකත්වය යටතේ 2017 වසරේදී මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයට හැකි විය.

එමෙන්ම පරිසර සංරක්ෂණය හා ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය මෙන්ම මහවැලි ප්‍රදේශයන්හි මනා ජල කළමනාකරණයන් හඳුන්වා දෙමින් පරිසර සංරක්ෂණය මෙන්ම මහවැලි සංවර්ධනය යන අංශ දෙක සංවර්ධනය මගින් ආර්ථික ශක්‍යතාවයන් වැඩිදියුණු කිරීම හා දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරු කිරීමත් මගින් ජනතාවගේ වර්තමාන හා අනාගත සම්පත් අවශ්‍යතා තහවුරු කරනු ඇත.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය, සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය, රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව, භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය, මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය පරිසර සංරක්ෂණ අංශය යටතට ගැනෙන ආයතන වන අතර ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය, ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳව මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය, මහවැලි උපදේශන කාර්යාංශය මහවැලි සංවර්ධන අංශය යටතට ගැනෙන ප්‍රධාන ආයතන වේ.

රජයේ සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයේ ප්‍රමුඛස්ථානයක් ගනු ලබන මොරගහකන්ද/ කළුගහ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, වේලි ආරක්ෂණ සහ ජලසම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය, මහවැලි ජල සම්පත් සුරක්ෂිත හා ආයෝජන වැඩසටහන හා පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතීන් මෙන්ම අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක ආයතන හා සියළු අංශ මගින් සිදුකරනු ලබන සංවර්ධන කටයුතුවල කාර්යසාධනය පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට මෙම වාර්තාව මගින් අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

සමස්ථ අමාත්‍යාංශ මූල්‍ය ප්‍රගතිය

වැඩසටහන හා ව්‍යාපෘතිය	පුනරාවර්තන වියදම්			ප්‍රාග්ධන වියදම්		
	වෙන් කිරීම් (රු.)	වියදම (රු.)	%	වෙන් කිරීම් (රු.)	වියදම (රු.)	%
අමාත්‍ය කාර්යාලය	65,089,000	50,458,874	78	50,410,500	48,349,910	96
අමාත්‍යාංශ පරිපාලනය	287,068,000	268,071,775	93	139,700,000	77,197,043	55
පරිසර සංරක්ෂණය				2,638,980,145	1,009,269,598	38
රාජ්‍ය ආයතන	3,365,686,000	3,350,009,620	100	1,783,250,000	1,402,412,100	79
මහවැලි සංවර්ධනය				46,183,300,000	36,616,799,248	79
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව 283 -	218,455,000	213,420,646	98	1,116,200,000	981,656,165	88
වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව 291 -	1,339,784,000	1,293,639,704	97	885,700,000	883,997,675	99
එකතුව	5,276,082,000	5,175,600,619	98	52,797,540,645	41,019,681,739	78

I වන කොටස

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයට
අයත් රාජ්‍ය හා ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනවල
ප්‍රගතිය

1. ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය

2017 වසර තුළ සිදු කරන ලද සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්

සමුච්චිත මූල්‍ය ප්‍රගතිය

2017 වර්ෂය සඳහා මූල්‍යගත මුලු ප්‍රාග්ධන ආයෝජනය රු.මි. 3,385.40.කි. 2017 වර්ෂය අවසාන වන විට මූල්‍ය ප්‍රගතිය පහතින් දක්වා ඇත.

විස්තරය	අය වැය ප්‍රතිපාදන	රු. මි.	
		මුදා හරින ලද මුදල (2017 දෙසැම්බර් අග වන තුරු)	වියදම (2017 දෙසැම්බර් අග වන තුරු)
මහවැලි ව්‍යාපෘති	1,810.00	1,422.85	1,422.85
මහවැලි ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	500.00	433.00	433.00
බී කලාපයේ මාදුරුඔය දකුණු ඉවුරු සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	150.00	109.00	109.00
රිදීමාලියද්ද ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	110.00	79.90	79.90
රඹකැන් ඔය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	115.00	92.68	92.68
වැලිඔය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - එල් කලාපය (ඒ.අ)	400.00	316.42	316.42
මහවැලි ගැටමේ හං ඉවුර ආරක්ෂාකිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැංවීම (ඒ.අ)	16.50	15.50	15.50
හදිසි යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය ඇතුළු විශාල හා මධ්‍යම වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම (ඒ.අ)	273.50	180.67	180.67
කෘෂිකර්ම හා පඳු සම්පත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	220.00	179.55	179.55
කිවුල් ඔය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (ඒ.අ)	25.00	16.13	16.13
පරිපාලන හා නඩත්තු (ඒ.අ)	1,575.40	1,560.77	1,339.00
එකතුව	3,385.40	2,983.62	2,761.85

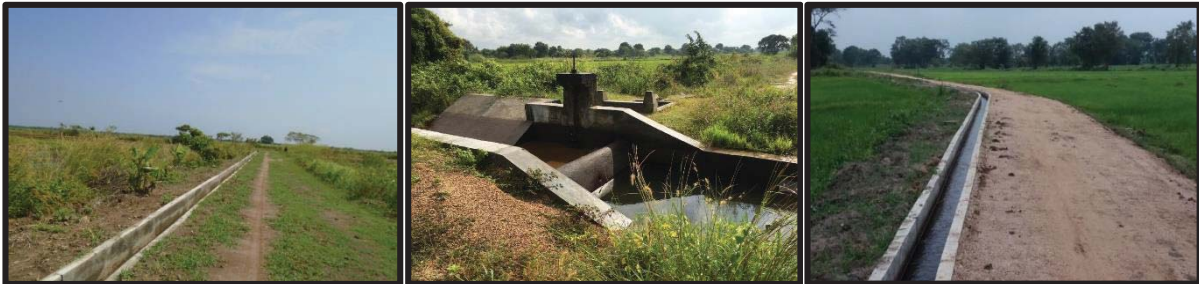
මහවැලි ව්‍යාපෘති

මහවැලි ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘතිය

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි 4,910 (සංශෝධිත අයවැය)
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2007-2018

මහවැලි ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘතිය වාරි ජල සැපයුම සුරක්ෂිත කරමින් කෘෂි ආර්ථිකය නැංවීම හරහා මාදුරුඔය ඉවුර ප්‍රදේශයේ වෙසෙන ග්‍රාමීය ප්‍රජාවගේ ආර්ථිකය සංවර්ධනය කිරීම අරමුණු කර ආරම්භ කරන ලදී. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් යටතට 1982 – 1986 කාලයේ ඉදිකරන ලද වාරිමාර්ග පද්ධති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ඇතුළත් වේ. (අ) මාදුරු ඔය දකුණු ඉවුර වාරිමාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය යටතේ යටතේ කි. මි. 52ක් වන ප්‍රධාන ඇල, කි.මි. 65ක් වන ශාඛා ඇලවල්, කි.මි.59ක් වන බෙදාහැරීමේ ඇලවල් කි.මි. 1,138ක් වන කෙත් ඇලවල්, කි.මි.54ක් වන පරිවහන ඇලවල්, කි.මි. 80ක් ග්‍රාමීය මාර්ග මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කටයුතු, හා කුඩා වැව් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ඇතුළුව ජල කළමනාකරණය සඳහා මාදුරුඔය වම් ඉවුරේ 1981- 1986 කාලය තුළ ඉදිකරන ලද වාරිමාර්ග ජාලය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම (ආ) ග්‍රාමීය ස්වයං ආධාරක ව්‍යාපෘති යටතේ ගොඩනගන ලද තෝරාගත් ජල සැපයුම් සේවා විධිමත් කර ප්‍රවර්ධනය කිරීම (ඇ) කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය උදෙසා සහය ලබා දීම මෙන්ම ගොවි සංවිධාන ශක්තිමත් කිරීම හා (ඈ) යෝග්‍ය පාරිසරික සංරක්ෂණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇතුළත් වේ.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන රු. මි. 500 න් රු. මි. 433 ක් පමණක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා එම සම්පූර්ණ මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 61.57 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	බෙදාහැරීමේ ඇලවල් ඉදි කිරීම/ප්‍රතිසංස්කරණය	13 km
02	කෙත් ඇලවල් ඉදි කිරීම/ප්‍රතිසංස්කරණය	103 km
03	ග්‍රාමීය වැව් වැඩි දියුණු කිරීම	05
04	ශාකා ඇල මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය (LBR1)	2.5 km
05	පරිවහන ඇලවල් ප්‍රතිසංස්කරණය/සංවර්ධනය	42 km
06	අරලගන්විල නව රෝහල් වාට්ටු සංකීර්ණ මාර්ගයේ කොන්ක්‍රීට් ගල් ඇතිරීම.	0.14 km
07	ගොඩනැගිලි අළුත්වැඩියාව	10
08	අරලගන්විල බීජ ගොවිපලේ මාළු පොකුණ නවීකරණය කිරීම	01

බී කලාපයේ මාදුරුමය දකුණු ඉවුරු සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය (මල්වැන්න සහ මහවැලිතැන්න)

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.935.49
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2014-2018

පොලොන්නරුව හා මඩකලපුව පරිපාලන දිස්ත්‍රික්කයන්හි මහවැලි බී කලාපය ආවරණය කරන සිංහපුර ඉහළ කොටසේ මහවැලිතැන්න සහ මල්වැන්න මහවැලි කලාප පිහිටා ඇති අතර ව්‍යාපෘතිය යටතේ සංවර්ධනය කරනු ලැබේ. මෙම ප්‍රදේශයන්හි ඉකුත් දශක කිහිපයේ පැවති අභ්‍යන්තර අර්බුදකාරී වාතාවරණය හේතුවෙන් නැවත පදිංචි කරුවන් බොහෝමයක් අභ්‍යන්තරික වශයෙන් අවතැන් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දල වශයෙන් නැවත පදිංචි කරවූ පවුල් 1200 ක් පමණ නැවත ඔවුන්ගේ මුල් ගම් බිම් වෙත ගියහ.

අර්බුදකාරී වාතාවරණය සමනය වීමත් සමගම 2014 වර්ෂයේදී මෙම විශේෂ ව්‍යාපෘතිය යටතේ නැවත පදිංචි කිරීම සහ පුනරුත්ථාපන කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. මෙහිදී සිංහපුර කොට්ඨාසයේ මල්වැන්න හා මහවැලිතැන්න ඒකකවල ගෙවතු ඉඩම් 859 ක් හා වාරි ඉඩම් 859 සංවර්ධනය කිරීමට යෝජනා විය. ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වශයෙන් (අ) අවතැන් වූ පවුල් 859 ක් සිංහපුර කොටසේ නැවත පදිංචි කිරීම හා පදිංචිය නැවත ස්ථාපිත කිරීම (ආ) දැනට පවත්නා වාරි පදනම් වූ හෙක්ටයාර 521ක් කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා සංවර්ධනය කිරීම හා හෙක්ටයාර 174ක් වූ ගෙවතු ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සහ (ඇ) මහවැලිතැන්න වැව හා අනෙකුත් වාරි පද්ධතිය ඉදිකිරීම දක්වා ඇත.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන (සංශෝධිත) රු. මි. 500 න් රු. මි. 109ක් පමණක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා එම සම්පූර්ණ මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 28.04 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	බෙදාහැරීමේ ඇලවල් ඉදි කිරීම/ප්‍රතිසංස්කරණය	1.5 km
02	කෙත් ඇලවල් ඉදි කිරීම/ප්‍රතිසංස්කරණය	7.7 km
03	වෙළඳපොළ හා ගම්මාන මාර්ග ඉදි කිරීම	2.62 km
04	මාර්ගයේ කොන්ක්‍රීට් ගල් ඇතිරීම.	1.16 km
05	දියමංකඩ පිවිසුම් මාර්ගය පිළිසකර කිරීම	111 m
06	පරිවහන ඇලවල් සංවර්ධනය/හැරීම	7.5 km
07	ග්‍රාමීය මාර්ග	12

රිදිමාලියද්ද ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.1,100
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2012-2018

ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලද ගෘහස්ථ ආදායම් හා වියදම් සමීක්ෂණයට අනුව බදුල්ල පරිපාලන දිස්ත්‍රික්කයේ රිදිමාලියද්ද ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය ඉතා දුර බැහැර පිහිටි මෙන්ම වඩාත් දරිද්‍රතාවයෙන් යුත් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයක් වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. එබැවින් ඉහත ප්‍රදේශය සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය විසින් පස් අවුරුදු ආයෝජන සැලැස්මක් සකස් කරන ලදී. මෙම ප්‍රදේශයේ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම හා මෙම ප්‍රදේශයේ වෙසෙන පවුල්වලට කෘෂිකර්මය මත පදනම් වූ ඵලදායී මෙන්ම තිරසාර ආර්ථික ප්‍රවේශයන් විවර කරදීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික අරමුණු වේ. මේ යටතේ (අ) වාණිජ බෝග නිෂ්පාදනය වැඩිදියුණු කිරීම (ආ) පශු සම්පත් සංවර්ධනය (ඇ) ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය කෙරෙහි මූලික වශයෙන් අවධානය යොමු කෙරේ.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන රු. මි. 110 න් රු. මි. 79.90 ක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 වර්ෂය තුළදී සම්පූර්ණ මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි. 14.48 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	2.7 km
02	වාරි මාර්ග පද්ධති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	3 km
03	කෘෂි ළිං සකස් කිරීම	19
04	පානීය ජල ළිං සකස් කිරීම	65
05	පුහුණු වැඩසටහන්	11

රඹකැන් ඔය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි. 1,086
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2012-2019

රඹකැන් ඔය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මගින් අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ මහ ඔය සහ පදියතලාව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්හි ජලාශ සහ වාරිමාර්ග සංවර්ධනය පිළිබඳ මූලික අවධානය යොමු කෙරේ. මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික අරමුණු වනුයේ (අ) කුඩා හා මධ්‍යම වැව් හා අමුණු පුනරුත්ථාපනය කිරීම (ආ) ග්‍රාමීය මාර්ග කිලෝමීටර් 70 ක් පුනරුත්ථාපනය කිරීම (ඇ) කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය 50 % වැඩි කිරීම (ඈ) පානීය ජල ළිං ඉදි කිරීම තුළින් ජල සැපයුම (ඉ) ළිං සහ සතිපාරක්ෂක සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ වැඩපිළිවෙල (වැසිකිලි ඉදිකිරීම).

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන රු. මි. 115 න් රු. මි. 92.86 ක් භාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තුළ එම මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 22.32 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	1.65 km
02	වැව් සහ අමුණු පිළිසකර කිරීම	3
03	කෘෂි ළිං සකස් කිරීම	5
04	පානීය ජල ළිං සකස් කිරීම	33
05	සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සැපයීම	121
06	අලි වැටවල් ඉදි කිරීම	2 Km

වැලිමය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - එල් කලාපය

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.3,957
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2012-2018

අනුරාධපුරය, වව්නියාව, මුලතිව් හා ත්‍රිකුණාමලය යන පරිපාලන දිස්ත්‍රික්ක ආවරණය වන පරිදි මහවැලි කලාපයේ සංවර්ධනය සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වේ. අවතැන් පවුල් 6,788 ක් සඳහා ගෙවතු වගාව, වාරි ඉඩම් හා අවශ්‍ය භෞතික හා සමාජ යටිතල පහසුකම් සැපයීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වේ. මේ යටතේ (අ) ගම්මාන 11 ක් තුළ ගොවි පවුල් 6,788 ක් නැවත පදිංචි කරවීම (ආ) හෙ.4,187 කෘෂිකාර්ම ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම (ඇ) වෙළඳපොළ හා ගම්මාන මාර්ග ඉදිකිරීම හා වැඩි දියුණු කිරීම (ඈ) සමාජ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කෙරේ.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන රු.මි. 400 න් රු. මි. 316.42 ක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තුළ එම මුදලින් 100% ක් භාවිතා කර ඇත. තවද රු.මි. 28.50 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

වැලිමය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - එල් කලාපය

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	ඉඩම් ලකුණු කිරීම හා මැනීම	කට්ටි 2040
02	වාරි ඇල ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම	3.5 km
03	වැසිකිළි ඉදිකිරීම	300

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
04	මහා මාර්ග ඉදිකිරීම	25 Km
05	නළ ළිං ඉදිකිරීම	41
06	විසිතුරු මසුන් නිෂ්පාදනය	ටැංකි 15
07	ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම	8

මහවැලි ගැටමේ හං ඉවුර ආරක්ෂා කිරීමේ වැඩසටහන

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.698.97 (සංශෝධිත)
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2013-2017

2013 වර්ෂයේ ආරම්භ කරන ලද මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් මහනුවර පරිපාලන දිස්ත්‍රික්කයේ පේරාදෙණිය ගැටමේ ප්‍රදේශයේ ගංගා ඉවුර ආශ්‍රිතව පැවති දැඩි පාංශු බාදනය හේතු කොට ගෙන සත්ත්ව නිෂ්පාදන හා සෞඛ්‍යය දෙපාර්තමේන්තුවේ සිට මහින්ද රාජපක්ෂ තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන පරිශ්‍රය දක්වා මි. 15 ක උසින් යුත් මීටර 499 දිගට ගේබියන් බැම්මක් ඉදිකිරීම මූලිකව අරමුණු කෙරේ.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන (සංශෝධිත) රු. මි. 16.5 න් රු. මි. 15.50 ක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 වර්ෂය අවසාන වන විට එම සම්පූර්ණ මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 1.0 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී. උද්ගත වූ පාරිසරික ගැටළු හේතුවෙන් ඉදිකිරීම් කටයුතු තාවකාලිකව නවතා ඇති අතර පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තාව සකස් කෙරෙමින් පවතී.

හදිසි යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය ඇතුළු විශාල හා මධ්‍යම වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
 ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.825
 ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : 2015-2018

(අ) මූලික වැඩ හා ජලාශ අළුත්වැඩියා කිරීම හා නඩත්තු කිරීම (ආ) වාරි යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හා (ඇ) ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය යටතේ වන හුරුලුවැව, උඩවලව, මහවැලි කලාප බී, සී, එච්, එල් හා මූලික වැඩ පාලන ක්‍රියා කරවුම් නඩත්තු හා මෙහෙයුම් අංශය යටතේ වන කාර්යය භාර ඉංජිනේරු අංශවල වාරි බෙදුම් ඇලවල් අතර මාර්ග ඉදිකිරීම් හා ප්‍රතිසංස්කරණය මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් අරමුණු කෙරේ. 2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන (සංශෝධිත) රු. මි. 273.5 න් රු. මි. 181 ක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 වර්ෂය අවසාන වන විට එම සම්පූර්ණ මුදලම භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 80.09 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

අංකය.	විස්තරය	2017.12.31 දිනට භෞතික ප්‍රගතිය
01	ප්‍රධාන ජලාශවලට අදාළ යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය	ප්‍රධාන ජලාශ 8 න් 95%
01	2017 වර්ෂය සඳහා පහළ යටිතල වාරි පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණය	90%

කෘෂිකර්ම හා පශු සම්පත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන : දේශීය අරමුදල්
ඇස්තමේන්තු පිරිවැය : රු.මි.220
ව්‍යාපෘති කාලසීමාව : වාර්ෂික (01.01.2017 - 31.12.2017)

ජාතික ආහාර නිෂ්පාදන වැඩසටහනට සමගාමීව රටේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කිරීම සඳහා දේශීය කෘෂි ආනයනය අඩු කිරීමට හේතු වන දේශීය ආහාර බෝග වගාව සහ පශු සම්පත් නිෂ්පාදනය පුර්ණ වශයෙන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කර ඇත.

2017 වර්ෂය සඳහා කෘෂිකාර්මික ප්‍රමුඛතා වනුයේ බෝග විවිධාංගීකරණය, මහවැලි එල් කලාපය සඳහා සුදුසු මිරිස් වර්ග හඳුනාගැනීම, ගුණාත්මක බීජ නිෂ්පාදනය සඳහා වැඩසටහන්, පළතුරු ගස් සඳහා පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන්, කාබනික පොහොර භාවිතය වැඩි කිරීම, නියඟ සහිත කාලගුණයට ඔරොත්තු දීමට කෘෂිකාර්මික ළිං ඉදිකිරීම හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, දේශීය ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වන වැඩසටහන සහ ජල කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීම වේ. වැඩි දියුණු කරන ලද පශු සංවර්ධන වැඩපිළිවෙල, දියර කිරි නිෂ්පාදනය, කුකුළු නිෂ්පාදන, මිරිදිය හා විසිතුරු මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන කටයුතු පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු හා වැඩමුළු පැවැත්වීම සිදු කරන ලදී.

2017 වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන රු. මි. 220 න් රු. මි. 179.55 ක් මහභාණ්ඩාගාරය මගින් නිදහස් කර ඇති අතර 2017 වර්ෂය අවසාන වන විට එම මුදල 100% භාවිත කර ඇත. තවද රු.මි 33.52 ක මුදලක් බැරකම් වශයෙන් පවතී.

කෘෂිකාර්මික හෝග වගාව

2016/2017 මහ කන්නයේදී මහවැලි ප්‍රදේශවල වී වගාකර ඇති ඉඩම් ප්‍රමාණය හෙක්.56,310ක් වන අතර මහවැලි කලාපවල වී නිෂ්පාදනය දල වශයෙන් මෙ.ටො. 290,597ක් විය. මෙම වර්ෂයේදී මහවැලි කලාපවල සාමාන්‍යය වී අස්වැන්න හෙක්ටයාරයකට මෙ. ටො.5.13ක් වී ඇත. (ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අස්වනු නෙලීමේ වාර්තා අනුව) 2017 යල කන්නයේ වී වගාකර ඇති භූමි ප්‍රමාණය හෙක්. 42,621ක් වන අතර වාර්තා වන වී නිෂ්පාදනය මෙ.ටො. 217,011 වේ. 2016/20107 මහ සහ 2017 යල කන්නයේ වාර්තාවී ඇති මුළු වී නිෂ්පාදනය මෙ.ටො.507,608 වේ.

අනෙකුත් හෝග වගා කිරීම (අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර හෝග, පළතුරු, එළවළු සහ නිත්‍ය හෝග) හෙක්.43,414ක් වූ අතර එය සෝයා බෝංචි හෙක්.5,960ක්ද, බඩ ඉරිඟු හෙක්.3,369ක්ද, ලොකු එෂු හෙක්.1,204ක්ද මිරිස් හෙක්. 588ක්ද, කළු කවුපි හෙක්. 1,572ක්ද, කවුපි හෙක්.593ක් සහ රට කපු හෙක්.629 වශයෙන් සමන්විත විය. තවද, හෙ.13,130ක් පලතුරු ද හෙ.6,322 නිත්‍ය හෝග ද වගා කොට ඇත.

කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ දත්තවලට අනුව මෙම කාලය තුළදී වී අස්වැන්න 20% සෝයා බෝංචි 78%, ලොකු එෂු 51% හා කළු කවුපි 24 % ආදී වශයෙන් දේශීය කෘෂි නිෂ්පාදන හා සංවර්ධනය කාර්යයන් හිදී ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය ඉතා ඉහළ දායකත්වයක් දරයි.

කිරිගව සංවර්ධන වැඩසටහන

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ පශු සම්පත් සංවර්ධන අංශය හරහා මහවැලි ප්‍රදේශ වල අතිරේක ආදායම් මාර්ග හඳුන්වාදීම හා මහවැලි ජනපදිකයින්ගේ පෝෂණ තත්වය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගෙන කිරිගව පාලනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ක්‍රියාකරනු ලැබේ. මහවැලි කලාපවල කිරි නිෂ්පාදනයේ සංවර්ධන කටයුතු සිදු කිරීම සහ මෙහෙයවීම ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ පශු සම්පත් සංවර්ධන අංශයේ වගකීම වේ. 2017 වර්ෂය මෙම කාලය තුළදී මහවැලි ප්‍රදේශවල 110,830 ක මුළු ගව ගහනයක් වාර්තා වූ අතර එම කාලය තුළ දල වශයෙන් කිරි ලීටර් මිලියන 28.4ක් පමණ නිෂ්පාදනය කර ඇත.

මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළදී ගව ගාල් 157ක් ඉදිකරන ලදී. තවද සත්ව අභිජනන හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම යටතේ අභිජනන මධ්‍යස්ථාන 23ක් ස්ථාපනය කරන ලදී. තවදුරටත් ආදර්ශ ගොවිපළ සඳහා ජංගම කිරි දෙවීමේ යන්ත්‍ර 22ක් බෙදා දී අවසන් අතර සත්ව සායන හා එන්නත් වැඩසටහන් 66ක් පවත්වා ඇත. නැවුම් කිරි පරිභෝජනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා “කිරි සතිය” වැඩසටහන් 21 ක් මෙම වර්ෂය තුළ පවත්වා ඇති අතර පාසල් ළමුන්, ගොවීන් හා නිලධාරීන් සඳහා පුද්ගල සංවර්ධන වැඩසටහන් 82ක් පවත්වා ඇත.

මිරිදිය මත්ස්‍ය කර්මාන්තය හා විසිතුරු මත්ස්‍ය රෝපණය

මහවැලි ජනපදිකයින්ගේ පෝෂණය හා ආර්ථික තත්වය නැංවීමෙහි ලා මහවැලි ජලාශවල මිරිදිය මත්ස්‍ය කර්මාන්තය සංවර්ධනය කිරීම ප්‍රධාන කාර්යයක් වේ. 2017 වර්ෂය තුළදී මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය මෙ.ටො. 158,000ක් ලෙස වාර්තා විය. මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය වැඩිකිරීම සඳහා මාළු ෮෭ කි 657,000 ක් ද අභිජනන මධ්‍යස්ථාන 04 ක් ඉදිකර ඇති අතර ධීවර ආම්පන්න කට්ටල 75 ක් ද ස්ථාපනය කර ඇත.

විසිතුරු මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ මඩ පොකුණු 82 ක් හා සිමෙන්ති ෮෭ කි 18 ක් ඉදිකර ඇත. තව දුරටත් ධීවර ප්‍රජාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ගොවි සමිති 11 ක් 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් කාලපරිච්ඡේදය තුළ ස්ථාපනය කර ඇත.

නඩත්තුව සහ සංවර්ධනය

ජාතික ආහාර නිෂ්පාදන වැඩසටහනට සමගාමීව කෘෂි කර්මාන්තය සංවර්ධන කිරීමේ අරමුණ පෙරදැරිව ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය එහි කලාප 10 තුළ හෙක්. 106,876 ක් වන වාරි ඉඩම් සඳහා ජල සැපයුම තහවුරු කරනු වස් විශාල, මධ්‍යම හා කුඩා ප්‍රමාණයේ මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කටයුතු සිදු කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකීම දරන ආයතනය වේ. මේ අතර පවුල් 300,000 කට වැඩි ප්‍රතිලාභ සපයනු වස් මහවැලි මාර්ග පද්ධතිය හා අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් නඩත්තු කිරීම හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ද ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය යටතට ගැනෙන කාර්යයන් වේ.

තවද, ප්‍රදේශය තුළ දැනට වෙසෙන හා ඉදිරි පරම්පරාවේ උන්නතිය උදෙසා සඵලදායී අයුරින් ඉඩම් පරිපාලනය, ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය, පරිසර සංරක්ෂණය සහ ආයතනික සංවර්ධන කටයුතු මෙන්ම මහවැලි ජනපද ප්‍රදේශවල ක්‍රීඩා කටයුතු සංවර්ධනය කිරීම ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වේ. මේ සඳහා 2017 වසරට අය වැය ප්‍රතිපාදන රු.මි. 1,575.40 ක් වන අතර මෙම වර්ෂය තුළදී එයින් රු.මි.1339 (85%) ඵලදායී ලෙස යොදවා ඇත.

වාරිමාර්ග පද්ධතිය නඩත්තුව

දෙවැනි වර කැලෑ එළි කිරීම, වාරිමාර්ග ඇල පද්ධතියෙහි රොන්මඩ ඉවත් කිරීම, වාරි මාර්ග පද්ධතිය හා නිර්මිත අළුත්වැඩියාව සහ සංවර්ධනය, මාර්ග බොරළු ඇතිරීම ආදිය මහවැලි වාරිමාර්ග පද්ධතිය නඩත්තු කටයුතු යටතට ගැනේ. 2017 වසර සඳහා රු.මි. 370.81 ක් වාරිමාර්ග පද්ධතිය නඩත්තු කටයුතු වෙනුවෙන් වෙන්කර ඇති අතර ඉහත කාර්යයන් සාක්ෂාත් කර ගනු වස් 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා ඉන් රු.මි. 285.81 (77%) ක් ඵලදායී අයුරින් වැය කර ඇත.

මහවැලි කලාප තුළ ගොවි සංවිධාන 1,014 ක් ක්‍රියාත්මකව පවතින අතර බෙදා හැරීමේ ඇළ පද්ධති නඩත්තු හා මෙහෙයුම් කටයුතු ඉහළ ක්‍රියාශීලීත්වයකින් යුත් ගොවි සංවිධාන 10 ක් වෙත පවරා දීම 2017 වර්ෂය තුළදී සිදු කර ඇත. තවද, ආයතනික සංවර්ධන අංශයේ උපදෙස් මත 2017 වර්ෂයේදී ගොවි සංවිධාන 10 ක් වාණිජ මට්ටමට ඉහළ නංවන ලදී.

ඉඩම් ඔප්පු ප්‍රදානය

ඉඩම් ඔප්පු 1,000,000 වැඩසටහනේ ප්‍රගතිය

කලාපය	ඉලක්කය	2017.12.31 දිනය ප්‍රගතිය ප්‍රදාන පත්‍ර/බලපත්‍ර/දීර්ඝ කාලීන බදු
බී	25,600	25,533
සී	17,700	26,360
ඩී	2,800	444
එච්	12,500	8,729
එල්	8,600	7,816
මොරගහකන්ද	3,600	3,522
වික්ටෝරියා	2,800	3,299
හුරුළුවැව	4,100	2,119
වලව	18,500	19,683
රඹකැන්මය	3,800	2,568
එකතුව	100,000	100,073

ආයතනික සංවර්ධනය

ව්‍යවසායකත්ව අවස්ථා, පුද්ගල සංවර්ධනය, ආයතනික සවිබල ගැන්වීම, කාන්තාව සවිබලගැන්වීම, සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනය ජනපදිකයන් වෙත ලබා දෙමින් මහවැලි පදිංචි කරුවන්ගේ සමාජ ආර්ථික තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම ඔවුන් පදිංචි කරවීමේ පශ්චාත් සමයේ ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වේ. ඒ අනුව, පදිංචි කරුවන්ගේ දෙවන හා තුන්වන පරම්පරාවල අභිවෘද්ධිය තකා ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ ආයතනික සංවර්ධන අංශය ඉහත ක්ෂේත්‍ර ආවරණය වන පරිදි විවිධ වැඩ සටහන් හා වැඩමුළු සංවිධානය කරන ලදී.

ඒ අනුව 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් කාල පරිච්ඡේදය තුළ ආයතනික සංවර්ධන වැඩසටහන් 4,406, ප්‍රජා සංවර්ධන වැඩසටහන් 572, කාන්තා අභිවෘද්ධියට අදාළ වැඩසටහන් 82ක් පැවැත්වීමට හැකියාව ලැබීණි.

වනාන්තර හා පරිසරය

වනාන්තර හා පරිසර සංරක්ෂණය

පාරිසරික අංශය විසින් මහවැලි ප්‍රදේශ වල පාරිසරික කටයුතු කළමනාකරණය හා සම්බන්ධීකරණය අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබයි. ජාතික පාරිසරික වැඩසටහන යටතේ වන “පුනරුදය” තුන් අවුරුදු ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සඳහා ප්‍රමුඛතා ලබා දෙමින් පරිසර අමාත්‍යාංශය මහවැලි ප්‍රදේශ තුළ හරිත සංකල්පය ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාවට නැංවීමට කටයුතු කරමින් සිටියි.

වනාන්තර හා පරිසර සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා වන වාර්ෂික ප්‍රතිපාදන රු.මි. 30.12 ක් වන අතර ඉන් රු.මි. 30.12(100%) ක් 2017 ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා වැය කර ඇත.

ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය යටතේ වගා පස් 1400mක් සංරක්ෂණය කරන ලදී. පැල තවාන් කළමනාකරණය හා පැල නිෂ්පාදන වැඩසටහන යටතේ පැල 485,765ක් නිෂ්පාදනය කරන ලද අතර ප්‍රදේශයේ වන ගනන්වය ඉහල නැංවීමේ අරමුණින් පැල 106,736ක් රෝපණය කරන ලදී. ජලයේ ගුණාත්මකභාවය මැනීමට හා වැඩි දියුණු කිරීමට මෙම වර්ෂය තුළදී ජලයේ ගුණාත්මකභාවය මැනීමේ මධ්‍යස්ථාන 19ක් හා රොන් මඩ මැනීමේ මධ්‍යස්ථාන 07ක් ස්ථාපනය කරන ලදී.

පාරිසරික අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 87ක් පාසල් ළමුන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් මෙම කාලය තුළදී පවත්වා ඇති අතර මහවැලි ප්‍රදේශවල දැඩි ඇක්‍රමණශීලී ශාක විශේෂ පාලනය කිරීමට හා කළමනාකරණය කිරීමට වැඩි 22 ක වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මහවැලි ප්‍රදේශවල අලි මිනිස් ගැටුම පාලනය කරනු වස් 2017 වර්ෂය තුළදී කි.මී. 31 ක අලි වැටක් ඉදිකරන ලද අතර කි.මී 75 ක අලි වැටක නඩත්තු කටයුතු සිදු කරන ලදී.

පුනර්ජනනීය බල ශක්ති නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම (කුඩා ජල විදුලිබල ව්‍යාපෘති)

මහවැලි ප්‍රදේශයන්හි කුඩා පරිමාණ ජල විදුලි ව්‍යාපෘති 20 ක් ඉදිකිරීම තුළින් මෙ.වො.53.93 ක් සමස්ථ ජල ඒකක ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදන කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මෙයින් ව්‍යාපෘතීන් 16ක් සඳහා පාරිසරික තක්සේරු වාර්තා අනුමැතිය ලබාදී ඇති අතර 2017 වර්ෂය අවසාන වන විට ඉන් ව්‍යාපෘති 11ක් වාණිජ ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කර ඇති අතර ඒවායේ ධාරිතාවය මෙ.වො. 33.4කි.

ව්‍යාපාර සංවර්ධනය

නවීන ගෘහ භාණ්ඩ සහිතව සංචාරක බංගලා 07ක නවීකරණ කටයුතු මේ වන විට අවසන් කර ඇති අතර අන්තර්ජාලය හරහා නවාතැන් පහසුකම් වෙන් කර ගැනීම සඳහා සංචාරක බංගලා 14 මේ වන විටත් තිබේ.

කොත්මලේ

රුහුණකොන

පොල්ගොල්ල

මහවැලි කලාපයන්හි පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන සඳහා අවස්ථා

2017 වර්ෂයේ ජනවාරි සිට දෙසැම්බර් දක්වා මහවැලි කලාපයේ නව ආයෝජන සහ අනෙකුත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් 20ක් සඳහා අනුමැතිය ලබාදී ඇත.

ආයෝජන ව්‍යාපෘති	13
පුනර්ජනනීය බලශක්ති ව්‍යාපෘතිය (සූරිය/ජෛව ස්කන්ධ)	7

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුවේ සහයෝගය සංවිධානය කරන ලද “මහවැලි සවිය” වැඩසටහන යටතේ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් මගින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණයේ ව්‍යවසායකයන් 181 දෙනෙක් සඳහා රු. මි. 36.65ක් ලබාදී ඇත. 2017 වර්ෂය තුළදී “මහවැලි දිරිය” විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගොවි සංවිධාන 11කට ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර කටයුතු වැඩි දියුණු කර ගැනීම සඳහා රු. මි.15.4ක් ලබා දීමට හැකියාව ලැබිණි.

මානව සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා පහසුකම් සැලසීම

මානව සම්පත් සංවර්ධනය/නව බඳවා ගැනීම්/කාර්ය මණ්ඩල උසස්වීම්

කාර්යක්ෂම මෙන්ම ඵලදායී සේවාවක් සැපයීම සඳහා සංශෝධනය කරන ලද බඳවා ගැනීම් පරිපාටිවලට අනුව නව බඳවා ගැනීම් බොහෝමයක් ඉටු කර ගැනීමට අධිකාරියට හැකියාව ලැබී ඇත.

අනුමත කාර්යය මණ්ඩලය	4,624
2017.12.31 දක්වා පුරප්පාඩු සංඛ්‍යාව	434
2017 වර්ෂය තුළ බඳවා ගැනීම්	268
2017 වර්ෂය තුළ අභ්‍යන්තර උසස් වීම්	212

පුහුණු වැඩසටහන්

සේවකයන්ගේ හැකියාවන් හා දැනුම් මට්ටම ඉහළ තලයකට ගෙන එමින් ශක්තීන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අධිකාරියේ පුහුණු අංශය මගින් විවිධ විෂයයන් යටතේ පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වන ලදී.

පුහුණු වැඩසටහන්	සහභාගී වූ සංඛ්‍යාව
විවිධ විෂයයන්ට අදාළ වූ පුහුණු වැඩසටහන් (21)	87

තෛතික බලාත්මක කිරීම

2017 වර්ෂය තුළ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ උපදෙස් යටතේ නීති අංශය මගින් නඩු 93 ක් සම්බන්ධ කටයුතුවල නිරත වූ අතර වැඩ මූලික අංශ නඩු වාර 14ක් සඳහා සහභාගී විය. ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ පවත්නා ඇතැම් නඩු විසඳීම සඳහා නීති සාකච්ඡා වට 03ක් පවත්වා ඇත. තවද, අළුතින් නඩු 04පනවා ඇති අතර නඩු 02ක කටයුතු අවසන් කර ඇත.

ජල කළමනාකරණය

ලං.වි.ම, ජල සම්පාදන මණ්ඩලය, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව හා කාලගුණික දෙපාර්තමේන්තුව සමග අවශ්‍ය සම්බන්ධීකරණ කටයුතු කරමින් කෘෂි කර්මාන්තය, ජල විදුලිය හා පානීය මෙන්ම අනෙකුත් ජල අවශ්‍යතා සඳහා මහවැලි ජලාශවල ජල සම්පත් ඵලදායී අයුරින් භාවිත කරන බවට ජල කළමනාකරණ ලේකම් කාර්යාලය සහතික වේ. එමෙන්ම ජල කළමනාකරණ මණ්ඩලයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේදී ජල කළමනාකරණ ලේකම් කාර්යාලය ඒ සඳහා තොරතුරු හා නිර්දේශ ලබා දේ.

මහවැලි ජලාශවල ජලය ගබඩා කර තැබීමේ ධාරිතාව

ජලාශ	උපරිම ධාරිතා මට්ටම (ස.මී.මී) 2017.12.31 දිනට ජල ගබඩා ධාරිතාව
කොත්මලේ	139
පොල්ගොල්ල	
වික්ටෝරියා	551.3
රන්දෙනිගල	680.9
රන්ටැඹේ	5.2
බෝවතැන්න	11
උඩ වලව	233.3
දඹුලු ඔය	10.3
කණ්ඩලම	23.2
කලාවැව	78.6
උල්හිටිය/රත්කිඳ	130.3
මාදුරුඔය	371.7
එකතුව	2,234.8

අභ්‍යන්තර විගනණය

අධිකාරියේ කාර්යයන් සම්බන්ධයෙන් කාර්යක්ෂමතාව තහවුරු කරනු වස් අභ්‍යන්තර විගනණ අංශය මගින් මෙම වර්ෂය තුළදී විගනණ වාර්තා 17ක් හා විගනණ විමසුම් වාර්තා 21 ක් නිකුත් කර ඇත.

මහවැලි ජලාශවල බල ශක්ති උත්පාදන ධාරිතාව

ජලාශය	මුළු ධාරිතාව (දළ වශයෙන්) (MCM)	මුළු බල ශක්ති ධාරිතාව (MW)	බල ශක්ති උත්පාදනය 2016 (GWh)	බල ශක්ති උත්පාදනය 2017 ජන. - දෙසැම්බර් (GWh)
කොත්මලේ	174	201	280.45	300.48
පොල්ගොල්ල	4	-	-	-
වික්ටෝරියා	722	210	589.37	287.952
රන්දෙනිගල	860	126	324.15	141.713
රන්ටැඹේ	7	49	142.80	84.20189
උල්හිටිය/රත්කිඳ	146	-	-	-
මාදුරුඔය	596	-	-	-
බෝවතැන්න	23	40	42.39	66.093
උඩවලව	268	6	15.54	3.23712
උකුවෙල (විදුල බලාගාරය පමණි)		40	158.17	154.782
එකතුව	2800	672	1,552.87	1,038.46

2. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

1887 වසරේදී වන ආඥා පනතේ විධිවිධාන යටතේ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ස්ථාපනය කරන ලදී. මෙහි අරමුණ වූයේ වර්තමාන සහ අනාගත පරපුරට ප්‍රතිලාභ ලබා දීම සඳහා ඵලදායී අන්දමට සහ කාර්යක්ෂම ලෙස වන සම්පත් කළමනාකරණය කිරීමයි. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකරකම් සමාජ වන විද්‍යා සහ වන ව්‍යාප්ති, වන විද්‍යා සහ වන කළමනාකරණ, වන සංගණන සහ භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය, පරිසර සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ, වන පර්යේෂණ - අධ්‍යාපන හා සංවර්ධන, ආරක්ෂණ හා නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සැලසුම් හා ප්‍රගති පාලන යන තාක්ෂණික අංශ 07 යටතේ සංවිධානය කර තිබේ.

ප්‍රධාන වගකීම්

- දේශගුණික තත්ත්වයන් වඩාත් සතුටුදායක තත්ත්වයකට පත් කිරීම, ශාක හා සතුන් සංරක්ෂණය, පාංශු සහ ජල සම්පත් සංරක්ෂණය, සෞන්දර්යාත්මක ඓතිහාසික, විනෝදාත්මක, සමාජීය සහ ආර්ථික අරමුණු වෙනුවෙන් ප්‍රමාණවත් වන ආවරණයක් සංරක්ෂණය කිරීම හා නඩත්තු කිරීම.
- ලබාගත හැකි ප්‍රයෝජන වල විවිධත්වය සලකා බලා ඒකාබද්ධ සහ බහුආංශික ඉඩම් පරිභෝජන ප්‍රවේශයන් තුළින් වනාන්තර ඉඩම් උපරිම ලෙස භාවිතා කිරීම තහවුරු කිරීම.
- රටේ දැව අවශ්‍යතාවය සපුරාලන පරිදි වන සම්පත් විද්‍යාත්මකව කළමනාකරණය කිරීම සහ ඒවා තිරසාර ලෙස සංවර්ධනය කිරීම තහවුරු කිරීම.
- ජල සම්පත, අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා යොදා ගන්නා සම්පත් සහ ජෛව විවිධත්වය සුරැකෙන පරිදි සියලුම වන විද්‍යාත්මක සංවර්ධන සහ භාවිතා කිරීම් කටයුතු සඳහා පාරිසරික ආරක්ෂණ ඇතුළත් කරන බව තහවුරු කිරීම.
- වනාන්තර සංරක්ෂණය කරන්නා වූ ද වන විද්‍යාත්මක සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කරන්නා වූ ද ආයතන මගින් ඉටු කරන කාර්යභාරය වඩාත් ඵලදායී අන්දමට එම අදාළ ආයතන අතර සම්ප සම්බන්ධතාවයක් ගොඩ නැංවීම.
- ප්‍රජා මූලික වන විද්‍යාත්මක වැඩසටහන් තුළින් වන සම්පත් සංවර්ධනය, කළමනාකරණය සහ සංරක්ෂණය යන කටයුතු සඳහා ප්‍රජා සහභාගීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- වන සංරක්ෂණය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම් කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වන විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ, අධ්‍යාපන සහ වන ව්‍යාප්ති වැඩසටහන් පැවැත්වීම.

ප්‍රධාන අභියෝග

- ශ්‍රී ලංකාවේ වන ආවරණය වර්තමාන අගයේ පවත්වා ගැනීම සහ එය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 32%ක් දක්වා ඉහළ නැංවීම.
- වන ආඥා පනත යටතේ වන නීතිය කඩකරන්නන් හට විරුද්ධව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම.
- වනාන්තර ඉඩම් වෙනත් ඉඩම් පරිභෝජන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීම වැළැක්වීම.
- වන සම්පත් ආරක්ෂා කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවගේ සහභාගීත්වය සහතික කිරීම.

සමාජ වන විද්‍යා හා වන ව්‍යාප්ති අංශය

ජාතික මට්ටමේ වන ව්‍යාප්ති සහ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සංවර්ධනය, සියළුම සහභාගීත්ව සහ සමාජ වන විද්‍යා වැඩසටහන් අධීක්ෂණය, වන ව්‍යාප්ති වැඩසටහන් සඳහා බීජ පැල සැකසීම හා සැලසුම් කිරීම සහ පැල නිපදවීම, වන ව්‍යාප්ති සහ පුහුණු වැඩසටහන් වලට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය සැකසීම සහ වනාන්තර ආසන්නයේ ජීවත්වන ප්‍රජාව සඳහා ආදායම් උත්පාදනය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති නියාමක මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම වන විද්‍යා සහ වන කළමනාකරණ අංශයේ වගකීම් වේ. සහභාගීත්ව වන කළමනාකරණය සඳහා මාර්ගෝපදේශ සකස් කිරීම ද මෙම අංශය සතු කාර්ය භාරයකි. ස්වභාවික වනාන්තර වල ප්‍රජා කළමනාකරණ හා සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් සිදුකිරීම ද මෙම අංශයේ වගකීමකි.

අධ්‍යාපන සහ වන ව්‍යාප්ති

ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ විස්තර	ප්‍රධාන ජයග්‍රහණ
පාසල් ළමුන්, ප්‍රජාව, රාජ්‍ය සහ රාජ්‍ය නොවන නිලධාරීන් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ සහ වන ව්‍යාප්ති වැඩසටහන්	දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් - 532 සම්මන්ත්‍රණ සහ වැඩමුළු - 77 ප්‍රදර්ශණ - 04 තරඟ සහ අනෙකුත් වැඩසටහන් - 234
ජනතාව ක්‍රියාකාරී ලෙස රුක් රෝපණ වැඩසටහන්වලට සහභාගීකරවීම සඳහා සුදුසු වැඩසටහන් සැකසීම.	වැඩසටහන් 203 ක් සිදුකරන ලදී. මාර්ග දෙපස පැල සිටුවීම - 06 ජලාධාර ආශ්‍රිතව සහ ගංගා ඉවුරු } - 10 දෙපස පැල සිටුවීම } පාසල් වල රුක් රෝපණය - 104 අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතනවල පැල සිටුවීම - 83
නව ගොවි වන වගා ස්ථාපනය කරන ලදී. තෝරාගත් වනාන්තර ප්‍රදේශ අවට වෙසෙන ප්‍රජාවට ගිවිසුම්ගතව රජයේ ඉඩම් ලබා දෙන ලදී. තවද රෝපණ ද්‍රව්‍ය සහ ගොවි වන වගා ස්ථාපනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික දැනුම ද ලබාදී දැවමය ශාක විශේෂ වගා කිරීමට සහාය ලබාදෙන ලදී.	අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළදී හෙක්: 12.5 ක ගොවි වන වගා ස්ථාපනය කරන ලදී. අනුරාධපුරය - හෙක් .22 අම්පාර - හෙක් .10 බදුල්ල - හෙක් .15 ත්‍රිකුණාමලය - හෙක් .15 මඩකලපුව - හෙක් .10 මොණරාගල - හෙක් .20 මන්නාරම - හෙක් .10 වවුනියාව - හෙක් .10 මහනුවර - හෙක් .13 ගොවීන් 269 ක් මේ සඳහා සහභාගී වූහ.
රෝපණ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය පැල තවාන් නඩත්තු කිරීම සහ බීජ පැල නිෂ්පාදනය නැවත වගා කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා අඛණ්ඩව සෞඛ්‍ය සම්පන්න හා හොඳින් නඩත්තු කළ බීජ පැල සැපයීම තහවුරු කරන ලදී.	දෙපාර්තමේන්තු පැල තවාන් වල බීජ පැල 400,000 නිපදවන ලදී. මෙමගින් නැවත වගා කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා අඛණ්ඩව සෞඛ්‍ය සම්පන්න හා හොඳින් නඩත්තු කළ බීජ පැල සැපයීම තහවුරු කරන ලදී.
ගෙවතු සංවර්ධනය සහ රුක් කළමනාකරණ වැඩසටහන් නිවාස වලට බීජ පැල සහ තාක්ෂණික සහාය ලබාදී රුක් කළමනාකරණ සහ ගෙවතු සංවර්ධන වැඩ සටහන් සිදු කරන ලදී.	ගෙවතු සංවර්ධන වැඩසටහන් 6000ක් රුක් කළමනාකරණ වැඩසටහන් 102ක් සිදු කරණ ලදී
පැරණි ගොවි වන වගා නඩත්තු කිරීම අදාළ වර්ෂය තුළදී 2015 සහ 2016 වසර වලදී ස්ථාපනය කරන ලද ගොවි වන වගා ස්ථාපනය කරන ලදී.	හෙක්ටයාර් 210.4ක ගොවි වන වගා ඇති කරණ ලදී.

වනවිද්‍යා හා වන කළමනාකරණ අංශය

වන විද්‍යා සහ වන කළමනාකරණ අංශය සතු ප්‍රධානතම වගකීම වන්නේ වනජ නිෂ්පාදන සහ සේවාවන් සැපයීම තහවුරු කරමින් ස්වභාවික වනාන්තර සහ වන වගා කළමනාකරණය කිරීමයි. මෙම අංශය සතු ප්‍රධානතම කාර්ය භාරයන් වන්නේ වන වගාවන් ස්ථාපනය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීමත් වන ආවරණය ඉහළ නැංවීමත්ය. මෙම අංශය වන වගාවන් දැව අස්වැන්න ලබා ගැනීම සඳහා දැව සංස්ථාව වෙත නිදහස් කිරීම මෙන්ම දැව ලබාගැනීමේ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම යන කටයුතු සිදු කරයි.

නැවත වන වගා කිරීම.

නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ පහත සංරචක ක්‍රියාත්මක වේ.

- කාර්මික පරිභෝජනය සඳහා වන වගා ස්ථාපනය කිරීම.
- ආරක්ෂණ කටයුතු සඳහා වන වගා ස්ථාපනය කිරීම.
- පූර්ණ හෙලිම් සිදුකළ වන වගාවල නැවත වන වගා ඇතිකිරීම.
- පයින්ස් පමණක් තිබෙන වන වගා පුළුල් පත්‍ර සහිත මිශ්‍ර වන වගා බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- පැලතුවන් ස්ථාපනය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම.
- ලැව් ගිනි කළමනාකරණය.
- නොමේරූ වන වගා වන විද්‍යාත්මකව කළමනාකරණය කිරීම.
- පුද්ගලික අංශයේ නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- මධ්‍යම කඳුකරයේ කඳු මුදුන් සංරක්ෂණය කිරීම.

වන විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සහ වන වගාවල අස්වැන්න ලබාගැනීම.

FORDATA දත්ත ගබඩාව උපයෝගී කර ගනිමින් වන වගාවලට සිදුකළ යුතු වනවිද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම හඳුනා ගෙන ඒවා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. මෙම ක්‍රියාකාරකම් මෙම අංශයේ වාර්ෂික වැඩ සැලසුමටද ඇතුළත් කර තිබේ. වන විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම වලට පුනර්ජනනීය කැපීම්, වානිජමය තුනී කිරීම්, පූර්ව වානිජ තුනී කිරීම්, ශුද්ධ කිරීම, පශ්චාත් හෙළීම සංගණනය සහ රිකිලි කළමනාකරණය ඇතුළත් වන අතර මෙම කටයුතු රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ සහාය ඇතිව සිදුකරයි.

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව සමඟ සම්බන්ධීකරණය

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සතු වන වගා වල දැව අස්වැන්න ලබාගැනීමේ බලතල තිබේ. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව මගින් ගෙවිය යුතු ස්කන්ධභාගය ගණනය කර රජයේ වන වගාවලින් ලබාගත් දැව ප්‍රමාණය සඳහා මුදල් අයකරගනු ලැබේ.

පයිනස් ඔලියෝ - රෙසින් නිස්සාරණ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම

පරිනත කැරිබියන් පයිනස් වන වගා තෝරාගත් පුද්ගලික අංශයේ ආයතනවලට පයිනස් ඔලියෝ රෙසින් නිස්සාරණය සඳහා බදු දීම සහ ඉන්පසු කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම මෙම අංශයේ වගකීම වේ.

වනාන්තර වැඩි දියුණු කිරීමේ වැඩසටහන

ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් 32% ක් දක්වා වන ආවරණය ඉහළ නැංවීම සඳහා 2014 වර්ෂයේදී වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වනාන්තර වැඩිදියුණු කිරීමේ වැඩසටහන ආරම්භ කරන ලදී. ඉහත අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා විවිධ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම වන විද්‍යා සහ වන කළමනාකරණ අංශයේ වගකීම වේ.

වන ආවරණය ඉහළ නැංවීම සඳහා මෙම වැඩ සටහන යටතේ ප්‍රධාන උපාය මාර්ග තුනක් හඳුනාගෙන තිබේ. එනම්, දැනට තිබෙන වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම, නව ප්‍රදේශවලට වනාන්තර ව්‍යාප්ත කිරීම සහ පුද්ගලික ඉඩම්වල වන ආවරණය ඉහළ නැංවීමයි. ඉහත උපාය මාර්ග යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් 2017 වර්ෂය තුළදී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

නැවත වන වගා කරන ලද ප්‍රදේශ නඩත්තු කිරීම

මෙම වර්ෂය තුළදී 2014, 2015 සහ 2016 වර්ෂ වලදී ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලද වනාන්තර නඩත්තු කරන ලදී. මේ යටතේ හෙක්: 9341 ක භූමි ප්‍රමාණයක් නඩත්තු කරන ලදී.

පුනරුත්ථාපනය කරන ලද වනාන්තර නඩත්තු කිරීම

මෙම වර්ෂය තුළදී 2014 සහ 2015 වර්ෂ වලදී දේශීය විශේෂ මිශ්‍රණයකින් පුනරුත්ථාපනය කරන ලද ප්‍රදේශ නඩත්තු කරන ලදී. මේ යටතේ හෙක්. 420 ක වන වගා ප්‍රමාණයක් නඩත්තු කරන ලදී.

ක්‍රියාකාරකම පිළිබඳ විස්තර	ප්‍රධාන ජයග්‍රහණ
නැවත වන වගා කිරීම	
පූර්ණ හෙළීම් වලට ලක්වූ වන වගා වල නැවත වන වගා ඇතිකිරීම.	මෙම ක්‍රියාකාරකම යටතේ අදාළ වර්ෂය තුළ හෙක්: 851.34ක් ස්ථාපනය කිරීමට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හැකිවිය. ඉහත සඳහන් නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩසටහන සඳහා බිජු පැළ 1,603,414 ක් නිෂ්පාදනය කරන ලදී.
පුද්ගලික අංශයේ නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම	පුද්ගලික අංශයේ නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩසටහන, පුද්ගලික අංශය සතු සම්පත්, වන වගා සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතු සඳහා උපයෝගී කර ගැනීම සඳහා නිර්මාණය කර තිබේ. මෙම වැඩසටහනේ අදියර 02ක් 2000 සහ 2002 වර්ෂ වලදී දියත් කරන ලදී. ගවිසුම්

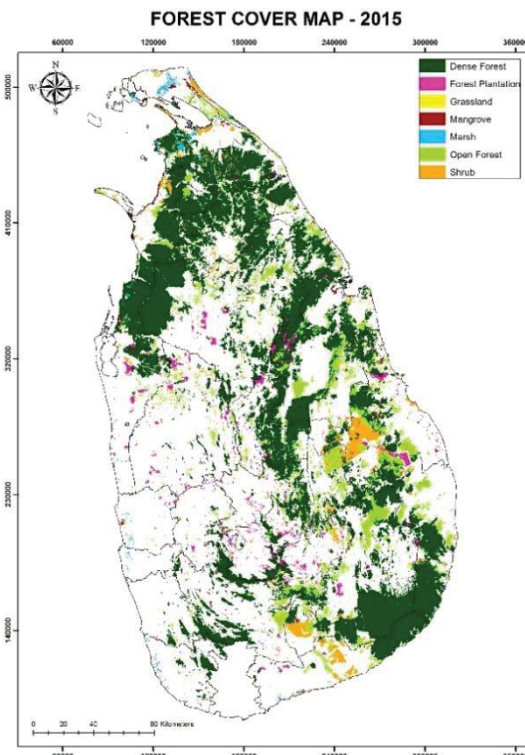
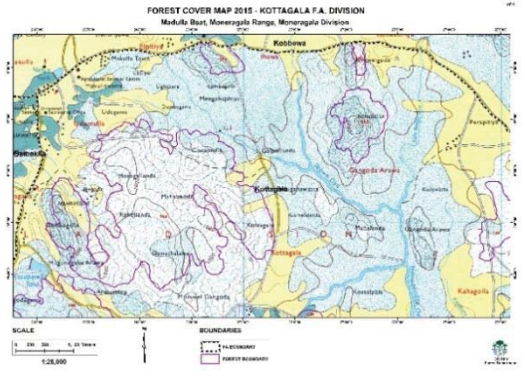
ක්‍රියාකාරකම පිළිබඳ විස්තර	ප්‍රධාන ජයග්‍රහණ
	යටතේ පුද්ගලික අංශයට ලබාදුන් වන වගා හෙක්. 413ක් 2017 වර්ෂය තුළදී නඩත්තු කරන ලදී.
<p>වන විද්‍යාත්මක මෙහෙයුම්</p> <p>වන වගා වල ගුණාත්මකතාවය ඉහල නැංවීම සඳහා වන විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම සිදුකරන ලදී. නොමේරූ වන වගා නඩත්තු කිරීම, පූර්ව වානිජ තුනීකිරීම්, වානිජ තුනීකිරීම්, පශ්චාත් හෙලීම් සංගණනය, රිකිලි නඩත්තු කිරීම සහ ශුද්ධ කිරීම යන වන විද්‍යාත්මක ක්‍රියාකාරකම් වන වගාවල සිදුකරන ලදී.</p>	
<p>නොමේරූ වන වගා නඩත්තු කිරීම</p> <p>වන වගා නඩත්තු කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ සිදුකල ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් යටතට වල් නෙලීම, පොහොර යෙදීම, ගිනි වැලැක්වීම සහ පාළු සිටුවීම අයත් වේ.</p>	පිළිවෙලින් 2014, 2015 සහ 2016 යන වසර වලදී ස්ථාපනය කරන ලද වන වගා හෙක්. 657.3,613.5 සහ 884.6 ක් 2017 වසර තුළදී නඩත්තු කටයුතු කරන ලදී.
<p>පූර්ව වාණිජ තුනී කිරීම</p>	වසර 10 ට වඩා අඩු නොමේරූ වන වගා හෙක්.526ක් 2017 වසර තුළදී තුනීකරන ලදී.
<p>වානිජ තුනීකිරීම්</p>	2017 වර්ෂය තුළ සිදුකල තුනීකිරීම් වලදී නොමේරූ වන වගා හෙක්.676 ක් තුනීකරන ලදී.
<p>පශ්චාත් හෙලීම් සංගණනය</p>	වන වගා වල පූර්ණ වානිජ සහ වානිජ තුනීකිරීම් සිදු කිරීමෙන් පසු පශ්චාත් හෙලීම් සංගණනය සිදු කරන ලදී. 2017 වර්ෂය තුළ හෙක්: 850ක් සංගණනය කරන ලදී.
<p>රිකිලි නඩත්තු කිරීම</p>	මෙම ක්‍රියා කාරකම් යටතේ හෙක්. 92ක් වූ ඉයුකැලිප්ටස් වන වගා නඩත්තු කරන ලදී.
<p>ශුද්ධ කිරීම.</p>	2017 වර්ෂය තුළදී වන වගා හෙක්. 152 ක ශුද්ධ කිරීම් සිදු කරන ලදී .
<p>වනාන්තර වැඩිදියුණු කිරීමේ වැඩ සටහන</p> <p>ශ්‍රී ලංකාවේ වන ආවරණය 29.7% සිට 32% ක් දක්වා ඉහල නැංවීම සඳහා 2014 වසරේදී වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වනාන්තර වැඩිදියුණු කිරීමේ වැඩසටහන ආරම්භ කරන ලදී.</p> <p>මෙයට ස්වභාවික පුනර්ජනනය (සහාය ලද ස්වභාවික පුනර්ජනනය), බීජ වැපිරීම, විසිරුණු ලෙස පැල සිටුවීම සහ සුපෝෂණ පැල සිටුවීම අයත්වේ. නොමේරූ බීජ පැල වල වර්ධනයට බාධා පමුණුවන අනවශ්‍ය ශාක ඉවත්කිරීම බීජ ප්‍රරෝහනය සහ ස්වභාවික පුනර්ජනනය සඳහා යෝග්‍ය තත්වයක් ඇති කරයි. ලැවිගිනි ඇතිවීම වැලැක්වීම, ගවයින් උලාකෑම වැලැක්වීම සහ අනෙකුත් මානව බලපෑම් වලින් වනාන්තර සුරැකීම නිර්දේශිත ක්‍රියාකාරකම් වේ.</p>	මෙම වර්ෂය තුළදී 2014, 2015 සහ 2016 යන වර්ෂ වලදී ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලද හෙක්:9341 ක් නඩත්තු කරන ලදී. මේ යටතේ වන වගා හෙක්:420 ක් නඩත්තු කරන ලදී.
<p>ඔලියෝ රෙසින් නිස්සාරණය කිරීමේ වැඩ සටහන</p> <p>ගිවිසුම් යටතේ තෝරාගත් පයින්ස් වන වගා පුද්ගලික අංශය වෙත රෙසින් නිස්සාරණය සඳහා ලබා දෙන ලදී. 2017 වර්ෂය තුළදී පයින්ස්</p>	පුද්ගලික අංශයේ ආයතන වලින් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව රු.9,645,387.91 ක් බදු මුදල් ලෙස අයකරගෙන තිබේ.

ක්‍රියාකාරකම පිළිබඳ විස්තර	ප්‍රධාන ජයග්‍රහණ
වන වගා හෙක්:1721 ක් රෙසින කැපීම සඳහා ලබාදෙන ලදී.	
<p>කඳුකර ප්‍රදේශවල කඳුමුදුන් මත වන වගා ස්ථාපනය කිරීම.</p> <p>ජලාධාර ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණින් භායනායට පත්වූ මධ්‍යම කඳුකරයේ ඇතැම් වන වගා ස්ථාපනය කරන ලදී.</p>	<p>මහනුවර, මාතලේ සහ බදුල්ල යන දිස්ත්‍රික්කවල හෙක්:61.4 ක වන වගා ප්‍රමාණයක් ස්ථාපනය කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාකාරකම් යටතේ 2014 සහ 2015 යන වර්ෂවලදී ස්ථාපනය කරන ලද වන වගා හෙක්:75 සහ 42.5 ක් 2017 වසරේ දී නඩත්තු කරන ලදී.</p>
<p>පයින්ස් වන වගා පුළුල් පත්‍ර සහිත වන වගා බවට පරිවර්තනය කිරීම.</p> <p>අතීතයේ දී ස්ථාපනය කරන ලද පරිනත වන වගා පුළුල් පත්‍ර සහිත විශේෂ වලට පරිවර්තනය කිරීම.</p>	<p>2014,2015 යන වර්ෂ වලදී පුළුල් පත්‍ර සහිත වන වගා බවට පරිවර්තනය කරන ලද පයින්ස් වන වගා හෙක්:147.2,27.0 සහ 20.4 ක් 2017 වර්ෂය තුළදී නඩත්තු කරන ලදී</p>

වන සංගණන හා භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති අංශය

වන සංගණන හා භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධති අංශය ප්‍රධාන වශයෙන් රටේ වන සම්පත් ආරක්ෂාව සහ කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයීමේ වගකීම දරයි. මෙම අංශයේ ප්‍රධාන කාර්යය වන්නේ රටේ පවතින වනාන්තර මිනුම් කිරීම සහ සිතියම් සැකසීම, වනාන්තරවල මායිම් සලකුණු කිරීම, ස්වාභාවික සහ මිනිසා ඇති කරන ලද වනාන්තරවල සංගණනයන් පැවැත්වීම, වන වගාවන් වල සංගණන දත්ත අඩංගු දත්ත සමුදායක් නඩත්තු කිරීම, වන ආවරණ සිතියම් සැකසීම, දෙපාර්තමේන්තුවේ අනෙකුත් අංශවල ක්‍රියාකාරකම්වලට අවශ්‍ය අංඛිත සිතියම් සැකසීම, වනාන්තර රක්ෂිත බවට ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපලේඛන සැකසීම හා ඒවා පරීක්ෂා කිරීම වේ. ඊට අමතරව රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට හෙළීම සඳහා ලබාදෙන වන වගා සඳහා රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව මගින් ගෙවිය යුතු ස්කන්ධභාගය ගණනය කිරීම ද මෙම අංශයේ වගකීමක් වේ. එසේම පැරණි ගුවන් ඡායාරූප, අංඛිත දත්ත, භූ සිතියම්, ගුවන් ඡායාරූප ලබාගත් රේඛාවන් දක්වන භූ සිතියම් ආරක්ෂිතව ගබඩා කර තැබීම ද මෙම අංශයේ වගකීමක් වේ.

ක්‍රියාකාරකම පිළිබඳ විස්තරය	ලභාකර ගත් ඉලක්කයන්
<p>වන ආවරණ සිතියම් සැකසීම සඳහා දුරස්ථ සන්නිවේදනය</p> <p>මෙම අංශයේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම්වලින් එකක් වන්නේ රටේ වන ආවරණ සිතියම යාවත්කාලීන කිරීම ය. ආසන්නතම යාවත්කාලීන කිරීම 2015 වසරට අදාළව සිදු කළ අතර එය Google Earth Pro මෘදුකාංගය භාවිතයෙන් අදාළ වන්දිකා දත්ත භාගන කිරීම සිදුකරන ලදී. මේ සඳහා REDD+ ව්‍යාපෘතිය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ තාක්ෂණික සහාය ලබා ගන්නා ලදී. මෙම පහසුකම නිසා වන්දිකා ප්‍රතිබිම්බවල විභේදනය 2m කට පමණ වැඩි කරගැනීමට හැකි වූ අතර එමඟින් වන ආවරණ සිතියම්වල නිවැරදි බව වැඩි කරගැනීමට හැකි විය.</p>	<p>මේ වන විට පැවති ESRI ArcGIS මෘදුකාංගයේ නවතම සංස්කරණ වූ 10.5 භාවිතයෙන් වන්දිකා ප්‍රතිබිම්බ අර්ථ නිරූපණය සිදු කරන ලදී. එමඟින් ශ්‍රී ලංකාවම ආවරණය වන පරිදි සකසන ලද සියළුම මූලික සිතියම් ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් මගින් තහවුරු කිරීම සිදු කරගන්නා ලද අතර එමඟින් ලබාගත් තොරතුරු භාවිතා කර සිතියම් තවදුරටත් යාවත්කාලීන කරන ලදී. මේ වන විට වනාන්තරවල තුරු වියන් ආවරණය පදනම් වූ වර්ගීකරණය භාවිතයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වන ආවරණ සිතියම් සහ ඊට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියක් සකසා ඇත. ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු වන ආවරණය (ලෝක කෘෂිකර්ම හා ආහාර සංවිධානයේ වනාන්තර අර්ථ දැක්වීමෙන් රබර් ඉවත් කළ පසු) හෙක්ටයාර් 2,304,799.99 ලෙසත්, ස්වාභාවික වනාන්තර ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 2,210,507.93 ලෙස හා වන වගා ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 94,292.06 ලෙස දැක්විය හැක. තවද තුරු වියන් ආවරණය සැලකූ විට සන වනාන්තර හෙක්ටයාර් 1,811,748.06 ලෙස ද විවෘත වනාන්තර හෙක්ටයාර් 380,209.02 ලෙස හා කඩොලාන වනාන්තර හෙක්ටයාර් 18,550.85 ලෙස අර්ථ දැක්වා තිබේ. මීට අමතරව කටු පඳුරු සහිත ලඳු කැලෑ සහ තෘණ භූමි</p>

	<p>හෙක්ටයාර් 155,971.02 ක් හා වගුරු බිම් හෙක්ටයාර් 19,234.33 සිතියම් ගත කර තිබේ. 2017 වසර අවසන් වන විට මෙම වන ආවරණය දැක්වෙන සිතියම් වන ක්ෂේත්‍ර සහකාර කොට්ඨාශ මට්ටමින් මුද්‍රණය කිරීම සඳහා සුදානම් කිරීම සිදු කරන ලදී. අදාළ සිතියම් වන ක්ෂේත්‍ර සහකාරවරුන්, බිට්ටු වන නිලධාරීන්, අඩවි වන නිලධාරීන් හා දිසා වන නිලධාරීන් වෙත මුද්‍රණය කර ලබාදීම 2018 වසරේ මුල් භාගයේදී සිදුකර අවසන් කිරීමට නියමිතය.</p>
<p>වන සංගණන කටයුතු රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට 2017 වසරේ නිදහස් කළ යුතු වන වගාවල පූර්ණ ගස් සලකුණු කිරීම ඉටු කරන ලදී.</p>	<p>හෙක්ටයාර් 636 ක ඉලක්කය වෙනුවෙන් හෙක්ටයාර් 725 ක ගස් සලකුණු කිරීම නිම කරන ලදී.</p>
<p>වන වගා දත්ත සමුදාය (FORDATA) කළමනාකරණය දැනට පවතින දත්ත සමුදායේ (FORDATA) අඩුපාඩු හේතුවෙන් එම දත්ත සමුදාය යාවත්කාලීන කිරීමක් සිදු නොවේ.</p>	<p>මීට පෙර එය භාවිතයෙන් සැකසූ දත්ත සුරක්ෂිතව ගබඩා කර තිබේ. නව දත්ත සමුදායක් (Database) සැකසීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී.</p>
<p>ජාතික වන සංගණනය (NFI) දත්ත සමුදාය UN – REDD වැඩසටහනේ ආධාර යටතේ ආරම්භ කරන ලද ජාතික වන සංගණන කටයුතු වල දත්ත ගබඩා කිරීම සඳහා පවත්වා ගෙන යනු ලබන පරිගණක සර්වරයක මෙම ජාතික වන සංගණන දත්ත ඇතුළත් කිරීම හා යාවත්කාලීන කිරීම සිදු කෙරේ.</p>	<p>2017 වසරේ දත්ත ඇතුළත් කර ඇත. සෑම වසරකදීම ලබා ගන්නා වන සංගණන නියැදි දත්ත මෙසේ ඇතුළත් කර යුතුව ඇත.</p>
<p>මිනුම් කිරීම සහ මායිම් සලකුණු කිරීම. මෙම වසර සඳහා මායිම් සලකුණු කිරීමේ ඉලක්කය 1000 km ක් වූ අතර වනාන්තර මායිම් 400 km ක මිනුම් කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණි.</p>	<p>1345 km මායිම් සලකුණු කරන ලද අතර වනාන්තර මායිම් 337.67 km ක මිනුම් කටයුතු නිම කරන ලදී.</p>
<p>භූගෝල විද්‍යා තොරතුරු පද්ධතිය කළමනාකරණය කිරීම. මෙම අංශයේ තිබූ Esri ArcGIS මෘදුකාංගය යාවත්කාලීන කර නව පරිගණකවල ස්ථාපනය කරන ලදී. දැනට පවතින නවතම Esri ArcGIS සංස්කරණය වන 10.5 සංස්කරණය දැනට පරිගණක පද්ධතිය තුළ ස්ථාපිත කර තිබේ.</p>	<p>වන ආවරණ සිතියම් සැකසීම හා වෙනත් අවශ්‍ය සිතියම් සකසා දීම මෙම මෘදුකාංගය භාවිතයෙන් සිදු කරනු ලබයි.</p>

ලෝකඋරුම වනභූමීන් නඩත්තුව හා කළමනාකරණය

සිංහරාජ, නකල්ස් ලෝකඋරුම වන භූමීන්ගේ පවත්වා ගෙන යනු ලබන ස්වභාවික මංපෙත්, නවාතැන් ඇතුළු සියළු පහසුකම් නඩත්තු කරමින් පවත්වා ගෙන යාම.

සිංහරාජ ලෝකඋරුම වන භූමිය

සිංහරාජ ලෝකඋරුම වන භූමියට මායිම්ව ඇති ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව සතු සියළු කැළෑ හා පෞද්ගලික පාර්ශ්වයන් හිමිකම් දරණ කැළෑ භූමීන් ද ඇතුළත් වන සේ අළුතින් මායිම් සලකුණු කර, ඒ අනුව අළුතින් මැනීම් කර මායිම් සලකුණු කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතී. සිංහරාජ වනාන්තරයට යාව ඇති සියළු වනාන්තර භූමීන් ඇතුළත් වන සේ ජී.පී.එස්. තාක්ෂණයෙන් සටහන් කර ගත් භූමිතික ඛණ්ඩාංක අනුව, සිතියම් සකස් කර අවසන් කර ඇත. මෙම මායිමට ඇතුළත් වන පෞද්ගලික හා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව සතු කැළෑ ඉඩම් පවරා ගැනීමට අදාළ කටයුතු ද කෙරෙමින් පවතී.

නකල්ස් ලෝකඋරුම වනභූමිය

නකල්ස් ලෝකඋරුම වන භූමියේ මායිමට ඇතුළත් වන පෞද්ගලික අයිතිය සතු හා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව සතු කැළෑ භූමීන් පවරා ගැනීමට අදාළ කටයුතු ද කෙරෙමින් පවතී. තවද මෙම ලෝකඋරුම වනභූමීන් නැරඹීමට පැමිණෙන පාසල් සිසුන් ඇතුළු සියළු කණ්ඩායම් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හා මාර්ගෝපදේශ පහසුකම් සැපයීම.

සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන කළමනාකරණය

කන්තෙලිය, කොට්ටව, උඩවත්තකැලේ, ඔලියගත්කැලේ හා කුරුළුකැලේ යන සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානවල හා කන්දෙආල අධ්‍යාපනික වන උද්‍යානයේ හා හපුතලේ උද්‍යානයේ අවශ්‍ය පහසුකම් නඩත්තු හා වැඩි දියුණු කරමින් පවත්වා ගෙන යාම.

හුරුළු පාරිසරික උද්‍යානය

හුරුළු පාරිසරික උද්‍යානයේ සියළුම පහසුකම් වැඩි දියුණු කරමින් හා නඩත්තු කරමින් පවත්වා ගෙන යාම.

සංචාරකයින්ගේ තොරතුරු සහ ඔවුන්ගෙන් ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස එකතු කල ආදායම

සංචාරකයින්ගේ තොරතුරු සහ ප්‍රවේශ පත්‍ර නිකුත් කිරීමෙන් රැස්කරන ලද ආදායම

උඩවත්ත කැලේ (මහනුවර)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසැල් සිසුන්	162	1408.69
දේශීය ළමුන්	654	8530.42
දේශීය වැඩිහිටි	18263	476426.10
විදේශීය ළමුන්	317	91930.00
විදේශීය වැඩිහිටි	10693	6,148,475.00
එකතුව	30,089	6,726,770.21

නකල්ස් වනාන්තරය (සින්ස්ටන්, මහනුවර)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
දේශීය ළමුන්	830	10,375.00
දේශීය වැඩිහිටි	4432	110,800.00
විදේශීය ළමුන්	96	91920.00
විදේශීය වැඩිහිටි	1707	917,445.00
එකතුව	7065	1,130,540.00

නකල්ස් වනාන්තරය (පිටවලපහන, මාතලේ)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්(නොමිලේ)	153	-
පාසල් සිසුන් (අයකර)	1460	8760.00
ගුරුවරුන්(නොමිලේ)	4	-
දේශීය වැඩිහිටි	58790	1,448,600.00
දේශීය ළමුන්	421	9437.50
විදේශීය ළමුන්	14	4060.00
විදේශීය වැඩිහිටි	633	363,975.00
එකතුව	61,475	1,834,832.50

සිංහරාජ වනාන්තරය (පිටදෙනිය, මාතර)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්(නොමිලේ)	1,022	-
ගුරුවරු (නොමිලේ)	101	-
දේශීය ළමුන්	785	9812.50
දේශීය වැඩිහිටි	10,869	271,725.00
විදේශීය ළමුන්	292	73,000.00
විදේශීය වැඩිහිටි	7,046	3,522,500.00
එකතුව	20,115	3,877,037.50

සිංහරාජ වනාන්තරය (කුඩව, රත්නපුර)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්(නොමිලේ)	3,588	-
පාසල් සිසුන් (අයකර)	6,205	36,622.00
ගුරුවරු (නොමිලේ)	1,078	-
ගුරුවරු (අයකර)	930	23,250.00
දේශීය ළමුන්	1,892	23,650.00
දේශීය වැඩිහිටි	16,322	397,530.00
විදේශීය ළමුන්	238	69,020.00
විදේශීය වැඩිහිටි	7,890	4,536,750.00
එකතුව	38,143	5,086,822.00

හුරුළු පාරිසරික උද්‍යානය (හබරණ, පොළොන්නරුව)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
දේශීය ළමුන්	44	1721.74
දේශීය වැඩිහිටි	1721	134,686.94
විදේශීය ළමුන්	151	98,478.26
විදේශීය වැඩිහිටි	5493	7,164,782.62
එකතුව	7409	7,399,669.56

කොට්ටව වනාන්තරය (ගාල්ල)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්(නොමිලේ)	282	-
පාසල් සිසුන්	112	672.00
දේශීය ළමුන්	49	612.50
දේශීය වැඩිහිටි	1197	29,925.00
විදේශීය ළමුන්	21	6,090.00
විදේශීය වැඩිහිටි	516	296,687.00
එකතුව	2177	333,986.50

කන්තෙලිය වනාන්තරය (ගාල්ල)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්	8412	-
පාසල් සිසුන්	4493	26,958.00
දේශීය ළමුන්	798	8,312.50
දේශීය වැඩිහිටි	47,967	1,199,175.00
විදේශීය ළමුන්	150	43,500.00
විදේශීය වැඩිහිටි	1821	1,123,550.00
එකතුව	63,641	2,401,495.50

මාකන්දාව වනාන්තරය (කෑගල්ල)

අමුත්තන් වර්ගය	අමුත්තන් සංඛ්‍යාව	ප්‍රවේශ ගාස්තු ලෙස රැස්කල ආදායම (රුපියල්)
පාසල් සිසුන්	244	-
දේශීය ළමුන්	5	71.89
දේශීය වැඩිහිටි	1,893	54,452.20
විදේශීය ළමුන්	37	12,338.50
විදේශීය වැඩිහිටි	973	864,593.50
එකතුව	3,152	931,456.09

සම්පූර්ණ නැරඹීම් මගින් ලැබූ මුළු ආදායම රුපියල් 28,791,162 කි.
වනාන්තර තුළ රුගත කිරීම් වලින් ලද ආදායම.

දෙපාර්තමේන්තුව මගින් කළමනාකරණය කරනු ලබන රක්ෂිත වනාන්තර තුළ විවිධ රූගත කිරීම් මගින් රුපියල් 710,350.00 ක ආදායමක් උපයා තිබුණි.

පරිසර බලපෑම් ඇගයීම

2004 වසරේ සිට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, රජයේ වනාන්තර භූමීන් වල ක්‍රියාත්මක විවිධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලින් සිදුවන පාරිසරික බලපෑම්, ඇගයීම සඳහා ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනු නියෝජිත ආයතනයක් ලෙස හා තාක්ෂණික කමිටු සාමාජිකයෙකු ලෙස කටයුතු කිරීම සඳහා පත් කර තිබේ. ඒ අනුව 2017 වසරේදී පාරිසරික අනුමැතිය ලබා ගැනීමට හා තාක්ෂණික නිර්දේශ ලබා දීමට යොමු කරන ලද විවිධ ව්‍යාපෘති යෝජනා 136 ක් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කර තිබේ. මෙම යෝජනා අතුරින් යෝජිත විවිධ ව්‍යාපෘති 7 ක් සඳහා ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අනුයෝජිත ආයතනය ලෙස වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව 2017 දී පත් කර ඇත.

පසුගිය වසරවල පරිසර අනුමැතිය ලබා දුන් විවිධ ව්‍යාපෘතින් ඒවායේ පනවනු ලැබූ කොන්දේසි යටතේ සිදු කරනු ලබන බවට අධීක්ෂණ කටයුතු සිදු කර ඇත. මෙම වසරේ දී පාරිසරික අනුමැතිය ඉල්ලා යොමු කරන ලද ව්‍යාපෘති යෝජනා සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි කටයුතු කෙරෙමින් පවතී.

මීට අමතරව, මෙම වසරේදී වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, විවිධ ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ ආරම්භ කරන නිර්දේශිත ව්‍යාපෘති 15 ක් සම්බන්ධයෙන් වන තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටු සාමාජිකයෙකු ලෙසද කටයුතු කර ඇත.

පාරිසරික තොරතුරු කළමනාකරණ පද්ධතිය

ස්වාභාවික වනාන්තරවල ජෛවවිවිධත්වය, පස, ජලය ආදී තොරතුරු එක් රැස් කර සිදු කරන ලද ජාතික සංරක්ෂණ විමසුමේ දත්ත ආශ්‍රයෙන් පාසල් සිසුන්, පර්යේෂකයින් සහ විවිධ පුද්ගලික සහ රාජ්‍ය අංශවල පුද්ගලයින් යන සියල්ලන්ටම අවශ්‍ය තොරතුරු සපයන ලදී.

පර්යේෂණ, අධ්‍යාපන හා සංවර්ධන අංශය

පර්යේෂණ අංශයේ කාර්ය සාධනය

ක්‍රියාකාරකම පිළිබඳ විස්තර	ප්‍රධාන ජයග්‍රහණ
නියාමන පරිමාණයේ ඉන්ධන දැව වන වගා ස්ථාපනය කිරීම.	ඉන්ධන දැව වන වගා හෙක් 27ක් සමඟ පර්යේෂණ සඳහා හෙක්:03 ක් ද ස්ථාපනය කරන ලදී.
පර්යේෂණ ආශ්‍රිත නඩත්තු කටයුතු	<ul style="list-style-type: none"> • දේශීය විශේෂ ගෘහස්ථකරණය. • වන වගා ස්ථාපනය සහ කළමනාකරණය. • ශාක වැඩිදියුණු කිරීමේ පර්යේෂණ වැඩසටහන. • දැව නොවන වනජ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය • ස්වාභාවික වනාන්තර කළමනාකරණය • බීජ උද්‍යාන නඩත්තු කිරීම.

<p>බීජ එක්රැස් කිරීමේ වැඩසටහන.</p>	<p>ඉයුකැලිප්ටස් Eucalyptus grandis සහ Eucalyptus microcorys යන විශේෂ වල බීජ කිලෝ ග්‍රෑම් 15.25ක් බදුල්ල ප්‍රදේශයෙන් එක්රැස්කර දෙපාර්තමේන්තු අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මෙන්ම පුද්ගලික අංශය වෙතද බෙදා දෙන ලදී. සුදු හඳුන් සහ කායා සුදු හඳුන් බීජ කිලෝ ග්‍රෑම් 5 ක් සහ කායා බීජ කිලෝ ග්‍රෑම් 1.3ක් එක්රැස් කරන ලදී.</p>
<p>ජාතික වන ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ කමිටුව.</p>	<p>මෙම වර්ෂය තුළ රැස්වීම් 4 ක් පවත්වන ලදී. නව පර්යේෂණ යෝජනා 23 ක් ඇගයීමට ලක්කර පර්යේෂණ කටයුතු සිදුකිරීමට අවසර ලබාදෙන ලදී. තවද දැනට කරගෙන යන පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති 21 ක් සඳහා කාලය දීර්ඝ කිරීම් ලබාදෙන ලදී.</p>

වන විද්‍යා අධ්‍යාපන අංශයේ කාර්ය සාධනය

ශ්‍රී ලංකා වන විද්‍යායතනය තුළ පහත සඳහන් පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වන ලදී. දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන්ගේ සාමාන්‍ය පාඨමාලා අඩවි වන නිලධාරීන් 46 ක් සඳහා පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වන ලදී.

දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් සහ අනෙකුත් කෙටි කාලීන සේවාස්ථ පුහුණු පාඨමාලා.

අංකය	පාඨමාලාවේ නම	සහභාගී වූ කණ්ඩායම	සහභාගී වූ සංඛ්‍යාව	දිනය
01	2012 වර්ෂයට පෙර වන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව හැදෑරූ නිලධාරීන් සඳහා පැවැත්වූ සේවා යෝජනීය මොඩියුල 06 සඳහා වන පාඨමාලාවට අදාළ පරීක්ෂණය.	2012 වසරට පෙර වන විද්‍යා ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව හැදෑරූ නිලධාරීන්	154	2017.01.28
02	මූලිකත්ව පුහුණු වැඩ සටහන	වන විද්‍යා පාඨමාලාවේ (2017) පුහුණු අඩවි වන නිලධාරීන් සහ වන විද්‍යායතනයේ නිලධාරීන්	60	2017.04.05
03	ප්‍රථමාධාර පුහුණු වැඩසටහන	එම	50	2017.05.03 2017.05.04
04	දෙපාර්තමේන්තු වෘක්ෂ විද්‍යා පරීක්ෂණය සඳහා පුහුණු පාඨමාලාව (ආරම්භක පියවර)	වන ක්ෂේත්‍ර සහකාර	275	2017.07.19
05	වනාන්තර මැනීම පිළිබඳ ජාතික වැඩසටහන සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන	වන විද්‍යා පාඨමාලාවේ (2017) පුහුණු අඩවි වන නිලධාරීන් සහ වන විද්‍යායතනයේ නිලධාරීන්	50	2017.11.30
06	දෙපාර්තමේන්තු වෘක්ෂ විද්‍යා පරීක්ෂණයට අදාළ ලිඛිත පරීක්ෂණය (ආරම්භක පියවර)	වන ක්ෂේත්‍ර සහකාර	265	2017.12.09

අනෙකුත් ආයතන සඳහා කෙටි කාලීන පුහුණු වැඩසටහන්.

01	වන විද්‍යාව පිළිබඳ ආරම්භක පුහුණු වැඩසටහන	ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ (2015) කැබෙට් නිලධාරීන්	38	2017.04.06 2017.04.08	03
02	එම	එම	34	2017.04.20 2017.04.22	03
03	එම	එම	44	2017.04.27 2017.04.29	03
04	එම	ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ කැබෙට් නිලධාරීන්. (සීමිත තරඟ විභාගය)	28	2017.05.24 2017.05.26	03
05	එම	ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ කැබෙට් නිලධාරීන් - 2016	36	2017.07.17 2017.07.21	05
06	එම	එම	35	2017.07.24 2017.07.28	05
07	එම	එම	44	2017.08.08 2017.08.12	05
08	වන විද්‍යාව පිළිබඳ දැනුවත්කිරීමේ වැඩසටහන	වන කලමනාකරණය සහ කෘෂිකර්ම ඉංජිනේරු විද්‍යාව පිළිබඳ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව (ඇක්වයිනාස්)	70	2017.06.21	01

ජාතික වෘත්තීය නිපුණතා පුහුණු වැඩසටහන්.

ශ්‍රී ලංකා වන විද්‍යායතනයේ ජාතික වෘත්තීය නිපුණතා පුහුණු වැඩසටහන්	ජාතික වෘත්තීය නිපුණතා 05 සහ 06 පාඨමාලාවලට අදාළ විෂයමාලා සැලසුම් වලංගු කිරීම.
	ජාතික වෘත්තීය නිපුණතා 03 සහ 04 පාඨමාලාවලට ජාතික වෘත්තීය නිපුණතාවයට අනුකූලව විෂයමාලා සකස්කරන ලදී.
	ශ්‍රී ලංකා වන විද්‍යායතනයේ සහ UNIVOTEC ආයතනයේ සහභාගීත්වයෙන් ජාතික නිපුණතා 03 සහ 04 සඳහා ප්‍රමිතීන් සකස්කරන ලදී.
	TVEC ආයතනය මගින් ජාතික වෘත්තීය නිපුණතා 05 පාඨමාලාවට පිළිගැනීමක් ලබාදීම

අංශයේ අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම්.

ප්‍රකාශන	<ul style="list-style-type: none"> පරාගණය සඳහා උපකාරවන කෘමීන් කෙරෙහි Acacia විශේෂවල බලපෑම දැක්වෙන පත්‍රිකාව ආක්‍රමණශීලී ආගන්තුක විශේෂ පිළිබඳ පත්‍රිකාව.
පුහුණු වැඩසටහන්	<ul style="list-style-type: none"> අදාළ බලධරයින්ගේ ඉල්ලීම පරිදි කුරුණෑගල අධ්‍යාපන කලාපයේ උ/පෙළ ගුරුවරුන් සඳහා පටක රෝපණය පිළිබඳ පුහුණු වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී.
පුස්තකාලය	<ul style="list-style-type: none"> පුස්තකාලය සඳහා රු.434,056.00 වටිනා ග්‍රන්ථ, සභරා යනාදිය මිලදීගන්නා ලදී. මාතෘකා 10 ක් යටතේ ග්‍රන්ථ ද මාතෘකා 08 ක් යටතේ සභරා ද මිලදී ගන්නා ලදී. ග්‍රන්ථ 125 ක් පරිත්‍යාග ලෙස ලැබුණි. CD – ISIS පුස්තකාල පැකේජය යොදාගෙන පුස්තකාල ග්‍රන්ථ නාමාවලිය පරිගණක ගතකරන ලදී.
වන විද්‍යා තොරතුරු සේවය	<ul style="list-style-type: none"> ශ්‍රී ලංකා ෆොරස්ට් සභරාවේ 38 වන වෙළුම ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී.

වන ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අංශය

වන ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අංශයේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම්.

- i. වන සංරක්ෂණ ආඥා පනතේ පරිපාලනමය කටයුතු.
- ii. ජාතික උරුම වන භූමි පනතේ පරිපාලනමය කටයුතු.
- iii. වන සංරක්ෂණ ආඥා පනත යටතේ වනාන්තර ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.
- iv. දැව පදනම් කරගත් කර්මාන්ත සහ දැව ප්‍රවාහනය පාලනය කිරීම.
- v. රජයේ වනාන්තර සම්පත්, භෞතික වශයෙන් ආරක්ෂා කිරීම සහ පාලනය කිරීම.
- vi. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු අරමුදලේ, පරිපාලන කටයුතු සිදු කිරීම.
- vii. වන නිලධාරීන් සඳහා නිල ඇඳුම් මිලදී ගැනීම හා සැපයීම.
- viii. දැව සහ දැව නොවන වනජ ද්‍රව්‍ය අපනයනය පාලනය කිරීම.

ආරක්ෂණය සහ සම්බන්ධ ප්‍රධාන කාර්ය භාරයන් දිසාවන් 23 ට අනුබද්ධව සේවය කරන ප්‍රාදේශීය කාර්ය මණ්ඩලය විසින් ඉටු කරයි. 2017 වසර තුළදී මෙම දෙපාර්තමේන්තු කාර්ය මණ්ඩලය විසින් වන අපරාධ 3887 ක් නීතියට හසුකරගෙන තිබේ.

2017 වසර තුළ එම කාර්යයන් යටතේ අති විශේෂ ගැසට් 01ක් නිකුත් කරන ලද අතර, සංරක්ෂිත වනාන්තර 01 ක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

නීති විරෝධී දැව හෙළීම, එළි පෙහෙළි කිරීම, ප්‍රවාහනය, මැණික් ගැරීම, රජයේ දැව සන්නකයේ තබාගැනීම සහ ලියාපදිංචියක් රහිතව පුද්ගලික දැව ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යාම ආදිය ඇතුළත් වන අපරාධ 3887 ක් 2017 වසර තුළදී වාර්තා වී ඇත.

දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නීති විරෝධී දැව සන්නකයේ තබාගැනීම් 232 ක් පිළිබඳව අවසන් තීරණ ගන්නා ලද අතර, ඉතිරි වන අපරාධ 3655ක් උසාවියට ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඒවාට පුද්ගලයින් 4360ක් සම්බන්ධ වී තිබේ. මේවාට අයත් පුද්ගලයින් 36දෙනෙක් සිරගත කරන ලද අතර, තවත් නඩු 20කදී අදාල පුද්ගලයින්ට දැඩි ලෙස අවවාද කර තිබේ. තවත් නඩු 2138 කදී වැරදිකරුවන්ගෙන් රු. 44,947,517.36 ක මුදලක් දඩ ලෙස අය කරගෙන තිබේ. රාජසන්නක කරන ලද වාහන අතර ලොරි 24ක්, බෝසර් 01 ක්, කාර් 01ක්, කැබ් රථ 01ක්, එස්කැට්ටර් 01ක්, රෝද දෙකේ ට්‍රැක්ටර් 42ක්, ට්‍රැක්ටර් 18ක්, ත්‍රිවිල් 02ක්, යතුරු පැදි 07 ක්, හා පාපැදි 30ක් වන අතර ඒවායේ මුළු වටිනාකම රු. 65,384,050.00 කි.

හදිසි වැටලීම් ඒකකයන්හි කාර්ය සාධනය

ඒකකයේ නම	වන අපරාධ සංඛ්‍යාව	දැව පරිමාව (සන මීටර)	දැව වටිනාකම (රු)	දඩය (රු)
ප්‍රධාන කාර්යාලය, හ.වැ. අංශය	01	වල්ලාපට්ටා 11.257 Kg කොකුන් පොතු 6.348 Kg	562914.60	80,000.00

දැව පරීක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන

2017 වසර තුළදී දඹුල්ල සහ පස්සාල යන ස්ථානවල දැව පරීක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන ක්‍රියාත්මක විය.

පුද්ගලික දැව ව්‍යාපාර

2017 වසර තුළදී දැව ඉරුම් හල් 298ක්, දැව අලෙවිසැල් 494ක් වඩු මඩු 644ක් ගෘහ භාණ්ඩ වෙළඳසැල් 597ක් සහ දර විකුණුම්හල් 170ක් ද, දැව පදම් කිරීම් හා සැකසුම් කර්මාන්තශාලා 15ක් හා ජංගම දැව ඉරුම්හල් 687ක් අළුතින් ලියාපදිංචි කරන ලදී.

2017 වසර අවසාන වනවිට ලියාපදිංචි දැව ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාව 25,909ක් ලෙස වාර්තා වී තිබුණි.

පුහුණු වැඩසටහන්

පහත සඳහන් දැනුවත් කිරීමේ සහ පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන් අදාළ වර්ෂය තුළදී සිදුකරන ලදී.

- i. පොලිස් නිලධාරීන් 658ක් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 22ක් පවත්වන ලදී.
- ii. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වලට අනුබද්ධ නිලධාරීන් 1991ක් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 53ක් පවත්වන ලදී.
- iii. වන නිලධාරීන් 672ක් සඳහා, දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 31ක් පවත්වන ලදී.
- iv. වෙනත් පිටස්තර පුද්ගලයින් 19160ක් සඳහා, දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 441ක් පවත්වන ලදී.
- v. වන නිලධාරීන් 1235දෙනෙකු සඳහා ගිනි අවි පුහුණු වැඩ සටහන් 43ක් පවත්වන ලදී.

තෘෂාග මුදල් ලබා දීම

උසාවිය මගින් වරදකරුවන් කරන ලද වන අපරාධ වලට අදාළව කරන ලද කටයුතු වෙනුවෙන් 2017 වසර තුළදී රුපියල් 5,790,114.50 ක මුදලක් නිලධාරීන් 1510 ක් සහ තොරතුරු ලබාදුන් පුද්ගලයින් 04ක් අතර බෙදා දෙන ලදී.

මූල්‍යමය ප්‍රගතිය

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු අරමුදල යටතේ සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා 2017 වසරේදී ලද සම්පූර්ණ ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණය රු.29,500,000.00කි. 2017 වසරේදී නිල ඇඳුම් සඳහා රු.4,400,000.00ක ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණයක් වෙන් වූ අතර, එයින් 4,198,626.00ක මුදලක් වියදම් වී ඇත. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු අරමුදලේ මූල්‍යමය ප්‍රගතිය 85.51%ක් වන අතර නිල ඇඳුම් සඳහා වැය වූ ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණය මත එහි මූල්‍යමය ප්‍රගතිය 98.42%ක්ද වේ.

සැලසුම් හා ප්‍රගති පාලන අංශය

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විවිධ ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ වාර්ෂික සැලසුම් සකස් කිරීමේ ප්‍රධාන වගකීම පැවරී ඇත්තේ සැලසුම් හා ප්‍රගති පාලන අංශය වෙතයි. වාර්ෂික අයවැය සකස් කිරීම වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මෙහෙයවනු ලබන සියළුම ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය සමාලෝචනය කිරීම සහ ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීම සහ නව ව්‍යාපෘති සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජනා සකස් කිරීම මෙන්ම ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම සහ ගොඩනැගිලි නඩත්තු කිරීම, ගෘහ භාණ්ඩ, කාර්යාල උපකරණ සහ යන්ත්‍රෝපකරණමිලදී ගැනීම යන ක්‍රියාකාරකම්ද සැලසුම් හා ප්‍රගති පාලන අංශය විසින් සිදු කරනු ලැබේ.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම	කෙටි විස්තරය	ප්‍රගතිය 2017.01.01 – 2017.12.31
අලුතින් ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම (දිවයින පුරා)	භූමිය හඳුනාගැනීම ටෙන්ඩර් කැඳවීම ඉදිකිරීම	දි.ව.නි.කාර්යාල - 01
		අ.ව.නි.කාර්යාල - 01
		අ.ව.නි.නිල නිවාස - 04
		බී.ව.නි.කා.හා නිල නිවාස - 07
		සංචාරක බංගලා - 02
		තවත් ගොඩනැගිලි - 01
ගොඩනැගිලි නඩත්තු කිරීම (දිවයින පුරා)	ගොඩනැගිලි හඳුනාගැනීම ටෙන්ඩර් කැඳවීම නඩත්තුව	ක.නි.ව.සං.කාර්යාල - 01
		ක.නි.ව.සං. නිල නිවාස - 01
		දි.ව.නි.කාර්යාල - 13
		දි.ව.නි. නිල නිවාස - 06
		වන පාලක නිල නිවාස - 04
		අ.ව.නි.කාර්යාල - 27
		අ.ව.නි.නිල නිවාස - 22
		බී.ව.නි. නිල නිවාස - 64
		සංචාරක බංගලා - 11
		පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථාන - 01
		දැ.පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථාන - 01

කාර්යාල උපකරණ මිලදී ගැනීම	කාර්යාල උපකරණ හඳුනා ගැනීම ටෙන්ඩර් කැඳවීම මිලදී ගැනීම	ලේසර් පින්ටර් - 06 ලැප්ටොප් - 04 UPS - 12 32 GB පෙන්ඩ්‍රයිව් - 22 වායු සමීකරණ - 08
කාර්යාල උපකරණ මිලදී ගැනීම ESCAMP	කාර්යාල උපකරණ හඳුනා ගැනීම ටෙන්ඩර් කැඳවීම මිලදී ගැනීම	වන සංරක්ෂණ කාර්යාල සඳහා අවශ්‍ය උපකරණ මිලදී ගැනීම

දෙපාර්තමේන්තුවේ අයවැය ප්‍රගතිය

වැය විෂය අංකය	විස්තරය	ප්‍රතිපාදන (රු.) 2017	වියදම (රු.) 2017	ඉතිරිය (රු.)
	පුනරාවර්තන වියදම්	1,339,784,000.00	1,293,639,704.13	46,144,295.87
	වැටුප්	1,207,900,000.00	1,165,325,497.99	42,574,502.01
	වෙනත් පුනරාවර්තන	131,884,000.00	128,314,206.14	3,569,793.86
	මූලධන වියදම්	885,700,000.00	883,997,675.67	1,702,324.33
	මූලධන වත්කම් පුනරුත්ථාපනය සහ වැඩි දියුණු කිරීම	62,000,000.00	61,720,017.40	279,982.60
2001	ගොඩනැගිලි සහ ඉදිකිරීම්	50,000,000.00	49,999,226.50	773.50
2002	යන්ත්‍ර සහ උපකරණ	3,000,000.00	2,722,658.05	277,341.95
2003	වාහන	9,000,000.00	8,998,132.85	1867.15
	ප්‍රාග්ධන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම.	130,700,000.00	129,678,924.86	1,021,075.14
2102	ගෘහ භාණ්ඩ සහ කාර්යාලීය උපකරණ	8,000,000.00	7,939,394.13	60,605.87
2103	යන්ත්‍ර සහ උපකරණ	2,500,000.00	2,477,144.00	22,856.00
2104	ගොඩනැගිලි සහ ඉදිකිරීම්	80,000,000.00	79,994,854.06	5,145.94
2105	ඉඩම් හා ඉඩම් වැඩි දියුණු කිරීම	38,200,000.00	38,064,952.67	135,047.33
2106	මෘදුකාංග සංවර්ධනය	2,000,000.00	1,202,580.00	797,420.00
	හැකියා වර්ධනය	5,000,000.00	4,999,045.99	954.01
2401	කාර්ය මණ්ඩල පුහුණු	5,000,000.00	4,999,045.99	954.01
	අනෙකුත් මූලධන වියදම්	688,000,000.00	687,599,687.42	400,312.58
2502	ආයෝජන	688,000,000.00	687,599,687.42	400,312.58
	වා්‍යාපෘති 01 සම්පූර්ණ වියදම	2,225,484,000.00	2,177,637,379.80	47,846,620.20

3. වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව

1978 දී ධීවර කටයුතු පිළිබඳ විෂයභාර අමාත්‍යාංශය යටතේ වෙරළ සංරක්ෂණ අංශය පිහිටුවන ලදී. ආර්ථික සම්පත් බහුල ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ තීරය සංරක්ෂණය කිරීම මඟින් වෙරළබඩ සම්පත් මත පදනම් වූ ආරක්ෂිත හා තිරසාර සංවර්ධනයකට ඉඩ ප්‍රස්ථා සැලසීමේ සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණු ඇතිව, වෙරළ සංරක්ෂණ අංශය, 1984 ජනවාරි 01 දින සිට "ඒ ශ්‍රේණියේ" දෙපාර්තමේන්තුවක් වශයෙන් ස්ථාපිත කරන ලදී.

වෙරළ ස්ථායීකරණ වැඩසටහන් මඟින් වෙරළබඩ ක්‍රියාවලිය කළමනාකරණය කර වෙරළ කලාපයේ සිදුකරන සංවර්ධන කටයුතු වල තිරසාර බව පවත්වා ගන්නා ලෙසම වෙරළබඩ සංවර්ධන කටයුතු හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණය කිරීම මඟින් පරිසරයේ ගුණාත්මක බව පවත්වා ගැනීම ද වැදගත් වන බැවින් 1981 අංක 57 දරණ වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත මඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ කලාපයේ පරිපාලනය, පාලනය, භාරකාරීත්වය සහ කළමනාකරණය ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජය වෙත පවරන ලදී. 1981 අංක 57 දරණ පනත 1988 අංක 64 සහ 2011 අංක 49 පනත් මඟින් සංශෝධිත අතර, මෙම පනත් වල අවශ්‍යතාවය අනුව පළමුවන වෙරළ කළමනාකරණ සැලසුම 1990දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පිළියෙළ කරන ලද අතර රජය විසින් සම්මත කිරීමෙන් පසුව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 1997 සහ 2004 වර්ෂ වලදී මෙම සැලසුම පුනරාවර්ථනය කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2009 ජුනි මස දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල්වරයකු පත් කිරීමත් දෙපාර්තමේන්තු නාමය වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව වශයෙන් වෙනස් කිරීමත් 2011 අංක 49 පනත් මඟින් සංශෝධිත පනත මඟින් බලාත්මක කරන ලදී. මෙම සංශෝධිත පනත අනුව නව වෙරළ කළමනාකරණ සැලසුම පිළියෙල කර අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත.

වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව විශේෂිත වූ අරමුණු :

- වෙරළබඩ පරිසරයේ තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.
- වෙරළ තීරය සංවර්ධනය කිරීම සහ කළමනාකරණය කිරීම.
- වෙරළබඩ යටිතල පහසුකම් ආරක්ෂණය කිරීම හා වෙරළ බඩ ප්‍රජාවට සිදුවිය හැකි ආපදා අවම කිරීම.
- වෙරළබඩ ප්‍රජාවගේ සහ සම්පත් භාවිතා කරන්නන්ගේ ජීවන තත්වය උසස් කිරීම.
- වෙරළ සම්පත් මත පදනම් වූ ආර්ථික සංවර්ධනය පහසු කර වීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

2017 වසරේ ඉටුකරන ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම්

වෙරළ තීර කළමනාකරණය

වෙරළ ආරක්ෂණ ව්‍යුහ ඉදිකිරීම

ශ්‍රී ලංකාව ඉන්දියන් සාගරයේ දූපතක් වීම එහි ප්‍රධාන වශයෙන් දූපත්මය නිමේශනයට බලපානු ඇත. කෙටිකාලීනව හා දිර්ඝ කාලීනව සිදුවන වෙනස්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන වෙරළ බාදනය හා වෙරළ තීරයේ ස්ථායීතාවය නැවත ස්ථාපනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් උත්සාහයන් දරා ඇත. පසුගිය දශක තුනක කාලයේ අත්දැකීම් අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ නිරිත දිග වෙරළ තීරය වඩාත්ම වෙරළ බාදනයට ලක්වන වෙරළ තීරය වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් ගංහා වලින් වෙරළට සපයන වැලි අවසාධිත ප්‍රමාණය ඉක්මවා වෙරළ ඔස්සේ වැලි - අවසාධිත ප්‍රමාණය සිසුතාවය වැඩිවීම, වෙරළ තීරයේ සෘජුතාව සහ මානව ක්‍රියාකාරකම් ඊට හේතුවේ. එබැවින් වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව නිරිත දිග වෙරළ තීරයේ වෙරළ බාදනය පාලනය කිරීම සඳහා දැනටද මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කරනු ඇත. වෙරළ බාදන පිළියම් වශයෙන් දෘඩ විසඳුම් හා මෘදු විසඳුම් යොදා ගනු ලැබේ. නමුත් මූල්‍යමය වශයෙන් වාසිදායක බැවින් මෑත කාලයක් වනතුරුම ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ බාදනය වැලැක්වීම සඳහා ලංකාවේ යොදනු ලබන දෘඩ වෙරළාරක්ෂක ව්‍යුහ වන පැති බැම්, ග්‍රොයින සහ දියකඩන පමණක් යොදාගනු ලැබීය. වර්තමානයේදී වැලි පෝෂණ ව්‍යාපෘති සහ වෙනත් මෘදු විසඳුම් ක්‍රම සුදුසු ස්ථාන සඳහා හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. මෙම වෙරළාරක්ෂණ ව්‍යාපෘති සමඟම යාබදව වෙරළට මුහුණලා ඇති ඉඩම් වෙරළ උද්‍යාන හා මංතීරු වශයෙන් සංවර්ධනය කරනු ලැබේ.

ඉදිකිරීම් කරන ලද දෘඩ වෙරළ ආරක්ෂක ව්‍යුහයන් හි විස්තර පහත දැක්වේ.

පැතිබැම්ම

ගාල්ල හබරාදුව හැඩවත්ත ප්‍රදේශයේ ඉදිකරන ලද මීටර 250 ක් වූ පැති බැම්ම.

මුළු වියදම - රු. 7,021,274.42

ඉදිකිරීම් අවසාන කරන ලද හැඩවත්ත හබරාදුව ප්‍රදේශයේ පැතිබැම්ම .

ග්‍රෝයින් ශ්‍රේණි

කළුතර මීටර 40ක් දිග ග්‍රෝයින් 2ක්, තලවිල උතුර මීටර 40ක් වූ ග්‍රෝයින් 11කින් යුතු ග්‍රෝයින් පද්ධතිය, මුතුපංතිය මීටර 20 ක් දිග ග්‍රෝයින් 12කින් යුතු ග්‍රෝයින් පද්ධතිය සහ කප්පල් අඩි ප්‍රදේශයේ මීටර 50 ක් වූ ග්‍රෝයින් 2ක් වේ.

මුළු වියදම - රු. 98,766,551.65

ඉදිකිරීම් අවසාන කරන ලද කළුතර මීටර 40ක් වූ ග්‍රෝයින් දෙක.

දියකඩන

යාපනය මන්දනිව් ප්‍රදේශයේ මීටර 80ක් දිග දියකඩන 2ක්, මීටර 80ක් වූ දියකඩන එක බැගින් මෝදර වැල්ල, දුවවත්ත, මාරවිල, මුදුකටුව සහ එගොඩලයන ප්‍රදේශවල ඉදිකර ඇත.

මුළු වියදම -රු. 91,428,066.94

යාපනය මන්දනිව් ප්‍රදේශයේ මීටර 80 ක් වූ දියකඩනය

2018 වර්ෂය දක්වා කරගෙන යාමට සිදුවූ ව්‍යාපෘති

2018 දක්වා ව්‍යාප්ත වූ ව්‍යාපෘති කොලින්ජාඩිය ප්‍රදේශයේ මීටර 100ක් වූ දියකඩනය, මාරවිල දුවවත්ත මීටර 80ක් වූ දියකඩනය, කප්පල්අඩි මීටර 50ක් වූ දියකඩනය සහ මාරවිල මීටර 80ක් වූ දියකඩනය ඉදිවෙමින් පවතී.

මුළු වියදම 2017 - රු.60,322,052.68

කොලින්ජාඩිය ප්‍රදේශයේ ඉදිකිරීම් කරන දියකඩනය

වෙනත් ඉදිකිරීම්

වැලිගම වෙරළ උද්‍යානය අදියර 2ක හා අදියර 3, වැල්ලමඩම වෙරළ උද්‍යානය සහ අකුරල මීටර 1200ක් වූ ඇවිදින මංකිරුව 2017 වර්ෂයේ අවසාන කර ඇත.

මුළු වියදම - රු. 80,368,382.30

වැලිගම වෙරළ උද්‍යානය අදියර 3

ඉදිකරමින් පවතින වැල්ලමඩම වෙරළ උද්‍යානය

අකුරල ඇවිදින මංකිරුව

වැලිගම වෙරළ උද්‍යානය අදියර 2

2017 වර්ෂයේ වෙරළාරක්‍ෂක ඉදිකිරීම් සඳහා වැයවූ මුළු වියදම - රු. 337,906,328.68

හදිසි වෙරළාරක්‍ෂක ව්‍යුහ

හදිසි අවස්ථා වලදී මිනිස් ජීවිත හා දේපල ආරක්ෂා කිරීම මූලික කොට ගෙන වෙරළබාදනය අවම කිරීම සඳහා කෙටිකාලීන වෙරළාරක්‍ෂක සිදු කරයි. වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව එම ස්ථානීය පිහිටීම අනුව හදිසි වෙරළ බාදනය සඳහා පිළියම් යොදනු ලැබේ. මෙහිදී මහජන දේපල සඳහා මූලිකත්වය දෙනු ලැබේ.

මෝදර වැල්ල, මාරවිල, හලාවත, මුතුපත්තිය, ඉලන්තඩිය, බරුදැල්පල, නොරෝච්චෝලේ වෙරළ තීරයන් සහ කළුගඟ මෝය විවෘත කිරීම හේතුවෙන් කළුතර සිදුවූ වෙරළ බාදනය සහ මාදු ගඟ මෝයෙහි වැලි කන්ඩිය ඉවත් කිරීම මෙම වැඩසටහන යටතේ 2017 වර්ෂයේදී සිදුකරන ලදී.

ඉලන්තඩිය හදිසි වෙරළාරක්‍ෂක ඉදිකිරීම්

නොරොච්චෝලේ හදිසි වෙරළාරක්‍ෂක ඉදිකිරීම්

හදිසි වෙරළාරක්‍ෂක කටයුතු සඳහා 2017 වර්ෂයේදී වැය කළ මුළු මුදල රු. 28,107,120.66

වෙරළාරක්‍ෂක ව්‍යුහ හා ගොඩනැගිලි නඩත්තු කිරීම

වාර්ෂිකව දෙපාර්තමේන්තු අවශ්‍යතා අනුව දැනට පවතින වෙරළාරක්‍ෂක ව්‍යුහ අධීක්‍ෂණය කිරීම හා අවශ්‍යතාවය අනුව වැඩිදියුණු කිරීම් කරමින් නඩත්තු කරනු ලැබේ. මීට අමතරව වාර්ෂිකව දෙපාර්තමේන්තුව සතු ගොඩනැගිලි මෙම වැඩසටහන යටතේ නඩත්තු කිරීම් සිදු කරනු ලැබේ.

මැඩිල්ල හා තංගල්ල ප්‍රදේශයේ දැනට පවතින මීටර් 20ක් වූ ගේබියන් බැම්ම සහ කළුතර කැලිඩෝ වෙරළ තීරයේ. ග්‍රෝයින 5කින් යුත් ග්‍රෝයින ශ්‍රේණිය ඉදිකිරීම් අවසන් කර ඇත.

තංගල්ල මැඩිල්ල ප්‍රදේශයේ වූ ගැබියන් බැම්ම

කළුතර කැලිඩෝ වෙරළ තීරයේ ග්‍රෝයින 5කින් යුත් ග්‍රෝයින ශ්‍රේණිය

මෙයට අමතරව ගොඩවය තොරතුරු ප්‍රචාරන මධ්‍යස්ථානය, කල්පිටිය හා මාඳු ගඟ වෙරළ පාරාසරික මධ්‍යස්ථානයද, මාතර, ගාල්ල, හා මොරටුව ප්‍රදේශය කාර්යාලද අළුත්වැඩියා කිරීම් අවසාන කර ඇත.

මුළු වියදම -රු13,383,031.55

මාරවිල ප්‍රදේශයේ මීටර් 400ක් වූ හදිසි වෙරළාරක්‍ෂක පැතිබැම්ම ශක්තිමත් කිරීම 2018 වර්ෂයේදීද කරගෙන යාමට සිදුවී ඇත.

2017 වර්ෂයේ මේ සඳහා වැයකළ මුදල රු 4,084,519.95

වෙරළ ආරක්ෂා කිරීමේ මෘදු විසඳුමක් ලෙස වැලි පෝෂණ කිරීම

වෙරළ පෝෂණය කිරීම අනුරූපන තාක්‍ෂණික ක්‍රමවේදයක් ලෙස වෙරළ තීරය බාදනය මේ සඳහා උපයෝගී කර ගනී. අවසාධිත හිඟ වූ වෙරළ තීරයන් සඳහා සුදුසු ගුණාත්මක භාවයෙන් යුතු අවසාධිත කෘතිමව එක්කිරීම මඟින් වෙරළ වෙරළාරක්‍ෂනය කිරීම මෘදු ඉංජිනේරුමය ප්‍රවේශයක් වශයෙන් යොදා ගනී. වෙරළ

ඉංජිනේරුමය විද්‍යාව අනුව වෙරළ බාදනය විසඳුම් සඳහා මෙය වඩාත්ම සුදුසු පරිසර හිතකාමී විසඳුම ලෙස සැලකේ.

ආර්ථිකමය කටයුතු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ කළාපයේ සිදු කරන ක්‍රියාකාරකම් වන ධීවර, සංචාරක, වරාය ශක්ති උත්පාදනය කිරීම වෙනත් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම හා වෙරළ බඩ භූමි හා දේපල වටිනාකම අනුව වෙනත් වෙරළාරක්‍ෂක විසඳුම් හා සැසඳීමේදී වෙරළ පෝෂණය එක් වරක් හෝ නැවත නැවතත් කිරීම ආර්ථිකමය වශයෙන් වඩාත් සුදුසු වේ.

කැබිනට් මණ්ඩල තීරණයට අනුව ගැඹුරු මුහුදෙන් පොම්ප කරන ලද මීටර් කිසිදු 800,000ක් භාවිතා කර මාරවිල ප්‍රදේශයේ වැලි පෝෂණය කිරීම අදියර 2ක් යටතේ සිදුකරන ලදී.

2016 වර්ෂයේදී අදියර 1 අවසාන කර ඇති අතර 2017 වසරේදී මි.කි 400,000ක් යොදාගනිමින් අදියර 2ක අවසාන කර ඇත.

මාරවිල වෙරළ තීරයේ වැලි පෝෂණය

ඒ සඳහා වූ මුළු වියදම රු 341.223.393.35

වෙරළ ඉංජිනේරු විමර්ශන

මෙම වැඩසටහනෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වනුයේ වෙරළෙහි ඉංජිනේරුමය ගැටලු සඳහා විසඳුම් ලබාදීමය. විශේෂයෙන් වෙරළ ඉංජිනේරුමය ව්‍යාපෘතීන් සඳහා අධ්‍යයන හා විමර්ශන, වෙරළ ස්ථායීකරණය ව්‍යාපෘති, මුහුදු ජලයේ හා මුහුදට එකතු වන ජල තලයන්හි පාරිසරික වශයෙන් සිදුවන අපවිත්‍ර කිරීම් පාලනය කිරීම සඳහා ජලයේ ගුණාත්මකභාවය අධීක්‍ෂණය කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වාගෙන යාම, වෙරළ දත්ත හා අන්තර් ජාලය යාවත්කාලීන කිරීම ආදිය ප්‍රධාන කාර්යන් වේ. මීට අමතරව මෙම වැඩසටහන යටතේ වෙරළ හා පාරිසරික ඉංජිනේරුමය ක්‍ෂේත්‍රවල දැණුම හා අත්දැකීම් යාවත්කාලීන කිරීම, වැඩිදියුණු කිරීම හා බෙදා ගැනීම සඳහා සම්මන්ත්‍රණ හා වැඩමුළු පවත්වනු ලැබේ.

වෙරළ ඉංජිනේරු විමර්ශන - ඉටුකරන ලද ක්‍රියාකාරකම්

ගල්කිස්ස සිට බෙන්තොට දක්වා සහ බෙන්තොට සිට ගාල්ල දක්වා අගාධමිතික සිතියම් ගත කිරීමට මුහුදු පතුලේ මිනුම් කටයුතු සිදුකර අවසාන කර ඇත. අදාල දත්ත හා අවසාන වාර්තාව ඉදිරිපත් කල යුතුව ඇත. නැගෙනහිර වෙරළේ අවසාදිත ප්‍රවාහය අධ්‍යයනයේ දත්ත ඇතුලත් වාර්තාව ඉදිරිපත් කර ඇත. එම අධ්‍යයනයේ පළමු වන අදියර අවසාන කර ඇත.

මාරවිල තලවිල, දුවවත්ත, මුතු පංතිය, කප්පල්අඩි, මන්ඩනිවි, හැඩිවත්ත, ආලන්කුඩාව, හා කැලිබෝ වෙරළ තීරය සඳහා වෙරළාරක්‍ෂක ව්‍යුහයන්හි වෙරළ ඉංජිනේරුමය නිර්මාණ අවසාන කර ඇත. දෙපාර්තමේන්තු වෙබ් අඩවිය යාවත්කාලීන කරන ලදී. 2017 වසර සඳහා “අපගේ වෙරළ රැකගමු” යන මාතෘකාව යටතේ දැනුම බෙදා ගැනීම හා යාවත්කාලීන කර ගැනීම සඳහා වන ඉංජිනේරුමය වැඩමුළුව අගෝස්තුමසද, ඉංජිනේරුවරුන් හා ක්‍ෂේත්‍ර නිලධාරීන් සඳහා RTK- DGPS උපකරණ මඟින් මිණුම් කටයුතු කිරීම සඳහා වූ පුහුණු වැඩසටහන ජූලි මාසයේදී පවත්වන ලදී.

මුළු වියදම -රු15,457,904.00

මුහුදු ජල තත්ත්ව ඇගයීමේ වැඩසටහන

අවුරුදු 5ක් තුළ මුහුදු ජලයේ ගුණාත්මක භාවය අධීක්ෂණය කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ ගල්කිස්ස, නිලාවෙලි, ආරුගම්බේ, පොල්හේන, උණවටුණ, හා හික්කඩුව යන වෙරළ තීරයන්හි ක්ෂේත්‍ර රාජකාරි කටයුතු සිදුකරන ලදී. අවසන් වාර්තාව සකස් කරමින් පවතී. නව වෙරළ තීරයන් වශයෙන් වත්තල, මෝරවල, එත්තුකල යන වෙරළ තීරයන්හි මුහුදු ජල තත්ත්ව විශ්ලේෂණය කිරීම සිදු කරමින් පවතී.

මුළු වියදම - රු.1,280,312.98

මුහුදු ජල තත්ත්ව විශ්ලේෂණය කිරීම

වෙරළ ඉංජිනේරුමය විමර්ශන වැඩසටහන යටතේ 2017 වර්ෂය සඳහා මුළු වියදම . 16,738,217.28

වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණය

වෙරළ කලාප කළමනාකරණ වැඩසටහන

වෙරළ කලාපයේ ආර්ථික වටිනාකම හා සංවර්ධන කටයුතු සීඝ්‍රයෙන් වැඩිවීම හේතුවෙන් පරිසර දූෂණය, පරිසර පද්ධති හානිය වීම ආදී තර්ජනයන්ට ලක්වී ඇත. එබැවින් පරිසරය හා සංවර්ධන කටයුතු තුළනය කිරීම සඳහා වාර්ෂිකව වෙරළ කලාප කළමනාකරණ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. මෙම වැඩසටහන යටතේ වෙරළ කලාපයේ තිරසාර කළමනාකරණය සඳහා හරිත වෙරළ තීරය ස්ථාපිත කිරීම, වෙරළ පිවිසුම් මාර්ග වැඩසටහන අනවසර ඉදිකිරීම් ඉවත් කිරීම හා පාලනය කිරීම, පාරිසරික බලපෑම් අධ්‍යයනය සහිතව හෝ රහිතව බලපත්‍ර ලබාදීමේ ක්‍රියාවලිය, සංරක්ෂණය කළයුතු හා බලපෑමට ලක්වන ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම සහ විශේෂ කළමනාකරණය ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම ආදී වැඩසටහන් සිදුකරනු ලැබේ.

හරිත වෙරළ තීරය ක්‍රියාත්මක කිරීම

හරිත වෙරළ තීරය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වෙරළබඩ පරිසරයට සුදුසු ශාක ලෙස පොල්, වැටකෙයියා, මුදිල්ලා, කඩොලාන සහ වෙනත් ශාක වර්ග යොදාගනිමින් හම්බන්තොට, කිරින්දා, මාතර, දික්වැල්ල, තලල්ල, දෙවුන්දර වැලිගම සහ අකුරල සිටුවන ලදී. ගාල්ල, ගිංඔය මුවදොර, කුඩව, වත්තල, සහ අකුරල ප්‍රදේශවල රුක්රෝපණය කරන ලදී.

සිටුවන ලද සම්පූර්ණ පැල සංඛ්‍යාව 18,395
මුළු වියදම රු. 7,719,896.57

වෙරළ ප්‍රවේශ මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම

වෙරළ ප්‍රවේශ මාර්ග හඳුනා ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර කටයුතු හම්බන්තොට හා මාතර දිස්ත්‍රික්කයන්හි අවසාන කර ඇත. ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වෙරළ ප්‍රවේශ මාර්ග හඳුනා ගැනීම සිදුවෙමින් පවතී. කන්දකුලිය හා වාද්දුව ප්‍රදේශවල වෙරළ ප්‍රවේශ මාර්ග 2ක් ඉදිකිරීම අවසාන කර ඇත.

මුළු වියදම - රු.1,430,623.49

අනවසර ඉදිකිරීම් කඩා ඉවත්කිරීම් හා වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන

සමාජීය ගැටළු හේතුවෙන් මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම අපහසු වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල අනවසර ඉදිකිරීම් සඳහා කඩාඉවත් කිරීම් නියෝග 203ක් නිකුත් කර ඇත. තංගල්ල - අමන් වැල්ල, මාතර - වැලිගම, ගාල්ල - උණවටුන හා අඟුන්ගල්ල සහ කොළඹ, ගල්කිස්ස ප්‍රදේශවල ස්ථීර හා තාවකාලිකව ඉදිකරන ලද අනවසර ඉදිකිරීම් 71ක් කඩා ඉවත් කිරීම් සිදු කර ඇත.

මෙම වැඩසටහන සඳහා වියදම - රු.423,200.00

උණවටුන සහ හබරාදුව ප්‍රදේශවල ඉවත්කරන ලද අනවසර ඉදිකිරීම්

2017 වර්ෂයේදී වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන් 16ක් සිදුකරන ලදී. ඊට අමතරව ලෝක පරිසර දිනය වෙනුවෙන් විශේෂ වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන් වෙරළ කලාපයට අයත් සෑම දිස්ත්‍රික්කවලම සිදුකරන ලදී.

මෙම වැඩසටහන යටතේ වියදම. 2,533,955.70

වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන - ගාල්ල

බලපත්‍ර ක්‍රියාවලිය

වෙරළ කලාපයේ සංවර්ධනය කාර්යයන් සඳහා බලපත්‍ර 1766 ක්ද, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සහිත බලපත්‍ර 12ක්ද 2017 වසරේ නිකුත්කර ඇත. සංවර්ධනය කටයුතු සඳහා බලපත්‍ර ක්‍රියාවලිය මෘදුකාංග ගත කිරීම ආරම්භ කර ඇත.

මෙම වැඩසටහන සඳහා යන මුළු වියදම රු. 1,831,802.08

වෙරළ කලාප කළමනාකරණ වැඩසටහන සඳහා වැයවූ මුදල රු. 22,749,044.86

පාරිසරික අධ්‍යාපනික වැඩසටහන

ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළ කලාපය තුළ පාසල් ළමුන් රාජ්‍ය නිලධාරීන් සහ මහජනතාව ආදී වෙරළ බඩ ජනතාව, වෙරළ කලාප කළමනාකරණය හා එහි නීති රීති පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම මෙම වැඩසටහනේ මූලික අරමුණ වේ. මෙයට අමතර ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් ළමුන් සඳහා වෙරළ කලාපය පිළිබඳව අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් කරනු ලැබේ.

ලෝක පරිසර දිනය නිමිත්තෙන් මීගමුව, දකුණු පළාත, කළුතර සහ හලාවත ප්‍රදේශවල පාසල් ළමුන් සඳහා විග්‍රහ හා කථික තරඟ පවත්වන ලදී. රජ්‍ය නිලධාරීන් හා පාසල් ළමුන් හා ගුරුවරුන් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ

වැඩසටහන් 8ක් පුත්තලම, කිත්යා, කළුතර, අම්බලන්තොට, වත්තල, කල්පිටිය, වැලිගම, මුලතිව්, යාපනය සහ නාත්තන්ඩිය ප්‍රදේශවල පවත්වන ලදී. රැකව හා මිගමුව ප්‍රදේශවල දැනුවත්කිරීමේ පුවරු සවිකරන ලදී.

පාරිසරික අධ්‍යාපනික වැඩසටහන සඳහා 2017 වසරේ වැය කල මුදල. 1,993,945.75

නැගෙනහිර පළාත් සහභාගිත්ව වෙරළ කළාප නැවත ස්ථාපනය හා තිරසර කළමනාකරණය කිරීමේ වැඩසටහන

මෙම වැඩසටහන සඳහා මූල්‍ය දායකත්වය ගෝලීය පරිසරික අරමුදල (GEF) සහ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ අන්තර්ජාතික අරමුදල (IFAD) වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2009 වර්ෂයේදී ආරම්භ කරන ලද අතර ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය (PMU) වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ පිහිටුවන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වනුයේ 2004 වර්ෂයේ සුනාමි ව්‍යාසනයෙන් බලපෑමට ලක්වූ ගෝලීය වශයෙන් වැදගත් වූ පරිසර පද්ධතීන් නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට වේ. සුනාමි ව්‍යාසනයෙන් වඩාත්ම තර්ජනයට ලක්වූ නැගෙනහිර ප්‍රදේශය ව්‍යාපෘතිය කියාත්මක කිරීම සඳහා තෝරාගන්නා ලදී. මෙහි අරමුණු ලඟ කර ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති කියාකාරකම් 5ක් තෝරා ගන්නා ලදී.

- පරිසර පද්ධති නැවත ස්ථාපනය කිරීම , ආරක්ෂාකිරීම හා කළමනාකරණය
- කාලගුණික විපර්යාස හැඩගැසීම් හා ආපදා අවධානය අවම කිරීම
- ජීවන තත්ත්වය හා පරිසර හිතකාමී සංචාරක ව්‍යාපාරය නඟාසිටුවීම.
- දැනුවත් කිරීම් හා අධ්‍යාපනික වැඩසටහන්
- ප්‍රජාව සම්බන්ධ කරන වැඩසටහන්

මෙයට අමතරව වෙරළ කළාප සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ සැලැස්ම පිළියෙළ කිරීම සහ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන්ගේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහන් ව්‍යාපෘතිය මඟින් සිදුකරනු ලැබීය. 2017 වසර තුළ ව්‍යාපෘතිය අවසාන කලයුතු බැවින් කරන ලද වැඩසටහන් අවසාන කිරීමේ වැඩ කටයුතු සහ ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයේ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය ඉදිකිරීම් කටයුතු පමණක් සිදු කරන ලදී. ව්‍යාපෘතිය 2017 සැප්තම්බරය අවසන් කරන ලදී.

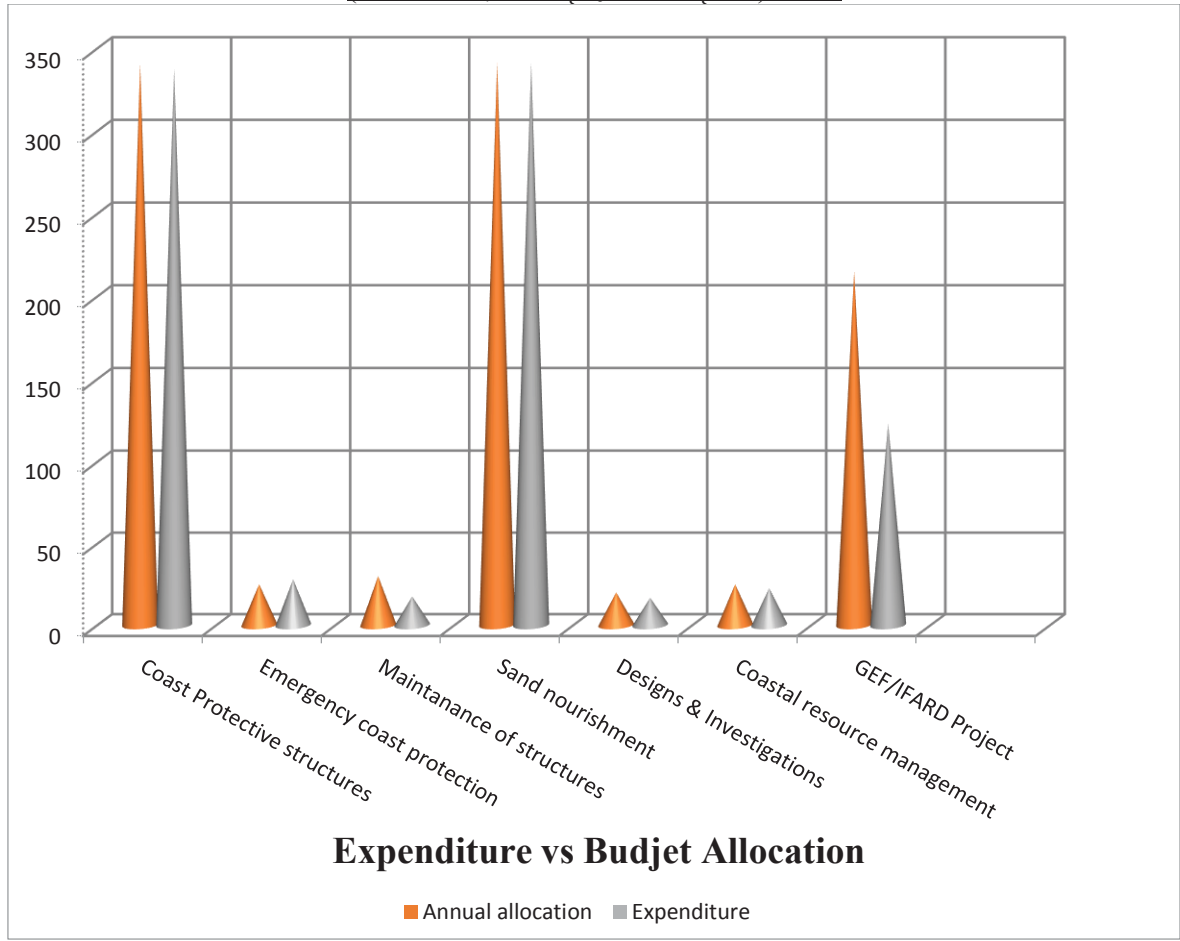

ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයේ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය

2017 වර්ෂය සඳහා GEF/ IFAD ව්‍යාපෘතිය සඳහා වැය කල මුළු වියදම රු . 123,215,572.12

අයවැය ප්‍රතිපාදන වෙන්කිරීම සහ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් වල මූල්‍ය කාර්ය සාධනය අතර සම්බන්ධතාවය
(ජනවාරි 01, සිට දෙසැම්බර් 31 දක්වා) 2017

ක්‍රියාකාරකම්	වාර්ෂික මුදල් වෙන් කිරීම (රුපියල් මිලියන)	වියදම (රුපියල් මිලියන)
වෙරළ ආරක්‍ෂණය	340.67	337.9
හදිසි වෙරළ ආරක්‍ෂක ව්‍යුහ	25	28.1
ඉදිකිරීම් හා නඩත්තුව	30	17.5
වෙරළ වැලි පෝෂණ කිරීම	341.2	341.2
නිර්මාණ සහ විමර්ශන	20	16.7
වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණය	25	22.7
GEF/IFARD ව්‍යාපෘති	215.3	123.2

4. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රධාන ආයතනවලින් ඒකක් ලෙස මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හඳුන්වා දිය හැක.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය අංක 47, 1980 ජාතික පාරිසරික පනත, සංශෝධිත පාරිසරික පනත 1988 හා 2000 යටතේ 1981 වර්ෂයේදී ස්ථාපිත කරන ලදී. වර්ෂ 2017වන විට වසර 36ක සේවාවක් සපයා ඇති ආයතනයක් වශයෙන් ද මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හඳුන්වා දිය හැක.

පළාත් කාර්යාල 9ක්, දිස්ත්‍රික් කාර්යාල 14ක් සහ විශේෂ ව්‍යාපෘතිවල ක්‍රියාකාරකම් ද ඇතුළත්ව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ කාර්යසාධනය මෙම වාර්තාවෙන් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අනුමැතිය මත 1980 අංක 47 දරන පාරිසරික පනත පිළිවෙලින් 1988 අංක 56 දරණ පාරිසරික පනත යටතේ සහ 2000 අංක 53 දරන පනත යටතේ සංශෝධනය කරන ලදී. 1980 ජාතික පාරිසරික පනත පහත සඳහන් ප්‍රධාන බලතල වලින් සමන්විත වේ.
- ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ පාරිසරික ආරක්ෂණ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පරිසරයේ අනතුරුදායක මෙන්ම, අනතුරු දායක වීමට ඉඩ තිබෙන අපද්‍රව්‍ය මුදාහැරීම, තැන්පත් කිරීම හෝ වෙනත් දූෂණ මාර්ගවල ස්වභාවය, ප්‍රමාණය, අන්තර්ග්‍රහණය සහ බලපෑම් විධිමත් කිරීම, පවත්වා ගෙන යාම හා පාලනය කිරීම.
- පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් උපයෝගී කරගෙන, ක්‍රමවත්ව ඇගයීමට ලක් කරන ලද පාරිසරික ගැටළු මඟින් පරිසරයට හිතකාමී සංවර්ධනයන් තහවුරු කරමින් රටේ ස්වභාවික සම්පත් පද්ධතිය ආරක්ෂා කිරීම.
- පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමෙහිලා මහජන සහයෝගය සහ සහභාගීත්වය ලබාගැනීම. විශේෂයෙන් පාසල් ළමුන්ගේ සහයෝගය ලබාගැනීම අරමුණු කොට දේශීය, ජාතික මෙන්ම භූගෝලීය පරිසර ගැටළු පිළිබඳ මහජනයා දැනුවත් කිරීම
- අනුග්‍රාහක පිරිස් වැඩි දෙනෙකුට සේවය සලසමින් පරිසර ආශ්‍රිත තොරතුරු සහ දත්ත සපයන මධ්‍යම මධ්‍යස්ථානයක් සේ ක්‍රියා කිරීම.

දැක්ම

“විශිෂ්ට සේවාවක් තුළින් පිවිතුරු හරිත පරිසරයක්”

මෙහෙවර

“ මනා සම්බන්ධීකරණය, ප්‍රවර්ධනය, මහජන සහභාගීත්වය, නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම, නිසි තාක්ෂණික මැදිහත්වීම් සහ පරිසර අධ්‍යාපනය හා දැනුවත් කිරීම් මඟින් පරිසරයේ ගුණාත්මක බව සුරකින සහ හසුරුවන ජාතියේ පෙර ගමන්කරු”

මූල්‍ය සහ භෞතික ප්‍රගතියේ සාරාංශය

ප්‍රාග්ධන සහ පුනරාවර්තන ඇස්තමේන්තුවේ ප්‍රගතිය

	ඇස්තමේන්තු ගත මුදල 2017 (රු.මි.)	2017.12.31 දිනට ප්‍රගතිය	ප්‍රගතිය ප්‍රතිශතයක් ලෙස
ප්‍රාග්ධන	57.85	52.13	90%
පුනරාවර්තන	857.86	800.42	93.3%

විශේෂ ව්‍යාපෘති වල මූල්‍ය ප්‍රගතිය

ව්‍යාපෘතියේ නම	ඇස්තමේන්තු ගත මුදල 2017 (රු.මි.)	2017.12.31 දිනට ප්‍රගතිය	මූල්‍ය ප්‍රගතිය ප්‍රතිශතයක් ලෙස	භෞතික ප්‍රගතිය ප්‍රතිශතයක් ලෙස
පිළිසරු ජාතික සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය	290	223.56	77	80
ජාතික පාරිසරික නියමු වැඩසටහන	20	19.45	97	97
මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ රසායනාගාරය ශක්තිමත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	10	9.03	90	91
අධ්‍යාපන දැනුවත් කිරීමේ හරිත සම්මාන වැඩසටහන	17.15	13.89	81	84
JICA ව්‍යාපෘතිය	31.5	31.5	100	98
EDCF ව්‍යාපෘතිය	553.5	169.18	30.5%	30
එකතුව	922.15	466.61	50.6%	80

2017 වර්ෂයේ පුනරුදය වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක කල ව්‍යාපෘතින්හි මූල්‍ය හා භෞතික ප්‍රගතිය

අනු අංක	වැඩසටහන	2017 වසර සඳහා වෙන් කරනු ලැබූ මුදල (රු.මි.)	මූල්‍ය ප්‍රගතිය (රු.) 2017/12/31 දක්වා	මූල්‍ය ප්‍රගතිය ප්‍රතිශතය ක් ලෙස (%)	භෞතික ප්‍රගතිය ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)
01	පරිසර නියමු වැඩසටහන පාසල් පද්ධතිය තුළ ශක්තිමත් කිරීම	11.20	11.05	99	100
02	පිළිසරු ව්‍යාපෘතිය මඟින් පුනරුදය යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත වැඩසටහන් (පාරිසරික වැඩසටහන්වලට අදාළ මාධ්‍ය ආවරණය සඳහා)	5.00	4.95	99	100
03	වේලිඔය ජලාධාර ප්‍රදේශය කළමනාකරණය සඳහා භූමි පරිහරණ සිතියම් සැකසීම හා කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම	0.55	0.36	65	100
04	පාසල් පුස්තකාල තුළ පරිසර අංශය සංවර්ධනය කිරීම	1.00	0.99	99	100
05	පොලිතීන් මඟින් ඇති වී තිබෙන පාරිසරික ගැටළු අවම කිරීම සඳහා පොලිතීන් භාවිතය නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීමට අදාළ කැබිනට් මණ්ඩලයේ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම.	20.00	20.00	100	100
06	මෙවර ජනාධිපති පදක්කම්ලාභී පරිසර නියමු හටයින්ගේ ඉන්දියානු විදේශ සංචාරය	1.80	1.80	100	100
	එකතුව	39.55	39.15	99	100

පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය

කර්මාන්ත ක්‍රියාකාරිත්වයන් මඟින් සිදුවන දූෂණය පාලනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන නීතිමය මෙවලම් ලෙස පරිසර දූෂණ පාලන අංශය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර ක්‍රියාවලිය හැඳින්විය හැක. සියළුම නියමිත ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙම පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍රය ලබාගත යුතුය. මීට අමතරව පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය මඟින් පරිසර දූෂණය සම්බන්ධ මහජන පැමිණිලි විමර්ශනය කිරීම, කර්මාන්ත විසින් දූෂණ පාලන ක්‍රියාවලිය උපයෝගී කර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳව ඇගයීම (අපජල විශ්ලේෂණ වාර්තා, ශබ්ද හා කම්පා මිනුම් වැනි ක්‍රියාකාරකම් මඟින්) සිදු කරන ලබයි.

2017 වර්ෂයේ පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් හි භෞතික ප්‍රගතිය

- ආයෝජන ප්‍රවර්ධන මණ්ඩලයේ ලියාපදිංචි වූ හා එසේ නොවූ කර්මාන්තයන් සම්බන්ධයෙන් ඉස්මතුවන මහජන පැමිණිලි විමර්ශනය හා ඒ සඳහා විසඳුම් ලබා දීම.
- ප්‍රාදේශීය සහා නිලධාරීන් හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිලධාරීන් සඳහා පුහුණු වැඩසටහන් 10 ක් පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය මඟින් පවත්වන ලදී.
- කර්මාන්තශාලා වල තත්වය පවත්වා ගැනීම හා පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රයට අදාළ කොන්දේසි වලට එම කර්මාන්තශාලා අනුකූල වීම සඳහා අනුකූලතා පසුපරම් ක්‍රියාවලිය ඉතා වැදගත් හා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මේ නිසා දිවයින වටා පවතින මහා පරිමාණ හා මධ්‍ය පරිමාණ දූෂකාරක කර්මාන්තශාලා පසුපරම් කිරීම සඳහා පුළුල් පසුපරම් සැලැස්මක් පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය මඟින් සකස් කරන ලදී. මෙම පසුපරම් සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පළාත් කාර්යාල හා දිස්ත්‍රික් කාර්යාල ඒකාබද්ධව සිදු කරනු ලබයි.
- ගුණාත්මක සේවාවක් ලබා ගැනීම අරමුණු කොටගෙන පාරිසරික උපදේශකයින්ව හා විශ්ලේෂණ රසායනාගාර ලියාපදිංචි කිරීමේ වාර්ෂික වැඩසටහනක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. ඒ අනුව, කර්මාන්තකරුවන් සඳහා වඩා හොඳ උපදේශණ/ රසායනාගාර සේවාවන් ලබාදීම උදෙසා 2017/2018 කාල වකවානුවේ දී රසායනාගාර 28 ක් ද පාරිසරික උපදේශකවරුන් 45 ක් ද ලියාපදිංචි කරගන්නා ලදී. කර්මාන්තකරුවන්ගේ පහසුව සඳහා ලියාපදිංචි කර ගන්නා ලද රසායනාගාර හා පාරිසරික උපදේශකයින්ගේ නාම ලේඛණය මුද්‍රණය කරන ලද අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ වෙබ් අඩවියට ඇතුළත් කරන ලදී.
- අපනයන සැකසුම් කලාප (Export Processing Zone) හා කාර්මික ගම්මාන (Industrial Zone) වලින් පිටත පිහිටා ඇති මහා පරිමාණ හා මධ්‍ය පරිමාණ දූෂකාරක කර්මාන්ත ස්ථානගත කිරීම සම්බන්ධව තීරණ ගැනීමේ කමිටු රැස්වීමක් පැවැත්වීම.
- රසායනික අනතුරු වැළැක්වීම අරමුණු කොට ගෙන රසායනික අංශයේ කර්මාන්තශාලා 85ක් පසුපරම් කරන ලද අතර රසායනික ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය, නාමකරණය හා පරිහරනය පිළිබඳ ගෝලීයව භාවිත කරන ක්‍රමවේදය හඳුන්වාදීම සම්බන්ධව දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු 02 ක් පවත්වන ලදී.

ජනාධිපති පාරිසරික සම්මාන / ජාතික හරිත සම්මාන වැඩසටහන

ජනාධිපති පාරිසරික සම්මාන 2017 උළෙල 2017 ඔක්තෝම්බර් මස 16 වන දින ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ අතිගරු ජනාධිපති හා මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍ය මෙමුනිපාල සිරිසේන මැතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් හා අනෙකුත් ආරාධිතයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් බණ්ඩාරනායක අනුස්මරණ ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී පවත්වන ලදී. මෙම උත්සවය සඳහා ආරාධිත අමුත්තන් 1500ක් පමණ සහභාගි විය. පාරිසරික සංරක්ෂණ හා ආරක්ෂාව සම්බන්ධව අතිවිශිෂ්ඨ දායකත්වයක් ලබාදෙන පුද්ගලයින්, ආයතන, සංවිධාන හා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පිළිගැනීමක් ලබා දීම මෙම වැඩසටහනේ මූලික අරමුණ වේ.

ජනාධිපති පාරිසරික සම්මාන ,2017 බණ්ඩාරනායක අනුස්මරණ ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලාව

සමාජීය සංස්කෘතික හා ආයතනික ක්ෂේත්‍ර සඳහා ජනාධිපති සම්මාන පිරිනමන ලද අතර ජාතික හරිත සම්මාන යටතේ කර්මාන්ත හා ව්‍යාපාරික ක්ෂේත්‍රයේ පරිසරයට සම්බන්ධ ඉහළ ක්‍රියාකාරිත්වය උදෙසා රන් පදක්කම් 06ක් ද රිදී පදක්කම් 08ක් ද ලෝකඩ පදක්කම් 13ක් හා කුසලතා සම්මාන 17ක් ද පිරිනමන ලදී.

රසායනාගාර සේවා ඒකකය

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ විද්‍යාගාරය ප්‍රතිනකරණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සියළුම තාක්ෂණික හා කළමනාකරණ කටයුතු සම්පූර්ණ කරන ලද අතර එම තොරතුරු 2017 වසරේ පෙබරවාරි මස පැවැත්වූ ශ්‍රී ලංකා ප්‍රතිනත මණ්ඩලයේ අනුකූලතා ඇගයීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා යොමු කරන ලදී. මෙම ඒකකය, වායු සම්පත් කළමනාකරණ සහ පසු විපරම් ඒකකය හා ජල තත්ව පසු විපරම් ඒකකය ලෙස ඒකක 2කින් යුක්ත වේ. එම අංශ 02හි ක්‍රියාකාරකම්හි ප්‍රගතිය හා සිදු කරන ලද කාර්යයන්හි කෙටි විස්තරයක් පහත දැක්වේ.

වායු සම්පත් කළමනාකරණ සහ පසු විපරම් ඒකකය

1. ස්ථානීය ප්‍රභව විමෝචන පාලන නියෝග

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, ස්ථාවර ප්‍රභව වලින් පිටවන විමෝචන පාලනය සඳහා ස්ථානීය ප්‍රභව විමෝචන ප්‍රමිති සකසා අවසන් කර ගැසට් කිරීම සඳහා භාර දී ඇත. මෙම ප්‍රමිතීන් වල උපරිම සීමා වල සඵලතාව ඇගයීමට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වැඩපිලිවෙලක් සකසා ඇත.

2. 1996 අංක 1 දරන ජාතික පාරිසරික (ශබ්ද පාලන) නියෝග සංශෝධනය කිරීම.

ශබ්ද දූෂණය පාලනය කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයක් ලෙස සලකා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ජාතික පාරිසරික (ශබ්ද පාලන) නියෝග සංශෝධනය කිරීම සිදු කරමින් සිටින අතර 2018 වර්ෂයේදී සම්පූර්ණ කිරීමට බලාපොරොත්තුවේ.

3. අධිවේගී මාර්ග වලින් සිදුවන ශබ්ද දූෂණ පාලන නියෝග

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ජාතික පාරිසරික (අධිවේගී මාර්ග ශබ්ද දූෂණය පාලන) ප්‍රමිති සකසා අවසන් කර ගැසට් නිවේදනය ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා යොමු කර ඇත.

4. ආංශික වායු තත්වය පසු විපරම් කිරීම

2017 වර්ෂයේදී මෙම ඒකකය මගින් කොළඹ වරායේ SO₂ සහ NO₂ සාම්පල 107 ක් සහ PM₁₀ සාම්පල 55 ක් එකතු කර විශ්ලේෂණය කර නිර්දේශ සපයන ලදී.

5. ගෘහස්ථ වායු තත්වය පසු විපරම් කිරීම

ගෘහස්ථ වායු තත්වය පසු විපරම් කිරීම් ක්‍රියාවලියට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් 06ක සිදු කරන ලදී.

6. මාලේ ප්‍රකාශනයේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන ජාතික ආයතනය ලෙස ක්‍රියාකාරීත්වය.

මාලේ ප්‍රකාශනයේ ක්‍රියාකාරකම් වලට අදාළ වූ දකුණු ආසියානු රට රටවල දේශ සීමා හරහා සිදුවන වායු දූෂණ තත්ත්ව එහි බලපෑම සහ වායු දූෂණ තත්ත්ව වැළැක්වීමේ සහ පාලනය කිරීමේ කටයුතු සිදු කිරීමේදී මාලේ ප්‍රකාශනයේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරන ජාතික ආයතනය ලෙස මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය එම කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. මාලේ ලේකම් කාර්යාලය විසින් තේපාලයේ කන්මන්ඩුහිදී පැවැත්වූ භයවේනි ක්‍රියාකාරී කමිටුවට සහ දෙවන විශේෂඥ කණ්ඩායම් රැස්වීමට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නියෝජිතයින් ක්‍රියාකාරීව සහභාගි විය.

7. කර්මාන්ත සම්බන්ධව අනුකූලතාව සහ පැමිණිලි විමර්ශනය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට තාක්ෂණික මඟ පෙන්වීම සහ සහාය ලබා දීම

කර්මාන්ත සඳහා පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, අළුත් කිරීම, පැමිණිලි විමර්ශනය හා නීතිමය කටයුතු සඳහා මෙන්ම වානිජ මට්ටමින්ද වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා පසු විපරම් ඒකකය මගින් ශබ්ද මට්ටම් සහ වායු තත්ත්ව මැනීම සිදු කෙරේ.

ජල තත්ව පසු විපරම් ඒකකය

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය බස්නාහිර පළාතේ මෙන්ම අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්කයන්ගේ තෝරාගත් ජල මූලාශ්‍රයන්හි කාර්මික අපසන්දන (effluents) පසු විපරම් කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. 2017 වසර තුළදී මෙම රසායනාගාරය මගින් ජල නියැදින් හා අපසන්දන ජල නියැදි 968ක් එකතු කර විවිධ උපමානයන් භාවිතා කොට විශ්ලේෂණය කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් මතුපිට ජලයේ හා භූගත ජලයේ ක්‍රමවත් නැඹුරුතාවන් විශ්ලේෂණය කිරීමද සිදු කරන ලබන අතර විවිධ පරාමිතීන් භාවිතා කරමින් නියැදි 9,321ක් පරීක්ෂා කරන ලදී.

➤ **ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ භූගත ජලයේ හා කාර්මික අපසන්දනයන් පසු විපරම් කිරීම**

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පරිසර දූෂණ පාලන අංශයේ සහභාගීත්වයෙන් ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ භූගත ජල තත්වය පසු විපරම් කිරීම සඳහා ආසියානු පාරිසරික ජල සහයෝගීතා වැඩසටහන ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ ජලතත්ව පරීක්ෂාව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ විද්‍යාගාරය මගින් සිදු කරන ලදී.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ඒකකය

පහත කටයුතු ඉටු කිරීමේ වගකීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ අංශය අයත් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ඒකකය වෙත පැවරී ඇත.

- (අ). උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළ රෙගුලාසි ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- (ආ). අන්තර් ජාතික සම්මුතියට අදාළ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීම.
- (ඇ). 2017 වර්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙන් හඳුනා ගන්නා ලද උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය හා සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය කිරීමට අදාළ ව්‍යාපෘති වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

2017 වර්ෂයේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ඒකකය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ක්‍රියාකාරකම්හි භෞතික ප්‍රගතිය

- ශ්‍රී ලංකාවේ උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළ රෙගුලාසි (අංක 1534/18 දරණ 2008 පෙබරවාරි 01 දිනැති අතිවිශේෂ ගැසට් නිවේදනය) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ එක් කොටසක් ලෙස 2017 වර්ෂය තුළදී උපලේඛණ ගත අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ බලපත්‍ර (SWML) 185ක් නිකුත් කරන ලදී.
- බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම.
බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව රට තුළ උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික කරුණු වලට අදාළ නිසි තීරණ ගැනීමේ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට අවශ්‍ය සහාය ලබාදීම සඳහා තාක්ෂණික ප්‍රවීණයන්ගෙන් සැදුම්ලත් කමිටුවක් පත්කොට ඇත. ඒ තුළට උපද්‍රව්‍යකාරී රසායනික ද්‍රව්‍ය හා උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීමට අදාළව 2017 වර්ෂය තුළ අනුමැතීන් නිකුත් කරන ලදී.
- දේශාන්තර හරහා උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය
බාසල් සම්මුතිය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලයලත් ආයතනය ලෙස, 2017 වර්ෂය තුළදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් බාසල් සම්මුතියේ “A” ලැයිස්තුගත අපද්‍රව්‍ය මෙරට දේශසීමා හරහා ප්‍රවාහනයට අනුමැතීන් 21ක් ද දේශසීමා හරහා මෙරටින් අපනයනය සඳහා අනුමැතීන් 13ක් ද ලබාදී ඇත.
- රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය
රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය යටතේ රසායනික ද්‍රව්‍ය ගබඩා කිරීම සඳහා පාරිසරික නිර්දේශයන් 36ක් ද රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයනය සඳහා අනුමැතීන් 90ක් ද නිකුත් කරන ලදී.
- රොටර්ඩෑම් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
2017 වර්ෂය තුළදී, රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයනය සඳහා පූර්ව අනුමැතීන් (Prior Informed Consents) 06ක් ද රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය හා කාර්මික රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා වූ තාක්ෂණික උපදේශක කමිටු රැස්වීම් 03ක් ද පවත්වන ලදී.
- ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය
අවිධිමත් ලෙස ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීමේ යෙදී සිටින වත්තල ප්‍රදේශයේ ජනතාව දැනුවත් කිරීම උදෙසා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ඒකකය මඟින් පවත්වන ලදී.
- ගොඩනැගිලි තැනීම් හා බිඳදැමීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා මාර්ගෝපදේශ සකස් කිරීම.
ගොඩනැගිලි තැනීම් හා බිඳදැමීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය කාර්යක්ෂම හා පරිසර හිතකාමී ලෙස කළමනාකරණය කිරීම මෙන්ම එම අපද්‍රව්‍ය හැකි උපරිමයෙන් නැවත භාවිතය මඟින් ස්වභාවික පාරිසරික සම්පත් ආරක්ෂා කිරීම යන අරමුණු ඇතිව මෙම මාර්ගෝපදේශය සකස් කරන ලදී.
- 2017 වර්ෂයේ දී දැනුවත් කිරීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා අවශ්‍ය පහත ලිපිලේඛන මුද්‍රණය කරන ලදී.
  - සායනික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධව සිංහල හා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් පොත් පිට 10,000ක් මුද්‍රණය කිරීම.
  - ගොඩනැගිලි තැනීම් හා බිඳදැමීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය සඳහා මාර්ගෝපදේශ ඇතුළත් පොත් පිට 2,000ක් මුද්‍රණය කිරීම.
  - ඇස්බැස්ටෝස් කළමනාකරණය සම්බන්ධ පොත් පිට 7,000ක් මුද්‍රණය කිරීම.
  - රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධ පොත් පිට 5,000ක් මුද්‍රණය කිරීම.
- නව පොලිතීන් රෙගුලාසි
පොලිතීන් හා පොලිතීන් ආශ්‍රිත කසල හේතුවෙන් ඇතිවන පරිසර දූෂණය සැලකිල්ලට ගනිමින් පොලිතීන් භාවිතය නිසි පරිදි කළමනාකරණය සඳහා වන ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත යොමු කරන ලද අතර ඒ සඳහා අනුමැතිය ලබාගන්නා ලදී. 17/1405/704/022 අංක දරණ 2017.07.19 දිනැති කැබිනට් තීරණයට අනුව පොලිතීන් මඟින් ඇතිවන පාරිසරික ගැටළු අවම කිරීම සඳහා පොලිතීන්

භාවිතය නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීමට අදාළව 2017 සැප්තැම්බර් මස පළවන දින 2034/33, 2034/35, 2034/36, 2034/37 හා 2034/38 යන අංක දරණ ගැසට් නිවේදන ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

මෙම පොලිතීන් රෙගුලාසි සම්බන්ධව දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු මාලාවක් පොලිස් නිලධාරීන්, සෞඛ්‍ය පරීක්ෂක නිලධාරීන් හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පළාත් කාර්යාලයන්හි පරිසර නිලධාරීන් සඳහා පවත්වන ලදී.

පොලිස් නිලධාරීන් හා මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂකයින් සඳහා පැවැත්වූ නව පොලිතීන් රෙගුලාසි පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

ග්‍රීන් පාර්ක් කසල කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය

දොම්පෙ, කිරිදිවෙල ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මඟින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ග්‍රීන් පාර්ක් කසල කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය ශ්‍රී ලංකාවේ පළමුවන බිම්පිරවුම් මධ්‍යස්ථානයයි. මෙම මධ්‍යස්ථානය සනීපාරක්ෂක කසල රඳවනයකින්, කොම්පොස්ට් අංගනයකින් හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානයකින් සමන්විත වේ. මෙම සනීපාරක්ෂක කසල රඳවනය හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානය කොරියානු සහයෝගීතා නියෝජිත ආයතනයේ (KOICA) මූල්‍ය හා තාක්ෂණික ආධාර යටතේ නිම කරන ලදී.

2017 වර්ෂයේදී, දොම්පෙ ප්‍රාදේශීය සභාව මඟින් කසල ටොන් 912ක් ද, උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය නොවන කාර්මික අපද්‍රව්‍ය ආසන්න වශයෙන් ටොන් 626ක් ද හා කොළඹ මහනගර සභාව මඟින් කසල ටොන් 1820න් ද දොම්පෙ සනීපාරක්ෂක කසල රඳවනය වෙත රැගෙන එන ලදී. මෙම කසල බැහැරලීමට අමතරව විද්‍යුත් උත්පාදන ආයතන විසින් විදුරු අපද්‍රව්‍ය ටොන් 6.15ක ප්‍රමාණයක් මෙම මධ්‍යස්ථානය වෙත රැගෙන එන ලදී.

පාරිසරික කළමනාකරණ හා ඇගයීම් අංශය

මෙම අංශය ප්‍රධාන ඒකක තුනකින් සමන්විත වේ. ඒවා නම් පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ඒකකය, ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය හා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය වේ.

2017 වර්ෂය තුළදී පාරිසරික කළමනාකරණ හා ඇගයීම් අංශය විසින් සිදු කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් හි භෞතික ප්‍රගතිය

පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් ඒකකය

- පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම / මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය
- 2017 වර්ෂය තුළදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මෙම ඒකකය වෙත ව්‍යාපෘති සඳහා පරිසර අනුමැතීන් සඳහා ඉල්ලුම් පත් 88 ක් ලැබුණු අතර ඉන් ව්‍යාපෘති 33 ක් සඳහා ප්‍රධාන කාර්යාලය මඟින් මෙම ඒකකයේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර ඉන් ව්‍යාපෘති 55ක් අදාළ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ ආයතන

වෙන හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාල වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම/ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියේ විෂය කාර්යය නිර්ණය ව්‍යාපෘතීන් 26 සඳහා නිකුත් කරන ලද අතර සම්පත් දායකත්වය ව්‍යාපෘතීන් 33ක් සඳහා ලබා දී ඇත.

මෙම අංශය වෙත මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය / පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම සඳහා ව්‍යාපෘති වාර්තා 37ක් ලැබුණු අතර ඉන් 13ක් මහජන මත විමසුම සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙලෙස ලැබුණු ව්‍යාපෘති වාර්තා 37 සඳහා තාක්ෂණික ඇගයීම සිදු කරන ලද අතර ඉන් ව්‍යාපෘති 21ක් සඳහා අනුමැතිය දෙන ලදී. එක් ව්‍යාපෘතියක් ප්‍රතික්ෂේප වූ අතර තවත් ව්‍යාපෘති 15ක් සඳහා අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය

ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය මගින් කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ හොරණ හා ඉංගිරිය කොට්ඨාශයන් වල ජල ධාරා ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කර ඇත. එසේම, ඉංගිරිය ප්‍රදේශයේ ජල මූලාශ්‍ර හා ජල ධාරා කළමනාකරණය හා සංරක්ෂණය සඳහා වූ ව්‍යාපෘති යෝජනාව (අදියර I) අනුමත වී ඇති අතර එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාල මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ද ලැබී ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් හොරණ හා ඉංගිරිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වලදී රැස්වීම් 02 ක් පවත්වන ලදී.

ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම් හා අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීම

2017 වසර තුළදී ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය මගින් ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය හා සම්පත් ලබාගැනීමේ පිළිගත් ක්‍රියාපිළිවෙල පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ හා අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් හා වැඩමුළු කිහිපයක් සංවිධානය කරන ලදී.

➤ අධ්‍යාපනික තොරතුරු

පහත දැක්වෙන අධ්‍යාපනික තොරතුරු 2017 වර්ෂය තුළදී ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය මගින් සකස් කරන ලදී .

- තෙත් බිම් පිළිබඳ “තෙත් බිම් අසිරිය” අත් පොත සැකසීම.
- ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ පළමු පරිච්ඡේද දෙක සකස් කිරීම.
- “වැලි සම්පත නිරසාර ලෙස භාවිතය” යන අත් පොත දෙමළ බසට පරිවර්තනය කිරීම.
- “වලව්වත්ත - වතුරාත” තෙත් බිම් පිළිබඳ පත්‍රිකාව නැවත මුද්‍රණය කිරීම.
- “පත්සලාතැන්න - මාවුස්සාව” පාරිසරික ආරක්ෂණ කලාපය පිළිබඳ පත්‍රිකාවක් කෙටුම්පත් කර ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.

➤ පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ප්‍රකාශයට පත් කිරීම හා කළමනාකරණය

ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය මගින් විශේෂ පාරිසරික ලක්ෂණ සහිත හා දැඩි තර්ජනයට ලක් වූ ප්‍රදේශ පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. ජාතික පාරිසරික පනතේ රෙගුලාසිට්ට යටත්ව 2016 වර්ෂයේ දී පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ 08 ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. 2017

වර්ෂය තුළදී ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකක මඟින් “වරාතැන්න-හක්කිද” පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී.

➤ දිය ඇලි පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් මඟින් පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට අදාළ දියඇලි 547ක් හඳුනා ගැනීම.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිලධාරීන් විසින් දීපව්‍යාප්තව සිදු කරන ලද සමීක්ෂණයකින් තෝරා ගන්නා ලද දිය ඇලි 547ක් පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

“වලව්වත්ත -වතුරාන” පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

➤ පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට අදාළ ගැසට් පත්‍රය ප්‍රතිශෝධනය (බොල්ගොඩ, හන්තාන, මාරගල පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශ)

ප්‍රකාශිත හන්තාන පාරිසරික ආරක්ෂණ ප්‍රදේශයේ ගැසට් පත්‍රය සංශෝධනය කිරීම සඳහා මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ සහයෝගයෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමට කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

➤ ජාතික තෙත් බිම් මෙහෙයුම් කමිටු රැස්වීම

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් ජාතික තෙත්බිම් කමිටු රැස්වීම් 02ක් පවත්වන ලදී. මෙහිදී ජාතික තෙත් බිම් රෙගුලාසිට්ට් හා උපාය මාර්ගයන්ට අදාළව තෙත් බිම් කළමනාකරණයට හා සංරක්ෂණයට අදාළ වැදගත් තීරණ රාශියක් ගන්නා ලදී.

➤ ලෝක තෙත් බිම් වැඩසටහන

ලෝක තෙත් බිම් දින ජාතික වැඩසටහන 2107 වර්ෂයේ පෙබරවාරි 02වන දින බත්තරමුල්ල “වෝටර්ස් ඒජ්” හෝටලයේ දී පවත්වන ලද අතර එහි ප්‍රධාන අමුත්තා ලෙස තිරසාර සංවර්ධන හා වන ජීවි අමාත්‍ය ගරු ජයවික්‍රම පෙරේරා මහතා සහභාගී විය.

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ සහයෝගයෙන් දීපව්‍යාප්ත තෙත්බිම් සමගාමී විත්‍ර තරඟයක් සංවිධානය කරන ලදී.

- විජය පුවත් පතෙහි පාඨකයන් වෙනුවෙන් ප්‍රභේදිකා තරඟයක් සංවිධානය කරන ලදී.

- තවද, දිවයින පුරා පාසල් හි 10වන ශ්‍රේණියේ සිට 13වන ශ්‍රේණිය දක්වා පාසල් සිසුන් ඉලක්ක කර ගනිමින් තෙත් බිම් සම්බන්ධ ලේඛන තරඟයක් පවත්වන ලදී.

- ජාතික තෙත්බිම් වැඩසටහනට සමගාමීව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පළාත් හා දිස්ත්‍රික් කාර්යාලයන් හි ලෝක තෙත්බිම් දින සැමරුම් වැඩසටහන් 18ක් සංවිධානය කරන ලදී.

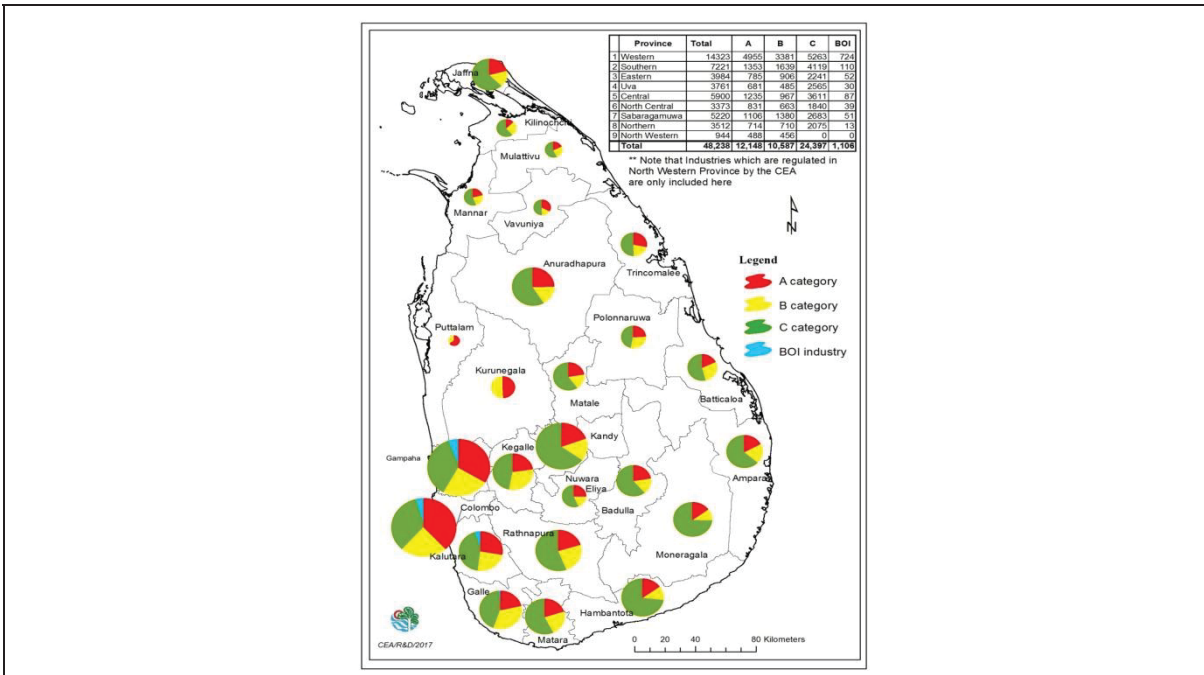
➤ අනෙකුත් ආයතන සඳහා පරිසර කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික මග පෙන්වීම් ලබාදීම.

පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය

➤ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන්හි ප්‍රවීණයන් ඇතුළත් පර්යේෂණ කණ්ඩායමක් ඇති කිරීම මෙම ඒකකයේ ප්‍රධාන අභිප්‍රාය වේ.

- පර්යේෂණ කණ්ඩායමේ සංඛ්‍යාත දැනුම වර්ධනය කිරීම සඳහා පර්යේෂණ විශ්ලේෂණය සම්බන්ධව පුහුණු වැඩසටහනක් 2017 මාර්තු මස 30 සහ 31 දෙදින තුළ අතුරුගිරියේ පිහිටි ජාතික වැවිලි කළමනාකරණ ආයතනයේදී පවත්වන ලදී.

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ විධිවිධානවලට අනුකූලවන පර්යේෂණ ප්‍රමුඛතාවයන් හඳුනාගැනීම සම්බන්ධව වැඩමුළුවක් 2017 සැප්තැම්බර් මස 28 වන දින පැවැත්වූ පිහිටි නිවාස සැලැස්ම හා ගොඩනැගිලි මධ්‍යස්ථානයේදී පවත්වන ලදී.
  - භූගත ජලයේ ගුණාත්මකභාවය සහ බොල්ගොඩ ගංහා දෝෂය ව්‍යාප්තියේ ස්වභාවය හඳුනාගැනීමේ අරමුණින් මෙම පර්යේෂණය ආරම්භ කර ඇත.
  - ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම පලාත ආශ්‍රිත පාංශු බාදනයට පත් භූමි හඳුනාගැනීම සඳහා දුරස්ථ සංවේදන තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම.
  - කොළඹ සහ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කවල ජලය රඳවා ගැනීමට දායකවන තෙත් බිම් වල සිදුවූ වෙනස්කම් හඳුනාගැනීම.
  - පරිසර සම්පත් තිරසාර කළමනාකරණය සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික සම්පත් පිළිබඳ අන්තර්ජාලගත අවකාශීය දත්ත පද්ධතියක් ගොඩනැගීම.
- පරිසර සම්පත් තිරසාර කළමනාකරණ සඳහා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය විසින් දැනට ගොඩනගමින් පවතින මෙම පාරිසරික සම්පත් පිළිබඳ අවකාශීය දත්ත පද්ධතිය අධිකාරියේ නිලධාරීන්ගේ සහ කළමනාකාරීත්වයේ සැලසුම් සහ තීරණගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීමේ අරමුණින් වෙබ් අවකාශයක් තුළ දත්ත හා තොරතුරු හුවමාරු කළ හැකි පරිදි සකස්කර තිබේ. ArcGIS Online සහ GIS Pro මෘදුකාංගය භාවිතා කරමින් ගොඩනගා ඇති නමුත් කිසිදු විශේෂ මෘදුකාංගයක් භාවිතයෙන් තොරව මෙම පද්ධතිය භාවිතා කළහැකි වීම විශේෂත්වයකි.
- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිල වෙබ් පිටුවේ ප්‍රකාශයට පත්කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික ආරක්ෂණ කලාප සිතියම් නිර්මාණය කිරීම.
- ජාතික පාරිසරික පනතේ බලපත්‍ර ප්‍රකාරව ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික ආරක්ෂක කලාප සිතියම් (9) මහජනතාවගේ දැනුවත්භාවය සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිල වෙබ් පිටුවට ඇතුළත් කිරීම සඳහා නිර්මාණය කරන ලදී .
- පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර ලබාගත යුතු නියමිත කර්මාන්ත පිළිබඳ අවකාශීය දත්ත පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීම.
- පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර ලබාගැනීමට නියමිත කර්මාන්ත වල භූගෝලීය අවකාශීය දත්ත පද්ධතිය පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ඒකකය විසින් මාසිකව යාවත්කාලීන කරනු ලැබේ .
- ආංශික (Digital) දිස්ත්‍රික් පාරිසරික පැතිකඩ ඇතුළත් CD සකස් කිරීම හා මුද්‍රණය කිරීම.
- ආංශික දිස්ත්‍රික් පාරිසරික පැතිකඩ වල ඒ ඒ දිස්ත්‍රික්කවල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමින් පාරිසරික තොරතුරු සහ සමාජ ආර්ථික තොරතුරු අඩංගු වේ. 2017 වසරේදී අනුරාධපුරය, කොළඹ සහ ත්‍රිකුණාමලය යන දිස්ත්‍රික්ක වල දිස්ත්‍රික් පාරිසරික පැතිකඩ සකස් කර CD මුද්‍රණය කර ඇත.

2017 වසරේ ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසර ආරක්ෂණ ලබාගත යුතු නියමිත කර්මාන්තවල ව්‍යාප්තිය

පරිසර අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීමේ අංශය

2017 වර්ෂයේ භෞතික ප්‍රගතිය

- අධ්‍යාපනික මෙවලම් වැඩිදියුණු කිරීම හා නැවත මුද්‍රණය කිරීම (පෝස්ටර්, අත්පත්‍රිකා සහ පොත් පිටුව)

පහත සඳහන් මාතෘකාව යටතේ අත්පත්‍රිකා 93,000ක් නැවත මුද්‍රණය කරන ලදී.

විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් අලලා නැවත මුද්‍රණය කරන ලද අත්පත්‍රිකා

අනු අංකය	මාතෘකාව	සිංහල මාධ්‍ය	දෙමළ මාධ්‍ය
01	තෙත් බිම්	20,000	3000
02	ඩෙංගු	20,000	3000
03	නාය යෑම්	10,000	2000
04	පරිසර නියමු වැඩසටහන	20,000	3000
05	පරිසර කව	10,000	2000
	එකතුව	80,000	13,000

- පළාත් මට්ටමින් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ජාලය ඇති කිරීම
මෙම ක්‍රියාකාරකම මාධ්‍ය ඒකකය මඟින් සිදු කරනු ලබන අතර 2017 වසරේ දී පමණක් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන 21ක් ලියාපදිංචි කර ගන්නා ලදී.

- ප්‍රදර්ශන මඟින් මහජනතාවට දැනුම ලබා දීම.
2017 වසර තුළ ප්‍රදර්ශන 27ක් සඳහා සහභාගී වූ අතර එමඟින් පාරිසරික දැනුම මහජනතාවට ලබාදීම සිදු කරන ලදී. එමෙන්ම පාරිසරික ගැටළු මොඩලයන්, පෝස්ටර් හා අත්පත්‍රිකා මඟින් මහජනතාව, පාසල් ළමුන් හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන දැනුවත් කිරීමට සලස්වන ලදී.

- සොබා කෙත වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම.
එමඟින් විවිධ පාරිසරික වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කර ඉලක්ක කණ්ඩායම් තුළ පාරිසරික දැනුම වැඩි කිරීමත් පරිසරයට සංවේදී පුද්ගලයින් ඇති කිරීමත් අපේක්ෂා කෙරේ.

- කාලීන් ගැටළු පිළිබඳ පාසල් ළමුන් දැනුවත් කිරීම
වාර්තාකරණ කාලය තුළ පරිසර අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීමේ අංශය මඟින් කාලීන ගැටළු අලලා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ගණනාවක් සිදු කරන ලදී.

- ඩෙංගු සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම
පරිසර අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීමේ අංශය රොබට් ගුණවර්ධන මාවතේ සහ ඩෙන්සිල් කොබ්බෑකඩුව මාවතද ආවරණය වන ආකාරයට ඩෙංගු මර්ධන වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඊට අමතරව විවිධ දිස්ත්‍රික්ක වල නොයෙකුත් රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන වල සහයෝගයෙන් වැඩසටහන් රැසක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

- විවිධ සංස්කෘතික උත්සව ආවරණය කරමින් පාරිසරික දැනුවත් කිරීම සිදු කිරීම. (නල්ලූර්, අනුරාධපුර, පොලොන්නරුව, නුවර, තලවිල සහ කතරගම)

මෙම වැඩසටහන් සඳහා පරිසර නියමුවන් සහභාගි කරවූ අතර විශේෂයෙන් වන්දනාකරුවන් ඉලක්ක කර පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය කිරීම මෙන්ම පරිසර හිතකාමී අයුරින් අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීම සම්බන්ධවෙන් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.

➤ **ලෝක පරිසර දිනය සැමරීම**

2017 වර්ෂයේ ලෝක පරිසර දිනය සැමරීම සඳහා විවිධ වැඩසටහන් සංවිධානය කරන ලදී. උභව පලාත් කාර්යාලය ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය එක්රැස් කිරීමේ වැඩසටහනක් සහ කාබනික වගාව ප්‍රවලිත කිරීමේ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 28ක් හා රුක්රෝපන වැඩසටහනක් සෑම දිස්ත්‍රික්කයක්ම ආවරණය වන පරිදි සිදු කරන ලදී.

➤ **ජාතික රුක්රෝපන වැඩසටහන**

සුපිරිසිදු හරිත පරිසරයක් උදෙසා රුක්රෝපන වැඩසටහන් බොහෝමයක් වාර්තා කරන කාලය තුළ ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී.

➤ **නීල හරිත යුගයේ සිසුන්**

Sri Lanka Next වැඩසටහන සඳහා පෝස්ටර් තරඟයක් පැවැත්වූ අතර ජාතික මට්ටමේ ජයග්‍රහකයින් තෝරා ගන්නා ලදී. ජාතික පරිසර සම්මාන උළෙලේදී ජයග්‍රහකයින් සඳහා තාග්‍ය ප්‍රධානය කරන ලදී.

➤ **සොබාකෙත ගුවන්විදුලි වැඩසටහන**

ශ්‍රී ලංකා ගුවන්විදුලි සංස්ථාව Fm 94.3 / Fm 94.5යන සංඛ්‍යාතයන් ඔස්සේ මෙම වැඩසටහන් සෑම අභ්‍යන්තර වාණිජ දිනයකම සවස 6.30ට විකාශනය කරන ලදී. එමඟින් පරිසර ගැටළු පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කරන ලදී.

➤ **පරිසර වැඩසටහන් ආවරණය කිරීම**

ශ්‍රව්‍ය දුග්‍ය අංශය මඟින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අරමුණු වලට අනුකූලව, වැඩසටහන් 90ක් ආවරණය කොට ඇත.

➤ **පාරිසරික තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය**

පාරිසරික තොරතුරු ශ්‍රී ලංකාව තුළ බෙදාහරින ප්‍රධාන ස්ථානයක් ලෙස පාරිසරික තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය කටයුතු සිදු කරයි.

අනුකූලතා පසුපරම් ඒකකය

2017 වසර තුළදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත සෘජුව ලැබුණු පැමිණිලි 2633න් 1899ක් එනම් 72.12% ක් විසඳා අවසන් කිරීමට හැකි වූ අතර ඉතිරි පැමිණිලි විසඳීමට අදාළ කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

2017 වසරේදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත ලැබුණු හා එම පැමිණිලි කළමනාකරණය කිරීමේ ප්‍රගතිය

	ඒකකය /කාර්යාලය	ලැබී ඇති පැමිණිලි		විසඳා ඇති පැමිණිලි		
		සංඛ්‍යාව	%	සංඛ්‍යාව	%	
1.	බස්නාහිර පලාත	කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය	420	43.37	295	70.24
		ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය	419		222	52.98
		කළුතර දිස්ත්‍රික්කය	303		206	67.99
2.	දකුණු පලාත	ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කය	206	14.36	192	93.20
		මාතලේ දිස්ත්‍රික්කය	101		69	68.32
		හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය	71		54	76.06
3.	උභව පලාත	බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය	38	4.41	35	92.11
		මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කය	78		73	93.59
4.	වයඹ පලාත	112	4.25	65	58.04	
5.	සබරගමුව පලාත	175	12.80	145	82.86	

	ඒකකය /කාර්යාලය		ලැබී ඇති පැමිණිලි		විසඳා ඇති පැමිණිලි	
			සංඛ්‍යාව	%	සංඛ්‍යාව	%
		කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කය	162		151	93.21
6.	උතුරු මැද පළාත	අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය	22	1.44	18	81.82
		පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කය	16		08	50.00
7.	මධ්‍යම පළාත	මහනුවර හා නුවරඑළිය	310	15.12	225	72.58
		මාතලේ	88		54	61.36
8.	නැගෙනහිර පළාත	ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කය	06	1.52	06	100.00
		අම්පාර දිස්ත්‍රික්කය	22		21	95.45
		මඩකලපුව දිස්ත්‍රික්කය	12		07	58.33
9.	උතුරු පළාත		26	0.99	20	76.92
10.	පරිසර දූෂණ පාලන ඒකකය		14	0.53	12	85.71
11.	අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ඒකකය		09	0.34	05	55.56
12.	පරිසර බලපෑම් හා ඇගයීම් ඒකකය		15	0.57	11	73.33
13.	ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ ඒකකය		08	0.30	05	62.50
		එකතුව	2633		1899	72.12

නීති ඒකකය

2017 වර්ෂය තුළදී නීති ඒකකය විසින් සම්බන්ධව පවත්වාගෙන යන ලද නඩු සංඛ්‍යාව 437කි. 2017 වර්ෂය තුළදී නඩු 144ක් පමණ අළුතින් ගොනු කොට ඇත. එකී නඩුකරයන් මගින් 2017 වර්ෂයේදී දඩ මුදල් වශයෙන් අය කරගෙන ඇති මුදල රු.810,333කි.

- මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට එරෙහිව ගොනු කරන ලද නඩු

2017 වර්ෂය තුළදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට එරෙහිව මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයන්හි, දිස්ත්‍රික් අධිකරණයන්හි, මහ අධිකරණයන්හි, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ සහ අභියාචනා අධිකරණයේ විසඳීමට තිබෙන නඩු ගණන 100කි.

- පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර අවලංගු කිරීම, අත්හිටුවීම හා නිකුත් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
කාර්මාන්තශාලා වලින් සිදුවන පරිසර දූෂණය සලකා බලා, කාර්මාන්තශාලා 48කට නිකුත්කොට ඇති පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර අවලංගු කිරීමට සහ පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරමින් කාර්මාන්තශාලා 141ක් සඳහා ලිපි යොමු කිරීම සඳහා ද මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත.
- නීති නිවේදන
පරිසර දූෂකාරක කාර්මාන්ත 116කට එරෙහිව 2017 වර්ෂයේදී නීති නිවේදන යොමු කොට ඇත.
- ජාතික පාරිසරික පනත සංශෝධනය කිරීම.
“දූෂකයා විසින්ම ගෙවීම (Polluter Pays), ධාරිතාව මත පදනම් වූ බලපත්‍ර ක්‍රමවේදය, තෙත්බිම් හා උපද්‍රව්‍ය අපද්‍රව්‍ය සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදන ජාතික පාරිසරික පනතට හඳුන්වාදීමේ සහ පවතින දඬුවම් දීම සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදන ඉහල නැංවීම යන අරමුණු ඇතිව ජාතික පාරිසරික පනත සංශෝධනය කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. මේ සම්බන්ධව අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා කෙටුම්පත් කරන ලද අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකාව සාකච්ඡා මට්ටමේ පවතී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විශේෂ ව්‍යාපෘති පිළිසරු ජාතික සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය

ව්‍යාපෘති අරමුණු ලඟා කර ගැනීම සඳහා 2017 වර්ෂයේදී පහත ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

- පළාත් පාලන ආයතන මඟින් සිදු කරන ලද ඉල්ලීම් වලට අනුව නව කොම්පෝස්ට් අංගන 7 ක්, ජීව වායු ඒකක 02 ක් සහ ජලාස්ටික් ප්‍රතිචක්‍රීකරණ මධ්‍යස්ථානයක් ඉදි කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන ලබාදෙන ලදී.
- පසුගිය වර්ෂවල ඉදිකිරීම ආරම්භ කළ කොම්පෝස්ට් අංගන 25 ක්, ජීව වායු ඒකක 06 ක් සහ ජලාස්ටික් ප්‍රතිචක්‍රීකරණ මධ්‍යස්ථාන 02 ක් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන ලබාදෙන ලදී.
- කොම්පෝස්ට් අංගන 18 ක් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ද ප්‍රතිපාදන ලබාදෙන ලදී.

මීට අමතරව 2017 වසර තුළ කසළ හැලීමේ යන්ත්‍ර 81ක්, බොබ්කැට් යන්ත්‍රයක්, කොම්පෝස්ට් මෙෂ් 02ක් සහ විල්බැරෝ 02ක් පළාත් පාලන ආයතන සඳහා ලබාදෙන ලදී. එමෙන්ම, දැනුවත් කිරීමේ හා අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් 19ක්, පුහුණු වැඩසටහන් 07ක් හා විශේෂ අවස්ථා ආවරණ 08ක් සිදු කරන ලදී.

ජාතික නියමු වැඩසටහන (EPP)

පරිසරයට සංවේදී ඉදිරි පරපුරක් සඳහා වූ මෙම වැඩසටහනේ පහත ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

- ජනාධිපති පදක්කම් පිරි නැමීම

පරිසර නියමුවන් සඳහා වන ඉහලම සම්මානය ජනාධිපති සම්මානයයි. පරිසර නියමුවන් 40ක් සඳහා මෙම සම්මානය අතිගරු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතා අතින් සැප්තැම්බර් මස 13දින ජනාධිපති මැදුරේ දී පිරිනමන ලදී.

ජනාධිපති පදක්කම් ප්‍රධානෝත්සවය

- “සුවසර තක්සලාව” වැඩසටහන

පාසල් භූමිය තුළ සුපිරිසිදු හරිත පරිසරයක් ඇති කිරීමේ අරමුණින් මෙම වර්ධසටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. 2017 වර්ෂයේ ද මෙම වැඩසටහන දිවයින පුරා සිදු කරන ලදී. සමස්ත දිස්ත්‍රික්ක 25ක් තුළින් පාසල් 3ක් තෝරාගෙන ත්‍යාග ප්‍රධානය කරන ලදී. මීට අමතරව තවත් පාසල් 75ක් සඳහා මුදල් ත්‍යාග පිරිනමන ලදී.

“සුවසර තක්සලාව” පාසල් තරඟාවලිය

➤ සම්මානලාභී පරිසර නියමුවන් සඳහා විදේශ සංචාරයක් හා පුහුණුවක් ලබාදීම.

මෙම වැඩසටහන ඉන්දියාවේ නවදිල්ලියේ පිහිටි පරිසර හා විද්‍යා මධ්‍යස්ථානයේ දී පවත්වන ලදී. පුනරුදය වැඩසටහන මේ සඳහා මූල්‍යමය ආධාර ලබාදෙන ලදී.

ජනාධිපති පදක්කම්ලාභීන්ගේ විදේශ සංචාරය

මීට අමතරව 2016වර්ෂයේ දී විදේශ සංචාරය සඳහා සහභාගී නොවූ සම්මානලාභී පරිසර නියමුවන් සඳහා දේශීය සංචාරයක් සංවිධානය කරන ලදී. එය නේව සික්‍රට් පෞද්ගලික සමාගම සහ වැලිගම බාබරින් ආර්යවේද රෝහල ආශ්‍රිතව සංවිධානය කළ අතර ඒ සඳහා සම්මානලාභී නියමුවන් 12ක්, ගුරුවරුන් 08ක් සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිලධාරීන් 13ක් සහභාගී වූහ.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ රසායනාගාරය ශක්තිමත් කිරීමේ වඩසටහන

පසුගිය වසර තුළ පළාත් රසායනාගාර 07ක් සහ ගම්පහ දිස්ත්‍රික් රසායනාගාරය ඉදිකර මූලික පහසුකම් ලබාදෙන ලදී.

2017වසරේ දී මිලියන 10ක මුදලක් වෙන්කොට තිබූ අතර එයින් වායු තත්ව පසු විපරම් ඒකකය සඳහා කම්පන මට්ටම් මැනීමේ උපකරණයක් (Vibrometer) මිලදී ගන්නා ලදී.

ප්‍රධාන ජලාශවල ජල තත්ව පසු විපරම් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (JICA)

ආංශික ජල තත්වයන්ට අනුකූලව ගංහා ජලය සහ ගංහා ද්‍රෝණිය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා කැලණි ගංහාව වර්ගීකරණය කිරීම සිදු කරන ලදී.

එමෙන්ම ජල තත්ව පිරික්සීමේ මාර්ගෝපදේශයක් සකස් කර අවසන් කර ඇත. එමඟින් ඵලදායී මෙන්ම කායීක්ෂම ජල තත්ව පිරික්සීමේ ක්‍රියාවලියක් අපේක්ෂා කෙරේ.

JICA ව්‍යාපෘති කණ්ඩායම සහ කායීමණ්ඩලය එක්ව දූෂකාරක නාමාවලියක් සකස්කොට ස්ථාපනය කර ඇත. මෙම දත්ත පද්ධතිය අන්තර්ජාලය ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක වන අතර පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර හා විවිධ දූෂකාරක පිළිබඳ තොරතුරු අන්තර්ගතකොට ඇත.

සන අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ පහසුකම් ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (EDCF)

යාපනය, අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව සහ ගාල්ල යන දිස්ත්‍රික්ක වල ඇති කිරීමට යෝජිත සනීපාරක්ෂක බිම් පිරවුම් හතර සඳහා ජල සැපයුම, විදුලි සැපයුම හා ආවරණ වැට සැකසීම වැනි යටිතල පහසුකම් ඇති කිරීම සිදු කර අවසන්ව ඇත.

ඉදිකිරීමේ කොන්ත්‍රාත්කරුවන් තෝරා ගැනීම සඳහා ටෙන්ඩර් කැඳවීම සිදුකර ඇති අතර ටෙන්ඩර් විශ්ලේෂණය සිදු කරමින් පවතී.

“පුනරුදය” පරිසර සංරක්ෂණ වැඩසටහන

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සඳහා පුනරුදය කඩිනම් සංවර්ධන වැඩසටහන මඟින් 2017වර්ෂය තුළ ව්‍යාපෘති සඳහා ලබාදුන් රු.මි. 39.55ක මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනයන්ගෙන්, රු.මි. 39.15ක ප්‍රමාණයක් වැය කර 99%ක මූල්‍ය ප්‍රගතියක් යටතේ ව්‍යාපෘති 6ක් නිම කර ඇත.

1. පරිසර නියමු වැඩසටහන පාසල් පද්ධතිය තුළ ශක්තිමත් කිරීම.

පරිසර හිතකාමී අනාගත පරපුරක් බිහි කිරීම අභිමතාර්ථය කොට ගනිමින් සමස්ථ දිවයිනෙහිම පාසල් පද්ධතියම ආවරණය වන පරිදි පරිසර නියමු වැඩසටහන පාසල් පද්ධතිය තුළ ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පරිසර නියමු හිස්වැසුම්, පළමු පදක්කම් හා සටහන් පොත් ලක්ෂය බැගින් නිෂ්පාදනය කර අවසන් කිරීම 2017 වර්ෂය තුළදී සිදු කරන ලදී.

ජනාධිපති පරිසර පදක්කම් ප්‍රධානෝත්සවය සඳහා ද පාර්ශවකරුවෙකු ලෙස රුපියල් 2,60,000 ක මූල්‍ය දායකත්වයක් ලබා දෙන ලදී.

2. පිළිසරු ව්‍යාපෘතිය මඟින් පුනරුදය යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ වැඩසටහන්

(පාරිසරික වැඩසටහනට වලට අදාළ මාධ්‍ය ආවරණය සඳහා)

මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා වෙන් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනයන් ගෙන් 99%ක මූල්‍ය ප්‍රගතියක් හා 100%ක භෞතික ප්‍රගතියක් 2017 වර්ෂය තුළදී අත්පත් කොටගෙන ව්‍යාපෘතිය සාර්ථකව නිම කරන ලදී. මෙහිදී, ප්ලාස්ටික් හා පොලිතීන් වලින් තොර පරිසර හිතකාමී සිරි පා සමයක් උදෙසා ශ්‍රී පාද අඩවිය තුළ කසළ කළමනාකරණය විධිමත් කිරීම සඳහා රූපවාහිනී වෙළඳ දැන්වීම් ප්‍රචාරණය කරන ලදී.

3. වේලිඔය ජලාධාර ප්‍රදේශය කළමනාකරණය සඳහා භූමි පරිහරණ සිතියම් සැකසීම හා කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම

මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික ව්‍යාපෘතිය වශයෙන් වේලිඔය ජලාධාර ප්‍රදේශයේ සංවේදී ප්‍රදේශ හඳුනාගැනීම හා එහි සිතියම් සැකසීම සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ඉඩම් පරිහරණ සිතියම් බැවුම් කලාප සිතියම්, භූමි සකායා සිතියම්, සකස් කිරීම හා ඒ පිළිබඳව වාර්තාවක් පිළියෙල කිරීමට ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ලබා දෙන ලදී.

4. පාසල් පුස්තකාල තුළ පරිසර අංශය සංවර්ධනය කිරීම.

දිවයිනෙහි අඩු පහසුකම් සහිත පරිසර නියමු වැඩසටහන සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන තෝරාගත් පාසල් පුස්තකාල 05ක් සඳහා පරිසර තොරතුරු අංශයක් ලබාදීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික අරමුණ විය. ඒ අනුව, 100%ක භෞතික ප්‍රගතියකින් හා 99%ක මූල්‍ය ප්‍රගතියක් සහිතව පහත සඳහන් පාසල් සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය සාර්ථකව නිම කරන ලදී.

- I. මතුගම, මොරපිටිය විදියබණ්ඩාර මහා විද්‍යාලය
- II. පොළොන්නරුව, දිඹුලාගල මැදිගම මහා විද්‍යාලය
- III. කිලිනොච්චිය, විවේකානන්ද විද්‍යාලය
- IV. ත්‍රිකුණාමලය, කන්තලේ ගන්තලාව මහා විද්‍යාලය
- V. මාතර පෝරඹ කනිෂ්ඨ විද්‍යාලය

5. පොලිතීන් මඟින් ඇති වී තිබෙන පාරිසරික ගැටළු අවම කිරීම සඳහා පොලිතීන් භාවිතය

නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීමට අදාළ කැබිනට් මණ්ඩලයේ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම.

පොලිතීන් නිෂ්පාදනය හා භාවිතය අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වන පොලිතීන් තහනම පිළිබඳ රෙගුලාසි කෙටුම්පත් කර ප්‍රකාශයට පත් කිරීම පිළිබඳ මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍ය මඟින් දැනුවත් කිරීම සිදු කරන ලදී. එසේම, නව පොලිතීන් රෙගුලාසි සම්බන්ධ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ සියළු ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයන් හි පරිසර නිලධාරීන්, ශ්‍රී ලංකා පොලිසියේ පරිසර කටයුතු හා සම්බන්ධ නිලධාරීන් 500 දෙනෙකු හා මහජන පරීක්ෂකවරුන් 250 දෙනෙකු සඳහා ද දැනුවත් කිරීමේ දෙදින වැඩමුළු පවත්වන ලදී.

5. ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය

ප්‍රධාන කාර්ය සාධනය - 2017

පුනරුදය වැඩසටහනට අනුගතවෙමින් පහත සඳහන් ස්ථානවල අත්හරින ලද පතල්වලවල් වසන ලදී.

- බගවත්තලාව වැපල්ටන් වත්ත
- පැල්මඩුල්ල, මඩිත්තවල, කටුව ස්ථානයේ පතල්
- තිබ්බොටුවාව
- නිවිතිගල දොලොස්වත්ත, පහලවත්ත
- ඕපනයක සමුපකාර ඉඩම
- කුරුවිට හුණුගල්දෙණිය

පරිසර හිතකාමී මැණික් ගැරිම් ක්‍රමවේද පවත්වා ගැනීම.

රත්නපුර ශාන්ත ජෝකීම් වත්ත ටෙන්ඩරය රත්නපුර, බගවත්තලාව ඉඩම් වෙන්දේසිය, නාඋල දාස්ගිරිය ඉඩම් වෙන්දේසිය, කොහොඹ කැල්ල - නාඋල, ලුණුගල ඉල්ලම් ටෙන්ඩරය, ලග්ගල කපුවත්ත ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, රක්වානගහ පනාපිටිය ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, කපුවත්ත මාටුවාගල ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, බගවත්තලාව කරකෝස්වෝල් ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, ඇහැළියගොඩ වැවැලි මාර්ගය ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, තම්මැන්නාව සඳුන්ගම ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, කොවුල් ආර-වත්තොට ආර, මොණරාගල-බඩල්කුඹුර ඉල්ලම්, පොට්ටනි ආර ලොට් 567 ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, ගබ්බෙල සහ රක්වාන ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, බගවත්තලාව ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, ගැටහැත්ත, නිලගම සහ දිවුරුම්පිටිය ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, රාත්‍රී වැව ඉල්ලම් වෙන්දේසිය, මොණරාගල බදුලුගම්මාන, ගලහවත්ත මාලිගාවිල ටෙන්ඩර්, ලග්ගල පොලිස් ස්ථානය ඉල්ලම් ටෙන්ඩරය, දේවාලදෙණිය ඉල්ලම්, ලුණුගල ඉල්ලම් ටෙන්ඩරය, නෝර්වුඩ්, වැපල්ටන් සහ මස්කෙලිය ඉල්ලම් වෙන්දේසිය හා හිදුරන්ගල මියන්ගහ ලියැද්ද බොරළුව ටෙන්ඩරය.

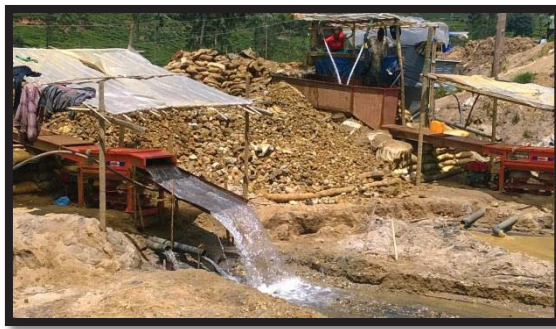
හරිත මැණික් ගැරිම් සඳහා පහත සඳහන් භූමි වෙන්දේසි කරන ලදී. ශාන්ත ජෝකීම් වත්ත, පැල්මඩුල්ලවත්ත, නාඋල කිරි ඔය දිගනනාව ටෙන්ඩරය, ඇහැළියගොඩ, නාඋල, බගවත්තලාව, ලග්ගල පල්ලේගම ඉඩම, තක්කල පාලම, රක්වාන පාලම, නාපාවල කැලෑගම පාර, රක්වාන ගහ හද්දාගෙදර, හැරණියාවක.

ව්‍යාපෘතිය	වෙන්දේසි දිනය	මුළු වෙන්දේසි ආදායම රු.	අධිකාරි ආදායම රු.
බගවත්තලාව නියමු ව්‍යාපෘතිය	(2017/03/6)	18,699,689.02	4,788,680.02
සීතාවක සහ විවිධ	(2017/03/29)	28,192,191.82	19,008,952.83
හද්දුව සහ විවිධ	(2017/08/17)	37,397,833.73	18,257,508.10
බගවත්තලාව සහ විවිධ	(2017/09/28)	25,915,790.11	7,553,572.92
හද්දුව සහ වෙනත්	(2017/12/21)	20,698,586.47	8,606,108.09

විශේෂ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම යටතේ ආර්ථික වටිනාකමකින් වැඩි මැණික් පිහිටා තිබෙන පාරිසරික සංවේදී ස්ථානවල පරිසර හිතකාමී ලෙස පහත ව්‍යාපෘතීන් සිදුකරන ලදී.

සීතාවක නියමු ව්‍යාපෘතිය

බගවත්තලාව නියමු ව්‍යාපෘතිය

දේශීය විදේශීය වශයෙන් පරිසර හිතකාමී මැණික් පතල් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා උපදේශනයන් සැපයීම සිදුකරයි.

පරිසර හානියට පත්වූ පහත සඳහන් භූමි ප්‍රදේශ පුනරුත්ථාපනය කර ඇත.

- ★ නිව්තිගල- දොලොස්වත්ත
- ★ උඩකරවිට
- ★ නිබ්බොටුවාව සහ කටුව ඉඩම
- ★ කුරුවිට හුණුගල්දෙණිය ඉඩම
- ★ ඕපනයක සමුපකාර ඉඩම
- ★ බගවත්තලාව ඉඩම
- ★ මාතර කැකණදුර විජයබා පාසල

මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ සඳහා දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් පවත්නා වෙළඳපල තත්ව පිරික්සීම.

දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ ප්‍රදර්ශන

පවත්නා වෙළඳපල සහ නව වෙළඳපල ප්‍රවේශය යටතේ, ජාතික සහ අන්තර්ජාතික වශයෙන් පවත්වනු ලබන මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශන සඳහා ශ්‍රී ලංකා මණ්ඩපය සංවිධානය කරනු ලබයි. එම නිසා ජාතික මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ අධිකාරියට නව වෙළඳපල සොයාගැනීමේ අවස්ථා මෙන්ම කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ස්වර්ණාභරණ නිමැවුම්කරුවන්ට ස්වර්ණාභරණ ආයින්තම් හඳුන්වාදීමට අවස්ථාව සැලසිණි.

අන්තර්ජාතික වශයෙන් පවත්වන ලද ප්‍රදර්ශන සඳහා “ශ්‍රී ලංකා මණ්ඩපය” පහත රටවල සංවිධානය කරන ලදී.

- I. අන්තර්ජාතික ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය - ටෝකියෝ
- II. හොංකොං ජාත්‍යන්තර දියමන්ති, මුතු සහ මැණික් ප්‍රදර්ශනය
- III. JCK TUCSON
- IV. බැංකොක් මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය
- V. ලාස් වේගාස් ප්‍රදර්ශනය - ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය
- VI. දකුණු සහ අග්නිදිග ආසියානු වෙළඳ සහ ආයෝජන ප්‍රදර්ශනය
- VII. ස්වර්ණාභරණ ෂැංහයි ප්‍රදර්ශනය
- VIII. 10වෙනි ජකර්තා ජාත්‍යන්තර ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය
- IX. ලන්ඩන්හී ජාත්‍යන්තර ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය
- X. හොංකොං ස්වර්ණාභරණ සහ මැණික් ප්‍රදර්ශනය
- XI. සිග්නල් කන්ට්‍රි එක්ෂිබ්ෂන් - ශ්‍රී ලංකා ජෙම් ගෙස්ට්, ටෝකියෝ
- XII. ජර්මන් මුනිච් ප්‍රදර්ශනය - නව වෙළඳපල
- XIII. චීන ජාත්‍යන්තර රත්‍රං, ස්වර්ණාභරණ සහ මැණික් ප්‍රදර්ශනය - ෂැංහයි
- XIV. චීන ජාත්‍යන්තර ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය - බීජිං
- XV. දකුණු චීන වෙළඳ ප්‍රදර්ශනය - නේපාලය

ස්වර්ණාභරණ ෂැංහයි ප්‍රදර්ශනය

අන්තර්ජාතික ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය - ටෝකියෝ

ලාස් වේගාස් ප්‍රදර්ශනය

බැංකොක් මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ ප්‍රදර්ශනය

ජාතික වශයෙන් පවත්වන ලද ප්‍රදර්ශන සඳහා “ජාතික මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ අධිකාරී මණ්ඩපය” පහත ස්ථානවල සංවිධානය කරන ලදී.

- I. ඇෂීලිපීටිය ජනාධිපති විද්‍යාලීය ප්‍රදර්ශනය
- II. කෑගලු විද්‍යාලීය ප්‍රදර්ශනය
- III. ගොඩකවෙල කුලරත්න මධ්‍ය මහා විද්‍යාලීය ප්‍රදර්ශනය
- IV. රට වෙනුවෙන් පිබිඳෙන පුලතිසි යෞවනය" පොලොන්නරුව රාජකීය විද්‍යාලය
- V. දිසුලන විදුම්භක-සියක්වස් අභිමත රත්නපුර ෆර්ගසන් උසස් පාසල් අධ්‍යාපනික ප්‍රදර්ශනය
- VI. වෙළඳ සහ අධ්‍යාපනික ප්‍රදර්ශනය- කලවාන ජාතික පාසල
- VII. ජාත්‍යන්තර භූමි සම්පත් කළමණාකරනය සහ පරිසරය ජාත්‍යන්තර වෙළඳ සමුළුව - පානදුර බ්ලූවෝටර් හෝටලය
- VIII. ෆැසට්ස් ශ්‍රී ලංකා - BMICH
- IX. විවෘත ආර්ථිකය 40වන සැමරුම සඳහා වූ ප්‍රදර්ශනය
- X. ICAN ජාතික ප්‍රදර්ශනය
- XI. “ජුවෙල්ස් 2017” තාප් සමුදා හෝටලය

හරිත ලංකා - සුඵ හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් සහ සුළු පරිමාණ කර්මාන්ත

- ස්වර්ණාභරණ කර්මාන්තයේ ප්‍රවණතා සහ තත්වයන් පිළිබඳ කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් මුල් කරගෙන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වනු ලබයි.
- 2016 මාර්තු 2-4 දක්වා මැණික් හඳුනාගැනීම, ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර සහ නිෂ්පාදන පිළිබඳ වැඩමුළුවක් මුලටියාන නගරයේ දී පවත්වන ලදී.

හරිත ලංකා - ජාත්‍යන්තර තත්වයෙන් යුත් මැණික් පරීක්ෂා කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන ඇති කිරීම.

- මැණික් සහ ස්වර්ණාභරණ පරීක්ෂා කිරීමේ ජංගම රසායනාගාරයක් ආරම්භ කිරීම.
- උසස් තාක්ෂණයෙන් යුත් අන්තර්ජාතික පිළිගැනීමක් සහිත මැණික් පරීක්ෂා කිරීමේ රසායනාගාරයක් පිහිටුවීම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඇති මූලික කාර්යයන් සිදු කරන ලදී.
- අන්තර්ජාතික තත්ව යටතේ ඉදිකිරීමට නියමිත මැණික් පරීක්ෂා කිරීමේ රසායනාගාරයට අදාළ නිලධාරීන් හට අවශ්‍ය පුහුණුව ලබා දීම සහ රසායනාගාර උපකරණ මිලදී ගැනීම.

1. මූල්‍ය කාර්ය සාධනය

විස්තරය	2017 රු.මි.	2016 රු.මි.	2015 රු.මි.	2014 රු.මි.
ආදායම	666	698	716	679
වියදම	537	511	372	364
බදු වලට පෙර ශුද්ධ ලාභය	129	187	344	315

6. මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය

පරිපාලන හා මානව සම්පත් අංශය

මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා අභ්‍යාස ආයතනයේ පරිපාලන හා මානව සම්පත් අංශය, ආයතනික අරමුණු හා අභිමතාර්ථ කාර්යක්ෂමවත්, සඵලදායීවත් ඉටු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමේ කාර්යභාරය ඉටු කරයි.

සාංගමික දැක්ම හා අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමේදී වැදගත්වන මානව සම්පතෙහි ධනාත්මක මානව සංවර්ධනය අපගේ අපේක්ෂාවයි.

2017 වර්ෂය තුළ ආයතනික අවශ්‍යතාව පරිදි පහත සඳහන් තනතුරු සඳහා බඳවා ගැනීම් සිදු කරන ලදී.

#	තනතුර	වැටුප් කාණ්ඩය	සේවකයින් ගණන
01	ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්යේෂණ නිලධාරී	AR-2	02
02	සහකාර අධ්‍යක්ෂ	MM 1-1	04
03	පර්යේෂණ නිලධාරී	AR-1	06
04	භූ ගෝල තොරතුරු පද්ධති සහායක	MA 2-2	01
05	තාක්ෂණික සහකාර	MA 2-2	04
06	පර්යේෂණ සහකාර	MA 2-2	01
07	පුහුණු නිලධාරී	MA 2-2	12
08	කළමනාකරණ සහකාර	MA 1-2	01
09	රියදුරු	PL-3	03
10	ක්ෂේත්‍ර සහ රසායනාගාර සහායක	PL-1	02
මුළු සේවකයින් ගණන			36

2017 වර්ෂය තුළ මානව සම්පත අභිවෘද්ධිය සඳහා රු.මිලියන 1.2 කට අධික මුදලක් අප විසින් ආයෝජනය කොට ඇත. තාක්ෂණික සංවර්ධන, මෘදු කුසලතා සංවර්ධන, විදේශ පුහුණු හා සේවක අභිප්‍රේරණ වැඩසටහන් ආදිය මෙයට අයත් වේ. එසේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද මානව සම්පත් අභිවර්ධන වැඩසටහන් පහත පරිදි වේ.

	වැඩසටහනේ නම	සහභාගී වූ සේවකයන් ගණන
දේශීය පුහුණු වැඩසටහන්		
1	සාමාන්‍ය ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය	02
2	කාර්යාලීය උපකරණ පාලනය	03
3	පුද්ගලික ලිපිගොනු කළමනාකරණය	01
4	රාජ්‍ය ආයතන වල විගණන විමසුම් අවම කරගන්නා ආකාරය	02
5	විද්‍යාඥයන් සඳහා රාජකාරි හා සාමාන්‍ය ජීවිතය සංතුලනය	02
6	ආයතනයන්ගේ විශේෂ පුස්තකාල සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණය උපයෝගී කර ගැනීම	01
7	කාර්මික තාක්ෂණික දැනුම හා අභිප්‍රේරණ දෙදින නේවාසික වැඩමුළුව	සියලු නිලධාරීන්
විදේශීය පුහුණු වැඩසටහන්		
8	විධායක නිලධාරීන්ගේ කුසලතා සංවර්ධන පුහුණු වැඩමුළුව - මැලේසියාව	01
9	මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ ක්ෂේත්‍රයේ දැනුම වර්ධනය කර ගැනීමේ වැඩසටහන - මියන්මාරය	03

Description		2017 (Rs.000)	2017 (Rs.000)	2016 (Rs.000)	2016 (Rs.000)
ASSETS					
Non-Current Assets					
Property, Plant & Equipment	Sch.20	122,084		124,814	
Contribution (LT)					
Gratuity Fund		1,436		502	
			123,520		125,315
Current Assets					
Stock & Consumables	Sch.21	1,368		2,313	
Books for Sale				2	
Loan and Advances	Sch.22	2,067		2,631	
Fixed Deposit	Sch.23	4,547		4,095	
Deposits	Sch.23	710		2,810	
Poverty Alleviation Project (NGJA)	Sch.24	6,654			
Trade & Other receivables	Sch.25	4,078		2,088	
Prepayments	Sch.26	780		496	
Bank & Cash Equivalents		205	20,410	839	15,274
Total Assets			143,930		140,589
Liabilities					
Current Liabilities					
Payable	Sch.27	235		408	
Accrued Expenses	Sch.28	2,656		2,147	
			2,892		2,555
Non- Current Liabilities					
Control Account - NGJA				3,179	
Grants-Other Institutions-WUSE		232		232	
Provisions for Gratuity	Sch.29	11,135		10,110	
Staff Security Deposit				10	
NSF		3,932			
			15,298		13,531
Total Liabilities			18,190		16,086
Total Net Assets			125,740		124,503
Net Assets / Equity					
Contributed Capital		50,000		50,000	
Revaluation reserves for gemstone		186		-	
Other Contribution		850		850	
Staff Circulating Fund		1,121		978	
Differed Income-Capital Grants (a)	Sch.30	110,815		114,652	
Accumulated Fund		-37,233		-41,977	
Total Net Assets/Equity			125,740		124,503

Description		Budget 2017	Rs.000	2017 (Rs.000)	Rs.000	2016 (Rs.000)
Recurrent Grants - Treasury		65,000.00		62,440.00		58,627.00
Other Income						
Income from Training Courses	Sch.01	9,348.00		8,318.48		9,445.40
Income from Geological Research		200		-		50.3
Geuda Heat Treatment Service Charges	Sch.02	250		20		0
Interest Income	Sch.03	300		506.2		342.6
Sundry Income	Sch.04	500		1,849.25		837
Total Income		75,598.00		73,133.93		69,302.20
Less: Operating Expenses						
Personnel Emoluments	Sch.05	45,864.00		43,542.46		35,477.30
Traveling	sch.06	400		425.92		316.7
Supplies and Consumable used	Sch.07	1,355.00		2,531.44		2,983.40
Maintenance	Sch.08	4,184.00		4,176.38		4,054.70
Contractual Services	Sch.09	18,220.00		21,684.43		18,428.80
Training Programme Expenses	Sch.10	1,000.00		3,236.28		6,345.80
Other Operating Expenses	Sch.11	4,575.00		1,740.12		825.2
Total Operating Expenses		75,598.00		77,337.03		68,431.90
Surplus / (Deficit) From Operating Activities				-4,203.09		870.3
Less: Finance Cost	Sch.12			-26.05		-35.9
Grants- Capital Expenditure Portion	Sch.13		26,836.48		26,131.50	
Other Receipts						
			26,836.48		26,131.50	
Less: Depreciation and Amortization Expenses	Sch.14		23,948.43	2,888.05	20,378.20	5,753.30
Other Capital Investment Grants	Sch.15		11,905.77		7,391.20	
Less: Capital Investment Expenditure	Sch.16		-11,005.26		-6,064.90	
Improvements of Capital Assets	Sch.17		-900.51		-1,326.30	
NET Expenditure on Other Capital Investment						
Total Non-Operating Revenue				2,862.01		5,717.50
Add: Gain on Sales of Assets				29.96		
Net Surplus (Deficit) Before Extra-Ordinary Items				-1,311.10		6,587.80
Extra Ordinary Items						
Net Surplus / (deficit) for the period				-1,311.12		6,587.80
Add:						
Net Surplus / (Deficit) from previous years			-41,976.60		-70,086.70	
Less: Prior year Adj.	Sch.31			6,054.50		21,522.30
Net Surplus / (Deficit) C/F				-37,233.24		-41,976.60

2017 දෙසැම්බර් 31 න් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය			
			(Rs'000)
Description	Contributed Capital	Revaluation Reserve	Accumulated Fund
Balance as at 1st January 2016	50,000.00	-	-70,086.70
Surplus/(Deficit) For the Period (2016)			28,110.10
Balance as at 31st December 2016	50,000.00	-	-41,976.60
Balance as at 1st January 2017	50,000.00	-	-41,976.60
Surplus/(Deficit) For the Period (2017)			-1,311.10
Revaluation of fixed assets		186.5	
Prior year Adjustment			6054.5
Balance as at 31 December 2017	50,000.00	186.5	-37,233.20

Description	Rs. 000	Rs. 000
Cash Flows from operating Activities		
Surplus/(Deficit) from Ordinary Activities		-1,311.10
Non-Cash Movements		
Depreciation	23,948.40	
Interest	-506.2	
Profit from sale of Property, plant & Equipment	-30	
Writeoff Capital Expenses	11,905.80	
Differed Capital provision	-38,742.30	
Lease rental	-473.5	
Adjustment for fixed assets	-11.4	
Prior Year Adjustment	6,054.50	2,145.40
Increase in Payables	336.7	
Increase in other Non-Current Liabilities	1,767.50	
Increase in other Current Assets	-5,770.20	-3,666.10
Net Cash Flows from Operating Activities (a)		-1,520.70
Cash Flows from Investment Activities		
Purchase of Property Plant and Equipment	-20,734.30	
Decrease of Gratuity Fund	-933.8	
Increase of contribution to reserves	143.2	
Other Capital nature expenses	-11,905.80	
Proceeds from Sale of Property Plant and Equipment	30	
Increase of reserves	186.5	
Net Cash Flows from Investing Activities (b)		-33,214.20
Cash Flows from Financing Activities		
Capital Grant	34,906.00	
Interest	506.2	
Net Cash Flows from Financing Activities (c)		35,412.20
Net Increase / (Decrease) in Cash and Cash Equivalents (a)+(b)+(c)		-634
Cash and Cash Equivalents at Beginning of Period		839
Cash and Cash Equivalents at End of Period		205

පුහුණු අංශය

2017 වර්ෂයේ ශිෂ්‍ය බඳවාගැනීම්

#	පුහුණු වැඩසටහන	ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව
01	රත්න විද්‍යාව	69
02	මූලික රත්න විද්‍යාව	113
03	ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීම	111
04	මැණික් කැපීම හා ඔප දැමීම	381
05	මැණික් වර්ණ ශ්‍රේණිගත කිරීම හා අලෙවිකරණය	87
06	මැණික් කැටයම් කැපීම	4
07	ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර නිර්මාණය	95
08	ස්වර්ණාභරණ නිෂ්පාදනය	116
09	විලාසිතා ආභරණ නිෂ්පාදනය	104
10	ස්වර්ණාභරණ ගල් බැඳීම	47
11	පරිගණක ආශ්‍රිත ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර නිර්මාණය	22
12	රළු මැණික් හඳුනාගැනීම	20
13	මූලික මැණික් කැපුම් තාක්ෂණය කෙටි කාලීන පාඨමාලාව	21
14	රත්න විද්‍යාව කෙටි කාලීන පාඨමාලාව	5
15	විශේෂ විදේශිකයන් පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන්	5
මුළු එකතුව		1200

අනුගාමී වර්ෂ 06 ක ශිෂ්‍ය කාර්ය සාධනය පහත පරිදි වේ.

	පුහුණු වැඩසටහන	වර්ෂය හා පුහුණුව ලැබූ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව						
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
01	රත්න විද්‍යාව	13	30	43	105	134	97	69
02	මූලික රත්න විද්‍යාව	-	-	-	-	-	31	113
04	ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීම	25	51	64	84	96	96	111
05	මැණික් කැපීම හා ඔප දැමීම	43	61	76	109	190	213	381
06	මැණික් වර්ණ ශ්‍රේණිගත කිරීම හා අලෙවිකරණය	72	48	118	175	157	73	87
07	මැණික් කැටයම් කැපීම	-	-	-	-	-	12	4
08	ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර නිර්මාණය	30	16	44	18	37	30	95
09	ස්වර්ණාභරණ නිෂ්පාදනය	21	37	40	49	42	63	116
10	විලාසිතා ආභරණ නිෂ්පාදනය	-	-	21	-	18	48	104
11	ස්වර්ණාභරණ ගල් බැඳීම	8	-	9	-	-	26	47
12	පරිගණක ආශ්‍රිත ස්වර්ණාභරණ මෝස්තර නිර්මාණය	-	-	-	-	-	20	22
13	රළු මැණික් හඳුනාගැනීම	-	-	-	-	-	27	20
14	මූලික මැණික් කැපුම් තාක්ෂණය කෙටි කාලීන පාඨමාලාව	-	-	-	-	-	21	21
15	රත්න විද්‍යාව කෙටි කාලීන පාඨමාලාව	-	-	-	-	-	-	5
16	විශේෂ විදේශිකයන් පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන්	-	-	-	-	-	-	5
එකතුව		212	243	415	540	674	757	1200

(අ) පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය

ව්‍යාපෘති අංක 01

ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් නිධි ගවේෂණය හා තක්සේරුව.

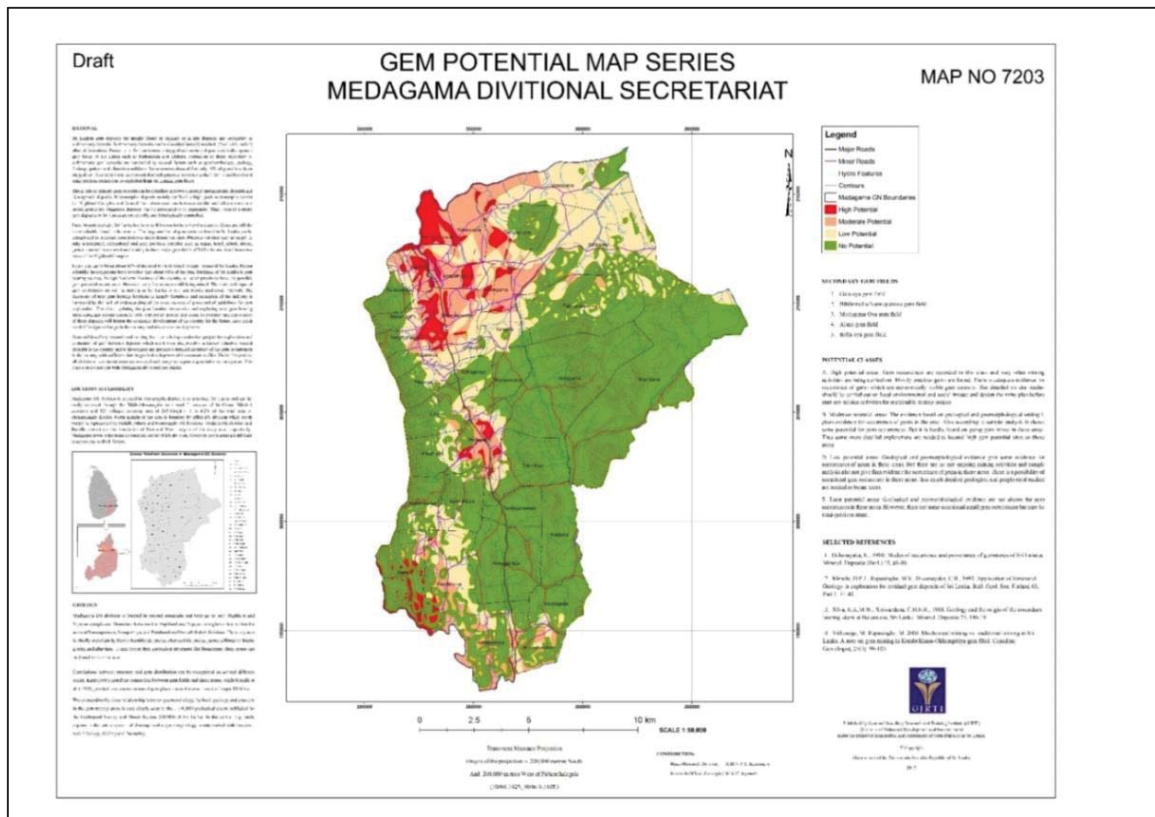
මෙම ව්‍යාපෘතිය ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින මැණික් තැන්පතු හඳුනා ජාතික ආර්ථිකයට යොමු කිරීම වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වේ. මෙහිදී ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමින් මැණික් සිතියම් නිෂ්පාදනය වේ.

1.1 මැදගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය.

මැදගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වන අතර වර්ග කිලෝමීටර් 245.14කින් යුක්ත, ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 35කින් සමන්විත වේ. 2017වර්ෂයේ අගභාගයේ ප්‍රදේශය සඳහා පිළියෙල කරන ලද මැණික් විභව සිතියම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙම ප්‍රදේශයට අදාළව මැණික් ක්ෂේත්‍ර 03ක් හඳුනාගන්නා ලද අතර, ඒවා ද්විතියික නිධි ගනයට අයත් වේ. ඒ අතර ගල්ඔය මැණික් ක්ෂේත්‍රය, මැදගම මැණික් ක්ෂේත්‍රය හා අලාන මැණික් ක්ෂේත්‍රය වේ. මෙම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අදාළ සවිස්තරාත්මක තාක්ෂණික වාර්තාව 2018 මාර්තු මස අගභාගයේ දී අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

1. ගල් ඔය මැණික් ක්ෂේත්‍රය (වර්ග කිලෝමීටර් 64.44)
2. මැදගම මැණික් ක්ෂේත්‍රය (වර්ග කිලෝමීටර් (8.24)
3. අලාන මැණික් ක්ෂේත්‍රය (වර්ග කිලෝමීටර් (14.64)

එයට අදාළ මැණික් විභව සිතියම

මැදගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය අවසන් මැණික් විභව සිතියම

1.2 බිබිල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය.

බිබිල ප්‍රදේශය උස්බිම් සංකීර්ණය හා විජයානු සංකීර්ණය යන භූ විද්‍යාත්මක සංකීර්ණයන් දෙකෙහි මායිම මත පිහිටයි. මෙහි හමුවන මැණික් වල ප්‍රභවය, මධ්‍යම කඳුකරයේ නැගෙනහිර මායිමට වන්නට ලුණුගල ප්‍රදේශයේද ආවරණය වන සේ පිහිටි දොරපොද කඳුවැටියයි. කුරුවිත්ද ප්‍රමුඛ අනෙකුත් මැණික් වර්ග වල ස්ඵටිකයන් මෙහි උපදින අතර එම තැන්පතු ජීර්ණයට හා බාදනයට ලක් වී මෙම ප්‍රදේශයෙන් ඇරඹෙන අතු ගංභා මඟින් පරිවහනය කරන ලදුව ගල් ඔය (ගල ඔය) නම් ප්‍රධාන ගංභාවට එක්ව විජයානු සංකීර්ණයට අයත් බිම් කරා පරිවහනය වී තැන්පත් වේ.

ක්ෂේත්‍ර හා විද්‍යාගාර අධ්‍යයනයන්ට අනුව ඉහත කී ප්‍රාථමික මැණික් ක්ෂේත්‍රය බාදනයට ලක්වී ගලඔය මැණික් ක්ෂේත්‍රය සාදයි. මෙහි ද්විතියික දියළු තැන්පතු පවතින අතර ඉබ්බන්තා ඔය, මුදියල කඳුර, කොටගම ඔය හා මල්ලැහැව ඔය මේ කරා මැණික්වලින් පොහොසත් අවසාදිත පරිවහනය කරන ප්‍රධාන කාරකයන් වේ. බදුල්ලගම්මාන, මුදියල, කොටගම, හෙවෙල්වල-උණගොල්ල, යල්කුඹුර, හේරත්ගෙදර යනු මැණික් විභවතාව ඉහළතම ප්‍රදේශයන්ය.

මේ වන විට බිබිල මැණික් විභවතා සිතියම අවසන් කොට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලගත කර ඇති අතර සවිස්තරාත්මක පර්යේෂණ වාර්තාවෙහි කෙටුම්පතද සංශෝධනයන්ට යටත්ව අවසන් අදියරේ පවතියි. පර්යේෂණ කටයුතුවල අවසන් නිගමනයන්ට අනුව බිබිල කොට්ඨාසය එහි විශාල භූමි ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව මධ්‍යම මට්ටමේ මැණික් විභවතාවයක් පමණක් ඇති ප්‍රදේශයක් වන අතර හමුවන මැණික් වර්ග නිල්මැණික්, පුෂ්පරාග, ඉහත වර්ග දෙකෙහි ගෙවුඩ ආකාරයන් (බහුලවම ඔට්ටු, කිරිගෙවුඩ හා කෝවංගු පුෂ්පරාග), තෝරමල්ලි, කිරිංචි, ජාගුන් වේ. මේවා බොහෝවිට පළදු සහිත වේ.

1.3 තණමල්විල, සෙවනගල සහ කතරගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය.

2017 වසර තුළදී තණමල්විල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අදාළ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ කටයුතු නිම කරන ලදී. තව ද උභව සෙවනගල සහ කතරගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ කටයුතුද සිදු කරන ලදී. මේ වන විට තණමල්විල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ නියැදි අධ්‍යයන කටයුතු, මැණික් විභව සිතියම පිළියෙල කිරීමේ කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

1.4 හපුතලේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය.

හපුතලේ ගවේෂණ කටයුතු වලට අදාළව ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ අධ්‍යයනය, පාදක සිතියම් සැකසීම හා මූලික/සවිස්තරාත්මක ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ කටයුතු මේ වනවිට අවසන්ව ඇත. අන්වීදුම් සාම්පල ගැනීමද සිදුකර ඇති අතර සාම්පල විශ්ලේෂණය විද්‍යාගාරයන් තුළ සිදුවෙමින් පවතී. මැණික් විභවතාව පිළිබඳ නිගමනයන්ට එළඹීමේ කටයුතු ඉන් අනතුරුව සිදුකළ හැකි අතර එම නිගමන අනුව මැණික් විභව සිතියම සැකසිය හැකිය. පර්යේෂණ වාර්තාවෙහි කෙටුම්පත් සැකසීම ආරම්භ කර ඇත.

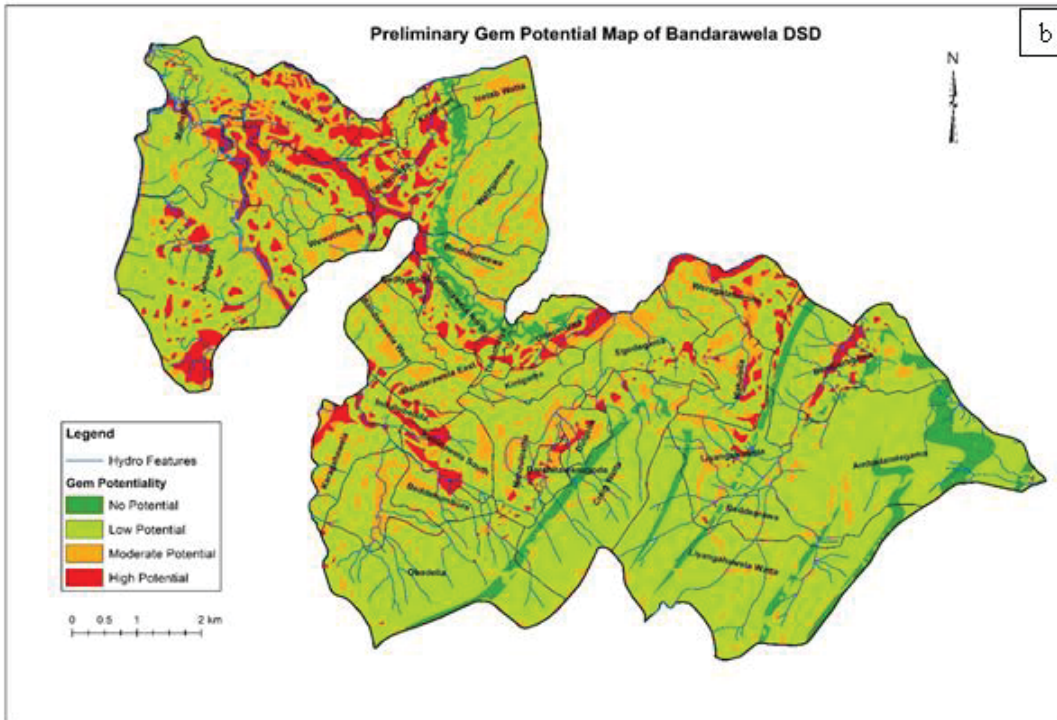
ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ වලදී මාතෘටිල්ල ඔය, හපුතලා ඔය, වේලි ඔය යන ගංඟාවන් දියළු මැණික් නිධි අරමුණුකර ගෙන ගවේෂණයන්ට ලක් කරන ලදී. මේ සඳහා ඇල්ලගම, අළුත්වෙල, පිටරත්මලේ, හොරදොරොව්ව, කිතුල්ගහවක, බෝඹුහින්න, වෙලන්හින්න, හෙලකදුරුගමුව, කහගොල්ල, මඩවලකපොල්ල යන ප්‍රදේශ පරීක්ෂා කර සාම්පල ලබාගන්නා ලදී.

ප්‍රාථමික මැණික් නිධියක ලක්ෂණ පහළ කරන රංජල්ලාව ප්‍රදේශයේ මැණික් කන්ද හා වැව නම් ස්ථානයන්ට විශේෂ අවධානයක් යොමු කරන ලදී.

හපුතලේ ප්‍රදේශයේ භූ විද්‍යාත්මක පසු බිම සැලකූ කල්හි මෙහි පවතිනුයේ වාර්තාකයීට, කොන්ඩලයීට, ක්වාට්ටස්, ක්වාට්ටසෝ-ෆෙල්ස්පැතික් නයිස්, සහ ක්වාට්ටසයීට යන පාෂාණ වර්ග වේ. මෙන්ම මෙම ප්‍රදේශයේ ව්‍යාපෘති කලාප, විභේදන තල බහුල අතර හපුතලේ මොහොර ආශ්‍රිතව උලැහිතල කලාපයකට මායිම්ව පිහිටයි. මෙම ව්‍යුහ විද්‍යාත්මක හා පාෂාණ විද්‍යාත්මක පිහිටීම, මැණික් තැන්පතු පැවතීමට යම් තරමකින් රුකුල් දෙන සාධක වන අතර, සමස්තයක් ලෙස ගත් විට හපුතලේ ප්‍රදේශය මධ්‍යම මට්ටමේ මැණික් විභවතාවයක් ඇති ප්‍රදේශයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. නාගරීකරණය හා තේ වගාවන් නිසා මෙම ප්‍රදේශයේ මැණික් තැන්පතු කරා ප්‍රවේශය සීමා සහිත අතර එමඟින් උකහා ගත හැකි මැණික් නිධි ප්‍රමාණයෙහි අඩුවක් වනු ඇති බව සඳහන් කළ යුතුය.

1.5 බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය.

බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වන වර්ග කිලෝමීටර් 71කින් හා ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 36කින් සමන්විත වේ. මේ වන විට මෙම ප්‍රදේශයට අදාළව ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ කටයුතු අවසන් කර ඇති අතර ක්ෂේත්‍රයෙන් ලබා ගන්නා ලද අත් වීදුම් සාම්පල අධ්‍යයනය කරමින් පවතී. බණ්ඩාරවෙල ප්‍රදේශයට අදාළව මැණික් ක්ෂේත්‍ර හඳුනා ගනිමින් පවතින අතර ඒවා බොහෝමයක් ප්‍රාථමික නිධි ගනයට අයත් වේ. සකස් කර ගන්නා ලද මූලික මැණික් විභව සිතියම පහත දැක්වේ. මෙම ප්‍රදේශයට අදාළ මැණික් විභව සිතියම හා තාක්ෂණික වාර්තාව 2018 වර්ෂය අවසානයේ ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතී.

බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය මූලික මැණික් විභව සිතියම

ව්‍යාපෘති අංක 02

අඩු වටිනාකමින් යුත් මැණික් වල අගය වැඩි දියුණු කිරීම.

2.1 කිරි කොට්ටර හා රතු කොට්ටර තාප පිරියම් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ කැණීම් කටයුතුවලදී මැණික්මය ගුණාංගයන් අඩු මැණික් බොහෝ හමුවන අතර, බොහෝ විට මෙම බනිජ කිසිදු භාවිතයකින් තොරව විසිකරනු ලබයි. එම අඩු වටිනාකමින් යුත් මැණික් වල අගය වැඩි දියුණු කර ඒ සඳහා වාණිජමය වටිනාකමක් ලබාදීම ඉතා වැදගත් වේ.

කිරි කොට්ටර හා රතු කොට්ටර යනු ලංකාවේ එසේ බහුලව හමුවන අඩු වටිනාකමින් යුත් Corundum විශේෂයකි. මෙම බනිජ වල එකම වටිනාකම වනුයේ Abrasive material ලෙස භාවිතා කිරීමයි. මේ හේතුවෙන් මෙම බනිජ වල වර්ණය හා පැහැදිලිතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා, තාප පිරියම් කිරීම මගින් සුදුසු ක්‍රමයක් සොයා ගැනීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණයි.

ඒ අනුව, තෝරාගත් කිරි කොට්ටර හා රතු කොට්ටර නියැදි උෂ්ණත්ව පරාස 03ක් භාවිතා කරමින් ලක්මිණි උඳුන භාවිතයෙන් තාප පිරියම් කිරීමට ලක් කරන ලදී. එහිදී කිරි කොට්ටර නියැදි වලින් එක් වර්ගයක් පමණක් වර්ණය වැඩි දියුණු කිරීමක් පෙන්වූ අතර රතු කොට්ටර නියැදි Chalk බවට (death) පත්විය.

කෙසේ වුවද, වර්ණය වැඩිවීමක් පෙන් වූ කිරි කොට්ටර නියැදි, පැහැදිලිතාවයේ(Clarity) වැඩි වීමක් නොපෙන් වූ අතර, එහිදී තාප පිරියම් කිරීමට සුදුසු උෂ්ණත්ව පරාසය ඔක්සිහරණ තත්ව යටතේ 1850-1920 °C බව සොයා ගන්නා ලදී.

ඒ අනුව මෙම කිරි කොට්ටර නියැදි තාප කරණයට අනතුරුව කපා ඔප දැමීමකට ලක්කර, Costume Jewellery කර්මාන්තය සඳහා භාවිතා කළ හැක. මෙවැනි සාම්පල කිහිපයක් මලුක්කන් හැඩයකට කපා පෙන්වන කිහිපයක්ද නිර්මාණය කර ඇත. මෙම රතු කොට්ටර හා කිරි කොට්ටර නියැදි වල රසායනිකමය හා ව්‍යුහමය වෙනස්වීම් විශ්ලේෂණය කරමින් පවතින අතර මෙම පර්යේෂණය, නව ක්‍රම භාවිතා කරමින් ඉදිරියට කරගෙන යෑමට අපේක්ෂා කෙරේ, රතු කොට්ටර සඳහා ඉහත පරීක්ෂණ වල ප්‍රතිඵල නොලද බැවින් ඒවා වීදුරු පටලයකින් ආස්ථරණය කිරීමට ඉදිරි පරීක්ෂණ කරගෙන යනු ලබයි.

2.2 අගය අඩු වන්දකාන්ති පාෂාණ වල අගය ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රමයක් සොයා ගැනීම.

වන්දකාන්ති ෆෙල්ඩ්පාර් (Feldspar) කුලකයට අයත් බනිජයක් වන අතර, මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මිටියාගොඩ සහ මාතලේ යන ප්‍රදේශ වලින් බහුලව හමු වේ. මෙහි රසායනික සංයුතිය ලෙස (Na,K) Al Si₃ O₈ යනු පොදු සූත්‍රය දැක්විය හැකිය.

මෙම ව්‍යාපෘතියේ දී අගය අඩු වන්දකාන්ති වලට වටිනාකමක් එකතු කිරීම සඳහා නව ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කර ඇත. ඉතා සියුම් නැනෝ - ස්ථරයක් පාෂාණ මත තැම්පත් වීමට සැලැස්වීම මගින් පාෂාණය නිල් පැහැයෙන් දිස්වීමට සලස්වා ඇත. මෙවැනි අගය එකතු කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් මීට පෙර වාර්තා වී නොමැත. මෙම වර්ණය වැඩිදියුණු කරන ක්‍රමය Epitaxial growth ලෙසද හඳුන්වා දිය හැකි අතර, එය උපරිම වටිනාකමක් එකතු කිරීමට සුදුසුම ක්‍රමයක් ලෙස දක්නට හැකිය. මෙම ක්‍රමය මගින් එහි Blue sheen වලට හානි නොවන අයුරින් මතුපිට වර්ණ ඉහළ නංවා ඇත. මෙම වර්ණය දීර්ඝ කාලයක් පවතින ආකාරයටද, විවිධ පාරසරික තත්ව වලට ඔරොත්තු දෙන ආකාරයෙන් ද නිපදවා ඇත.

ඒ බව පහත පරීක්ෂණ වලින් සනාථ කර ඇත. උදා - (Sand Blasting/ Magnetic Tumbling)

ඇලිමිනෝ සිලිකේට් බනිජයක් වන වන්දකාන්ති බනිජයේ මතුපිට වර්ණ අණු සමඟ සංයෝජනය වීමට රසායනික ප්‍රතිරෝධයක් දක්වයි. නමුත් මෙහි Al පිහිටීම මෙම පාෂාණ මතුපිට පෘෂ්ඨය සක්‍රීය කර ගැනීමට යොදා ගත හැකි කරුණකි. මෙමගින් ත්‍රිමාණ ලෝහ අයන ස්ථරය පෘෂ්ඨයට සම්බන්ධ කර ගැනීම සිදු කර ඇත. මෙලෙස නිපදවනු ලැබූ වර්ණය වැඩි දියුණු කරන ලද වන්දකාන්ති පාෂාණ යොදා සෑදූ ආහරණ කට්ටලය 2017 Jewels ප්‍රදර්ශනයේ දී ප්‍රදර්ශනය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී.

තවද මෙහි වර්ණයේ කල්පැවැත්ම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඉදිරි පර්යේෂණ කටයුතු ද දැනට සිදු වෙමින් පවතී.

2.3 ජාගුන් සහ කොට්ටර වල අගය ඉහළ නැංවීම.

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ජාගු (zircon), කිරිකොට්ටර වැනි අඩු තත්ත්වයෙන් යුතු මැණික්වල තාප පිරියම් පරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. එහි දී විනිවිද නොපෙනෙන තද කොළ පැහැති ජාගු මැණික් විනිවිද පෙනෙන ලා කොළ පැහැති මැණික් බවට පත් කිරීමට හැකි විය. ඒවායේ රසායනික අධ්‍යයන කටයුතු දැනට සිදුකරමින් පවතී.

2.4 කළු පැහැයෙන් යුත් ජාගු වල කොළ පැහැයෙන් යුත් මැණික්මය ජාගු බවට පත්කරලීමේ ව්‍යාපෘතිය.

- කළු පැහැයෙන් යුත් ජාගු කොළ පැහැයෙන් යුත් ජාගු බවට 900⁰c උෂ්ණත්වයක හා ඔක්සිහරණයක තත්ව යටතේ ලබා ගත හැකි බව අනාවරණය කරගන්නා ලදී.
- ලෝකයේ පළමු වතාවට මෙම පර්යේෂණයෙන් ජාගුන් වල කොළ වර්ණය ඇති වීම යූර්නියම් (U⁴⁺) අයන හා වර්ණකාරක මධ්‍යස්ථාන (COLOR CENTER) මගින් සිදුවන බව විද්‍යාත්මක ලෝකයට අනාවරණය කරණ ලදී. (මේ පිළිබඳව අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්තුමා ඇතුළුව විද්‍යාඥයින්ගේ නමින් හා ආයතනය නමින් පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් පිලියෙල කර අවසන් කොට ඇත).
- මේ සඳහා LA-ICPMS, FTIR, EPMA හා UV-VIS-NIR විශ්ලේෂණයක් සිදු කර ඇත.

2.5 ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීම සඳහා නව ක්‍රමවේදයක් සෙවීම.

මූලික අධ්‍යයනය මගින් පහත සඳහන් කරුණු අනාවරණය කරගන්නා ලදී.

- උපරිම උෂ්ණත්වයේ තබා ගන්නා කාලය ගලෙහි විනිවිද බවට පමණක් බලපානු ලබයි.
- ගෙවුඩ තාපපිරියම් කිරීමේදී සිසිල්කිරීමට ගත වන කාලය හා එහිදී ලබා දෙන ඔක්සිහරණ තත්වයන් නිල් වර්ණය ලබා දීමට සෘජු ලෙස බලපානු ලබයි.
- සිසිල් කිරීමේ දී H₂ හා N₂ වායු ලබාදීම මගින් මෙය ඉතා සාර්ථක ලෙස කර ගත හැකි බවත්,
- ලක්මිණි උදුනේ සිදුරු වසා සිසිල් කිරීමට හැරීමෙන් ද සාර්ථක ප්‍රථිපල අත් කර ගත හැකි බව අනාවරණය කර ගන්නා ලදී.

මේ පිළිබඳව තව දුරටත් 2018 වර්ෂයේදී අධ්‍යයනය කිරීමෙන් පසුව

1. ජනතාව දැනුවත් කිරීම (මාධ්‍යය මගින්)
2. ආයතනය මගින් පොතක් එළ කිරීම
3. පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් හෝ පේටන්තය බලපත්‍රයක් ලබාගැනීමටද අපේක්ෂා කෙරේ

2.6 මැණික් ව්‍යාපාරිකයන්ගේ තත්වයෙන් අඩු මැණික් අන්‍යය කිරීම පිළිබඳ ආකල්පය අධ්‍යයනය කිරීම.

අහඹු ලෙස තෝරාගත් 100දෙනෙකුගෙන් යුත් කණ්ඩායමක් මගින් සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයකින් පහත සඳහන් කරුණු අනාවරණය විය

- රත්නපුර ප්‍රදේශයේ 77%වැනි විශාල පිරිසක් කිසිදු පිරියමක් කිරීමක් සිදු නොකර වෙළඳාමේ පමණක් නිරත වේ.
- එහෙත් 81%පමණ පිරිසක් ගෙවුම් තාප පිරියම් කිරීම පිළිබඳ දැනුවත්භාවයකින් යුක්ත වේ.
- 60%පමණ ප්‍රමාණයක් කිරිංචි බහුල ලෙස තත්වයෙන් අඩු මැණික් ලෙස පවතින බව පෙන්වා දී ඇත.
- ඉදිරියේදී අනෙකුත් ප්‍රදේශ වලද මෙය සිදු කිරීමෙන් පසුව අවසාන වාර්තාවක් හා පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කල හැකිය. එහි ප්‍රතිඵල මෙම ක්ෂේත්‍රයේ උන්නතිය සඳහා තිරණ ගැනීමේදී ඉතා වැදගත් වේ.

2.7 මැඩගස්කර් කුරුවිත්ද මැණික් තාප පිරියම් කිරීම.

මෙම පර්යේෂණයෙන් පහත සඳහන් කරුණු අනාවරණය විය.

- ඉහතදී මැඩගස්කර් රෝස/රතු හා නිල් පැහැය මිශ්‍ර සඟයර් වල නිල් ඉවත් කිරීම අපහසු බව මතයක් තිබුනද මෙම පර්යේෂණයෙන් 1225 – 1240 C⁰ උෂ්ණත්වයක පැය 1^{1/2} -2ක පමණ කාලයක් ඔක්සිකරණ තත්වය යටතේ තාප පිරියම් කිරීමෙන් නිල් වර්ණය ඉවත් කල හැකි බව අනාවරණය කරණ ලදී.
- කොළ වර්ණය හා ගෙවුම් පවතින මැඩගස්කර් සඟයර් 1850 C⁰ පමණ උෂ්ණත්වයකදී ඔක්සිහරක තත්ව යටතේ තාප පිරියම් කිරීම මගින් තද නිල් පැහැයෙන් යුත් නිල් මැණික් ලබාගත හැකිය.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවුම් හා සංසන්ධනය කර බැලීමේදී මෙම ගල්වල Fe ප්‍රමාණය ඉතා ඉහල අගයක් ගන්නා අතර, එබැවින් මෙම ගල් තද නිල් පැහැයක්ද, ශ්‍රී ලංකාවේ ගෙවුම් ඉතා අලංකාර නිල් පැහැයක්ද ලබාදෙන බව.
- FTIR විශ්ලේෂණ වලින් පෙනී යන්නේ මෙම ගල් වල OH පවතින බවය.
- තාප පිරියම් කරණ ලද ගල් වල FTIR හා UV-VIS-NIC අධ්‍යයනයන්ගේ පසුව පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කිරීමට නියමිතය.

ව්‍යාපෘති අංක 03

නැනෝ තෝරමල්ලි වල රසායනික හා භෞතිකමය ගුණ අධ්‍යයනය කිරීම.

ඉහත කුඩා ප්‍රමාණයන්ට කුඩු කරනු ලැබූ තෝරමල්ලි අංශු, භාවිතයෙන් දිගු තරංග ආයාමයෙන් යුත් අධෝරක්ත කිරණ නිකුත් කරනු ලබන රබර් මිශ්‍රිත ස්ථරයක් පිළියෙල කිරීම.

මෙම අධ්‍යයනයේ දී දිගු තරංග ආයාමයන්ගෙන් යුත් අධෝරක්ත කිරණ නිකුත් කරනු ලබන රබර් මිශ්‍රිත ස්ථරයක් පිළියෙල කිරීම හා එහි විවිධ රසායනික හා භෞතික හැසිරීම් අධ්‍යයනය කිරීම මූලිකව සිදු කරනු ලැබූ අතර, එමගින් නව නිෂ්පාදන හඳුන්වාදීමට අපේක්ෂා කරන ලදී.

ඒ සඳහා තෝරමල්ලි වල අඩංගු වන මෙම ගුණාංග ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයට කුඩු කරනු ලැබූ තෝරමල්ලි අංශු අඩංගු ස්වාභාවික රබර් මිශ්‍රිත මිශ්‍රණයක් පිළියෙල කර එමගින් තුනී ස්ථරයක් නිපදවා ගැනීම මෙහිදී සිදු කරනු ලැබූ අතර එහිදී කුඩු කරගනු ලැබූ තෝරමල්ලි කුඩු ඒවායේ විශාලත්වය අනුව වෙන්කර ගන්නා ලදී. එම

අංශුන් 20% ස්කන්ධ ප්‍රතිශතයෙන්, සකසන ලද රබර් කිරි මිශ්‍රණය සමඟ මිශ්‍ර කර මෙම මිශ්‍රණය යොදා ගනිමින් ඉතා තුනී ෂීට් පිළියෙල කර ගන්නා ලදී. ඉන්පසු මේ ආකාරයට පිළියෙලකරගනු ලැබූ සාම්පල වල භෞතික හා රසායනික ගුණ අධ්‍යයනය කරන ලදී.

එහිදී තෝරමල්ලි අංශුන් අඩංගු කරනු ලැබූ හා නොලැබූ රබර් ෂීට් වල සමාන වර්ගඵලයෙන් හා යුත් කුඩා අයිස් කැබ්ලි දෙකක් තබා ඒවා දියවීමට ගතවන කාලය මැනීම සිදු කරන ලදී. තෝරමල්ලි අඩංගු රබර් ෂීට් සාම්පලය මත තබන ලද අයිස් කැබ්ලි වෙගයෙන් දියවන බව නිරීක්ෂණය කරනු ලැබූ අතර එයට හේතුව තෝරමල්ලි අංශුන් මඟින් නිකුත් කරන තාප කිරණ විය හැක.

එමෙන්ම මෙසේ සකස් කරනු ලැබූ රබර් ෂීට් ශක්තිමත් බව හා කල් පැවැත්ම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා අංශුන්ගේ පිහිටීම අන්වීක්ෂය මඟින් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබූ අතර එම නිරීක්ෂණ වලට අනුව 63mm අඩු අංශුන් 20% ස්කන්ධ ප්‍රතිශතයෙන් අඩංගු කරනු ලැබූ රබර් සාම්පලය තුළ අංශුන්ගේ විසිරීම ඒකාකාරීව සිදුවී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව එම සාම්පලයේ ශක්තිමත් බව සාමාන්‍ය රබර් මිශ්‍රණයකින් සාදන ලද සාම්පලයක ශක්තිමත් බවට සමාන බව නිරීක්ෂණය කරන ලදී.

මෙසේ සකස් කරන ලද සාම්පලයන්ගෙන් නිර්මාණය කරන ලද පාවහන් සඳහා යොදා ගනු ලබන ඇතුලත ආවරණ නිර්මාණය කරනු ලැබූ අතර එමඟින් පාදවල ඇතිවන ස්නායු වේදනා අවම කිරීමත් පාවහන් තුළ දහඩිය නිසා ඇතිවන දුර්ගන්ධය අවම වීමත් සිදු කර ගත හැක. මීට අමතරව තෝරමල්ලි අඩංගු රබර් ආවරණය යොදා බඳ පටියක් නිපදවූ ඇති අතර එය පැළඳීම මඟින් උදරයේ තැන්පත්ව ඇති අධික මේදය දහනය කර ගැනීමේ හැකියාවද පවතී.

දැනට මෙම පර්යේෂණය හා සම්බන්ධ නව නිෂ්පාදන සඳහා ජේටන්ට් බල පත්‍රයක් අයදුම් කර ඇත (LK/P/1/19677)

බැර ලෝහ මඟින් අපවිත්‍ර වූ ජලය පිරියම් කිරීම සඳහා අඩු වටිනාකමින් යුත් ස්වාභාවික මැණික් හා බනිජ ද්‍රව්‍ය අධිශෝෂක ද්‍රව්‍ය ලෙස භාවිතා කිරීම.

ආසනික්, කැඩිමියම්, ඊයම් හා රසදිය වැනි බැර ලෝහ මඟින් ජල මූලාශ්‍ර අපවිත්‍ර වීම නොයෙක් සෞඛ්‍යමය ගැටළු සඳහා හේතු වී ඇත. ඒ අතර පිළිකා වකුගඩු ආශ්‍රිත රෝග, ස්නායු හා මානසික සංකූලතා ප්‍රමුඛ වේ. ඇතැම් විද්‍යාඥයන්ගේ මතයට අනුව අප රටේ වියළි කලාපයේ පැතිර පවතින හඳුනානොගත් වකුගඩු රෝගය සඳහාද හේතුව වී ඇත්තේ මෙම බැර ලෝහ ජෛව විශාලනයට ලක්වීමයි.

එබැවින් මෙම බැරලෝහ ඉවත් කිරීම සඳහා අධිශෝෂක ද්‍රව්‍ය ලෙස තෝරමල්ලි, පසීයන්, ගෝමේද හා තලාතුම්නිරන් භාවිතය පිළිබඳව මෙහිදී අධ්‍යයනය කරන ලදී. එහිදී මුලින්ම තෝරමල්ලි කුඩු (<63um) මිලියනයට කොටස් 50ක සාන්ද්‍රණයෙන් යුත් ආසනික්, කැඩිමියම්, ක්‍රෝමියම්, හා ඊයම් ද්‍රාවණ සමඟ මුසු වීමට සලස්වා සාන්ද්‍රණය අඩු වීම පරීක්ෂා කරන ලදී. එහිදී පැය 2කදී වැඩි ආම්ලික තත්ව යටතේ (pH=2) ආසනික්, කැඩිමියම්, ක්‍රෝමියම්, හා ඊයම් වල අඩු වීම 20%, 19%, සහ 36%වූ අතර අඩු ආම්ලික තත්ව (pH= 4) යටතේ එය 24%,20%,37%,41% විය. මෙය සැලකිය යුතු මට්ටම් අඩු වීමක් ලෙස සැලකිය හැකි අතර රසායනික වැඩි දියුණු කිරීමකින් අපහරණ ප්‍රතිශතය වැඩි කල හැක. තවද ස්ඵටික සඳහා අධිශෝෂණයද පරීක්ෂාවටම ලක් කල අතර එහිදී සැලකිය යුතු අධිශෝෂණයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙහි ප්‍රච්ඡල අනුව ජල පිරිපහදු පෙරනයක් නිර්මාණය කල අතර දැනට ජේටන්ට් බලපත්‍රයක් සඳහා ඉල්ලුම් කර ඇත. (LK/P/19644)

තෝරමල්ලි නැතෝ අංශු අන්තර්ගත කලීලමය ද්‍රාවනයකින් බැක්ටීරියාවන් ගේ වර්ධනය සිදු වන බලපෑම අධ්‍යයනය කිරීම.

- රෝග කාරක බැක්ටීරියාවන් 05ක් සඳහා මෙම පර්යේෂණ සිදු කරන ලදී.
- Well-diffused ක්‍රමය සුදුසු නොවන බවත් ඒ සඳහා Broth solution ක්‍රමවේදය අනුගමනය කල යුතු බවත් අනාවරණය කරණ ලදී.
- මෙම පර්යේෂණය 2018 වර්ෂයේදී සිදු කිරීමට කටයුතු සුදානම් කරමින් පවතී.

ව්‍යාපෘති අංක 04.

පර්යේෂණ අංශය තුළ සිතියම් ඒකකයක් පිහිටුවීමේ ව්‍යාපෘතිය.

මෙම ව්‍යාපෘතියේ දී සම්මත ප්‍රමිතියට අනුකූලව මැණික් විභව සිතියම් සැකසීම හා සිතියම් සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍යය වන දත්ත ගබඩාවක් සකස් කිරීම සිදුකරනු ලබයි. මෙහිදී දත්ත ලබාගැනීම පර්යේෂණ

අංශයෙහි ප්‍රධාන ව්‍යාපෘතිය වන ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් නිධි ගවේෂණය හා තක්සේරු කිරීමේ ව්‍යාපෘතියට අදාළව මිලදී ගැනීම සිදුකරනු ලබයි.

සම්මත ප්‍රමිතියකට අනුව සිතියම් සැලැස්ම (layout) සැකසීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව හා සම්බන්ධ වී සිදුකරනු ලබයි. මේ වන විට සිතියම් සැලැස්ම සකස්කර ඇති අතර, මේ පිළිබඳව සාකච්ඡා කිහිපයක් එම දෙපාර්තමේන්තුවෙහි ප්‍රවීණයන් සමඟ පැවති අතර සිතියම් සැලැස්ම තවමත් ඔවුන් විසින් අවසන් කරමින් පවතී. එම සිතියමට අදාළ පිරිවිතර හා සම්මත තත්වයන් ඇතුළත් වාර්තාවක් 2018 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මස ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.

ව්‍යාපෘති අංක 05.

මාංගු තෝරමල්ලි තාප පිරියම් කිරීම.

- විවිධ තත්වයන් යටතේ තාප පිරියම් කරන ලද මාංගු තෝරමල්ලි වල ප්‍රච්ඡේදයන්ගෙන් පෙනී යන්නේ ඔක්සිහාර තත්ව යටතේ 850⁰C උෂ්ණත්වයක දීර්ඝ කාලයක් තබා ගැනීම මගින් මාංගු තෝර වල වර්ණයේ සුළු වෙනස්කම් සිදු වන බවත්,
- FIRT විශ්ලේෂණ මගින් පෙනී යන්නේ ස්ඵටිකයේ සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදු නොවෙන බවත්,
- මෙම ගල් වල ක්ෂුද්‍ර මූලද්‍රව්‍ය ලෙස Fe බහුලව පවතින බවත්ය.
- මේ පිළිබඳව පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් පිලියෙල කිරීමට නියමිතය.

ව්‍යාපෘති අංක 06.

මැණික් විභවතාව ඉහළ ප්‍රදේශ සහ මැණික් විභවතාවක් නොමැති ප්‍රදේශ වෙන්කර හඳුනාගැනීම සඳහා සරල භූ රසායනික ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීම.

මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි පදනම භූ රසායන විද්‍යාවයි. අහඹු ලෙස සිදුකරන, පරිසර හානි පමණක් කැන්දන, බොහෝ විට ප්‍රතිලාභ රහිතව අත්හැර දැමීමට සිදුවන පාඩු සහගත කැණීම් අවම කිරීම සඳහා මෙම ක්‍රමවේදය මගින් දියුණු කරනු ලබන දත්ත ඉවහල් වෙතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මේවන විට ගංගාධාර සිතියම් සකසා ඇති අතර කැළණි ගඟ (ගැටහැනි ඔය/ සීතාවක ගඟ) ආශ්‍රිතව සාම්පල 7ක් සහ කළු ගඟ (රත්නපුර) ආශ්‍රිතව සාම්පල 21ක් ලබාගෙන ඉන් කළු ගඟට අදාළ සාම්පල පෙරසැකසුම් කර විද්‍යාගාර විශ්ලේෂණය (රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම, අකාබනික සහ කාබනික ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය, ජල ද්‍රාව්‍ය සල්ෆේට් ප්‍රමාණය, ජල ද්‍රාව්‍ය ක්ලෝරයිඩ් ප්‍රමාණය සහ පී.එච්. අගය) සඳහා ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණායතනය වෙත යවා ඇත. මීට අමතරව මෙම සාම්පල 28හැටුම් විශ්ලේෂණයට ලක් කර දැනට අන්වීක්ෂය යටතේ නිරීක්ෂණය සහ විශ්ලේෂණය කරමින් පවතී. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2018 වර්ෂයේදී දිගටම ක්‍රියාත්මක වේ.

ව්‍යාපෘති අංක 07.

භූ තොරතුරු තාක්ෂණය හා දුරස්ථස්ථානවේදන තාක්ෂණය ඔස්සේ සිතියම් සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය.

මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා මැදගම, බිබිල හා බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තොරා ගන්නා ලදී. මැණික් විභවයන් හඳුනාගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍රයෙන් හා විද්‍යාගාරයෙන් ලබාගනු ලබන තොරතුරු නිසියාකාරයෙන් සිතියමක් තුළ නිරූපනය කිරීම සඳහා භූ තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතයෙන් ක්‍රමයක් නොවූ අතර ඒ සඳහා ක්‍රමයක් මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ගොඩනගන ලදී. එය මැදගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට ගොඩනගා අනෙකුත් ප්‍රදේශ සඳහාද එම ක්‍රමය යටතේ මැණික් විභව සිතියම් සැකසීමට ක්‍රියාවලියක් ගොඩනගා ඇත. මේ යටතේ මැදගම, බිබිල සහ බණ්ඩාරවෙල සඳහා සාර්ථක වී ඇති අතර එහි විස්තර ඇතුළත් අවසන් වාර්තාව යොමු කර ඇත.

ව්‍යාපෘති අංක 08.

ජාතික විද්‍යා පදනමේ අනුග්‍රහය සහිතව සිදු කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් නිධි වලින් හමුවන වටිනාකමින් අඩු මැණික් වල අගය වැඩි දියුණු කිරීමේ ක්‍රම හඳුන්වා දීමේ ව්‍යාපෘතිය.

ජාතික විද්‍යා පදනමේ අනුග්‍රහය සහිතව සිදු කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් නිධි වලින් හමුවන වටිනාකමින් අඩු මැණික් වල අගය වැඩි දියුණු කිරීමේ ක්‍රම හඳුන්වා දීමේ ව්‍යාපෘතියේ සංශිෂ්‍ය ප්‍රගති වාර්තාව පහත දැක්වේ.

මෙම ව්‍යාපෘතියේ දී ජාගුන්, රබහ, කිරිංචි හා පුනක්කම් යන වටිනාකමින් අඩු මැණික් වර්ග තාප පිරියම්කරණය, වර්ණ විසරණය හා සායම් ගැන්වීම යන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා යොදා ගන්නා ලද අතර එහිදී පහත සඳහන් ප්‍රතිඵල ලබා ගන්නා ලදී.

	වර්ගය	සැපයූ තත්වයන්	වර්ණ විපර්යාසය	පැහැදිලි බව
01	පුනක්කම්	800°C / ඔක්සිහාරක	සුදු පැහැයේ සිට පාරදායක බවට	පවතී
02	රබහ	800°C / ඔක්සිහාරක	වර්ණ වෙනසක් නොමැත	නොපවතී
03	දුඹුරු පැහැති ජාගුන්	1100°C	දුඹුරු පැහැයේ සිට නිල් පැහැය බවට	පවතී
04	කොළ පැහැති ජාගුන්	1000°C / ඔක්සිහාරක	තද කොළ පැහැයේ සිට ලා කොළ පැහැය බවට	පවතී
05	දම් පැහැති ජාගුන්	700 – 500°C	දම් පැහැයේ සිට තැඹිලි රතු - පැහැයට	පවතී
06	දම් පැහැති ජාගුන්	600 – 500°C / ඔක්සිහාරක	දම් පැහැයේ සිට කහ පැහැයට	පවතී
07	ලා කොළ පැහැති ජාගුන්	1035 -950°C / ඔක්සිහාරක	ලා කොළ පැහැයේ සිට ලා නිල් පැහැයට	පවතී
08	තද දම් පැහැති කිරිංචි	500°C – 100°C	වර්ණ වෙනසක් නොමැත	නොපවතී
09	පුනක්කම්	Cu මූලද්‍රව්‍ය විසරණය	වෙනසක් නොපවතී	නොපවතී
10	පුනක්කම්	සායම් ගැන්වීම (Crystal violet)	විනිවිද පැහැයේ සිට රෝස පැහැයට	පවතී
11	පුනක්කම්	සායම් ගැන්වීම (Safranin)	විනිවිද පැහැයේ සිට දම් පැහැයට	පවතී

දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම.

- 2017/11/21දින කහවත්ත - පැල්මඩුල්ල ප්‍රදේශයේ මැණික් ව්‍යාපාරිකයන් සඳහා වැඩමුළුවක් සංවිධානය කිරීම.
- 2017/12/13දින ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීම පිලිබඳව වැඩමුළුවක් අවිස්සාවේල්ල ප්‍රදේශීය මධ්‍යස්ථානයේ සංවිධානය කිරීම.

ප්‍රකාශන

කෘතී

- ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් වල අගය ඉහළ නැංවීමේ තාක්ෂණය

කතෘ මණ්ඩලය

-ආර්.එම්.එන්.පී.කේ. ජයසිංහ මයා, එම්.කේ.සී.ජයමාලි මිය, එස්. විජේවර්ධන මෙය, ජී.ඒ.එම්.එස්. වික්‍රමසිංහ මයා, ආර්. එම්. එස්. ධර්මසිරි මිය

සංස්කරණය හා උපදෙස්

-ආචාර්ය ප්‍රශාන් ග්‍රැන්සිස්

➤ Value Addition of Sri Lankan Gemstones

Authors

– Mr.R.M.N.P.K.Jayasinghe, Ms.M.S.C.K.Jayamali,
Ms.S.Wijewardane, Mr.G.G.M.S.Wickremesinghe,
Ms. R.M.S. Dharmasiri

Reviewed by

– Dr. Prashan Francis

පර්යේෂණ පත්‍රිකා

2017 වසරේ ශ්‍රී ලංකා තෙක්ස්ට් - නීල හරිත යුගයක් වැඩසටහනට සමගාමීව පැවැත්වුණු ඛනිජ සම්පත් පිළිබඳ පර්යේෂණ එළිදැක්වීමේ සම්මන්ත්‍රණයේදී පහත පර්යේෂණ ප්‍රකාශන දෙක එළිදැක්වන ලදී.

- Wewegedara W.G.C.N., Jayasinghe R.M.N.P.K., **Assessment of Gem Occurrences in Moneragala Divisional Secretariat Division**, Moneragala District, Research Symposium Proceedings, Mineral Resources of Sri Lanka, Prospects and Challenges, 2017.
- W.G.C.N. Wewegedara, N.P.W.D.S.D. Rodrigo, A.U. Wijenayake, Prashan Francis, **Thermal Enhancement of Inferior Quality Corundum Variety Called ‘Kiri Kottara’**, Research Symposium Proceedings, Mineral Resources of Sri Lanka, Prospects and Challenges, 2017.
- **M.K.C. Jayamali**, W.M.M.P.E. Bandara, J. Gunatilaka, P. Francis, R.M.N.P.K. Jayasinghe and R.M.S. Dharmasiri, ‘Gem potential mapping based on Geographical Information Systems (GIS): A case study from Medagama, Moneragala district, Sri Lanka’. Journal of Geological Society of Sri Lanka Vol. 18 (2017).
- එම්.කේ.සී.ජයමාලී, මැණික් කර්මාන්තය හා බැඳුණු පතල්කරුවන්ගේ ජීවිතාව, හෙළමිණි වරුණ, 4 වන කලාපය (2017 අප්‍රේල්), මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා අභ්‍යාස ආයතනය.
- **Jayamali M.K.C.**, Karunasena M.G.N.R., Jagath Gunatilake., Bandara W.M.M.P.E and Ying-Hsin Wu, GIS and numerical simulation-based model for prediction of vulnerability on mountain tsunami at Meeriyabedda, Sri Lanka. Journal of Geological Society of Sri Lanka (GSSL). Vol. 18-Issue 2 (2017), 01-10.

ජේටන්ටි බලපත්‍ර

- Kandanapitiye, M.S., Francis, D.P.L., Diyabalanage, R.S., Rajapaksha, C.M., Perera, R.C., “Water filter capable of trapping heavy metal ions” LK/P/1/19644, Dec 07, 2017.
- Kandanapitiye, M.S., Francis, D.P.L., Manthriratna, M.A.N.C., “Therapeutic shoe/slipper insole made of tourmaline interbedded latex” LK/P/1/19677, Dec 21, 2017.

භූ තාක්ෂණික සමීක්ෂණ කටයුතු

මධ්‍යයම ඉංජිනේරු උපදේශන කාර්යාංශය (CECB) සමඟ ඇතිකරගත් ගිවිසුම යටතේ අප ආයතනයේ භූ විද්‍යුම් යන්ත්‍රය යොදා ගනිමින් භූ තාක්ෂණික සමීක්ෂණ කටයුතු 2017 වසරේ මුල් භාගයේදී ආරම්භ කරන ලදී. ඒ යටතේ වරාය නගරය ආශ්‍රිත ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ බල විභේදන මධ්‍යස්ථානයේ ඉදිකිරීම් භූමියේ භූ තාක්ෂණික විද්‍යුම් කටයුතු සිදු කරන ලදී. එසේම 2017 වසර අගදී මල්වාන ප්‍රදේශයේ පෞද්ගලික ආයතනයක ඉල්ලීමක් මත මෙම කටයුත්ත ආරම්භ විය. එය මේ වන විට අවසන්ව ඇත.

පුහුණු කටයුතු

- රත්නපුර ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථානය ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීමේ පාඨමාලාව පැවැත්වීම.
- 2017 වර්ෂයේ දී ගෙවුඩ තාප පිරියම් කිරීම පිළිබඳව තනි පුද්ගල පාඨමාලාවක් පාකිස්ථානු ජාතිකයකුට හා ශ්‍රී ලාංකිකයෙකුට පැවැත්වීම.
(විදේශ පුහුණුවක් සඳහා මාස තුනක (03)ක අධ්‍යයන නිවාඩු ලබා ගන්නා ලදී.

ආචාර්ය ඒ.යූ.විජේනායක මිය 2017/10/31 වන දින සිට මෙම ව්‍යාපෘතියෙන් ඉවත් වූ අතර, එතැන් සිට ඩබ්.පී.සී.එන්. වැවේගෙදර මයා අනුයුක්තව සිටී. කේ.ඒ.පී. වීරරත්න මෙය 2017/10/09 වන දින සිට මෙම ව්‍යාපෘතියේ පර්යේෂණ ශිෂ්‍ය ලෙස ක්‍රියා කරයි.

7. සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය

සමුද්‍ර දූෂණය පාලනය හා වැළැක්වීම

තෙල් විසිරීම් නිසා සිදුවන පරිසර දූෂණය අවම කිරීම.

මේ සඳහා අධිකාරිය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන හදිසි තෙල් විසිරීමකදී ක්‍රියාත්මක වන ජාතික සැලැස්ම (NOSCOP) යටතේ අදාළ සියලුම පාර්ශව ආයතන දැනුවත් කිරීම සඳහා 2017 වර්ෂයේදී දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 13ක් හා රැස්වීම් 6ක් පවත්වා ඇත. ඉහත සැලැස්මට අදාළව ස්ථාපිත කර ඇති සිද්ධි කළමනාකරණ කමිටු (Incident Management Team) සඳහා පුහුණු වැඩමුළු 3 ක් ද තෙල් විසිරීමකදී පළමු ප්‍රතිචාර දක්වන සියළු පාර්ශවකරුවන් සඳහා ජාතික මට්ටමේ දින 4ක අභ්‍යාස කාලයක් සහිත වැඩමුළුවක්ද පවත්වා ඔවුන්ගේ ධාරිතා වර්ධනය කොට හදිසි තෙල් විසිරීමකදී කඩිනමින් ප්‍රතිචාර දැක්වීම හරහා සමුද්‍ර පරිසරයට සිදු විය හැකි හානිය අවම කර ගැනීමට ඇති හැකියාව වර්ධනය කොට ඇත.

පුහුණු වැඩමුළුවක අවස්ථා

සමුද්‍රයේ සිදුවන හදිසි තෙල් විසිරීමකදී ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වන පුහුණු වැඩසටහන (SPILLEX 2017) 2017 වර්ෂයේදී දෙසැම්බර් 14 හා 15 යන දෙදිනයන්හි ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයෙහි ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය, බනිජතෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාව, යුධ හමුදාව, ගුවන් හමුදාව, ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය සහ අනෙකුත් අදාළ පාර්ශවයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් පවත්වන ලදී. 2008 අංක 35 දරණ සමුද්‍ර දූෂණය වැළැක්වීමේ පනත අනුව අධිකාරිය සතු බලතල වලට අනුව ශ්‍රී ලංකා ජල තීරයේ සිදුවන හදිසි තෙල් විසිරීමකදී ක්‍රියාත්මක ජාතික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය සතුවේ. මෙම පුහුණු වැඩසටහනෙහි මූලික අරමුණ වූයේ ප්‍රායෝගික වශයෙන් අදාළ සිදුවීම්වලදී මුහුණ දෙන ආකාරය පිළිබඳව සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරියේ නිලධාරීන් හා හදිසි තෙල් විසිරීමකදී ක්‍රියාත්මක වන ජාතික සැලැස්මට අදාළ ආයතනවල නිලධාරීන්ට මනා පුහුණුවක් ලබා දීමයි. මෙහිදී සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය මගින් ප්‍රථම වරට සමුද්‍රයේ සිදුවන රසායන ද්‍රව්‍යය විසිරීමකදී ඊට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට ක්‍රියාත්මක වන්නාවූ වැඩපිළිවෙල, සමුද්‍රයේ නැව්වල ඇති වන්නාවූ ගිනි ගැනීමකට ප්‍රතිචාර දක්වන අයුරු සහ අනතුරට පත් නෞකා මගින් මගීන් ඉවත් කරන අයුරු පිළිබඳ ප්‍රායෝගික වැඩසටහන්ද 2017 දෙසැම්බර් මස 14 වන දින ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය පරිශ්‍රයේ සහ වැල්ලවත්ත ආශ්‍රිත සමුද්‍රයේදී සිදු කරන ලදී.

ප්‍රායෝගික පෙර පුහුණු වැඩසටහනේ විවිධ අවස්ථා - SPILEX 2017

2017 වසරේ තෙල් විසිරීම් 5ක් වාර්තා වූ අතර ඒවා කළමනාකරණය කර එමගින් සිදු වූ පාරිසරික හානිය අවම කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබීය.

හදිසි තෙල් විසිරුම් අවස්ථා

දිනය	සිදු වූ ස්ථානය	තෙල් වර්ගය හා ප්‍රමාණය
02 ජනවාරි 2017	නිල්වලා ගඟ -වලල්ලාවට ප්‍රදේශය	ගැසොලින් ටොන් 1කට අඩු ප්‍රමාණයක්
18 මැයි 2017	ගාලු මුවදොර	ඝන තෙල් ටොන් 2
18 මැයි 2017	ජල පිරිපහදු ඒකකය -ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලා ප්‍රවාහන මණ්ඩලය , පට්ටිවිල	ඩීසල් ටොන් 1කට අඩු ප්‍රමාණයක්
01 ජූනි 2017	SPBM, ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව ,කොළඹ	බොරතෙල් ටොන් 1කට අඩු ප්‍රමාණයක්
නොවැම්බර් 2017	කොළඹ වරාය	පාම් තෙල් ටොන් 1කට අඩු ප්‍රමාණයක්

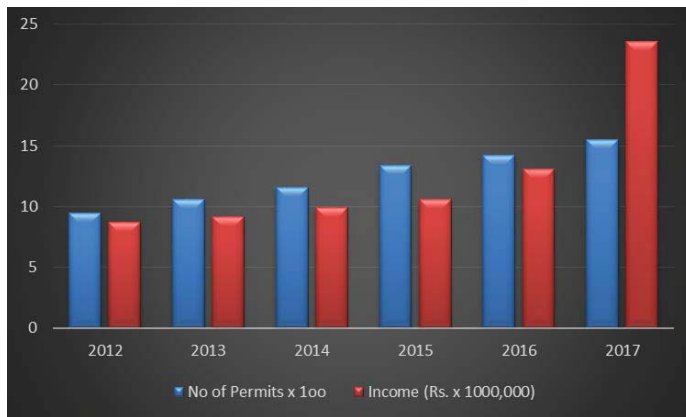
1.2 නෞකා තුල ජනනය වන අපද්‍රව්‍ය සඳහා ප්‍රතිග්‍රහණ පහසුකම් සැපයීම.

නෞකා මගින් සිදුවන සමුද්‍ර දූෂණය වැලැක්වීමේ අරමුණින් මෙම සේවාව ක්‍රියාත්මක වේ. මෙහිදී ලියාපදිංචි වූ සේවා සපයන්නන් හරහා නෞකා මගින් ජනනය වන දැවි තෙල්, ඝණ අපද්‍රව්‍ය හා මළ අපද්‍රව්‍ය විධිමත්ව බැහැර කිරීමට පහසුකම් සැපයීම සිදුකරනු ලැබයි. මෙම සේවාව තවදුරටත් විධිමත්ව පවත්වාගෙන යාමේ

අරමුණින් අන්තර්ජාල භාවිතයෙන් නව ක්‍රමවේදයක් හඳුන්ව දී ඇත. එම ක්‍රමය හරහා නැව් තුල අපද්‍රව්‍ය ප්‍රතිග්‍රහණ කිරීම අධිකාරියේ අධීක්ෂණය යටතේ කාර්යකලාව පැය 24 පුරාම සිදු වෙයි.

අපද්‍රව්‍ය සඳහා ප්‍රතිග්‍රහණ පහසුකම් සැපයීම ප්‍රගතිය

2017 වර්ෂයේදී අපද්‍රව්‍ය සඳහා ප්‍රතිග්‍රහණ පහසුකම් සැපයීම මගින් බලපත්‍ර 1549ක් නිකුත් කර ඇති අතර ආදායම ලෙස රු.මි23.56.ක් මුදලක් උපයා ඇත.

2012 සිට 2017 දක්වා නිකුත් කරන ලද බලපත්‍ර ප්‍රමාණය හා උපයාගත් ආදායම් සැසඳීම

1.3 නෞකා වෙත බංකරින් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම

ප්‍රධාන වශයෙන් කොළඹ වරාය සහ හම්බන්තොට වරායන් වලට පැමිණෙන නෞකා වෙත බංකර් තෙල් සැපයීම වෙනුවෙන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සිදුවිය .

බංකරින් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම ප්‍රගතිය

	2014	2015	2016	2017
ආදායම රු. මිලියන	0.3	0.4	1.75	1.807
බලපත්‍ර ගණන	10	10	11	11

වෙරළ කලාපයේ සිදුවන දූෂණය පාලනය හා වැළැක්වීම.

මුහුදට අපජලය බැහැර කිරීම පිළිබඳව රෙගුලාසි ක්‍රියාත්මක කිරීම.

සමුද්‍රය වෙත අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම අවම කිරීම හා බැහැර කරන අපද්‍රව්‍ය පිරිපහදු කිරීමෙන් පමණක් බැහැර කිරීම දිරිගැන්වීමේ අරමුණින් 2008 අංක 35 දරණ සමුද්‍ර දූෂණය වැළැක්වීමේ පනතට අනුකූලව නිකුත් කරන ලද රෙගුලාසි වලට අනුව සමුද්‍රීය පාරිසරික ආරක්ෂණ (මුහුදට ඉවත දැමීම සඳහා අවසර පත් නිකුත් කිරීමේ) නියෝග අංක 01/2013 ලෙසින් ප්‍රකාශයට පත්කර 2013 වසරේ සිට ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

මේ අනුව සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරියේ සියලුම ප්‍රාදේශීය කාර්යාල හරහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අධීක්ෂණ කටයුතු සිදුකරනු ලබයි. මේ යටතේ කොළඹ, ගම්පහ, කළුතර, පුත්තලම, ගාල්ල, මාතර, හම්බන්තොට, ත්‍රිකුණාමලය, අම්පාර හා යාපනය යන දිස්ත්‍රික්ක තුළ වෙරළ කලාපය තුළ මීටර් 300ක සීමාව දක්වා සියලුම හෝටල් කර්මාන්තශාලා මෙහිදී පරීක්ෂාවට ලක් කරනු ලබයි.

2015 දී ආරම්භ කරන ලද බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ වැඩපිළිවල 2017 වනවිට ඉහළ වර්ධනයක් පෙන්වයි. මේ පිළිබඳව හෝටල් හා කර්මාන්ත හිමියන් දැනුවත් කිරීම අඛණ්ඩව සිදුකරන අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කලමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව වැනි රාජ්‍ය ආයතන සමඟ මේ සඳහා ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවලක් සකස් කිරීමට කටයුතු කරමින් පවතී.

අපජලය පිරිසිදුකර මුහුදට බැහැර කිරීම සඳහා බලපත්‍ර ලබා දීමේ ප්‍රගතිය

	2015	2016	2017
ආදායම රු මිලියන.	0.71	2.9	3.79
බලපත්‍ර ගණන	39	95	177

2.2 ධීවර වරායන්හි එකතුවන අපද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය

ධීවර වරායන් ආශ්‍රිත අපද්‍රව්‍ය කලමනාකරණය, සමුද්‍ර දූෂණය අවම කිරීම සඳහා වන වැදගත් පියවරක් වන අතරම තිරසාර ධීවර කර්මාන්තයක් සඳහා ද වැදගත් පියවරකි. ඒ අනුව අධිකාරිය 2017 වසරේදී, ශ්‍රී ලංකා ධීවර නීතිගත සංස්ථාව සමඟ ධීවරයින් හා ධීවර වරාය ආශ්‍රිත පාර්ශවකරුවන් දැනුවත්කිරීමේ වැඩසටහන් කිහිපයක් සහ ධීවර වරායන් පවිත්‍ර කිරීමේ වැඩසටහනක් පවත්වා ඇත.

සමුද්‍ර දූෂණ තත්ව අධ්‍යයනය

ගොඩබිම හා මුහුද ආශ්‍රිතව සිදුවන විවිධ ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් සිදුවන සමුද්‍ර දූෂණ පිළිබඳ නිවැරදි දත්ත ප්‍රදානයක් පවත්වාගැනීම හා ඒවා යාවත්කාලීන කිරීම, සමුද්‍ර දූෂණය වැළැක්වීම සඳහා වන තීරණ ගැනීමට ඉතා වැදගත්වේ. ඒ අනුව මුහුදේ නෘත තොටුපලවල් හා මුහුදට දිය පහරවල් එක්වන ස්ථානවල ජල තත්වයන් අඛණ්ඩව පරීක්ෂා කරමින් අධ්‍යයනය කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාව වටා වූ වෙරළබඩ දිස්ත්‍රික්කවල ඉහත දත්තයන් පදනම් කරගනිමින් දූෂණ අවම කිරීමේ පියවර ගනු ලැබේ.

මුහුදේ නෘත තොටුපලවල් වල ජලයේ ගුණාත්මකභාවය අනුව ශ්‍රේණිගත කිරීම

දිස්ත්‍රික්කය	නෘත තොටුපල	Q1	Q2	Q3	Q4
කොළඹ	ගල්කිස්ස	67	78	48	66.96
	වැල්ලවත්ත	45	85	40	49.05
කළුතර	මොරගල්ල	76	100	85	100
ගම්පහ	මීගමුව වෙරළ උද්‍යානය	49	77	48	66.9
හලාවත	හලාවත වෙරළ උද්‍යානය	56	77	85	70
	වෙනන්ප්පුව	100	100	76	70
ගාල්ල	හික්කඩුව	100	100	100	
	උණවටුන				70
මාතර	පොල්හේන	100	100	100	100
හම්බන්තොට	තංගල්ල	100	100	100	90
ත්‍රිකුණාමලය	ත්‍රිකුණාමලය	100	100	100	100
	මාබලේ වෙරළ				100
	ගොපාලපුරම්				100
	නිලාවැලි වෙරළ				100
	ඇලස් ගාඩන්				100
අම්පාර	ආරුගමබේ	100	100	100	100
යාපනය	වාට්	100			100
	තොන්ඩමන්ආරු	100			100
	පෙනනායි	100			
	කොටුව වෙරළ				100
මන්නාරම	තලෙමන්නාරම		100	100	95.81
	පේසාලයි		100	100	100
	කීරි		100	100	100
මඩකලපුව	පාසිකුඩා				100

BSWQI වර්ග කිරීමට අනුව

	දර්ශක අගය	පංතිය
ඉතා දුර්වලයි	<45	VI
දුර්වලයි	45 – 60	V
සාමාන්‍ය	61 –69	IV
හොඳයි	70 – 79	III
ඉතා හොඳයි	80 – 90	II
විශිෂ්ඨයි	91 - 100	I

ත්‍රිකුණාමලය හා කිරින්ද වෙරළ ආශ්‍රිතව වෙරළබඩ අපද්‍රව්‍ය සමීක්ෂණය සිදුකර ඇත. මුලතිවු, මිරිස්ස, හම්බන්තොට, කලිතොච්චිය, මඩකලපුව හා යාපනය දිස්ත්‍රික්ක වල සමුද්‍ර හා වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන් සිතියම්ගත කිරීමේ වැඩසටහන්ද ක්‍රියාත්මක කර ඇත. එමෙන්ම මාතර වෙරළාශ්‍රිත කොරල් පර පද්ධතීන් පරීක්ෂා කිරීම හා කොරල් පර ව්‍යාප්තිය ගණනය කිරීම ඇතුළුව දකුණුදිග වෙරළේ ජෛව විවිධත්ව ගණනය කිරීමද සිදුකර ඇත.

දිළිඳුකම මර්දනය කිරීමේ වැඩසටහන

අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ සංකල්පයකට අනුව 2017 වර්ෂය දිළිඳුකම පිටු දැකීමේ වර්ෂය ලෙස නම් කරන ලදී. මෙම අරමුණ සාක්‍ෂාත් කර ගැනීම උදෙසා අධිකාරිය විසින් සමුද්‍රය ආශ්‍රිතව රැකියා සිදු කරන පුද්ගලයින් සඳහා ඔවුන්ගේ ජීවිතාව තිරසර ලෙස පවත්වාගෙන යාමේ අරමුණ පෙරදැරිව වැඩමුළු කීපයක් පවත්වන ලදී. ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයෙන් සාමාජිකයන් 49 දෙනෙකුද පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කයෙන් සාමාජිකයන් 25 දෙනෙකුද මේ සඳහා සහභාගී වූ අතර එහිදී සමුද්‍රය පරිසර පද්ධති සහ එම පරිසරය ආරක්‍ෂා කර ගැනීම, ස්ථානීය සංචාරක මාර්ගෝපදේශ පුහුණුව හා ජීවිතාරක්ෂක ක්‍රම පිලිබඳ නිවැරදි අධ්‍යාපනය ලබාදී එමගින් සිය ජීවිතාව තිරසර අයුරින් පවත්වාගෙන යාමට මඟ පෙන්වීම සිදුකරන ලදී. එමෙන්ම ඔවුන්ගේ වෘත්තීය සඳහා අවශ්‍ය මූලික උපකරණ ප්‍රධානයද සිදු කරන ලදී. ඔවුන් මෙතුලින් ලබාගත් වෘත්තීය නිපුණත්වය සහ පිළිගැනීම මත පාරිසරික සංචාරක මාර්ගෝපදේශකයන් වශයෙන් තිරසර ලෙස සිය ජීවිතාව පවත්වාගෙන යාමට හැකිවනු ඇත.

පාරිසරික සංචාරක මාර්ගෝපදේශකයන් සඳහා වූ වැඩමුළුවල අවස්ථා

පිවිතුරු වෙරළ නගර වැඩසටහන

පරිසර දූෂණයෙන් තොර පිවිතුරු වෙරළබඩ තීරයන් නිර්මාණය කිරීම සහ සංචාරක ආකර්ෂණය වැඩි කර ගැනීම සමඟම ත්‍රිකුණාමල ප්‍රදේශවාසීන්ගේ ජීවනෝපාය හා ජීවන රටාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා 2017 වර්ෂයේදී ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයේ ක්‍රියාකාරකම් කීපයක් සංවිධානය කරන ලදී. ඒ අතරින් සෘජුවම මුහුදු සමඟ සම්බන්ධ වන ප්‍රධාන ඇල මාර්ග හා කාණු පද්ධති වල මුහුදු සම්බන්ධිත විවර හරස් කරමින් දැල් ගැසීම හරහා මුහුදු ඇතුළුවන අපද්‍රව්‍ය පාලනය කිරීම ප්‍රශංසනීය ක්‍රියාකාරකමක් විය. මෙහිදී මූලික වශයෙන් ප්‍රධාන ස්ථාන 20ක් තෝරාගෙන ඇති අතර ත්‍රිකුණාමලය නගර සභාවේ හා දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලයේ සහයෝගය ඇතිව ඇල මාර්ග හා කාණු පද්ධති වලට දැල් සවිකර ඇත. එමෙන්ම තෝරාගත් වෙරළාශ්‍රිත පාසල් 08කට කසල බදුන් බෙදා දුන් අතර මෙමගින් කැලි කසල වර්ගීකරණය කර නිසි පරිදි බැහැර කිරීම හුරු කිරීම තුළින් පාසල් දරු දැරියන්ගේ ආකල්පමය වෙනසක් ඇතිකිරීමට අපේක්ෂිතය. තවද තෝරාගත් වෙරළාශ්‍රිත පාසල් 08ක සමුද්‍ර පරිසරයේ වැදගත්කම හා සමුද්‍ර දූෂණය පිළිබඳව වන අයුරින් බිතු සිතුවම් ඇඳීම සිදුකරන ලදී. මීට අමතරව දැනුවත් කිරීමේ පුවරු සවිකිරීම හා පරිසර සතියට සමගාමීව වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කරන ලදී.

ඇල මාර්ග හා කාණු පද්ධති වල මුහුදු සම්බන්ධිත විවර හරස් කරමින් දැල් ගැසීම

අන්තර්ජාතික සම්මුතීන්ට අනුගත වීම සහ රෙගුලාසි පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීම.

2017 වර්ෂයේදී සමුද්‍ර දූෂණය වැළැක්වීමේ ක්‍රම වේදයන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නැව් මගින් සිදුවන වායු දූෂණය අවම කිරීම සඳහා වන (MARPOL) ඇමුණුම VI අන්තර්ජාතික සම්මුතිය ශ්‍රී ලංකාවට අනුගත කරගැනීම සඳහා වැඩිමුළුවක් පවත්වන ලදී. එමෙන්ම පහත දැක්වෙන රෙගුලාසි ගැසට් කිරීම වෙනුවෙන් වැඩිමුළු කීපයක් පවත්වා අදාළ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

- i. ආරම්භක සහ අවසාන පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තාව සකස් කිරීමේ ආකාරය සහ ක්‍රමයද එම වාර්තාවේ නිශ්චිතව දැක්විය යුතු විස්තරද එම වාර්තා සකස් කිරීමේ නියැලී සිටින තැනැත්තන්ගෙන් අපේක්ෂිත නිර්ණායකද නිශ්චිතව දැක්වීම.
- ii. යම් නැවකින් කරන ලද දූෂක පිටකිරීමක් හේතුකොටගෙන සිදු වූ යම් අනතුරක් සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන පැවැත්වීම සඳහා අනුගමනය කළ යුතු කායි පටිපාටිය නිශ්චිතව දැක්වීම.
- iii. දූෂණය වැළැක්වීම සඳහා නැව් වල සවි කරනු ලැබිය යුතු උපකරණ වර්ග නිශ්චිතව දැක්වීම.

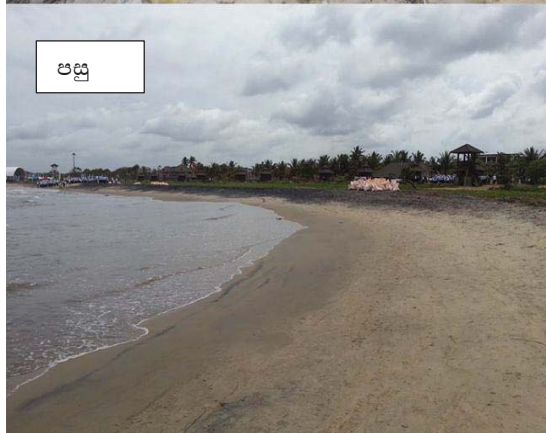
ජාතික දින සැමරුම් වැඩසටහන්

ජාතික සමුද්‍ර සම්පත් සුරැකීමේ සතිය සහ වෙරළ පවිත්‍රතා දින ජාතික සැමරුම් උත්සවය,
2017 සැප්තැම්බර් 15 – 22 දක්වා

මේ වසරේ දී රජය විසින් “ජාතික වෙරළ හා සාගර සම්පත් සංරක්ෂණ සතිය” ලෙස සැප්තැම්බර් මස 15 වැනි දින ආරම්භ වන සතියක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ඊට සමගාමීව සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය සහ වෙරළ සංරක්ෂණ සහ වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධව මට්ටක්කුලියේ කකාදුපත වෙරළ උද්‍යානයේදී 2017 සැප්තැම්බර් 15 වන දින ජාතික වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ ප්‍රධාන වැඩසටහන සිදුකරන ලදී. ඒ සඳහා මහවැලි සංවර්ධන රාජ්‍ය අමාත්‍ය ගරු මහින්ද අමරවීර මැතිතුමා, මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය ගරු අනුරාධ ජයරත්න මැතිතුමා හා බස්නාහිර පළාත් ප්‍රධාන අමාත්‍ය ඉසුරු දේවප්‍රිය මැතිතුමා ප්‍රධාන ආරාධිත අමුත්තන් ලෙස සහභාගී වූ අතර ශ්‍රී ලංකා පොලිස්පති පුජිත් ජයසුන්දර මහතා, වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල් B.K.ප්‍රහාන් චන්ද්‍රකීර්ති මහතාද සහභාගී විය. ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාව, යුධ හමුදාව, ගුවන් හමුදාව, වෙරළ ආරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව, සිවිල් ආරක්ෂක හමුදාව, පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව, පාසල සහ විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන ද ඇතුළුව 1,700ක පමණ පිරිසක් මෙම වැඩසටහනට සහභාගී විය.

පෙර

පසු

තවද වෙරළ කලාපීය දිස්ත්‍රික්ක 14 තුළ 16,800ක පමණ පිරිසකගේ සහභාගිත්වයෙන් සතිය පුරා වෙරළ පිරිසිදුකිරීමේ වැඩසටහන් හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වන ලදී. ඊට අදාළ දිස්ත්‍රික්ක මට්ටම සාරාංශය පහත දැක්වේ.

දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා සහභාගිත්වය

දිස්ත්‍රික්කය	සහභාගිත්වය
කොළඹ	2700
ගම්පහ	1200
පුත්තලම	950
මන්නාරම	800
කිලිනොච්චිය	350
යාපනය	850
මුලතිවු	500
ත්‍රිකුණාමලය	1400
මඩකලපුව	2300
අම්පාර	1000
හම්බන්තොට	850
මාතර	1100
ගාල්ල	1975
කළුතර	850

ජාතික සමුද්‍ර සම්පත් සුරැකීමේ සතියට සමගාමීව ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයේ පරවි දූපත මා ඇලස් ගාඩන් වෙරළාශ්‍රිත කොරල් පර හා අනෙකුත් ඔන් ජීවී වාසස්ථාන අතර රැඳී ඇති අපද්‍රව්‍ය, ප්ලාස්ටික්, පොලිතින්, ලණු, ධීවර ආම්පන්න වල කැඩී බිඳී ගිය කොටස් ආදිය ඉවත් කිරීම සඳහා පවිත්‍රතා වැඩසටහන් (Underwater cleaning programme) ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම වැඩසටහන් ශ්‍රී ලංකා නාවික හමුදාව, කිමිදුම් සංගම් හා සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය නියෝජනය කරමින් 50 දෙනෙකුගේ සමඟ සහභාගිත්වයෙන් සාර්ථකව නිම කෙරිණි.

තවද සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය මැදිහත්ව ශ්‍රී ලංකාවේ වෙරළබඩ දිස්ත්‍රික්කයන්හි ඩෙංගු උවදුර මැඩපැවැත්වීමෙහිලා විශේෂ ඩෙංගු මර්ධන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්ද ජාතික සමුද්‍ර සම්පත් සුරැකීමේ සතියට සමගාමීව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ඩෙංගු මර්ධන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්

දිස්ත්‍රික්කය	ස්ථානය	දිනය
කොළඹ	රත්මලාන	18/09/2017
ගම්පහ	මීගමුව	17/09/2017
පුත්තලම	පුත්තලම	16/09/2017
මන්නාරම	පේසාලෙයි	23/09/2017
යාපනය	වෙල්වෙට්තුරෙයි	23/09/2017
ත්‍රිකුණාමලය	කින්නියා	16/09/2017
අම්පාර	කල්මුණේ	23/09/2017
මඩකලපුව	පල්මින් මඩු	16/09/2017
	හම්බන්තොට	16/09/2017
හම්බන්තොට	හම්බන්තොට	16/09/2017
	කිරින්ද	17/09/2017
මාතර	පොල්හේන	16/09/2017
	තොටමුණ	17/09/2017
ගාල්ල	දෙවට	16/09/2017
	මහා මෝදර	17/09/2017
කළුතර	බේරුවල	16/09/2017

ලෝක සාගර දිනය සැමරීම

2017 ජුනි මස 08 දින “පිවිතුරු සයුරක්, නිරෝගීමත් ලොවක්” යන තේමාව යටතේ ලෝක සාගර දිනය සැමරීම සඳු කරන ලදී. එම අවස්ථාවේදී මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශ ලේකම් උදය ආර්. සෙනෙවිරත්න මහතා හා ශ්‍රී ලංකා පොලිස්පති ප්‍රජීත් ජයසුන්දර මහතාගේ සහභාගිත්වයෙන් විහාරමහාදේවී ඵලිමහන් රංග පියයේ සිට ගාලු මුවදොර දක්වා දැනුවත් කිරීමේ පා ගමනක් සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය මගින් සංවිධානය කර සිදු කෙරිණි. ඒ සඳහා පාසල්, විශ්ව විද්‍යාල, අමාත්‍යාංශ, ආරක්ෂක හමුදා, රාජ්‍ය ආයතන හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියෝජනය කරමින් සාමාජිකයින් 1800කට වැඩි පිරිසක් මෙම වැඩසටහන සඳහා සහභාගී විය. එමෙන්ම මට්ටක්කලිය කාකදුපත වෙරළ උද්‍යානයේදී හා වැල්ලවත්ත වෙරළ තිරයන්හිදී පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන් 2ක් පවත්වා වැඩසටහන නිමා කෙරිණි.

YEOSU ව්‍යාපෘතිය-

සාගරයට එකතුවන අපද්‍රව්‍ය මගින් ස්වභාවික පරිසර පද්ධතීන්, ආහාර දාම වලට මෙන්ම මිනිසාගේ සෞඛ්‍යයට, සංචාරක කර්මාන්තයට ආදී විවිධ අංශයන් සඳහා අහිතකර බලපෑම් ඇතිකරයි. මෙම සාගරයට එකතු වන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණයෙන් 90%ක ප්‍රතිශතයක් එකතු වන්නේ ගොඩබිම ක්‍රියාකාරකම් ඇග්‍රයෙනි. ජන ගහණය ඉහළ යාම, සිසු නාගරීකරණය, අපද්‍රව්‍ය බැහැර කාරීමේ නිසි ක්‍රමවේදයක් නොමැතිකම සහ මහජන දැනුවත්භාවය අඩුවීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම පාරිසරික තර්ජනය උග්‍ර වෙමින් පවතී.

(YEOSU) ව්‍යාපෘතිය යටතේ සාගර හා කලපු පරිසරයට අපද්‍රව්‍ය එකතුවන ප්‍රභවයන්, ප්‍රමාණයන් හා ඒවායේ බලපෑම අධ්‍යයනය කරනු ලබන අතර සමුද්‍ර අපද්‍රව්‍ය එකතුවීම වැලැක්වීම සඳහා ඇති නීති ප්‍රතිපාදනයන් පිළිබඳවද අධ්‍යයනය කර ඇත. එමගින් සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීමට අවශ්‍ය නීති ප්‍රතිපාදනයන් සකස් කිරීමට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමට පියවර ගත හැක. ඒ අනුව 2017 සැප්තැම්බර් මසදී මීගමුව කලපුව සඳහා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කරන ලදී.

දත්ත රැස්කිරීමේ සමීක්ෂණය

සමුද්‍ර පරිසරය සඳහා පවත්වන ලද තෙවන ජාතික විද්‍යා සමුළුව

සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය මගින් සංවිධානය කල තෙවන සමුද්‍ර විද්‍යා සමුළුව 2017 ඔක්තෝබර් 17 වන දින කොළඹ බණ්ඩාරනායක අන්තර්ජාතික සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී පවත්වන ලදී. සමුද්‍ර පරිසර ආරක්ෂා කිරීමත් සමුද්‍ර පරිසරයට වන අහිතකර බලපෑම් තුරන් කිරීමත් යන කලීකාව සඳහා වූ දැක්ම පෙරදැරි කරගෙන විද්‍යාඥයන්, පර්යේෂකයන්, රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන වල නිලධාරීන් හා නීති සැලසුම්කරුවන් ඇතුළු විද්වත් සාමාජිකයින්ගේ සහභාගිත්වයෙන් මෙම වැඩසටහන් ඵලදායී ලෙස පැවැත්විණි. ශ්‍රී ලංකාවේ කියුබා රාජ්‍ය තානාපති ජුආනා එලේනා රමොස් රොද්‍රිගස් මැතිණිය ප්‍රධාන ආරාධිත අමුත්තා ලෙද සහභාගී විය. නව පර්යේෂණ සොයාගැනීම් 19ක් මෙහිදී ප්‍රකාශයට පත් කෙරුණු අතර විද්‍යා සමුළුව අංශ 5ක් යටතේ පවත්වන ලදී.

- සමුද්‍රීය ජෛව හා අජෛව සම්පත්
- සමුද්‍ර දූෂණය වැලැක්වීම හා අදාළ තාක්ෂණික ක්‍රම
- සංචාරක කර්මාන්තය සහ සමුද්‍ර පරිසරය
- ධීවර කර්මාන්තය මගින් සමුද්‍ර පරිසර පද්ධති මත වන බලපෑම
- පෝෂ්ටර අදියරය

වනරෝපා ජාතික වැඩසටහන

අතිගරු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතා 2017 වර්ෂයේ ඔක්තෝබර් මාසය “වන රෝපා” මාසය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීම නිමිත්තෙන් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් දිවයින පුරා රුක් රෝපණ වැඩසටහන් දියත් කෙරිණි. මීට අදාළව 2016 – 2018 වර්ෂ තුළදී පැවැත්වීමට නියමිත ජාතික වැඩසටහන් හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවතින වන ව්‍යාප්තිය වන 29%ක ප්‍රතිශතය හෙක්ටයාර් 180,000කින් වැඩිකර වන ව්‍යාප්තිය ප්‍රතිශතය 32% දක්වා ඉහල දැමීම මෙහි අරමුණයි.

- සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය 2017 වර්ෂයේදී ගාල්ල, කොළඹ, මාතර, ගම්පහ, කළුතර, පුත්තලම, මඩකලපුව, අම්පාර, හම්බන්තොට සහ ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කවල තෝරාගත් වෙරළාශ්‍රිත පාසල් වල රුක් රෝපණ වැඩසටහන් පවත්වන ලදී. පලතුරුමය හා දැවමය වටිනාකමක් ඇති පැළ 2844ක් මෙම වැඩසටහන තුළින් බෙදා දී ඇත.

පාසල් සඳහා පැළ බෙදාදීමේ අවස්ථා

වාකරේ පොල් පැළ සිටුවීමේ වැඩසටහන

- එමෙන්ම සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය සංවිධානය කරන ලද පොල් පැළ සිටුවීමේ වැඩසටහනක් ද වාකරේ SLNS කාශ්‍යප නාවික හමුදා නිලධාරීන්ගේද ආධාර ඇතිව අධිකාරියේ නිලධාරීන් විසින් 2017 නොවැම්බර් 02 දින වාකරේ SLNS කාශ්‍යප හිදී පවත්වන ලදී. මෙහිදී වනරෝප වැඩසටහනට සමගාමීව පොල් පැළ 160 පමණ සිටුවා එහි වගා ව්‍යාප්තිය අක්කර 5කට වඩා ඉහළ දැමීම මෙහි අපේක්ෂාවයි.

මූල්‍ය වෙන්කිරීම් හා ප්‍රගතිය -2017

විස්තරය	මූල්‍ය ප්‍රතිපාදනය-2017	සත්‍ය වියදම	ප්‍රතිශතය
පුනරාවර්තන	153.78	143.32	93%
ප්‍රාග්ධන	90.00	79.55	88%
ව්‍යාපෘති			
සමුද්‍ර අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරන ධාරිතා වර්ධන ව්‍යාපෘතිය	1.00	0.642	64%

8. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව රජය සතු ව්‍යාපාරයකි. එය 1968 වර්ෂයේ දී ඉඩම්, වාරිමාර්ග හා විදුලිබල ගරු අමාත්‍යතුමන් විසින් 1957 අංක 49 දරන රජයේ කාර්මික සංස්ථා පනතේ බලතල ප්‍රකාර පිහිටුවන ලද අතර, 1982 පෙබරවාරි 05 දිනැති අංක:178/10 ඇති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය සහ 2009 වර්ෂයේ ජූනි 26 දිනැති අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයට අනුව තවදුරටත් සංශෝධනය කොට යාවත්කාලීන කරන ලදී.

දැව සංස්ථාව - (2017.01.01 සිට 2017.12.31 දක්වා)

ක්‍රියාකාරකම	ඉලක්ක		ප්‍රගතිය	
	භෞතික	මූල්‍ය රු.'000	භෞතික	මූල්‍ය රු.'000
කඳන් ස.මී.	146,568	2,617,613	146,094	3,653,693
ඉරුදැව ස.මී.	5,250	291,652	4,654	241,083
ආනයනික ඉරු දැව ස.මී.	1,500	181,125	255	49,132
විදුලිකණු ඒකක	24,400	243,512	20,186	197,756
සිල්පර ඒකක	61,500	552,885	7,416	153,115
වටකණු ඒකක	85,200	6,590	141,790	21,316
වැටකණු ඒකක	56,550	3,393	114,681	13,859
දර ස.මී.	68,070	33,840	126,861	64,514
ගෘහභාණ්ඩ රු.මී.	351.0	501,333	335.6	445,038
අලිවැටකණු ඒකක	59,500	150,535	33,424	88,930
වෙනත්	25		15.6	
එකතුව		4,582,478		4,928,436

නිෂ්පාදනය සඳහා දැව ලබාගන්නා ආකාර (2017.01.01 සිට 2017.12.31 දක්වා)

	රජයේ ඉඩම්	පුද්ගලික ඉඩම්
කඳන් නිෂ්පාදනය (ස.මී)	104,875	2,892
ඉරුදැව නිෂ්පාදනය (ස.මී)	4,423	66
විදුලිකණු නිෂ්පාදනය (ඒකක)	16,300	3,780
සිල්පර නිෂ්පාදනය (ඒකක)	5,620	1,251
වටකණු නිෂ්පාදන (ඒකක)	129,015	656
වැටකණු නිෂ්පාදන (ඒකක)	85,770	966
අලිවැටකණු නිෂ්පාදන (ඒකක)	18,954	14,229
දර නිෂ්පාදන (ස.මී)	99,397	372

ප්‍රාග්ධන ආයෝජන

- ඉඩම් සංවර්ධන රු.මි.12.6
- ගොඩනැගිලි රු.මි.15.9
- යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ රු.මි.23.2
- විදුලි උපකරණ රු.මි.1.8
- වාහන රු.මි.28.9
- ගෘහභාණ්ඩ හා සවිකිරීම් රු.මි.3.9
- කාර්යාලීය උපකරණ රු.මි.1.3
- පරිගණක හා උපාංග රු.මි.4.0
- විවිධ වත්කම් රු.මි.1.7

➤ පුනරුදය වැඩසටහනට සමගාමීව ක්‍රියාත්මක වන "වනරෝපා" ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහනට සක්‍රීය දායකත්වයක් සැපයීම.

- විවිධ පාසල්, විශ්ව විද්‍යාල, රජයේ ආයතන, ත්‍රිවිධ හමුදාව සහ අනෙකුත් ආයතන ඇතුළුව ආයතන 40කට පමණ පැළ 45,000කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් බෙදාහැරීම.

➤ ජගත් පරිසර දිනය යටතේ වැඩසටහන් කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක විය.

- "තුරුජන සිසු බැංකු" වැඩසටහන යටතේ මාතර, මොණරාගල, රත්නපුර, බණ්ඩාරවෙල සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කවල පාසල් සඳහා කෘෂි උපකරණ කට්ටල පරිත්‍යාග කිරීම.
- කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ ගංවතුරෙන් හානි වූ ප්‍රදේශ සඳහා අවශ්‍ය භාණ්ඩ බෙදාහැරීම.
- පැල කොටු 50ක් බෙදාහැරීම.
- ජාතික වැවිලි කළමනාකරණ ආයතනය සඳහා දැව නාම පුවරු ලබාදීම.
- මොරගහකන්ද කළුගඟ ව්‍යාපෘතිය සඳහා කළුගඟ, මී, සහ කුඹුක් පැළ සිටුවීම.

➤ 2017 වර්ෂයේ සිදුකරන ලද දැව නිෂ්පාදන සහ තිරසාර භාවිතය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්

- දැව හා දැව ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනයන් තිරසාර භාවිතය පිළිබඳ පාසැල් ගුරුවරුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 14ක් පමණ පැවැත්වීම සහ දැව සම්බන්ධ දැනුවත් කිරීමේ අත්පත්‍රිකා 500ක් පමණ බෙදාහැරීම.
- ගුරුභවතුන් දැනුවත් කිරීමේ දේශණ 42ක් තෙදින වැඩමුළු කිහිපයක් මගින් සිදුකිරීම.
- රූපවාහිනී වැඩසටහන් 06ක් සහ ගුවන්විදුලි වැඩසටහනක් සඳහා සම්බන්ධවීම.
  - ජාතික රූපවාහිනිය මගින් කරන ලද "ධාරා" වැඩසටහන් - 2
  - දේරණ රූපවාහිනිය මගින් කරන ලද "අනාගතයට ඉඩක්" - 4
  - රජරට ගුවන්විදුලි සේවය ඔස්සේ විකාශනය කරන ලද "කෙළින්පාර" වැඩසටහන - 1

➤ හරිත ගොඩනැගිලි සංකල්පය සඳහා මාර්ගෝප දේශණයන් ඇතුළත් සවිස්තරාත්මක වාර්තා සහ හරිත ගොඩනැගිලි සහතිකකරණයට අදාළ පත්‍රිකා සහ ඊට අදාළ වන ලියකියවිලි සකස් කිරීම.

➤ මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් බණ්ඩාරනායක අනුස්මරණ සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේ පවත්වන ලද "නීල හරිත යුගයක්" වැඩසටහනේ සංවිධාන කටයුතු සඳහා සක්‍රීය දායකත්වයක් ලබාදීම

➤ රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ නිලධාරීන් විසින් දැව හා දැව කර්මාන්තය පිළිබඳ ලියා ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද පර්යේෂණ ලිපි, පුවත්පත් හා සඟරා ලිපි

පර්යේෂණ ලිපි

- Finger Joint Timber Products for Effective Utilization of Natural Resources: An Analysis of Physical Properties, Economic Factors and Consumers' Perception. (Sandhika A.L., Pathirana G.P.D.S. Muthumala C.K. – International Symposium on Agriculture and Environment - 2017)
- Consumer Performance for Various Colors of Selected timber(Perera W.H.E.^{1*}, Sandhika A.L.², Ruwanpathirana N.³ – Department of Crop Science, Faculty of Agriculture, University of Ruhuna, Sri Lanka & Research Development and Training division of State Timber Corporation)
- Study on Wood Rays and Fiber Characteristics and Their Relationship with Wood Density of Selected Non-Traditional Wood Species in Sri Lanka– (Rathnayeka G.K.V.H.^{1*} , Amarasekara D.A.B.N², Kumara K.K.I.U.A.², Ruwanpathirana N.³- Crop Science, Faculty of Agriculture, University of Ruhuna, Sri Lanka, & Research Development and Training division of State Timber Corporation)
- Study on Vessel Characteristics and Their Relationships with Wood Density and Texture of Selected Uncommon Timber Species in Sri Lanka(Madhurangi W.J.^{1*}, De Silva Sudhira², De Silva Subashi GHMJ³ and Muthumala⁴ - Amarasekara D.A.B.N², Kumara K.K.I.U.A.², Ruwanpathirana N.³- Crop Science, Faculty of Agriculture, University of Ruhuna, Sri Lanka, & Research Development and Training division of State Timber Corporation)

පුවත්පත් ලිපි

- Know your Timber (Standard needed for timber identification – C.K. Muthumala – The Nation – 2017/06/25)- (English)

සඟරා ලිපි

- Timber is the best suitable product for green building. Why??(2017- Sinhala) – Dr. NimalRuwanpathirana (Deputy General manager – Research Development and Training) – Soba
- Furniture Production using Wasted Timber Materials (2017- Sinhala) – C.K. Muthumala (Manager- Research and Training) - Soba

➤ දැව ආශ්‍රිත පරීක්ෂණ පැවැත්වීම හා වාර්තා නිකුත් කිරීම

- පහත පරිදි දැව හඳුනාගැනීමේ වාර්තා 271ක් නිකුත්කරන ලදී.
  - විශේෂ හඳුනාගැනීම -115
  - තෙතමන ප්‍රමාණය -22
  - දැව සෂන්වය -11
  - බෝරෝන් ප්‍රතිකර්ම පරීක්ෂණය -12
  - CCA/CCB ප්‍රතිකර්ම පරීක්ෂණය -04
  - දැවවල යාන්ත්‍රික ගුණ විශ්ලේෂණ වාර්තා -09
  - කාර්මික වාර්තා -07

➤ දැව තාක්ෂණ පුහුණු ආයතනයේ (TTTI) සිදුකරන ලද පුහුණු වැඩසටහන්

- දැව තාක්ෂණ පුහුණු ආයතනය 2007 දී රත්මලාන කල්දෙමුල්ල දැව සංකීර්ණයේ පිහිටුවන ලදී. TTTI වෙනුවෙන් දීර්ග කාලීනව සේවය කිරීමට කැපවූ සහ විවිධ විනයානුකූල මෙන්ම

වෘත්තීය පසුබිම්වලට නිරාවරණය වූත් 25 දෙනෙකුගෙන් යුත් අභ්‍යන්තර අධ්‍යයන කාර්යය මණ්ඩලයකින් හා භාහිර දේශකවරුන්ගෙන්ද සමන්විත වේ.

- TTTI මගින් සංස්ථා සැලැස්මට අනුව නිතරම එහි සේවකයන් උනන්දු කිරීම සිදුකරයි. ඒ මගින් ආර්ථිකමය සාමාජීය වාසි සංස්ථා සේවකයන්ට මෙන්ම සමාජයට ලබාදීමට කටයුතු කරයි.
- විවිධ ක්ෂේත්‍රවල සේවකයින් සඳහා විශාල වශයෙන් පුහුණු පාඨමාලා සංවිධානය කරනු ලැබේ. ඒ අනුව 2017 වර්ෂය තුළ පුහුණු ආයතනය හරහා විවිධ පුහුණු 188ක් ක්‍රියාත්මක විය. ඒ සඳහා වැය වූ මුළු වියදම රු. මිලියන 1.0ක් වේ.
- TTTI මගින් ක්‍රියාත්මක වූ විවිධ පුහුණු පහත පරිදි වේ.

○ නවක බඳවාගැනීම් පුහුණු පාඨමාලා	-25	}	188
○ ගබඩා නිලධාරීන් සඳහා පුහුණු පාඨමාලා	-16		
○ සහකාර ප්‍රා.කළමනාකාරවරුන් සඳහා පුහුණු පාඨමාලා	-11		
○ පරිසණක පුහුණු පාඨමාලා	-38		
○ ගෘහභාණ්ඩ නිෂ්පාදනය පිළිබඳ පුහුණු පාඨමාලා	-47		
○ ඉරුම්හල් පවත්වාගෙන යෑම සම්බන්ධ පුහුණු පාඨමාලා	-51		
○ වෙනත් භාහිර පුහුණු ආයතනවල කරන ලද විවිධ පුහුණු පාඨමාලා	-342		
- දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ වැඩසටහනේ පළමු අදියර යටතේ අඩු ආදායම්ලාභී වඩුකාර්මිකයන් 35 දෙනෙකු සඳහා ගෘහභාණ්ඩ නිෂ්පාදනය පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබාදීම.

9. භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශය

භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශය (GSMB) 1992 අංක 33 දරණ පතල් හා ඛනිජ ද්‍රව්‍ය පනත යටතේ පිහිටුවා ඇති ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයකි. ප්‍රධාන කාර්යාලය අංක 569, එපිටමුල්ල පාර, පිටකෝට්ටේ පිහිටා ඇත. මාතර, මහනුවර, කුරුණෑගල, රත්නපුර, අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව, බදුල්ල, මොනරාගල, අම්පාර සහ හම්බන්තොට, ත්‍රිකුණාමලය, කන්තලේ, මඩකලපුව, යාපනය, කළුතර සහ ගම්පොල යන ප්‍රාදේශීය කාර්යාල 16 ක් යටතේ ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරයි.

භූ විද්‍යා අංශයේ ප්‍රගතිය

ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ අමුද්‍රව්‍ය සංගණනය

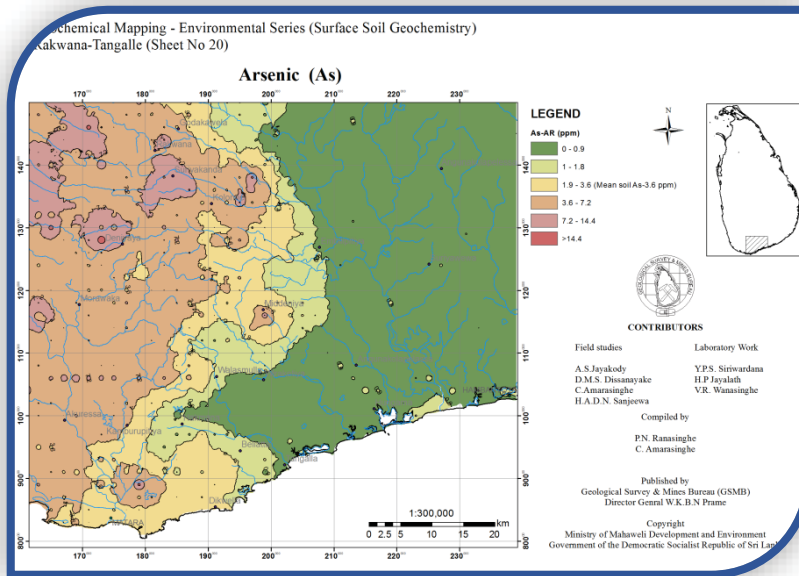
ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා වන ඉල්ලුම සපුරාලීමටත් එම ක්ෂේත්‍රයේ අනාගත ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා ජාතික ක්‍රමසම්පාද දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීම මත ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ අමුද්‍රව්‍ය සඳහා ගුණාත්මක හා ප්‍රමාණාත්මක සමීක්ෂණයක් 2017 පෙබරවාරි මස සිට සිදු කරණු ලබයි. මේ සඳහා රු. මිලියන 60 ප්‍රතිපාදන වෙන්කර ඇත.

සමීක්ෂණයේ ප්‍රගතිය

	දිස්ත්‍රික්කය	ප්‍රගතිය 2017
1	කොළඹ	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
2	ත්‍රිකුණාමලය	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
3	කළුතර	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
4	කෑගල්ල	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
5	මොනරාගල	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
6	අනුරාධපුර	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
7	පුත්තලම	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
8	මාතර	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
9	හම්බන්තොට	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
10	කුරුණෑගල	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
11	ගම්පහ	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු අවසන් කර ඇත
12	ගාල්ල	ක්ෂේත්‍ර කටයුතු ආරම්භ කිරීමට නියමිතය

පාංශු භූ රසායනික සිතියම් සකස් කිරීමේ සහ මුද්‍රණය කිරීමේ වැඩසටහන :

තිබ්බාල්කැටිය, මාතර, රත්වන, තංගල්ල, මොරවක සහ හම්බන්තොට යන 1:50,000 පරිමාණයේ කලාප හයක විශ්ලේෂණ දත්ත යොදා ගනිමින් භූ රසායනික සිතියම් කලාප අංක 20 (රත්වන - තංගල්ල) සැකසීමේ කටයුතු නිම කර මුද්‍රණය සඳහා භාර දෙන ලදී.

පාංශු භූ රසායනික සිතියම් සකස් කිරීමේ සහ මුද්‍රණය

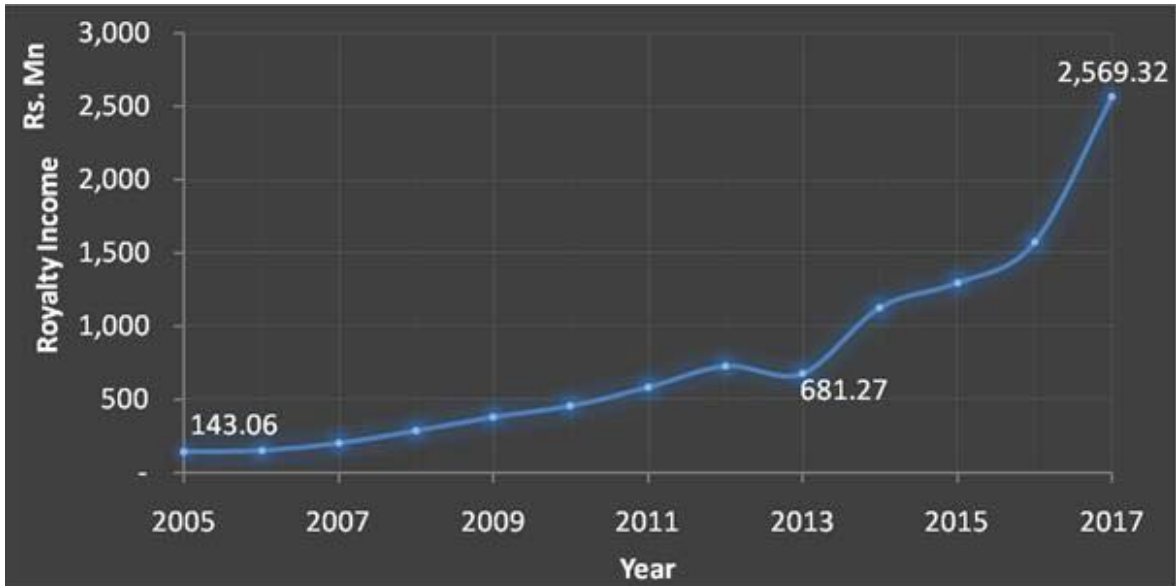
කැනීම අංශය විසින් සිදු කරන ලද විශේෂිත කටයුතු සහ ජාතික ආර්ථිකයට ලබා දෙන ලද දායකත්වය

පිපිරීම් කටයුතුවල නිරත පුද්ගලයන් හා වැඩමුලිකයන් දැනුවත් කිරීමේ සහ ඔවුන්ගේ ශක්‍යතා වර්ධනය සිදු කිරීමේ කාර්යසාධන වැඩසටහනක් ලෙස පිපිරවීම් සහ පිපිරවීම් ආශ්‍රිත කටයුතු පිළිබඳ පුහුණු පාඨමාලාව සාර්ථක ලෙස සිදු කරගෙන යාමට භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශයෙහි කැනීම් අංශයට හැකියාව ලැබුණි. මීට අමතරව, පිපිරවීම්, පතල් ආරක්ෂාව, පතල් කළමනාකරණය, පාරිසරික හා සමාජීය පැතිකඩ, පිළිබඳව පතල් බලපත්‍රහිමියන්ගේ දැනුම හා අවබෝධය ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින්ද දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වනු ලැබේ. නීති විරෝධී කැනීම් කටයුතු නතර කිරීම සඳහා විශේෂ කාර්ය බලකායෙහි සහ අදාළ ප්‍රදේශවල පොලිස් ස්ථානවල සෘජු සහයෝගය ඇතිව පතල් අංශය විසින් රටපුරාම වැටලීම් මාලාවක් සිදු කරන ලදී. කැනීම් කටයුතු වඩාත් විධිමත්, තිරසාර සහ සංවිධානාත්මක ආකාරයකින් සිදු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමට නීතිපතා සිදු කරන ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ කටයුතු සෘජුවම වඩාත් සාධනීය හා සංවිධානාත්මක මාවතකට යොමු කළ හැකි විය. ඛනිජ ප්‍රවාහන බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ යාන්ත්‍රණයෙහි විධිමත්භාවය වඩාත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවෙහි අනුග්‍රහය ඇතිව සාධනීය අයුරින් ස්වයංක්‍රීය බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීමට කැනීම් අංශය සැලසුම් කරමින් සිටියි. කැනීම් ප්‍රදේශය සාධනීය අයුරින් පුනරුත්ථාපනය කිරීම සහ පශ්චාත් කැනීම් විමර්ශන කටයුතු සිදු කරමින් කැනීම් කටයුතු ඉදිරියට කරගෙන යාම සඳහා සාධනීය ලෙස පියවර ගන්නා ලදී.

බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම මගින් ආදායම් උත්පාදනය

ආදායම් උත්පාදනය

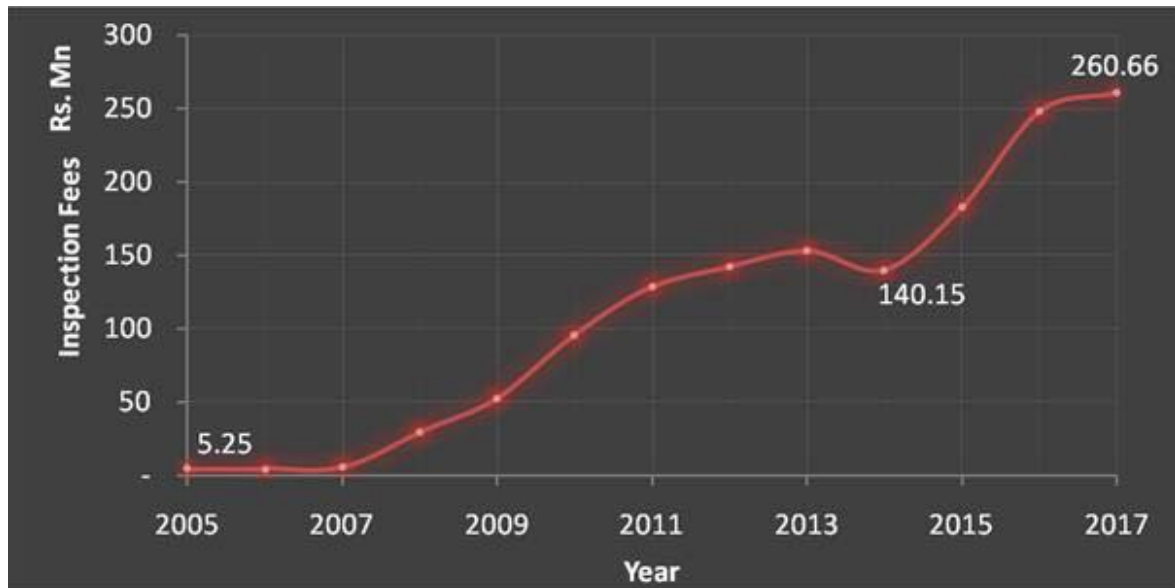
පහත දැක්වෙන රූප සටහන දැක්වෙන්නේ භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කැණීම් කාර්යාංශය (GSMB) මගින් එකතු කරන ලද ආදායමයි.

2005 සිට 2017 දක්වා කාලය තුළ උපයන ලද පුරස්කර ආදායම

වර්ෂය	ආදායම (රු.මිලියන)	වර්ෂය	ආදායම (රු.මිලියන)
2005	143.06	2012	732.71
2006	150.26	2013	681.27
2007	199.66	2014	1,128.46
2008	284.05	2015	1,293.43
2009	378.29	2016	1,578.58
2010	453.85	2017	2,569.32
2011	586.89		

පතල් පරීක්ෂන මගින් ආදාම උත්පාදනය

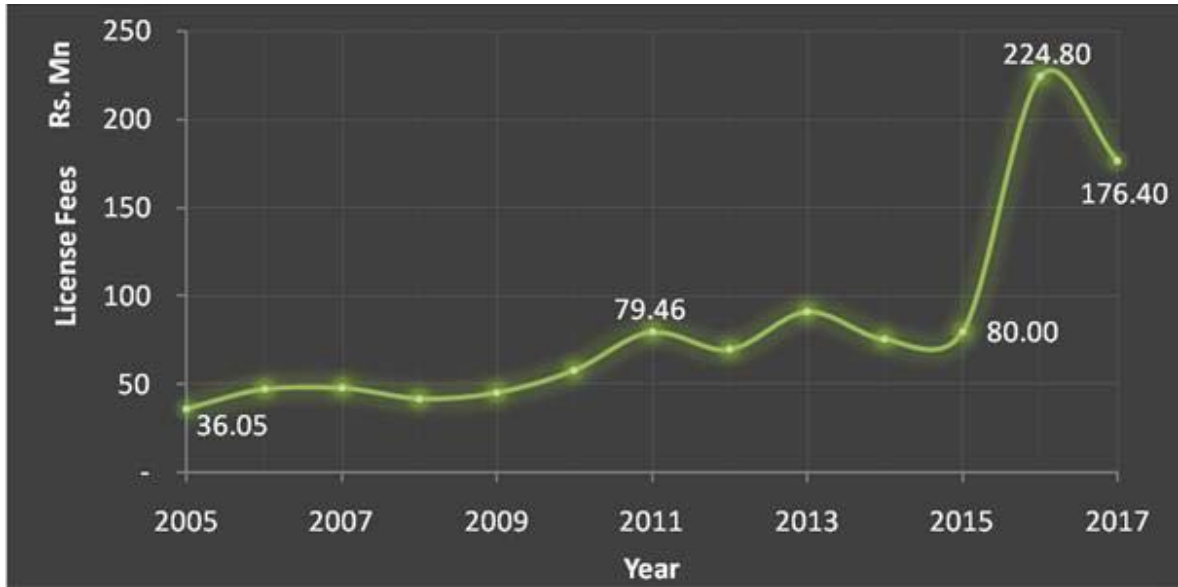

2005 සිට 2017 දක්වා කාලය තුළ පතල් පරීක්ෂා කිරීම මගින් උපයන ලද ආදායම

වර්ෂය	සමීක්ෂන ගාස්තු (රු.මිලියන)	වර්ෂය	සමීක්ෂන ගාස්තු (රු.මිලියන)
2005	5.25	2012	142.52
2006	4.43	2013	153.23
2007	5.61	2014	140.15
2008	30.07	2015	182.94
2009	52.76	2016	247.95
2010	95.45	2017	260.66
2011	128.42		

බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම මගින් අදායම් උත්පාදනය

2005 සිට 2017 දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තුළ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම මගින් උපයන ලද ආදායම

වර්ෂය	බලපත්‍ර ආදායම (රු. මිලියන)	වර්ෂය	බලපත්‍ර ආදායම (රු. මිලියන)
2005	36.05	2012	69.82
2006	47.04	2013	91.15
2007	48.04	2014	75.60
2008	41.90	2015	80.00
2009	45.07	2016	224.80
2010	57.64	2017	176.40
2011	79.46		

2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය

වත්කම්	තර්ථ 2017	තර්ථ 2016
ජංගම නොවන වත්කම්	459,028,084.12	528,026,895.13
ආයෝජන	4,000,000.00	4,000,000.00
ජංගම වත්කම්	2,872,552,708.93	1,948,484,004.73
මුළු වත්කම්	3,335,580,793.05	2,480,510,899.86
කොටස් හා වගකීම්		
කොටස්	1,902,670,291.06	1,877,099,491.73
විදේශ අරමුදල්	13,691,615.02	16,968,107.86
දේශීය දීමනා	0	10,399.80
ආපදා ණය අරමුදල	28,109,799.00	8,592,291.67
ජංගම නොවන වගකීම්	118,775,502.50	131,042,055.66
ජංගම වගකීම්	615,321,030.94	446,798,553.14
මුළු කොටස් හා වගකීම්	3,335,580,793.05	2,480,510,899.86

2017 දෙසැම්බර් මස 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය තුළ මූල්‍ය කාර්යසාධනය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය

	තර්ථ 2017 රුපියල්	තර්ථ 2016 රුපියල්
ආදායම	5,188,535,575.16	2,087,912,668.07
අනිකුත් ආදායම	100,148,439.17	79,632,423.60
මෙහෙයුම් වියදම්	-325,780,790.51	-306,977,448.55
පරිපාලන වියදම්	-415,920,677.96	-385,188,483.01
මෙහෙයුම් ලාභය	4,546,982,545.86	1,475,379,160.11
ගුද්ම මූල්‍ය ආදායම	281,010,362.65	115,963,666.35
බදු වලට පෙර ලාභය	4,827,992,908.51	1,591,342,826.46
ආදායම් බදු වියදම්	75,714,400.00	27,315,639.00
වර්ෂය තුළ ලාභය	4,752,278,508.51	1,564,027,187.46

10. ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශන කාර්යාංශය

2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශයේ කාර්යසාධනය පිළිබඳ සාරාංශය

A. උපදේශක ව්‍යාපෘති

- 2017 වර්ෂය තුළ අප ආයතනය වෙත පවරනු ලැබූ උපදේශක ව්‍යාපෘති සංඛ්‍යාව - 83
එම ව්‍යාපෘති වල උපදේශන සේවා වටිනාකම - රුපියල් මිලියන 1,574
- 2017 වර්ෂය තුළ අප විසින් නිම කරන ලද උපදේශක ව්‍යාපෘති සංඛ්‍යාව - 238
එම ව්‍යාපෘති වල උපදේශන සේවා වටිනාකම - රුපියල් මිලියන 1,381

B. ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති

- 2017 වර්ෂය තුළ අප විසින් නිම කරන ලද ඉදිකිරීම්
(සැලසුම් සහ ඉදිකිරීම් පදනම මත) ව්‍යාපෘති සංඛ්‍යාව - 168
එම ව්‍යාපෘති වල වටිනාකම - රුපියල් මිලියන 11,598
- 2017 වර්ෂය තුළ අප ආයතනය වෙත පවරනු ලැබූ ඉදිකිරීම්
(සැලසුම් සහ ඉදිකිරීම් පදනම මත) ව්‍යාපෘති සංඛ්‍යාව - 107
එම ව්‍යාපෘති වල වටිනාකම - රුපියල් මිලියන 7,387

කාර්යාංශය විසින් 2017 වර්ෂය තුළ භාරගත් ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති කිහිපයක විස්තර

උපදේශන ව්‍යාපෘති :

	උපදේශන ව්‍යාපෘතිය	උපදේශන සේවා ගාස්තුව (රු. මි)
1.	වරාය නගරයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ සේවා දායකයාගේ තත්ව පාලන නියෝජිත	250
2.	අරුචාක්කුල්හි සෂ්‍ය අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය	180
3.	යෝජිත සිතාවක ජලවිදුලි ව්‍යාපෘතිය	124
4.	යෝජිත සුබෝපහෝගී මෙල්වා හෝටල් ව්‍යාපෘතිය - මීගමුව	35
5.	කොළඹ වරාය නගර සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - යටිතල පහසුකම් සහ භූමි නිර්මාණ	272

ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති :

	ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘතිය	මුළු පිරිවැය (රු. මි)
1.	අනුරාධපුර හෙද පුහුණු පාසැලේ නව අධ්‍යාපන සහ පරිපාලන ගොඩනැගිල්ල ඉදිකිරීම	652
2.	අම්පාරේ, නින්දවුර්හි මූලික රෝහල සඳහා නව ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයක් ඉදිකිරීම	2,887
3.	අම්පාර මහ රෝහලේ විශේෂිත ළමා වාට්ටු සංකීර්ණයක් ඉදිකිරීම	876

පොළොන්නරුව ජාතික පාසල ඉදිකිරීම් සිදුකරමින් පවතී.

2017 දෙසැම්බර් දක්වා සාක්ෂාත් කර ගැනීම්

සම්පූර්ණ කරන ලද සහ සිදුකෙරෙමින් පවතින මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති කිහිපයක විස්තර

උපදේශක අංශය

අ/අ	ව්‍යාපෘතිය	ව්‍යාපෘති පිරිවැය	2017 වර්ෂයේ ප්‍රගතිය
1	දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය දීර්ඝ කිරීම	රු.බි. 225ක්	55%කි.
2	අකුරගොඩ ආරක්ෂක මූලස්ථාන සංකීර්ණය (DHQC)	රු.බි. 43 ක්	77.25%කි.
3	මාතර-කතරගම දුම්රිය මාර්ග දීර්ඝ කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	රු.බි 40	මාතර-බෙලිඅත්ත කොටස: 80%ක් සම්පූර්ණ කර ඇත
4	ත්‍රිකුණාමලය නාවික වරායෙහි ජැටියක් සැලසුම් කිරීම	රු.මි. 3,000	80%කි.

අ/අ	ව්‍යාපෘතිය	ව්‍යාපෘති පිරිවැය	2017 වර්ෂයේ ප්‍රගතිය
5	බ්‍රෝඩ්ලන්ඩ් ජලවිදුලි ව්‍යාපෘතිය	රු.මි. 11,480	44% කි.
6	ඉහළ කලුගඟ කාර්යයන් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	රු.මි. 12,000	85% කි.
7	කොළඹ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල ගොඩනැගිලි සංකීර්ණය	රු. මි. 2,515	65% ක් වේ.
8	ජාතික ආසාන (හෘද රෝග) මධ්‍යස්ථානය - මූලික රෝහල , මුල්ලේරියාව	රු. මි. 1,220	55% ක් වේ.
9	මොරගහකන්ද සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - ඇලහැර	රු.මි. 33,000	සම්පූර්ණ කර ඇත.
10	උමාඔය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - බදුල්ල , වැල්ලවාය දිස්ත්‍රික්කය	රු.මි. 71,400	52%.
11	මැනිං වෙලදපොළ පැලියගොඩට ගෙනයාමේ යෝජිත ව්‍යාපෘතිය	රු.මි. 4,000	58%.
12	යෝජිත බන්ධනාගාර සංකීර්ණය ඉදිකිරීම - අගුණකොළපැලැස්ස	රු.මි. 3,000	සම්පූර්ණ කර ඇත.
13	නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව සඳහා නව ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීම.	රු.මි. 900	33%.
14	මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය - දෙවන අදියර	රු.මි. 137,340	13.44%.
15	පොළොන්නරුව ජාතික පාසල ඉදිකිරීම පළමු අදියර	රු.මි. 8.5	99%
	පොළොන්නරුව ජාතික පාසල ඉදිකිරීම දෙවන අදියර	රු.මි. 15	55 %
16	පොළොන්නරුව ක්‍රීඩා සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	රු.මි. 81	සම්පූර්ණ කර ඇත.
17	කොළඹ 03,AVIC නේවාසික ව්‍යාපෘතිය ඉදිකිරීම	රු.බි. 25	CECB උපදේශන සේවා සාර්ථකව නිම කර ඇත.

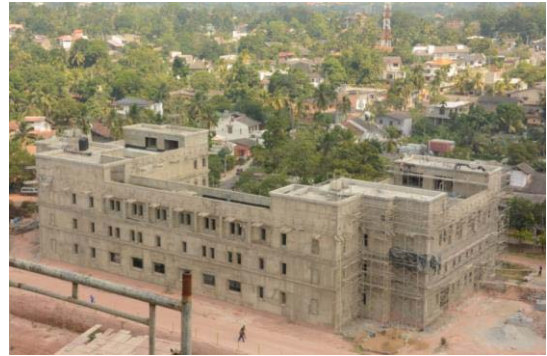
මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය - දෙවන අදියර

මාතර- කතරගම දුම්රිය මාර්ග දීර්ඝ කිරීම

බ්‍රෝඩ්ලන්ඩ් ජලවිදුලි ව්‍යාපෘතිය

අකුරගොඩ ආරක්ෂක මූලස්ථාන සංකීර්ණ

උමාමය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

කොළඹ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල ගොඩනැගිලි සංකීර්ණය

පොළොන්නරුව ක්‍රීඩා සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය

කොළඹ 03 AVIC නේවාසික ව්‍යාපෘතිය ඉදිකිරීම

ඉදිකිරීම් අංශය

1. මොරාන ජලාශය ඉදිකිරීම.
  - මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු. මිලියන . 1,210. 2017 වන විට අත්පත් කරගත් ප්‍රගතිය 82% ක් වේ.
2. හදිසි අනතුරු සේවා සඳහා වාට්ටු සංකීර්ණය හා දැඩි සත්කාර ඒකකයක් සඳහා යෝජිත ගොඩනැගිලි සංකීර්ණය ඉදිකිරීම - අදියර III (අවසන්) -උතුරු කොළඹ ශික්ෂණ රෝහල, රාගම.
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 75%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,005 කි.
3. බත්තරමුල්ල ජාතික පරිසර මහ ලේකම් කාර්යාලයක් සැලසුම් කිරීම සහ ඉදිකිරීම - හරිත ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘතියකි.
  - මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,126 කි. එහි ඉලක්ක සාක්ෂාත් කරගනිමින් ව්‍යාපෘතිය 2017 වර්ෂය තුළදී සාර්ථකව සම්පූර්ණ කර ඇත.
4. සෞඛ්‍යය අමාත්‍යාංශය සඳහා ප්‍රධාන කාර්යාල ගොඩනැගිල්ල ඉදිකිරීම.

මෙය මහල් 16 කින් හා පතුල් මහල් 2කින් සමන්විතය.

- සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 19%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 5,199කි.

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය සඳහා ප්‍රධාන කාර්යාල ගොඩනැගිල්ල

- කරාපිටිය ශික්ෂණ රෝහලේ යෝජිත රෝග විශේෂඥ, කාන්දුපෙරණ සහ බද්ධ කිරීමේ ඒකකය ස්ථාපිත කිරීම.
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 42%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 790 කි
- යාපනය ශික්ෂණ රෝහල සඳහා හදිසි අනතුරු සහ හදිසි ප්‍රතිකාර ඒකකය ඉදිකිරීම.
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 67%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 501 කි.
- මඩකලපුව ශික්ෂණ රෝහලේ හදිසි සහ හදිසි අනතුරු මධ්‍යස්ථානය පිහිටුවීම.
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 49%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 773 කි.
- කුරුණෑගල මහ රෝහලේ මාතෘ වාට්ටු සංකීර්ණය ඉදිකිරීම- 3 වන අදියර
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 41%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 915 කි.
- මහනුවර ශික්ෂණ රෝහලේ යෝජිත පිළිකා ප්‍රතිකාර මධ්‍යස්ථානය ඉදිකිරීම - අදියර II , මහනුවර
  - මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,351 කි. සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 8%.
- පොළොන්නරුව යෝජිත කෞතුකාගාරය සහ සම්පත් මධ්‍යස්ථානය ඉදිකිරීම - අදියර I
  - මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 167 කි. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2017 වර්ෂය තුළදී සාර්ථකව සම්පූර්ණ කර ඇත.
- යාපනය යෝජිත ඔන්ධනාගාර සංකීර්ණයේ දෙවන අදියර
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 34%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 447 කි.
- කැලණිය විද්‍යාලංකාර පිරිවෙනහි බෞද්ධ සම්මේලන ශාලාව ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 73%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 685 කි.
- පොළොන්නරුව නව නගරයේ යෝජිත පරිපාලන සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 20%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,304 කි.
- පොළොන්නරුව නව නගරයේ යෝජිත රාජ්‍ය නිලධාරී නිල නිවාස සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 14%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,737 කි.
- රත්නපුර ක්‍රීඩා සංකීර්ණය ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 70%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 406කි.
- පොළොන්නරුව දිස්ත්‍රික්කයේ යෝජිත මාර්ග ව්‍යාපෘති ඉදි කිරීම - පළමු පැකේජය
  - සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 95%. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මුළු පිරිවැය රු.මි. 1,828කි.

කැලණිය විද්‍යාලංකාර පිරිවෙනහි බෞද්ධ සම්මේලන ශාලාව

කුරුණෑගල මහ රෝහලේ මාතෘ වාට්ටු සංකීර්ණය ඉදිකිරීම- 3 වන අදියර

පොළොන්නරුව යෝජිත කෞතුකාගාරය සහ සම්පත් මධ්‍යස්ථානය - පළමු අදියර

අන්තර්ජාතික අංශය

1. ලන්ඩනයේ ශ්‍රී ලංකා මහ කොමසාරිස්වරයාගේ කාර්යාලය අළුත්වැඩියා කිරීම/නැවත සැකසීම.
  - මෙම කාර්යයෙහි මුළු පිරිවැය රු.මිලියන 86කි. සාක්ෂාත් කරගත් ප්‍රගතිය 60%.
2. මැලේසියාවේ ශ්‍රී ලංකා මහ කොමසාරිස්වරයාගේ නිල නිවස අළුත්වැඩියා කිරීම.
  - මෙම කාර්යයෙහි මුළු පිරිවැය රු.මිලියන 56කි. මෙම ව්‍යාපෘතිය සාර්ථකව සම්පූර්ණ කර ඇත.

11. මහවැලි උපදේශන කාර්යාංශය

මහවැලි කන්සල්ටන්සි බියුරෝ (පුද්ගලික) සමාගම වනාහි ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ 1982 අංක 17 දරන සමාගම් පනත යටතේ ස්ථාපිත සීමාසහිත වගකීමැති සමාගමක් වන අතර එය 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනත යටතේ යළි ලියාපදිංචි කොට තිබේ. 1998 ජූනි මස 18 වන දින මෙම සමාගම සංස්ථාපිත සමාගමක් බවට පත් කෙරිණ. මහවැලි කන්සල්ටන්සි බියුරෝ (පුද්ගලික) සමාගම විසින් දැනට, වානිජමය වශයෙන් ඵලදායී මහවැලි ක්‍රියාකාරකම් පුද්ගලික අංශය මගින් ක්‍රියාත්මක කරවීමේ ක්‍රියාදාමයක් සිදුකරමින් සිටී. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් හා ජල සම්පත් සංවර්ධනයට අදාළවූ පෙර ශක්‍යතා හා ශක්‍යතා අධ්‍යයන සිදුකිරීමේ සිට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණයට අදාළ පාරිසරික හා සමාජීය අධ්‍යයන සිදු කිරීම දක්වා ව්‍යාප්ත වූ උපදේශක සේවා රැසක් සමාගම විසින් සිදුකරනු ලබයි.

ඉදිකිරීම් අංශය - 2017 ඉදිවෙමින් පවත්නා ව්‍යාපෘති

	ව්‍යාපෘතිය	මුල් කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම (රු. මිලියන)	මුළු වැඩ ප්‍රමාණය (රු. මිලියන)	පොදු කාර්ය පිරිවැය ඇතුළුව මුළු වියදම් (රු. මිලියන)	සේවා දායකයාගෙන් ලැබීම් (රු. මිලියන)
01	යෝජිත සංචාරක නිවාසය ඉදිකිරීම - මොරගහකන්ද කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	82.94	21.00	54.60	34.50
02	යෝජිත නිරීක්ෂණ මධ්‍යස්ථානය ඉදිකිරීම - මොරගහකන්ද කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	137.05	5.00	26.60	23.10
03	ඉදිකිරීමට යෝජිත - හීගුරක්ගොඩ ප්‍රජා මූල්‍ය බැංකුව.	10.81	6.00	2.10	3.90
04	නැවත ඉදිකිරීම් -හොරණ කනේවෙල අමුණ.	34.60	-	-	-

අං	ව්‍යාපෘති	මුල් කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම (රු.මි.)	අමතර කරන ලද වැඩ (රු.මි.)	මුළු වැඩ ප්‍රමාණය (රු.මි.)	පොදු කාර්ය පිරිවැය ඇතුළුව මුළු වියදම් (රු.මි.)	සේවා දායකයාගෙන් ලැබීම් (රු.මි.)	ලැබිය යුතු වටිනාකම් (රු.මි.)
01	සෝමවීර වැව-පහළ නිම්නය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම මැදිරිගිරිය ප්‍රා. ලේ කොට්ඨාශය	3.82	2.95	6.77 (100% සම්පූර්ණයි.)	19.5	14.5	2.1 (රඳවා ගත් මුදල්)
02	සෝමවීර වැව-ඉහළ නිම්නය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම මැදිරිගිරිය ප්‍රා. ලේ කොට්ඨාශය	7.99	3.52	11.51 (100% සම්පූර්ණයි)			
03	පනෝල කොටුව වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම - මැදිරිගිරිය ප්‍රා. ලේ කොට්ඨාශය	5.22		3.82 (100% සම්පූර්ණයි)			

අං	ව්‍යාපෘති	මුල් කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම (රු.මි.)	අමතර කරන ලද වැඩ (රු.මි.)	මුළු වැඩ ප්‍රමාණය (රු.මි.)	පොදු කාර්ය පිරිවැය ඇතුළුව මුළු වියදම් (රු.මි.)	සේවා දායකයා ගෙන් ලැබීම් (රු.මි.)	ලැබිය යුතු වටිනාකම් (රු.මි.)
04	දිමුතු වැව පහළ නිමනය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම - මැදිරිගිරිය ප්‍රා. ලේ. කොට්ඨාශය	5.62		4.99 (100% සම්පූර්ණයි)			
05	දිමුතු වැව ඉහළ නිමනය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම - මැදිරිගිරිය ප්‍රා. ලේ. කොට්ඨාශය	7.62	2.08	9.70 (100% සම්පූර්ණයි)			

ව්‍යාපෘති කලමණාකරණ / උපදේශක සේවා අංශය

ව්‍යාපෘති කලමණාකරණ අංශය මඟින් 2017 වර්ෂයේදී සිදුකරන ලද ව්‍යාපෘති අධ්‍යයනයන්හි ප්‍රගතිය

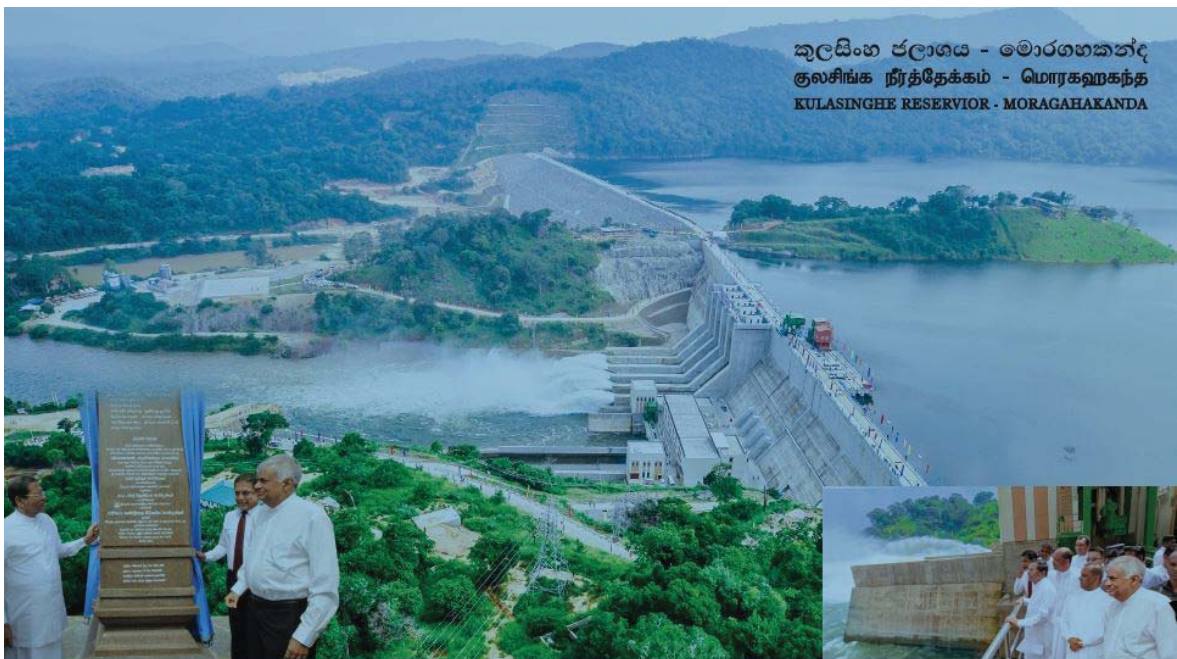
අං	ව්‍යාපෘතියේ නම	ව්‍යාපෘතියේ අගය (රු.මි.)	සම්පූර්ණ කරන ලද/ ක්‍රියාත්මක වන	ප්‍රගතිය (%)	වෙනත් කරුණු
01	උතුරු පලාත් ජල සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා ශක්‍යතා අධ්‍යයනය	34.45	සම්පූර්ණ කරන ලදී	100%	
02	උමා ඔය බහුකාර්ය ව්‍යාපෘතිය (ප්‍රධාන නිර්මිතයන්) සඳහා සකසා ඇති පරිසර කලමණාකරණ සැලැස්මෙහි පසු විපරම් විගනණය හා වාර්තාකරණය	10.88	සම්පූර්ණ කරන ලදී	100%	කොන්ත්‍රාත්තුව 2018 වර්ෂය සඳහා දීර්ඝ කරන ලදී
03	ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජල සම්පත් සහ වාර්මාර්ග සංවර්ධනය සඳහා සිදුකරන ක්‍රමෝපායික පරිසර ඇගයීම් අධ්‍යයනය	37.75	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී	70%	
04	පරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් අධ්‍යයනය - මාදුරු ඔය දකුණු ඉවුරු ඇල සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	20.33	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී	95%	
05	පරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් අධ්‍යයනය - යෝජිත ගිං - නිල්වලා හැරවුම් ව්‍යාපෘතිය	22.14	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී	10%	ව්‍යාපෘති යෝජකයින් අවසන් ව්‍යාපෘති සැලැස්ම සකසමින් පවතී
06	පරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් අධ්‍යයනය - යෝජිත පහල මල්වතු ඔය ජලාශ ව්‍යාපෘතිය	8.94	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී	90%	

උපදේශකවරුන් අනුයුක්ත කිරීමේ සේවා සැපයීම 2017.

1. මහවැලි උපදේශක සේවා කාර්යාංශය (පුද්ගලික) සමාගම සිනෝහයිඩ්‍රෝ සමාගම- චීනය අතර සේවා සැපයීම සඳහා ගිවිසුම
  - කොන්ත්‍රාත් අගය- රු. මිලියන 670
  - ලද මුදල - රු. මිලියන 209.7 (වැට් සහ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු රහිතව)
  - අත්තිකාරම් අඩු කල පසු ලැබුණු මුලු මුදල - රු. මිලියන 205.5 (වැට් සහ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු රහිතව)

2. මොරගහකන්ද ව්‍යාපෘතිය සඳහා උපදේශන සේවා සැපයීම
  - කොන්ත්‍රාත් අගය- රු. මිලියන 167.1
  - ලද මුදල - රු. මිලියන 161.1(වැට් සහ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු රහිතව)
  - අත්තිකාරම් අඩු කල පසු ලැබුණු මුලු මුදල - රු. මිලියන 158 (වැට් සහ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු රහිතව)

II වන කොටස

බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල ප්‍රගතිය

1. මොරගහකන්ද සහ කලුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මොරගහකන්ද කලුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය 1964 සහ 1968 කාල සීමාව තුළ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) මගින් එහි ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානයේ (FAO) විශේෂ නියෝජිතයින් විසින් සහතික කරන ලද වාර්තා අනුව මහවැලි මහ සැලැස්මේ ඉදිකිරීමට නියමිත වුවත් නොයෙකුත් කාරණා නිසා දශක 04 ක් පමණ කාල සීමාවක් මෙය ඉදිකිරීම ප්‍රමාද විය. එබැවින් එවකට කෘෂිකර්ම වාරිමාර්ග මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යවරයා ලෙස කටයුතු කළ වත්මන් අතිගරු ජනාධිපති මෙහෙයුම් සිරිසේන මැතිතුමා විසින් 2007 ජනවාරි මස 25 දින මෙම ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී.

ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභ

කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය - අඹන්ගඟ හා කලුගඟ මගින් ගලාගිය ජලයෙන් හෙක්ටයාර 82,000 ක් පමණ යල මහ සංවර්ධනය කළ ද, එය ස්ථිර නොවී ය. නමුත් මොරගහකන්ද - කලුගඟ ව්‍යාපෘතියත් සමග හෙක්ටයාර 82,000 ක් සඳහා යල මහ දෙකන්නයේ ජලය සැපයීමට හැකිවීම. එනම් විවිධ ප්‍රදේශවල 100% සිට 154% දක්වා වූ වගා ක්‍රීඩිතාවයේ සාමාන්‍ය අගය 181% දක්වා ඉහළ නංවාලීමට හැකියාව ඇත. මෙහි සෘජු ප්‍රතිලාභයක් ලෙස හෙක්ටයාරයකට ලැබෙන වී අස්වැන්න ඉහළ යන අතර, අතිරේක කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයට ද විශාල දායකත්වයක් සපයනු ඇත. මුළු කෘෂිකාර්මික වාර්ෂික ප්‍රතිලාභය රු.මි. 4,000 ක් පමණ වෙනැයි ගණන් බලා ඇත.

විදුලි බල උත්පාදනය - මොරගහකන්ද ව්‍යාපෘතියේ විදුලි බල නිෂ්පාදනය මෙ.වො. 25 ක් වන අතර, එමගින් වාර්ෂිකව ඉතිරි කෙරෙන ඉන්ධන පිරිවැය රු.මි. 1545 ක් පමණ වේ.

මිරිදිය ධීවර කර්මාන්තය - මොරගහකන්ද - කලුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියත් සමග ප්‍රධාන ජලාශ දෙක හා ඉන් පෝෂිත ජලාශ සමගින් වාර්ෂිකව මිරිදිය මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන හැකියාව ටොන් 4,700ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර, එහි වටිනාකම රු.මි. 940 ක් පමණ වේ.

පහළ නිම්න ප්‍රදේශවල ගංවතුර පාලනය - මොරගහකන්ද - කලුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියත් සමග වාර්ෂිකව සිදුවන සෝමාවතිය හා මනම්පිටිය ප්‍රදේශවල ජල ගැල්ම නවතාලිය හැකිවේ.

පාරිසරික සංවාරක කර්මාන්තය - වස්ගමුව ජාතික වනෝද්‍යානය, මීන්නේරිය ජාතික වනෝද්‍යානය හා රිවස්ටන් වැනි සංවාරකමය ප්‍රදේශන්ට අතර මැදිව මෙම මොරගහකන්ද ජලාශය ඉදිවීමත් හා සීගිරිය, දඹුල්ල, අලුවිහාරය, මහියංගනය යන ඓතිහාසික ස්ථානයන්ට පහසුවෙන් ලගාවිය හැකි මාර්ග පද්ධතියත් සමග සංවාරකමය වශයෙන් හිතකර පරිසර පද්ධතියක් බිහිව ඇත. එබැවින් අනාගතයේ සංවාරක කර්මාන්තය සංවර්ධනය කිරීමෙහිලා මෙහි පිහිටීම ඉතාමත් වැදගත් වේ.

රැකියා අවස්ථා ප්‍රවර්ධනය - මොරගහකන්ද - කලුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියත් සමඟ නැවත පදිංචිකරන 3,000 ක පමණ පවුල්වල තරුණ තරුණියන් ඉලක්ක ගත පුහුණු වැඩසටහන් ලෙස, මැණික් හා ස්වර්ණාභරන පුහුණුව හොටෙල් කළමනාකරණ පුහුණුව ස්වයං රැකියා පුහුණු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන බැවින් අනාගත විරැකියාවන්ට විසඳුම් ලබාදෙමින් පවතී.

මොරගහකන්ද කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ පළමුවන අදියරේ ක්‍රියාකාරකම් පහතින් දැක්වේ.

1. මොරගහකන්ද ජලාශයේ ප්‍රධාන වේල්ල අඹන්ගඟ හරහා ඉදි කිරීම, සැදලි වේලි දෙකක්, වාන් දොරටු, ඉහල ප්‍රධාන ඇලසොරොව්ව, ඉහල ඇලහැර ඇලසොරොව්ව, මෙගාවොට් 25ක ජල විදුලි බලාගාරයක් සහ 16Kmක් දුරට දිවෙන විදුලි සම්ප්‍රේෂණ පද්ධතිය.
2. අඹන්ගඟේ ප්‍රධාන අතු ගඟාවක්වන කළුගඟ හරස්කොට කළුගඟ ජලාශයේ ප්‍රධාන වේල්ල ඉදි කිරීම. මෙහි මැටි සහ ගල් වලින් සාදන වේලි 2ක්ද ප්‍රධාන වේල්ලේ වම් ඉවුරු සොරොව්වත්, සැදලි වේල්ලේ දකුණු ඉවුරු සොරොව්වත් වම් ඉවුරු ඇලට හා දකුණු ඉවුරු ඇලට සම්බන්ධ කෙරේ. එසේම ප්‍රධාන වේල්ලේ ඇති තවත් උමඟක් හැරවුම් ඇලට සම්බන්ධ කොට හැරවුම් උමඟට යාකෙරේ.
3. නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශ 2 සඳහා සමාජ හා වාරිමාර්ග යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම.
  - i. කළුගඟ ජලාශ ව්‍යාපෘතිය යටතේ සංවර්ධනය වන ප්‍රදේශ (එත් කලාපය) වම් ඉවුර හෙක්ටයාර් 1900ක්ද දකුණු ඉවුර හෙක්ටයාර් 1700කින්ද සමන්විතය.
  - ii. කවුඩුල්ල වම් ඉවුර පුලුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ සිදුවන සංවර්ධන කලාපය (ඕ කලාපය) හෙක්ටයාර් 9000කින් සමන්විතය.
4. අවතැන් වූ පවුල් 3000ක ඉඩම් අත්පත් කරගැනීමේ හා නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු
5. මොරගහකන්ද කළුගඟ ජලාශ ව්‍යාපෘතිය සඳහා ලබාදී ඇති EIA වාර්තා දෙකට අනුව පාරිසරික බලපෑම් අවම කිරීමේ කාර්යයන් ක්‍රියාවට නැංවීම.

සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වර්ෂ 2007දී ආරම්භ වූ අතර ඒ හා සම්බන්ධ පහත සඳහන් ක්‍රියාවලි 2017 සිට ක්‍රියාත්මක කිරීම.

මොරගහකන්ද ජලාශ ව්‍යාපෘතියට අදාළ මූලික කාර්යයන්

කළු ගලින් පුරවන ලද වේල්ලක් සහ RCCවේල්ලක් වශයෙන් වේලි 02ක්, අනෙකුත් නිර්මිතයන් ඉදිකිරීම සඳහා EPCකොන්ත්‍රාත්තුවක් යටතේ සිනෝහයිඩ්‍රොවීන සමාගමට පිරිනමා ඇත. කොන්ත්‍රාත්තුවේ සම්පූර්ණ වටිනාකම ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 252.3 කි. කොන්ත්‍රාත්තුවේ වටිනාකමින් 85%ක් වන සංවර්ධන බැංකුවෙන් ලැබෙන අතර, ඉතිරි 15% ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් සපයනු ලබයි. විදුලි බලාගාරයේ යෝජිතව තිබූ සැලැස්ම වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් ඇ.ඩො.මි. 10.94ක් සිනෝහයිඩ්‍රො සමාගමට අමතරව ගෙවීමට සිදු විය. එසේම සැදලිවේල්ල ඉදිකිරීමේදී එහි අත්තිවාරම කැණීමේදී තිබූ දෝෂ තත්වයන් නිසා එහි සැලැස්ම නැවත සකස් කිරීමත් ඊට අනුරූපීව ඉදිකිරීම් කටයුතු කිරීමට සිදුවීම හේතුවෙන් අමතර මුදලක් වැය කිරීමට සිදුව ඇත. අමතරව වැයවන මුදල කොපමණදැයි මෙතෙක් තීරණයකට එලඹ නොමැත.

මොරගහකන්ද ජලාශ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන නිර්මිතයන්ට අදාළ විස්තර පහත දැක්වේ.

අයිතමය	වැඩ විස්තරය	2017 වර්ෂයේ ප්‍රගතිය(%)	2017.12.31 වන විට සම්පූර්ණ වැඩ ප්‍රගතිය (%)	2017 ප්‍රගතිය (රුපියල් මිලියන)
1.0	ප්‍රධාන වේල්ල ඉදි කිරීම	6.0	100.0	3,936.62
2.0	සැදලි වේලි 1 (ඇලහැර ප්‍රධාන ඇල, ඉහල ඇලහැර ඇල, විදුලි බලාගාරය, වාන ඇතුළු තවත් ඉදි කිරීම්ද ඇතුළත්ව)	13.0	100.0	
3.0	සැදලි වේල්ල අංක 02	2010 වර්ෂයේ අවසන් කර ඇත.		

කළුගඟ ජලාශ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන ඉදිකිරීම්

මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සපයනු ලබන්නේ අරාබි සංවර්ධනය සඳහා වන කුවේට් අරමුදල, සංවර්ධනය සඳහා වන සෞදිඅරමුදල, ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය සඳහා වන ඔපෙක් අරමුදල සහ ශ්‍රී ලංකා ජනරජය මගිනි.

කළුගඟ ජලාශ ඉදි කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය කොන්ත්‍රාත්තුව වීන සිනෝහයිඩ්‍රො සමාගම වෙත වර්ෂ 2014 මාර්තු මස 12 වන දින පිරිනමා ඇත. අදාළ ව්‍යාපෘතිය සඳහා වන කොන්ත්‍රාත් වටිනාකම ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 124.94ක් වන අතර වැඩ ආරම්භය වර්ෂ 2014 අප්‍රේල් මස 02 වන දින සිදු කරන ලදී.

කළුගඟ ජලාශයේ මූලිකවැඩ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ එක් එක් අංගයන්හි විස්තර පහත දැක්වේ.

අයිතමය	වැඩ විස්තරය	2017 වර්ෂයේ ප්‍රගතිය (%)	2017.12.31 වන විට සම්පූර්ණ වැඩ ප්‍රගතිය (%)	2017 ප්‍රගතිය (රුපියල් මිලියන)
1.0	ප්‍රධානවේල්ල ඉදිකිරීම	32.3	85.0	4,532.33
2.0	සැදලි වේල්ල ඉදිකිරීම.	31.3	56.0	

කළු ගඟ ප්‍රධානවේල්ල ඉදි කිරීම

පහළ නිම්න සංවර්ධන වැඩකටයුතු

නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රදේශ දෙකෙහි සංවර්ධන කටයුතු රජයේ මුදලින් සිදුකරන අතර, කළුගඟ පහළ නිම්නය යටතේ (F කලාපයේ) හෙක්ටයාර් 3600ක් සහ කවුඩුල්ල වම් ඉවුර පුලුල් කිරීමේ ප්‍රදේශයේ (ඩී කලාපයේ) හෙක්ටයාර් 7000ක් සංවර්ධනය කෙරේ. එහි එක් එක් අයිතමයන්හි විස්තර පහත දැක්වේ.

කළුගඟ දකුණු ඉවුර

නො.	වැඩ විස්තරය	2017 වර්ෂය තුළ අවසන් කරන ලද වැඩ විස්තරය	සම්පූර්ණ වැඩ ප්‍රමාණය
1	ගොඩනැගිලි	33ක් අවසන් කර ඇත	108ක් අවසන් කර ඇත
2	මාර්ග		
2.1	ප්‍රධාන මාර්ග	1 km අවසන් කර ඇත	10 km අවසන් කර ඇත
2.2	වෙළඳ මාර්ග	9.5 km අවසන් කර ඇත	19 km අවසන් කර ඇත
2.3	ගම්මාන මාර්ග	9.3 km අවසන් කර ඇත	31.4 km අවසන් කර ඇත
3	වාරිමාර්ග වැඩ		
3.1	D & F ඇල මාර්ග	7 km අවසන් කර ඇත	45 km අවසන් කර ඇත
3.2	කුඩා වැව්	-	9ක් අවසන් කර ඇත
3.3	සම මට්ටමේ දියමංකඩ	3න් -12% අවසන් කර ඇත	3න් -26% අවසන් කර ඇත

කළුගඟ වම් ඉවුර

නො.	වැඩ විස්තරය	2017 වර්ෂය තුළ අවසන් කරන ලද වැඩ විස්තරය	සම්පූර්ණ වැඩ ප්‍රමාණය
1	ගොඩනැගිලි	17ක් අවසන් කර ඇත	105ක් අවසන් කර ඇත
2	මාර්ග		
2.1	ප්‍රධාන මාර්ග	6 km අවසන් කර ඇත	27.96 km අවසන් කර ඇත
2.2	වෙළඳ මාර්ග	7 km අවසන් කර ඇත	14.24 km අවසන් කර ඇත
2.3	ගම්මාන මාර්ග	6 km අවසන් කර ඇත	36.63 km අවසන් කර ඇත
3	වාරිමාර්ග වැඩ		
3.1	ප්‍රධාන ඇල	2.9km ප්‍රමාණයෙන් 30%ක වැඩ අවසන් කර ඇත	2.9 km ප්‍රමාණයෙන් 30%ක වැඩ අවසන් කර ඇත
3.2	ශාඛා සහඋප ශාඛා ඇල මාර්ග	1 km අවසන් කර ඇත	4.71 km අවසන් කර ඇත
3.3	D & F ඇල මාර්ග	20 km අවසන් කර ඇත	81.53 km අවසන් කර ඇත
3.4	කුඩා වැව්	-	2ක් අවසන් කර ඇත

මැදිරිගිරිය සංවර්ධන ප්‍රදේශය - Dකලාපය

නො.	වැඩ විස්තරය	2017 වර්ෂය තුළ අවසන් කරන ලද වැඩ විස්තරය	සම්පූර්ණ වැඩ ප්‍රමාණය
1	ගොඩනැගිලි	16 ක් අවසන් කර ඇත	38ක් අවසන් කර ඇත
2	මාර්ග		
2.1	ප්‍රධාන මාර්ග	8 km අවසන් කර ඇත	8 km අවසන් කර ඇත
2.2	වෙළඳ මාර්ග	23.6 km ප්‍රමාණයෙන් 40%ක වැඩ අවසන් කර ඇත	23.6 km ප්‍රමාණයෙන් 40%ක වැඩ අවසන් කර ඇත
2.3	ගම්මාන මාර්ග	14 km අවසන් කර ඇත	25 km අවසන් කර ඇත
3	වාරිමාර්ග වැඩ		
3.1	ප්‍රධාන ඇල	-	6.5 km අවසන් කර ඇත
3.2	ශාඛා සහඋප ශාඛා ඇල මාර්ග	4.9 km අවසන් කර ඇත	12.23 km අවසන් කර ඇත
3.3	D & F ඇල මාර්ග	Structures අවසන් කර ඇත	Structures අවසන් කර ඇත
3.4	කුඩා වැව්	1ක් අවසන් කර ඇත	11ක් අවසන් කර ඇත

ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සහ නැවත පදිංචි කිරීම

සමාජ ආර්ථික සමීක්ෂණයට අනුව මොරගහකන්ද සහ කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති දෙක හේතුවෙන් පවුල් 2874 ක් පමණ බලපෑමට ලක්වන බවට ගණන් බලා ඇත. නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැනටමත් සකස්

කර ඇති අතර එය බලපෑමට ලක් වූ පවුල් අතර බෙදා දී ඇත. ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

නැවතපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2017- මොරගහකන්ද ජලාශය

ග්‍රාම නිලධාරී වසම	නැවත පදිංචිකල පවුල් ගණන		ගොඩ ඉඩම් සහ වාරි ඉඩම් සඳහා රු. ලක්ෂ 16 ලබාගත් පවුල් ගණන		වාරි ඉඩම් සඳහා රු.ලක්ෂ 12 ලබාගත් පවුල් ගණන	
	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය
තලාගොඩ	60	328	56	85	18	58
කඩවත	34	253	28	68	12	96
කඹරව	52	306	49	96	9	38
ගල්පෝර්ගොල්ල	25	160	19	69	5	29
ඇලගමුව	34	242	25	89	9	50
මැදපිහිල්ල	31	180	23	130	6	32
කෝන්ගහවෙල	15	43	5	33	8	8
මාරගමුව	2	13	1	12	1	1
මිල්ලගහමුලතැන්න	37	137	18	109	2	22
රජාවෙල	8	8	6	6	0	0
එකතුව	298	1670	230	697	70	334

නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2017 - කළුගහ ජලාශය

ග්‍රාම නිලධාරී වසම	නැවත පදිංචිකල පවුල් ගණන		ගොඩ ඉඩම් සහ වාරි ඉඩම් සඳහා රු.ලක්ෂ 16 ලබාගත් පවුල් ගණන		වාරි ඉඩම් සඳහා රු.ලක්ෂ 12 ලබාගත් පවුල් ගණන	
	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය	2017 වර්ෂයට අදාල ප්‍රගතිය	2017.12.31 වන දිනට සමුච්චිත ප්‍රගතිය
කරදමුල්ල	33	210	8	8	9	12
ගුරුවෙල	0	10	0	0	0	0
ගල්ගෙදවල	9	33	0	2	3	3
රාවණාගම	12	94	3	14	4	12
ගෝනවල	8	81	3	10	3	6
පල්ලේගම	21	181	5	22	6	24
මිණිරන්නැටිය	27	160	7	11	13	28
හල්මිණිය	35	36	0	0	1	1
ඉමාඩුව	77	77	0	0	7	7
ගහහේන්වල	30	30	2	2	2	2
රඹුක්ඔළුව	58	58	5	5	2	2
අකරහැටිය	8	12	8	8	0	0
එකතුව	318	982	41	82	50	97

ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම සහ වන්දි ගෙවීම

2017 වර්ෂයේ ඒක ඒක සංවර්ධන ප්‍රදේශ සඳහා ගෙවන ලද වන්දි මුදල් පහත දැක්වේ.

සංවර්ධන ප්‍රදේශ	2017 වර්ෂයේදී වන්දි ගෙවීම (රු. මිලියන)	2017.12.31 දින වන සමුච්චිතවන්දි ගෙවීම (රු. මිලියන)	2017 වර්ෂයේදී ලබා දී ඇති ඉඩම් කැබලි	2017.12.31 දින වන විට ලබාදුන් සමුච්චිත ඉඩම් කැබලි
මොරගහකන්ද	1,435.00	3,752.78	1,389	5,959
කළුගඟ	940.00	2,171.77	881	3,053
මැදිරිගිරිය	-	57.12	-	174
එකතුව	2,375.00	5,981.67	2,270	9,186

පාරිසරික බලපෑම් අවම කිරීම සහ පාරිසරික නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම

මොරගහකන්ද කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

මොරගහකන්ද කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ ජලාධාර සංරක්ෂණ කළමනාකරණ සැලැස්මේ සඳහන් නිර්දේශ 2017 වර්ෂය තුළ දී ජලාධාර ප්‍රදේශය තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ප්‍රගතිය පහත සඳහන් පරිදි දක්වමු.

මීටර් 100ක ස්චාරක්ෂක කලාපයේ සංවර්ධන කටයුතු.

රුක් රෝපණය - මොරගහකන්ද ජලාශය.

4617 පමණ ශාක අතරේ වියළි මෝසම් වනාන්තර ප්‍රදේශවලින් සොයාගත් ශාක වන කුඹුක්, මී, දඹ ආදිය වේ. මේවා මොරගහකන්ද ජලාශය හා ස්චාරක්ෂිත කලාපය තුළ ස්චානගත කර ඇති අතර, මේ සියල්ලම මොරගහකන්ද මධ්‍යම පැළ තවාන මගින් නිෂ්පාදනය කරන ලදී.

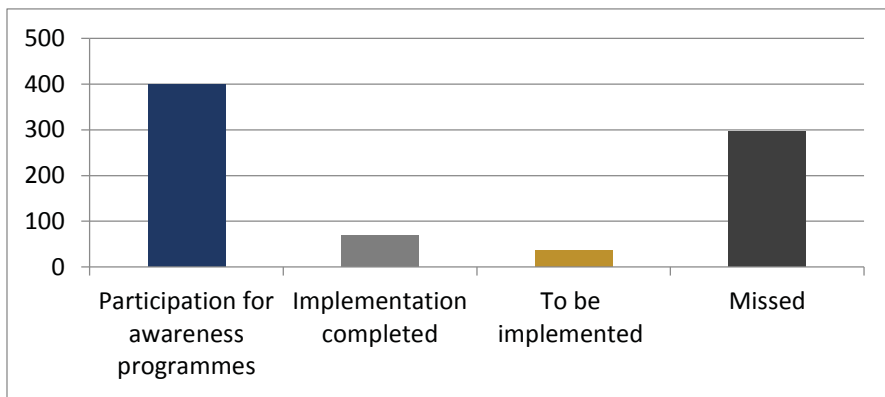
නියමිත ස්චානවල මීටර් 100 සීමාව දක්වන කණු සිටුවීම.

2007 වසරේදී මොරගහකන්ද ජලාශය වටා මීටර් 100ක් දක්වා විහිදෙන ස්චාරක්ෂිත කලාපයක් වෙන් කළ අතර නැවත ස්චාරක්ෂිත කලාපයේ නඩත්තු කටයුතු 2017.07.03 වන දින ආරම්භ කරන ලදී. අබලන් වූ ස්චාන සළකුණු කිරීමේ කණු 100ක් පමණ යොදා නැවත ප්‍රතිස්චාපනය කිරීම සහ අලුත් කණු කිහිපයකින් කි.මී. 40කින් කි.මී. 35ක් පමණ ආවරණය කරන ලදී. මෙහි දෙවන වටයේ දී අනවසරයෙන් පදිංචි වීමේ අවධානමක් ඇති ප්‍රදේශවලට ප්‍රමුඛතාවය ලබා දී එම ස්චානවලට කණු යොදා සීමා කිරීම මගින් එයින් පැනනැගිය හැකි ගැටළු අවම කර ගැනීමට හැකි විය.

පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ගොවිපළ තුළ පාංශු සංරක්ෂණය.

ඉලක්කගත ගොවිපළ 130ක් අතරින්, ඉඩම් කට්ටි 68ක පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කළ අතර සංරක්ෂිත ඉඩම් සඳහා ගෙවීම් කටයුතු ද සිදු කළ අතර අනෙක් ඉඩම් 36 හි වැඩ කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

වනාන්තර සංවර්ධනය

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය විසින් අත්සන් කරන ලද අවබෝධතා ගිවිසුම අනුව ලබාදුන් රු. මිලියන 15ක ප්‍රතිපාදන යටතේ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වන සංරක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

උස් බිම්වල වනාන්තර සංරක්ෂණය.

මොරගහකන්ද ජලාශයේ ඉහළ ජලාධාර ප්‍රදේශවල හඳුනාගත් හෙක්ටයාර 44 ක පෝෂණය වන රෝපණ ක්‍රියාකාරකම් නිමකර ඇත (බීජ පැළ නිෂ්පාදනය, බිම් මැනීම සහ සැකසීම). ස්ථාපනය කළ හෙක්ටයාර 21.7 ක පෝෂණය වන රෝපණ නඩත්තු කටයුතු පෙර වසරේදී සිදු කළ අතර එය දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

දැව වගාව

නාලල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය තුළ ගොවීන් 35 දෙනෙකු මගින් හෙක්ටයාර 20ක භූමි ප්‍රමාණයක දැව වගාව සංවර්ධනය කිරීම මගින් උපයා ඇති මුදල රු. මිලියන 2.5කි.

වෙන් කරන ලද කොටසේ රුක් රෝපණය

ඉහළ ජලාධාර ප්‍රදේශයේ හෙක්ටයාර 111ක භූමියේ නැවත වගා කිරීම් කටයුතු නිම කර ඇති අතර 2017 වසරේදී හෙක්ටයාර 14 ක වන වගාවන් සිදු කිරීම සහ හෙක්ටයාර 82 ක වන වගා නඩත්තු කටයුතු සිදු කර ඇත.

ගොවිපළ නිෂ්පාදන සහ ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම්

ඕපල්ගල, ආදාවල, බොබැල්ල, සහ මාරාගමුව යන ප්‍රදේශවලින් තවාන් පාලකයන් තෝරා ගන්නා ලද්දේ ඔවුන් සතු දැනුම සහ නිපුණතාව, පසුගිය අත්දැකීම්, භූමිය සහ ජල උපයෝජ්‍යතාවයන් සමගම තවාන මනාව රැකබලා ගැනීම ආදිය පාදක කොටගෙනය.

ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය

වගා ළිං පුනරුත්ථාපනය

මොරගොල්ල ප්‍රදේශයේ වගා ළිං 03ක්, පුබ්බිලිය ප්‍රදේශයේ වගා ළිං 06ක්, බඹරගහවත්ත ප්‍රදේශයේ වගා ළිං 14ක් සහ හැළඹගහවත්ත ප්‍රදේශයේ වගා ළිං 02ක්, රොන්මඩ ඉවත් කිරීම සහ ගැඹුරු කිරීම මගින් පුනරුත්ථාපන කටයුතු සිදු කරන ලදී.

කුඩා අමුණු සහ වාරිමාර්ග පුනරුත්ථාපනය කිරීම.

යටිතල පහසුකම් පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන යටතේ සිදු කරන ලද කුඩා වාරිමාර්ගවල තොරතුරු පහත පරිදි වේ.

අමුණ/වාරිමාර්ගය	සිදු කළ/ සිදුකිරීමට ඇති වැඩ කොටස	තත්වය
උඩ අස්වැද්දුම් වාරි මාර්ගය	මීටර 43ක දිගක් කොන්ක්‍රීට් ඇතිරීම	නිමකර ඇත.
ඕපල්ගල උඩුබෝව අමුණ, ඕපල්ගල	වරාගොල්ල ඇළ හරස් කර මීටර 10.5 දිග පළල මීටර 4.5 කින් යුත් අමුණ සැකසීම,	නිමකර ඇත.
ලිහිණිපිටිය ප්‍රධාන ඇළ , ලිහිණිපිටිය	මීටර 138.6ක් දිග කොන්ක්‍රීට් වේල්ලක් බැඳීම.	නිමකර ඇත.
වඩුවාවෙල වාරි මාර්ගය, ආදාවෙල	මීටර 79ක දිගක් කොන්ක්‍රීට් ඇතිරීම.සහ ඇළ දිගේ මීටර 302 දිගක් පිරවීම.	නිමකර ඇත.
අඹන් අමුණ, සේනාගම		නිමකර ඇත.

කෘෂි මාර්ග පුනරුත්ථාපනය.

ගොවින්ගේ අස්වැන්න භානියකින් තොරව ආරක්ෂාකාරීව ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන කරා ගෙන යෑම සඳහා ව්‍යාපෘතිය විසින් ග්‍රාමීය මාර්ග සංවර්ධනය කරන ලදී. 2017 වර්ෂය තුළ දී කෘෂි මාර්ග 04ක් ඉදිකරන ලදී.

මාර්ගය	තත්වය
මාරාගමුව - කපුකොටුව ග්‍රාමීය මාර්ගය	නිමකර ඇත.
මීල්ලගහමුලතැන්න ග්‍රාමීය මාර්ගය	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී
කොන්ගහවෙල - උඩඅස්වැද්දුම් ග්‍රාමීය මාර්ගය	ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී

කළු ගඟ ව්‍යාපෘතිය

ස්චාරක්ෂක කලාපය සංවර්ධන

ඉදිවන කළු ගඟ ජලාශ්‍රය වටා පිහිටි මීටර් 100 ක ස්චාරක්ෂක කලාපය තුළ පැළ 1500 ක් සිටුවන ලදී.

පැළ සිටු වීමේ වැඩ සටහන්

ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදු කරන ලද පැළ සිටු වීමේ වැඩ සටහන්

- නව සංවර්ධන කලාපය තුළ පිහිටි වැව් රක්ෂිත වල (වැව් අංක 07,වැව් අංක 09,වැව් අංක 10) පැළ 12000 ක් සිටුවන ලදී.
- මාර්ග දෙපස පැළ සිටු වීම සහ භූමි අලංකරණ කටයුතු
  - ❖ නව ලග්ගල ප්‍රාදේශීය සභාව
  - ❖ නව ලග්ගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය
  - ❖ නව ලග්ගල පුස්තකාලය
  - ❖ නව ලග්ගල අඩවි වන කාර්යාලය
  - ❖ නව ලග්ගල තැපැල් කාර්යාලය
- ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, ගොවිජන සේවා මධ්‍යස්ථානය වැනි රාජ්‍ය ආයතන සඳහා පැළ ලබා දීම
- ග්‍රාමීය පැළ තවත් 05 ක් ස්ථාපිත කිරීම
- බොරළු කැණීම් කර පුනරුත්ථාපනය කරන ලද ස්ථාන වල පැළ 4500ක් සිටුවීම.
- තෝරපිටිය සිට කිරි ඔය දක්වා වූ විදුලි වැටෙහි, විදුලි වැටට සමාන්තරව හණ පැළ 5600 ක් සිටුවීම.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කරන ලද ක්‍රියාකාරකම්

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය සහ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සමග අත්සන් තබන ලද අවබෝධතා ගිවිසුමට අනුව වන වගා නඩත්තුව, ස්වාරක්ෂක කලාපය සංවර්ධනය, ගිනි පටි කැපීම, නව වන වගා ප්‍රදේශ සලකුණු කිරීම සහ නඩත්තු කටයුතු පවත්වා ගෙන යෑම, පිණිස රුපියල් මිලියන 03 ක ප්‍රතිපාදන සපයා ඇත.

එමගින් 2017 වර්ෂයේදී වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පහත දැක්වෙන ක්‍රියාකාරකම් සිදු කර ඇත.

- සුපෝෂණ වන වගාවල නඩත්තු කටයුතු -හෙක්ටයාර 60
- ස්වාරක්ෂක කලාපයේ නඩත්තු කටයුතු-හෙක්ටයාර 90
- ගිනි ප්‍රතිරෝධී වන වගා නඩත්තු කටයුතු-හෙක්ටයාර 20
- ගිනි පටි නඩත්තු කටයුතු-කි.මී.20
- ගිනි පටි වල පිහිටි ග්ලිරිසිඩියා නඩත්තු කටයුතු- කි.මී. 20

මධ්‍යම පැළ තවාන

2017 වර්ෂයේදී කළු ගඟ මධ්‍යම පැළ තවාන මගින් පැළ 15000 ක ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කරන ලද අතර පැළ 16000 ක ප්‍රමාණයක් පැළ සිටුවීමේ වැඩසටහන් සඳහා නිකුත් කරන ලදී.

මීට අමතරව කළු ගඟ මධ්‍යම පැළ තවාන සඳහා වන

- නව කාර්යාල ගොඩනැගිල්ල
- මධ්‍යම පැළ තවාන වටා වූ තාප්පය
- සහ ජල ටැංකිය ඉදි කිරීම ආරම්භ කරන ලදී

පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම්

කළු ගඟ ඉහළ ජල පෝෂකයේ ගොවීන් 08 දෙනෙකු සඳහා පාංශු සංරක්ෂණ දිරි දීමනා ගෙවන ලදී. පාංශු සංරක්ෂණය කල බිම් ප්‍රමාණය - අක්කර 14

ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන කටයුතු

- ග්‍රාමීය අමුණු 06 ක ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදු කර නිම කරන ලදී.
- කරාගම කෘෂි පාර බෝක්කු 09 ක් සාදන ලදී.
- වැලි තුඩුව කෘෂි පාර බෝක්කු 06 ක් සාදන ලදී.

වනජීවී සංරක්ෂණ කටයුතු

- ❖ ජෛව වැට ස්ථාපනය:- විදුලිවැටටසමාන්තරවහණ ,බෝගන්විලා සහ දෙහි සිටුවීම
- ❖ වන අලි සහ මිනිස් ගැටුම් අවම කිරීම පිණිස වර්ෂ 2015 දී මධ්‍යම අලි පාලන ඒකකය පිටුවන ලද අතර එය 2017 වර්ෂයේදීත් අඛණ්ඩව සිදු කරගෙන යන ලදී.
මෙම කටයුතු ක්‍රමවත් ලෙස කරගෙන යාම පිණිස වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පහත පහසුකම් සපයා ඇත.
  - මසකට ඉන්ධන ලීටර් 400 කට යටත්ව ලබාදෙන කැබ් රථය
  - මසකවට අලි වෙඩි 2000 ක් ලබා දීම
  - නවාතැන් පහසුකම්
  - විදුලිය සහ දුරකථන පහසුකම්
  - වනජීවී නිලධාරීන් සඳහා දීමනා ලබා දීම
- ❖ ග්‍රාමීය වන අලි පාලන කමිටු ස්ථාපනය සහ පවත්වාගෙන යාම

(ලේඛන පල්ලේගම, කපුචන්ද්‍ර ,තෝරපිටිය , ඇතුලත්තොට ,දේවාලදෙණිය ,ගුරුවෙල 34 කොටස , කබරගොයියමඩ, මහපිටිය) යන ග්‍රාමීය වන අලි පාලන කමිටු ස්ථාපනය කර මේ දක්වා පවත්වාගෙන යාම සිදු කරනු ලබයි.

- ❖ විදුලි වැටෙහි නඩත්තුව පිණිස ආරක්ෂක කුටි සහ විවේකාගාර ඉදිකිරීම.
විවේකාගාර 06 ක් සහ ආරක්ෂක කුටි සාදා නිම කර ඇත.
- ❖ නව සංවර්ධන කලාපය වටා පිහිටි කී.මී. 62 ක් වන විදුලි වැට නඩත්තුව සිදු කිරීම.

ජෛවවිවිධත්ව ආරක්ෂණ වැඩසටහන

- ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ පැතිර පවතින්නා වූ ආක්‍රමණශීලී ශාක ඉවත් කිරීම:- වැව අංක 04 හි සැල්විනියා ඉවත් ඒවා කර කළු ගඟ මධ්‍යම පැළ තවානෙහි කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනය පිණිස යොදා ගනු ලැබිණි.
- ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ යෝධ නිදි කුම්බා ඉවත් කිරීම- හෙක්ටයාර 10

නිලධාරීන් සහ ගොවියන් සඳහා වන පුහුණු හා සංවර්ධන වැඩසටහන්

පාංශු සංරක්ෂණය සහ තවාන් පාලනය පිළිබඳ වැඩසටහන් 10 ක් පැවැත් වීම

පාසල් ළමුන් සඳහා ගොවිපල කළමනාකරණය සහ පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳ පුහුණු වැඩසටහන් 04 ක් පැවැත්වීම.

සෂ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරනය

තෙලිගමුඔය ප්‍රදේශයේ සිදු කරන සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරන වැඩසටහන අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබයි.

පාරිසරික බලපත්‍ර ලබා ගැනීම

කළු ගඟ වෙල්ල ඉදිකිරීම සඳහා කලු ගල් ලබා ගනු පිණිස ආරම්භ කරනු ලද Q1 ගල් කොරියෙහි බලපත්‍රයෙහි කාලය දීර්ඝ කිරීම.

Q2 ගල් කොරියෙහි බලපත්‍රය ලබා ගැනීම.

ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත වැඩබිම් වල පාරිසරික බලපෑම් අවම කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්

මූල්‍ය සංකේතය	2017 අයවැය ලේඛනය(රු.මි.)	සංශෝධිත අයවැය ලේඛනය (රු.මි.)	වියදම (රු.මි.)
DF-11	9,000.00	8,400.00	7,606.98
DFA-12	8,000.00	8,000.00	5,146.46
RFA-14	1,000.00	1,485.00	1,349.81
FARDF-17	1,950.00	1,899.00	1,821.02
Total	19,950.00	19,784.00	15,924.27

අංකය	ක්‍රියාකාරකම	ප්‍රතිපාදන (රු.මි.)	වියදම් (රු.මි.)	භෞතික ප්‍රගතිය(%)
1.0	වෙළුම් ඉදිකිරීම හා අධීක්ෂණය			
	DF (11)	270.00	151.66	56.17
	DFA (12)	8,000.00	5,146.46	64.33
	RFA (14)	1,485.00	1,349.81	90.90
	FARDF (17)	1,899.00	1,821.02	95.89
1.1	සෑදුම් වෙල්ල තුළනය කිරීමේ කාර්යය DF (11)	0.12	0.12	100.00
	උප එකතුව	11,654.12	8,469.07	72.67
2.0	පහල නිමින සංවර්ධනය			
2.1	මැනීම DF (11)	40.00	31.29	78.23
2.2	ගොඩනැගිලි DF (11)	798.70	709.42	88.82
2.3	මාර්ග DF (11)	1,465.00	1,347.01	91.95
2.4	වාරිමාර්ග යටිතල ව්‍යුහය DF (11)	1,175.00	1,046.29	89.05
	උප එකතුව	3,478.70	3,134.01	90.09
3.0	ඉඩම් අත්පත්කර ගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීම DF (11)	3,750.00	3,551.61	94.71
4.0	පාරිසරික බලපෑම් ලිහිල් කිරීම DF (11)	250.18	153.09	61.19
5.0	ගෘහ භාණ්ඩ හා උපකරණ ප්‍රසම්පාදනය	21.00	17.92	85.33
6.0	මූලික වියදම්- පොදු කාර්ය පිරිවැය	630.00	598.57	95.01
	එකතුව	19,784.00	15,924.27	80.49

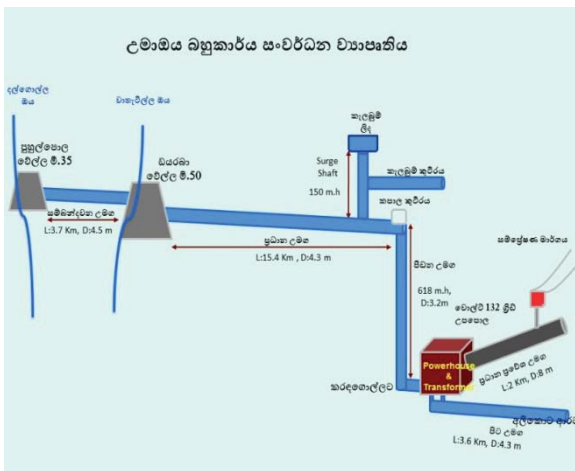
2. උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය

ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු

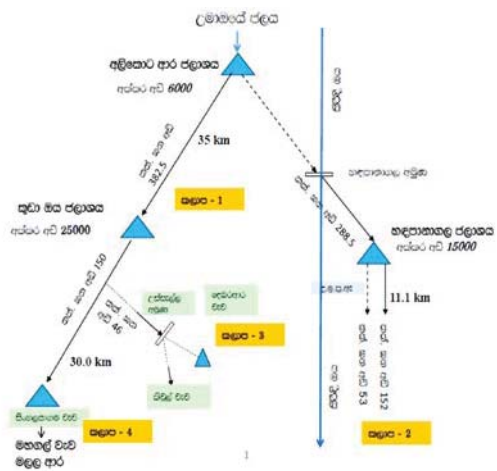
උමා ඔය ද්‍රෝණියේ පාරිසරික හා අනෙකුත් ජල අවශ්‍යතා වලට බලපෑමක් ඇති නොවන අයුරින් එම ද්‍රෝණියේ සිට ජල උනතාවයෙන් පෙළෙන දකුණු කලාපයේ කිරිඳි ඔය ද්‍රෝණියට, ජලය සහ මීටර් මිලියන 145 ක් වාර්ෂිකව හරවා යැවීම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වේ.

එමගින් මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ වැල්ලවාය සහ තණමල්විල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ වල පිහිටි නව ඉඩම් හෙක්ටාර 4500 ක් හා දැනට වගා කෙරෙන ඉඩම් හෙක්ටාර 1500 කට වාරි ජලය සැපයීම ද, මෙ. වො. 120 ක ධාරිතාවයෙන් යුත් භූගත විදුලි බලාගාරයක් මගින් ගි.වො. පැය 290 ක විදුලිය නිපදවා ජාතික විදුලිබල පද්ධතියට එකතු කිරීම ද, මොණරාගල හා හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක වල පානීය හා කර්මාන්ත සඳහා සහ මීටර් මිලියන 30 ක ජලය සැපයීම ද, ඩයරබා ජලාශයෙන් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බණ්ඩාරවෙල විසල් ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමයේ පානීය ජල අවශ්‍යතා සැපයීම ද, පුහුල්පොල ජලාශයෙන් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ඇටැම්පිටිය ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රමයේ පානීය ජල අවශ්‍යතා සැපයීම ද, කුඩා ඔය ජලාශයෙන් මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ හම්බෙගමුව ප්‍රදේශයේ පානීය ජල අවශ්‍යතා සැපයීමද අපේක්ෂා කෙරේ.

ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අංග සහ පිරිවැය

මූලස්ථායී වැඩ

පහළ නිමන සංවර්ධනය

ව්‍යාපෘතිය මූලස්ථායී වැඩ හා කිරිඳි ඔය ආශ්‍රිත පහළ නිමන සංවර්ධන වශයෙන් ප්‍රධාන අංග 2 කින් සමන්විත වන අතර, මූලස්ථායී වැඩ ඉංජිනේරුමය ප්‍රසම්පාදන හා ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවක් මගින් ක්‍රියාත්මක කරන අතර, පහළ නිමන සංවර්ධනය වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සෘජු ශ්‍රමය යටතේ ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

ව්‍යාපෘතියේ, සමස්ත පිරිවැය ඇ.ඩො. මිලියන 514.5 ක් සමග ශ්‍රී ලංකා රු. මිලියන 15,474.25 ක් වන අතර මූලස්ථායී වැඩ වල මුළු පිරිවැය ඇස්තමේන්තුව ඇ.ඩො. මිලියන 514.5 ක් සමග රු. මිලියන 6,122 ක් වේ. පහළ නිමන සංවර්ධනය වැඩ වල මුළු ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය රු.මිලියන 9,352.5 කි.

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් මූලස්ථායී වැඩ

උමා ඔය හරහා පුහුල්පොල දී මීටර් 35 ක් උසැති රෝලර් සම්පීඩිත කොන්ක්‍රීට් වේල්ලක් සහිත ජලාශයක් ඉදි කර එම ජලාශයට එක්වන ජලය, මා තැටිල්ල ඔය හරහා ඩයරබා හිදී ඉදිකෙරෙන මීටර 50 ක් උසැති රෝලර් සම්පීඩිත කොන්ක්‍රීට් වේල්ලක් සහිත ජලාශයට මීටර් 3,718 ක් දිග උමඟක් මගින් හරවා ඩයරබා ජලාශයේ සිට කි.මී. 15.4 දිග පෙරාර උමඟ තුළින් කරදගොල්ලේදී ඉදි කෙරෙන මෙ.වො 120 ක භූගත ජල විදුලි බලාගාරය හරහා ඉහළ කිරිදි ඔය දෝණියට අලිකොටආර දී එක්වන සේ එම ජලය හැරවීම සිදුකරනු ලැබේ.

විදුලි බලාගාරය ආශ්‍රිතව මීටර් 618 ක් උස සිරස් පීඩන උමඟක් ද, මීටර් 150 ක් උස කැලඹුම් ලීඳක් ද වන අතර විදුලි බලාගාරයෙන් පසු නිකුත් වන ජලය, මීටර් 3,600 ක් දිග පසු-ආර උමඟ (Tailrace Tunnel) මගින් අළුතින් ඉදිකෙරෙන අලිකොට ආර පාලක ජලාශයට එක් වේ. තවද, විදුලි බලාගාරය ආශ්‍රිතව වහරු අංගනයක් (Switch Yard) හා බදුල්ල විදුලි උප පොල දක්වා දිවෙන කි.මී. 23 ක් දිග කි. වොල්ට් 132 විදුලි සම්ප්‍රේෂණ මාර්ගයකින් ද මූලස්ථායී වැඩ සමන්විතය.

කිරිදි ඔය දෝණිය ආශ්‍රිත පහළ නිම්න සංවර්ධනය

උමා ඔය දෝණියෙන් කිරිදි ඔය දෝණියට වාර්ෂිකව හරවනු ලබන ඝන මීටර මිලියන 145 ක් පමණ වන ජලයෙන් පෝෂිත වන්නා වූ ප්‍රදේශයේ වාරි හා යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, පහළ නිම්න සංවර්ධනය යටතේ ඉටු කරනු ලැබේ. ප්‍රතිලාභ ලබන ප්‍රදේශය මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ වැල්ලවාය හා තණමල්විල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ වල පිහිටා ඇති අතර මේ යටතේ ඉදි කෙරෙන අලිකොට ආර සහ කුඩා ඔය ජලාශ බදුල්ල දිස්ත්‍රික් මායිමේ පිහිටා ඇත.

මෙම සංවර්ධනයට, කිරිදි ඔයේ අතු ගංගාවක් වන අලිකොට ආර හරහා ඉදි කෙරෙන ඝන මීටර මිලියන 6.5 ක ධාරිතාවකින් යුත් අලිකොට ආර පාලක ජලාශය ඉදිකිරීම, කිරිදි ඔයේ අතු ගංගාවක් වන කුඩා ඔය හරහා ඉදිකෙරෙන ඝන මීටර මිලියන 29 ක ධාරිතාවකින් යුත් කුඩා ඔය ජලාශය ඉදිකිරීම, හඳපානාගල වැවෙහි ධාරිතාව ඝන මීටර මිලියන 6.5 සිට ඝන මීටර මිලියන 14 දක්වා වැඩි කිරීම, කි.මී. 48 ක් දිග හැරවුම් ඇල මාර්ග හා ඒ ආශ්‍රිත වාරි පහසුකම් ද ග්‍රාමීය වැව් පද්ධති 100 ක් පමණ සංවර්ධනයට ද ඇතුළත් වේ.

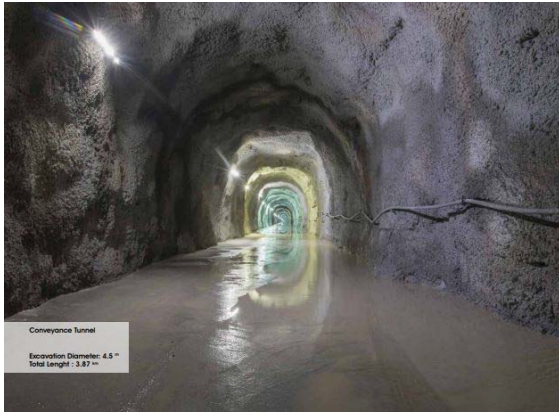
භෞතික ප්‍රගතිය මූලස්ථායී වැඩ

පුහුල්පොල වේල්ල

ඩයරබා වේල්ල

Conveyance Tunnel
Excavation Diameter: 4.5 m
Total Length: 3.87 km

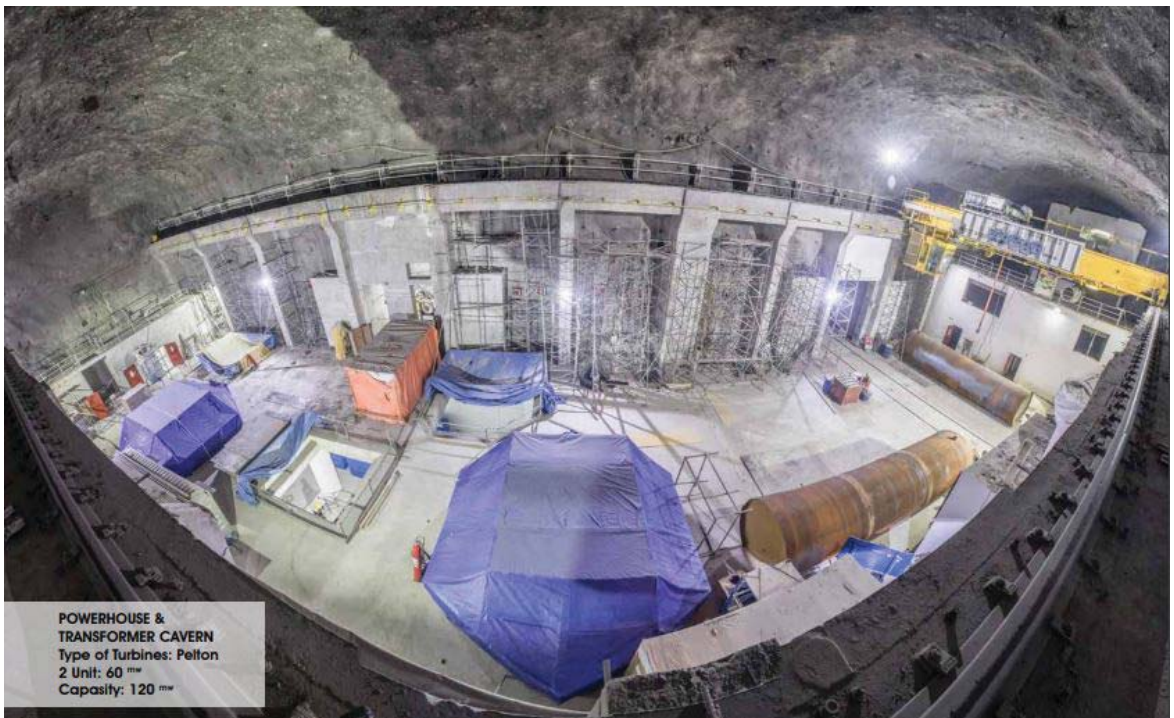
ජලාශ සම්බන්ධිත උමඟ

HEADRACE TUNNEL
Excavation Diameter: 4.3 m
Total Length: 15.5 km
Excavation Method: TBM
Internal Diameter: 3.6 m

ප්‍රධාන උමඟ

ව්‍යාපෘතියේ මූලස්ථායී වැඩ වල ඉදිකිරීම් 2011 මැයි මස ආරම්භ කළ අතර, 2017 දෙසැම්බර් අවසන් වන විට ඩයරබා වෙල්ලෙහි හා ජලාශ යා කරන උමඟෙහි ද පසුආර උමඟෙහි ද වැඩ සම්පූර්ණයෙන්ම අවසන් කර ඇත. තල බමණ යන්ත්‍ර සවි කිරීම හා භූගත ජල විදුලි බලාගාරය හා ඒ ආශ්‍රිත වැඩ අවසන් අධියරෙහි පවතින අතර මෙම වර්ෂයේදී නිම කිරීමට අපේක්ෂිතය. ප්‍රධාන උමඟෙහි කිලෝ. මීටර 4 ක පමණ දිගක් කැණීම් කිරීමට ඉතිරිව ඇත.

POWERHOUSE & TRANSFORMER CAVERN
Type of Turbines: Pelton
2 Unit: 60 MW
Capacity: 120 MW

භූගත ජල විදුලි බලාගාරය

2017 දෙසැම්බර් අග වන විට මූලස්ථායී වැඩ වල සමස්ත ප්‍රගතිය 83.13% ක් වන අතර, ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් වල විස්තරාත්මක ප්‍රගතිය පහත දැක්වේ.

උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මූලස්ථායී වැඩ 2017.12.31 දිනට ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රගතිය	
ක්‍රියාකාරකම	භෞතික ප්‍රගතිය
පුහුල්පොල වේල්ල	78.24%
ජලාශ සම්බන්ධිත උමඟ	87.35%
ඩයරබා වේල්ල	88.75%
ප්‍රධාන උමඟ	62.99%
කැළඹුම් ලීඳ	51.68%
ජල පිඩන සිරස් උමඟ	79.01%
භූගත ජල විදුලි බලාගාරය	90.56%
පිවිසුම් උමඟ	97.89%
පිවිසුම් හා ප්‍රතිස්ථාපන මාර්ග	78.51%
විදුලි සම්ප්‍රේෂණ මාර්ගය	69.98%
ජලය පිටකරන උමඟ	95.86%
සමස්ත මූලස්ථායී වැඩ	83.13%

පහළ නිම්න සංවර්ධන වැඩ වල ප්‍රගතිය

ව්‍යාපෘතියේ පහළ නිම්න සංවර්ධන වැඩ වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අතර, එම ඉදිකිරීම් 2013 ඔක්තෝබර් මස ආරම්භ කරන ලදී. 2017 දෙසැම්බර් අවසන් වන විට අලිකොට ආර පාලක ජලාශයෙහි ද හදපානාගල ජලාශයේ ඉදිකිරීම් ද අවසන් වෙමින් පවතී.

අලිකොට ආර ජලාශය

අලිකොට ආර ජලාශයේ පිටවන

හැරවුම් ඇල

ග්‍රාමීය වැව් පද්ධති සංවර්ධනය

පහළ නිමිත සංවර්ධන වැඩ වල 2017 දෙසැම්බර් අග වන විට සමස්ථ ප්‍රගතිය 48.0% ක් වන අතර, ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් වල විස්තරාත්මක ප්‍රගතිය පහත දැක්වේ.

උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - පහළ නිමිත සංවර්ධන වැඩ:	
2017.12.31 දිනට ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රගතිය	
ක්‍රියාකාරකම	භෞතික ප්‍රගතිය
අලිකොට ආර ජලාශය ඉදි කිරීම	98.8%
කුඩා ඔය ජලාශය ඉදි කිරීම	48.0%
හඳපානාගල වැඩි දියුණු කිරීම	78.0%
හඳපානාගල වම් ඉවුර ඇල පද්ධතිය	30.2%
අලිකොට ආර - කුඩා ඔය හැරවුම් ඇල	13.2%
කුඩා ඔය - සිංහලයාගම වැව හැරවුම් ඇල	26.0%
කුඩා වැව් පුනරුත්ථාපනය	31.5%
සමස්ත පහළ නිමිත සංවර්ධන වැඩ	48.0%

විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු කරුණක් වන්නේ මේ වන විට අවසන් කර ඇති ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් හඳපානාගල ව්‍යාපාරයේ දැනට ඇති මුළු කුඹුරු ඉඩම් ප්‍රමාණයම 2017 යල කන්නයේදී වගා කළ හැකි වූ අතර එය ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභ දැනටම ලැබෙමින් පවතින බවට සාක්ෂියක් බවයි.

ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත ප්‍රගතිය

ක්‍රියාකාරකම	භෞතික			මූල්‍ය		
	2016.12.31 දිනට	2017.12.31 දිනට		2016.12.31 දිනට	2017.12.31 දිනට	
	සමුච්චිත ප්‍රගතිය (%)	සමුච්චිත ඉලක්ක (%)	සපුරා ගත් ඉලක්ක (සමුච්චිත) (%)	සමුච්චිත වියදම (රු. මිලියන)	2017 වර්ෂයේ වියදම (රු. මිලියන)	සමුච්චිත වියදම (රු. මිලියන)
1. මුලස්ථායී වැඩ	70.29	88.12	83.13	47,276.90	10,261.40	57,537.94
2. පහළ නිමිත සංවර්ධන වැඩ	36.5	50.0	48.0	24,59.49	2,011.37	4,470.76
සමස්ත	67.0	84.3	79.6	49,736.39	12,273.0	62,008.70

ව්‍යාපෘතිය ඉදි කිරීමේදී ඇති වූ ප්‍රධාන ගැටළු

ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් කටයුතු කරගෙන යාමේදී මුහුණපෑමට සිදු වූ ප්‍රධාන ගැටළුව වූයේ එහි ප්‍රධාන උමහෙහි කැණීම් කරගෙන යාමේදී ඇති වූ ජල කාන්දු වීමයි. ව්‍යාපෘතියෙහි ප්‍රධාන උමහ කැණීමේදී, පළමු වරට 2014 දෙසැම්බර් මස අනපේක්ෂිතව උමහෙහි පහළ කෙළවරේ සිට කිලෝ මීටර් 3.8 ක් දුරින් තත්පරයට ලීටර් 450 ක් පමණ ප්‍රමාණයකින් ජල කාන්දුවක් ඇති වූ අතර, ඒ හේතුවෙන් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මකුල්ඇල්ල, වෙහෙරගල තැන්න, උඩපේරුව, බඹරගම හා හීල්මය ග්‍රාම නිලධාරී වසම් වල උමං මාර්ගයේ ජල කාන්දුව සිදු වූ ප්‍රදේශයට ආසන්න ව පිහිටි ප්‍රාදේශ වල ළිං සිදි යාම, භූගත ජල මට්ටම පහත බැසීම හා නිවාස ඉරි තැලීම් හා හානි ද ප්‍රදේශයේ වගාවන්ට ජලය නොමැති වීම නිසා නිසා එම ජනතාවට අහිතකර බලපෑම් ඇති විය.

උමං වල ජල කාන්දු වැසීම සංකීර්ණ හා අභියෝගාත්මක කාර්යයක් වන අතර, ඒ සඳහා විශේෂඥ දැනුම ඇති වෘත්තිකයින් ද පළපුරුදු කාර්ය මණ්ඩලයක් ද විශේෂිත වූ ද්‍රව්‍ය හා උපකරණ අවශ්‍ය වන අතර, ඒ අනුව දේශීය හා විදේශීය විශේෂඥයින්ගේ උපදෙස් ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව ඒ සම්බන්ධයෙන් විශේෂඥ කොන්ත්‍රාත්කරුවකු වන සවිච්ඡර්ලන්තයේ මාර්ට් සමාගමට හිමිකාරිත්වය පවරන ලදී. 2015 දෙසැම්බර් මැද වන විට ජල කාන්දුව තත්පරයට ලීටර් 47 ක් දක්වා අඩු කර ගත හැකි විය. ඉන් අනතුරුව උමහෙහි කැණීම් නැවත ආරම්භ කරන ලද අතර විශාල ගැටළු වලින් තොරව එම කටයුතු කරගෙන යා හැකි විය.

එසේ වුවද, 2017 අප්‍රේල් මස 17 වන දින උමහෙහි පහළ කෙළවරේ සිට කිලෝ. මීටර් 8.1 ක් දුරින් කැණීම් කරගෙන යන අවස්ථාවේ උමහෙහි විදුම් මුහුණතෙහි පාෂාණය තුළ වූ පැලීම් හරහා නැවත විශාල ජල කාන්දුවකට මුහුණ දීමට සිදු විය. මෙවර ජල කාන්දුව, මීටර් 50 ක පමණ දිගක් ඇතුළත තත්පරයට ලීටර් 1,200 ක් පමණ වූ අතර, මුල් අවස්ථාවේදී සිදු වූ ජල කාන්දුව වන තත්පරයට ලීටර් 450, සමග සැසඳීමේදී එය විශාල අගයක් විය.

එම ජල කාන්දුව සමග බණ්ඩාරවෙල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ උඩපේරුව, කන්තිරිය, බිඳුණු වැව හා කිණිගම යන ග්‍රාම සේවා වසම් වලද ඇල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ හීල් ඔය, පල්ලේපේරුව හා දෝව යන ග්‍රාම සේවා වසම් වලද හසුතලේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ එරනවිල ග්‍රාම සේවා වසමේ ද කළින් වතාවේ සිදු වූවාක් මෙන් උමං මාර්ගයේ ජල කාන්දුව සිදු වූ ප්‍රදේශයට ආසන්න ව පිහිටි ප්‍රාදේශ වල අහිතකර බලපෑම් ඇති විය.

ජල කාන්දුව වැසීම සඳහා ගන්නා ලද ප්‍රතිකර්ම

මෙම ජල කාන්දුවත් සමග උමහෙහි කැණීම් කටයුතු වහාම අත්හිටුවන ලද අතර, මේ සම්බන්ධයෙන් අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ මැදිහත් වීම මත ලබා ගන්නා ලද නෝර්වේජියානු හා සවිට්සර්ලන්ත විශේෂඥයින්ගේ උපදෙස් ලබා ගන්නා ලදී. මෙම විශේෂඥයින්ගේ උපදෙස් වූයේ මතුපිට පොළව මට්ටමේ පාරිසරික බලපෑම් සිදු නොවීමට නම් මුද්‍රා තැබීමේ කටයුතු මගින් උමහෙහි මීටර් 100 ක දිගකදී මිනිත්තුවට ලීටර් 20 එනම්, තත්පරයට ලීටර් 1/3 ක මට්ටමකට ජල කාන්දුව අවම කළ යුතු බවයි.

මෙම ඉලක්කය සපුරා ගැනීම සඳහා උමං කැණීම් යන්ත්‍රයට තවදුරටත් උපාංග එකතු කරන ලද අතර එමගින් එම යන්ත්‍රයේ බදාම විදීමට හැකි සිදුරු ගණන 12 සිට 27 දක්වා වැඩිකරන ලදී. එමගින්, බදාම විදීමේ අතිවිශේෂතාව ඉහළ මට්ටමකට ගෙන යන ලද අතර උමහෙහි මුළු පරිධියම ආවරණය වන පරිදි වඩාත් ඵලදායීව කැණීම් සිදු කිරීමට පෙරාතුව පාෂාණය තුළ ඇති ජලය පිරි කුස්තුර හා පැළුම් වසා දැමිය හැකිය. තවද, වඩාත් කාර්යක්ෂමව ජල කාන්දුව මුද්‍රා වන සේ අවශ්‍ය විට විශේෂ ශුද්‍ර සීමෙන් නිඒ සඳහා යොදා ගැනෙන අතර ඉහළ පීඩනයකින් බදාම විදිය හැකි පරිදි නව යන්ත්‍ර හා උපාංග සවි කර ඇත.

ඊට අමතරව, මෙම කටයුතු වඩාත් ඵලදායීව ඉටු කිරීම සඳහා පහත සඳහන් විමර්ශණ කටයුතු ද පසු විපරම් කටයුතු ද ඉටුකරනු ලැබේ.

- (1) නිරීක්ෂණය කරන ලද දත්ත හා තොරතුරු ආශ්‍රයෙන් උමහෙහි කැණීම් නිසා බලපෑම් ඇති විය හැකි ප්‍රදේශ සිතියම් ගත කිරීම.
- (2) පාෂාණයේ පර්යේෂණ සිදුරු වල ජල මට්ටම් මැනීම
- (3) දෛනිකව ළිං වල ජල මට්ටම ගැනීම
- (4) ගෙවල් වල ඉරි තැලීම් පිළිබඳ සමීක්ෂණ හා පසු විපරම් අඛණ්ඩව කර ගෙන යාම
- (5) ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානයෙන් උපදෙස් ලබා ගෙන බලපෑම් ඇති වූ ප්‍රදේශයේ සිදු විය හැකි නාය යෑමේ සම්භාවිතාවය පිළිබඳ වාර්තා ලබා ගැනීම
- (6) භූ විද්‍යාත්මක සිතියම් පිළියෙල කිරීම සහ පාෂාණය ගැඹුරට විදීම මගින් පාෂාණ ස්ථර වල පිහිටීම පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම
- (7) භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ මගින් භූගත ජලය හා පාෂාණයේ තත්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම

ඉදිරි වැඩ පිළිවෙල

ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන උමහෙහි ජල කාන්දුව මුද්‍රා තැබීම සඳහා දැනට භාවිතා කරන පූර්ව කැණීම් බදාම විදීමේ ක්‍රමය සතුටුදායක අතර, එමගින් ජල කාන්දුව අවශ්‍ය අවම මට්ටම කරා අඩු කර ගත හැකි බව පෙනේ. තවද, 2017 වසර අග වන විට උමහෙන් පිටවන මුළු ජල කාන්දුවේ ප්‍රමාණය තත්පරයට ලීටර් 200 ක් දක්වා අඩු වී ඇත. ඒ අනුව, පර්යේෂණ විදීම මගින් පාෂාණයේ ඇති ජලය ඇති ස්ථාන සනාථ කර ගැනීමෙන් අනතුරුව, පූර්ව කැණීම් බදාම විදීම මගින් එම කාන්දු වසා දමමින් ඉතිරි වී ඇති උමං කොටසෙහි කැණීම් කරගෙන යනු ලැබේ.

ඒ අනුව, දැනට කැණීම් අවසන් කිරීමට ඇති ප්‍රධාන උමහෙහි ඉතිරි කොටස පූර්ව කැණීම් බදාම විදීම මගින් ‘ශුන්‍ය පාරිසරික හානි’ තත්ත්වයක් මත කරගෙන යාම අරමුණු වන අතර දැනටමත් කැණීම් අවසන් කර ඇති කොටසෙහි පසු කැණීම් බදාම විදීම මගින් කාන්දුව අවම මට්ටමට ගෙන එනු ලැබේ.

කෙසේ වුවද, මෙම කාර්යාවලියේ ඇති සංකීර්ණතාවය නිසා ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් අවසාන වන දිනය 2020 වසර මැද දක්වා දීර්ඝ වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

3. වේලි ආරක්ෂණ හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය

වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය සාර්ථකව අවසන් කිරීමත් සමගම ව්‍යාපෘතියේ අභිප්‍රායන් තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය ලෝක බැංකුවෙන් අතිරේක මූල්‍ය ආධාර ඉල්ලා සිටින ලදී. ඒ අනුව ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු අඛණ්ඩව ඉදිරියට කරගෙන යාමට ලෝක බැංකුව විසින් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 83ක් ලබාදෙන ලදී.

වේලි ආරක්ෂණ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතියේ (අතිරේක මූල්‍යයන්) ප්‍රධාන අරමුණු

1. විශාල ජලාශවල මෙහෙයුම් සහ නඩත්තු කටයුතු සඳහා දිගුකාලීන සහ නිරසාර සැකැස්මක් ඇති කිරීම.
2. ජල සම්පත් සැලසුම් වැඩි දියුණු කිරීම.

යෝජිත අතිරේක මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන පහත සඳහන් පිරිවැය පියවීම සඳහා යොදා ගැනෙනු ඇත.

1. මුල් වේ.ආ.ජ.ස.සැ.ව්‍යාපෘතිය සම්පූර්ණ කර ගැනීමට නොහැකි වූ වැඩ සඳහා වැය වූ අමතර පිරිවැය
2. ජලාශ ප්‍රතිසංස්කරණය සහ නවීකරණය තවදුරටත් ව්‍යාප්ත කිරීම සහ මුල් ව්‍යාපෘතියට අයත් නොවූ උතුරු සහ නැගෙනහිර පළාත්වලට ව්‍යාප්ත කිරීම.

මූලික ව්‍යාපෘති පරාමිතීන්

ව්‍යාපෘතිය බලපැවැත්වෙන දිනය	: 2014 ඔක්තෝබර් 23
ව්‍යාපෘතිය අවසන් වන දිනය	: 2018 මැයි 15
ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය කටයුතු අවසන් වන දිනය	: 2018 සැප්තැම්බර් 30
ව්‍යාපෘති කාලය	: වසර 4 යි

අතිරේක මූල්‍ය පහසුකම් 100% ම ලෝක බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ඒජන්සිය විසින් සපයනු ලැබේ. ඊට අමතරව ශ්‍රී ලංකා රජය ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 1.5ක් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කණ්ඩායමේ වියදම් පියවීම සඳහා ලබාදීමට එකඟ විය.

ව්‍යාපෘතිය සංරචක 4 කින් සමන්විත වේ.

- සංරචක 01.** වේලි ආරක්ෂණ සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීම. මුල් ව්‍යාපෘති කාලයේදී වැඩ අවසන් නොවූ වේලි 14ක ප්‍රතිසංස්කරණ සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා වැයවූ පිරිවැය පියවීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කළයුතු තවත් වේලි 31 ක් ප්‍රතිකාර්මික කටයුතු ඉහල නැංවීම, නඩත්තු උපකරණ ලබාදීම, මෙහෙයුම් සහ නඩත්තු කටයුතු සහ හදිසි ක්‍රියාත්මක සැලසුම් පිළියෙළ කිරීම.
- සංරචක 02.** ජල මිණුම් දත්ත පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීම. නව ජල මිණුම් දත්ත මධ්‍යස්ථාන 46ක් පමණ ස්ථාපනය කිරීම, මුල් ව්‍යාපෘතියේ ආරම්භ කළ භූගත ජල සමීක්ෂණ වැඩසටහන ව්‍යාප්ත කිරීම සහ අතිරේකව භූගත ජල නිමාන ප්‍රදේශයක් ලෙස වකුගඩු රෝගීන්ගේ වර්ධනයක් පවතින පොළොන්නරුව ප්‍රදේශයේ භූගත ජල සමීක්ෂණ වැඩසටහනක් ස්ථාපනය කිරීම.
- සංරචක 03.** බහු අංශ ජල සම්පත් සැලසුම්, ප්‍රමුඛතා ජල සම්පත් සංවර්ධනය සහ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සක්‍යතා අධ්‍යයනයන් සිදුකිරීම, ගල්ගමුව සහ කොත්මලේ වාරිමාර්ග පුහුණු මධ්‍යස්ථාන සංවර්ධනය කිරීම සහ එමගින් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවේ, ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ සහ අනෙකුත් ජල කළමනාකරණ ආයතනවල කාර්යමණ්ඩලවලට වේලි ආරක්ෂණ සහ ජලසම්පත් සැලසුම් පිලිබඳ විවිධ පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම.
- සංරචක 04.** ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය, නිමාන සහ ඇගයුම්, දැනට මහවැලි සංවර්ධන සහ පරිසර අමාත්‍යාංශයේ පිහිටුවා ඇති ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය තුළින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ සහ සම්බන්ධීකරණ සහ ඇගයුම් කටයුතු සඳහා සහාය ලබාදෙනු ඇත.

1. වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය (අතිරේක මූල්‍යයන්) යටතට ගැණෙන ක්‍රියාකාරකම්

ව්‍යාපෘතියේ විවිධ කාර්යයන් සඳහා ලෝක බැංකු ආධාර ලැබේ. ඒවා නම්;

1. පිරිවැය ඉහළයාම පියවීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල්: මෙම අංශය යටතේ මුල් වේලි ආරක්ෂණ ව්‍යාපෘතියේ ඇතුළත්ව තිබූ සහ එහෙත් නියමිත කාලය තුළ අවසන් කිරීමට හෝ ඉටුකර ගැනීමට නොහැකි වූ අංශයන් අයත් වේ.
2. ජල සම්පත් මණ්ඩලයේ යෝජිත නව ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ලීමට සහ නව ජාල මිණුම් දත්ත මධ්‍යස්ථාන 46ක් ඉදිකිරීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සැපයීම: තෝරාගන්නා ලද අවදානම් සහිත ප්‍රදේශ 7 ක භූගත ජලය නිමාණනය සඳහා නියමු නිමාණන ජාලයක් ස්ථාපනය කර ඇත. වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය (අතිරේක මූල්‍යයන්) යටතේ මෙම ජාලය යාබද ප්‍රදේශ සඳහා ව්‍යාප්ත කරනු ලබන අතර නිදන්ගත වකුගඩු රෝග බහුල වශයෙන් වාර්තා වන ප්‍රදේශවල ජලයේ ගුණාත්මක බව පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීමට කටයුතු කරන ලදී.
මුල් ව්‍යාපෘතිය යටතේ ජල මිණුම් දත්ත මධ්‍යස්ථාන 122ක් ස්ථාපනය කරන ලද අතර එම ස්ථාපිත මධ්‍යස්ථාන වලින් ආවරණය නොවන ප්‍රදේශ වල තවත් ජල මිණුම් මධ්‍යස්ථාන 46ක් ස්ථාපනය කිරීමට නියමිතය.
3. වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය (අතිරේක මූල්‍යයන්) යටතේ යෝජිත නව ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් සම්පාදනයට; මෙම සංරචකය යටතේ කඩිනම් ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍යව පැවති තවත් වේලි 31ක් තෝරා ගන්නා ලදී. වේලි තෝරා ගැනීම අදාළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය මගින් සිදුකරන ලදී. ඊට අමතරව සියලුම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවල මෙහෙයුම් සහ නඩත්තු කටයුතු, තත්ව පාලන පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නව උපකරණ ලබාදීමට, ධාරිතා ඉහළ නැංවීමට සහ අනෙකුත් ඉහළ ගිය මෙහෙයුම් පිරිවැය සම්පාදනයටත් මෙමගින් ප්‍රතිපාදන ලැබේ.
මුල් පිරිවැය වෙන්කිරීම් වල ඇති ඇතැම් පිරිවැය අයිතමයන් වර්තමාන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන වල වර්තමාන අවශ්‍යතා අනුව වෙනස්වීමට ඉඩ ඇත.

2. වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතියේ වැඩවල ප්‍රගතිය

මුල් ව්‍යාපෘතියේ අමතර වැඩ සඳහා වූ ගෙවීම් අවසන් වී ඇති අතර රඳවා ගැනීම් කිහිපයක් පමණක් ගෙවීමට ඇත. ප්‍රතිසංස්කරණ කොන්ත්‍රාත් 31ක් පිරිනමා ඇති අතර ඉන් 16ක් සම්පූර්ණ කර ඇති අතර වික්ටෝරියා ජලාශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කොන්ත්‍රාත්තුව ද ඒ අතර වේ. එම කොන්ත්‍රාත් 31 ප්‍රගතිය පහත දැක්වේ.

නවීකරණය කරන ලද බබරවාන ජලාශයේ වාන් දොරටු මෙහෙයුම් පද්ධතිය

බබරවාන ජලාශයේ රළපනාව ප්‍රතිසංස්කරණය කරමින්

පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම

ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය මගින් සෑම වැඩ බිමක් සඳහාම පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්මට අනුව නිමාන ආකෘතියක් සකස් කර ඇත. කොන්ත්‍රාත්කරුට එම ආකෘතිය පිරවීමට ලබාදෙන අතර මාසිකව ඔහු එය අදාළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනයට ලබාදිය යුතුය. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂන සිදුකර සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සතුටුදායක ද යන වග එය සහතිකකොට සහ අත්සන්කොට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට එවිය යුතුය. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ පරිසර විශේෂඥ වරින් වර වේලි වැඩබිම් වෙත ගොස් සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සතුටුදායක ලෙස සිදුවේ ද යන්න පරීක්ෂා කරයි. පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම ගෙවීමේ ක්‍රමවේදය සමග සම්බන්ධ වේ. එබැවින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවලට ගෙවීම් නිදහස් කළ හැක්කේ පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සතුටුදායක නම් පමණි.

මෙම කාලය තුළ දී පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී හඳුනාගත් ගැටලු

1. වේලි ආරක්ෂණ සහ ජල සම්පත් සැලසුම් ව්‍යාපෘතිය (අතිරේක මූල්‍යයන්) විසින් තෝරාගත් කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගෙන් බහුතරය මධ්‍යම පරිමානයේ නව කොන්ත්‍රාත්කරුවන් වේ. ඔවුන්ට වේලි වැඩබිම්වල පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දැනුම ඉතා මදය. මේ නිසා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ අංශය මගින් පරිසර ආරක්ෂාව සහ පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
2. අතිරේක මූල්‍යයන් යටතේ වේලි ප්‍රතිසංස්කරණ අධීක්ෂණයට පත්කරන ලද නිලධාරීන් නවකයන් වූ අතර ඔවුන් පරිසර කරුණු පිළිබඳව හෝ පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ එතරම් අවධානයක් දැක්වූයේ නැත. එබැවින් සියලු ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සහ වාර්තාණය පිළිබඳව පූර්ණ ලෙස දැනුවත් කිරීම අවශ්‍ය විය.
3. අලුතෙන් හඳුනාගත් ක්‍රියාකාරකම් හෝ වෙනස්වීම් පිළිබඳ පරිසර ඇගයීමට ඇතුළත්ව නොතිබුණ නමුත් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අදියරේ දී එම ක්‍රියාකාරකම් සැලකිල්ලට ගෙන ක්ෂේත්‍ර මට්ටමේ දී පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ආකෘතිය ඒ අනුව වෙනස් කරන ලදී.
4. පවතින නීති අනුව ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය පස්/බොලරු ලබාගැනීමට අවසර ලබා ගැනීම දුෂ්කර සහ කල් ගතවන ක්‍රියාවක් බව හඳුනා ගන්නා ලදී. පස් ලබාගැනීමට කාලය ගතවීම ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු පමා වීමට සහ පරිසර ආරක්ෂණ වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැගීම ප්‍රමාද වීමට සෘජුවම බලපෑ ඇත.

සමාජ ආරක්ෂණ කළමනාකරණ වැඩසටහන

ප්‍රතිසංස්කරණය කටයුතු නිසා ජලාශයේ ජලය ඉවත් කිරීමට සිදුවන අවස්ථාවලදී පමණක් සමාජ ආරක්ෂණ කළමනාකරණ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

- මහකනදරාව, මහවිලවිවිය සහ මුන්නියන්කාඩු ජලාශ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ දී 2016 යල් කන්නය වගා කිරීමට නොහැකි වීම හේතුවෙන් ජනතාවගේ ජීවන මාර්ග වලට ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම් වැළැක්වීම සඳහා ජීවනාධාර වැඩසටහන සැලසුම් කරන ලදී.
- සමාජ ආරක්ෂණ කළමනාකරණ සැලසුම යටතේ තොරතුරු, අධ්‍යාපන සහ සන්නිවේදන ව්‍යාපාරයක් ගෙනගිය අතර සමාජ ආර්ථික පාදරේඛා සමීක්ෂණයක් මගින් බලපෑමට ලක්වන ප්‍රජාවන්ට වන බලපෑම ඇගයීමට ලක්කරන ලදී.
- උප සැලසුම් තුනක් ඒ අනුව ක්‍රියාවට නගන ලදී
  - ශ්‍රම කුලී සහන සැලසුම
  - පානීය ජලය සැපයීමේ සැලසුම
  - කාන්තා සවිබල ගැන්වීමේ වැඩසටහන (Gender Assistance Plan (GAP))

ජලාශය	බලපෑමට ලක්වූ ගොවි පවුල් සංඛ්‍යාව	ධීවර පවුල්	කෘෂිකාර්මික කම්කරු	බලපෑමට ලක්වූ මුළු පවුල් සංඛ්‍යාව	බලපෑමට ලක්වූ මුළු ජනගහනය
මහකනදරාව	2,765	86	-	2851	11,062
මහවිලච්චිය	1,778	-	-	1778	7,645
මුත්තියන්කාඩු	1,663	52	505	2,220	7,650
	6206	138	505	6,987	26,357

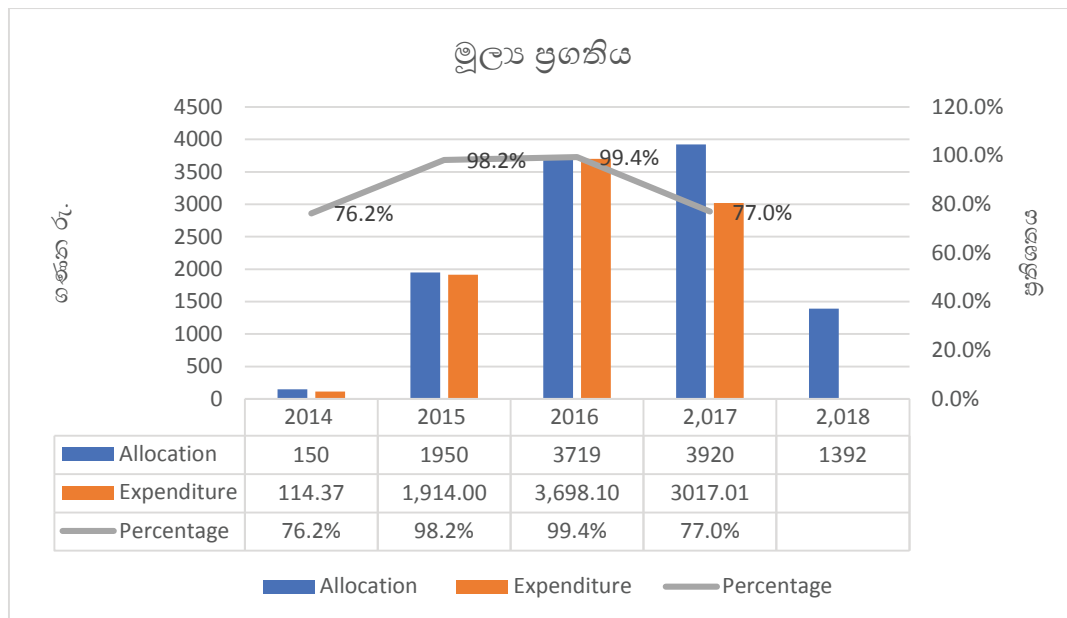
- ව්‍යාපෘතිය මගින් ජලාශ තුනේම ජීවනාධාර වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම 2016 ජුනි සහ ඔක්තෝබර් අතර කාලයේ දී ආරම්භ කරන ලදී.

ජීවනාධාර වැඩසටහන් සඳහා වෙන්කරන ලද මුදල්

සැලැස්ම	මහකනදරාව	මහවිලච්චිය	මුත්තියන්කාඩු	මුළු
ශ්‍රම කුලී සහන සැලසුම	75.8	44.75	54.7	175.25
ජාතීය ජලය සැපයීමේ සැලසුම	5.65	4.41	3.14	13.2
කාන්තා සවිබල ගැන්වීමේ ක්‍රියාකාරී සැලසුම (Gender Action Plan)	1.2	1	0.6	2.8
ජලාශයේ මාළු බෝකිරීම සහ පැටවුන් දැමීම	1.6	0.8	0.6	3
මුළු ගණන	84.25	50.96	59.04	194.25

ජීවනාධාර වැඩසටහන සාර්ථකව අවසන් කරන ලදී. ඉතිරි මුදල් අනුරාධපුර වාරිමාර්ග කළමනාකරණ අංශයේ ගොඩනැගිල්ල අලුත්වැඩියා කිරීම සඳහා යොදාගන්න ලදී.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය ප්‍රගතිය

ජනරංජන වැව රළපනාව ප්‍රතිසංස්කරණය

වාන් දොරටුවලට පහල ආරක්ෂණ ඉදිකිරීම් - ජනරංජනවැව

ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය හා ඇගයීම

විශේෂ ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ වැඩසටහනක් වේලි ආරක්ෂණ විමර්ශන මණ්ඩලය සමග ක්‍රියාවට නගා ඇති අතර එමගින් ඉදිකිරීම්වල ගුණාත්මක බව තහවුරු කරයි. මූලික වශයෙන් වේලි ආරක්ෂණ විද්වත් මණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන වලට පහත අංශ වලින් සහය ලබාදෙන ලදී.

1. වැඩවල වර්තමාන ප්‍රගතිය සලකා බලා නියමිත කාලය තුළදී භෞතික හා මූල්‍ය ප්‍රගතිය පිළිබඳ ඉලක්ක සපුරා ගත හැකි ද යන්න පිළිබඳව තක්සේරු කිරීම.
2. යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණ එකඟ වූ අයිතම, එකඟ වූ තත්වයන්ට සහ ක්‍රමවේදයට අනුව සිදුකරමින් තත්ව පාලන ක්‍රමවේද සහ පිළිවෙත්වලට අනුව සිදුකරන්නේදැයි තහවුරු කිරීම.
3. ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවලට බාධා විය හැකි අදිසි ගැටලු හඳුනා ගැනීම සහ වේලි හිමිකරුවන්ට සහ ව්‍යාපෘති කළමනාකරුවන්ට ඒවා විසඳා ගැනීමට සහාය ලබා දීම.
4. කොන්ත්‍රාත්තු ක්‍රියාවට නැගීමේදී මතුවන තාක්ෂණික සහ පරිපාලන ගැටලු විසඳා ගැනීමට සහාය ලබා දීම.

කාන්දු පෙරන සහ කාන්දු ජලය ගෙනයන කානු පද්ධතිය - වාන් ඇල

ශක්තිමත්ව ඉදිකරන ලද තෝපුර් වැව් බැම්ම

උල්හිටිය රත්කිඳු ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් පසු

වැඩි දියුණු කළ වාන් දොරටු මෙහෙයුම් පද්ධතිය
- උල්හිටිය රත්කිඳු

4. මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා හා ආයෝජන වැඩසටහන

මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන (MWSIP) මගින් පළමු අදියර යටතේ උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ (ADB) බහු ණය වාරික මූල්‍ය සම්පාදන ක්‍රමය (MMF) යටතේ ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත. බදු සහ ණය පහසුකම් ගාස්තු සමඟ මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන සඳහා මුළු ඇස්තමේන්තු ගත මුදල ඇ.ඩො. මිලියන 675ක් වේ. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ ණය වශයෙන් සාමාන්‍ය ප්‍රාග්ධන අරමුදලින් (OCR) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ඇ. ඩො. මි.262 ක් ද විශේෂ ප්‍රාග්ධන අරමුදලින් (ADF) ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ඇ. ඩො. මිලියන 91ක් ද ලෙස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ඇ.ඩො. මිලියන 453ක මුදලක් ද විවිධ සහකාර - පාර්ශවකරුවන් විසින් ඇ.ඩො. මිලියන 114ක් ද ශ්‍රී ලංකා රජයෙන් ඇ.ඩො. මිලියන 108ක මුදලක්ද යොදවා මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවනු ලැබේ.

උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය - අදියර : 1 (NCPCP Phase 1)

මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන මගින් දැනට පවතින හෙක්ටයාර් 32,800ක වී නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සඳහා වගා ක්‍රීතාවය 130% සිට 180% දක්වා වැඩි කිරීම මගින් අස්වැන්න හෙක්ටයාරයකට ටොන් තුනේ සිට හය දක්වා වැඩි වෙනු ඇත.

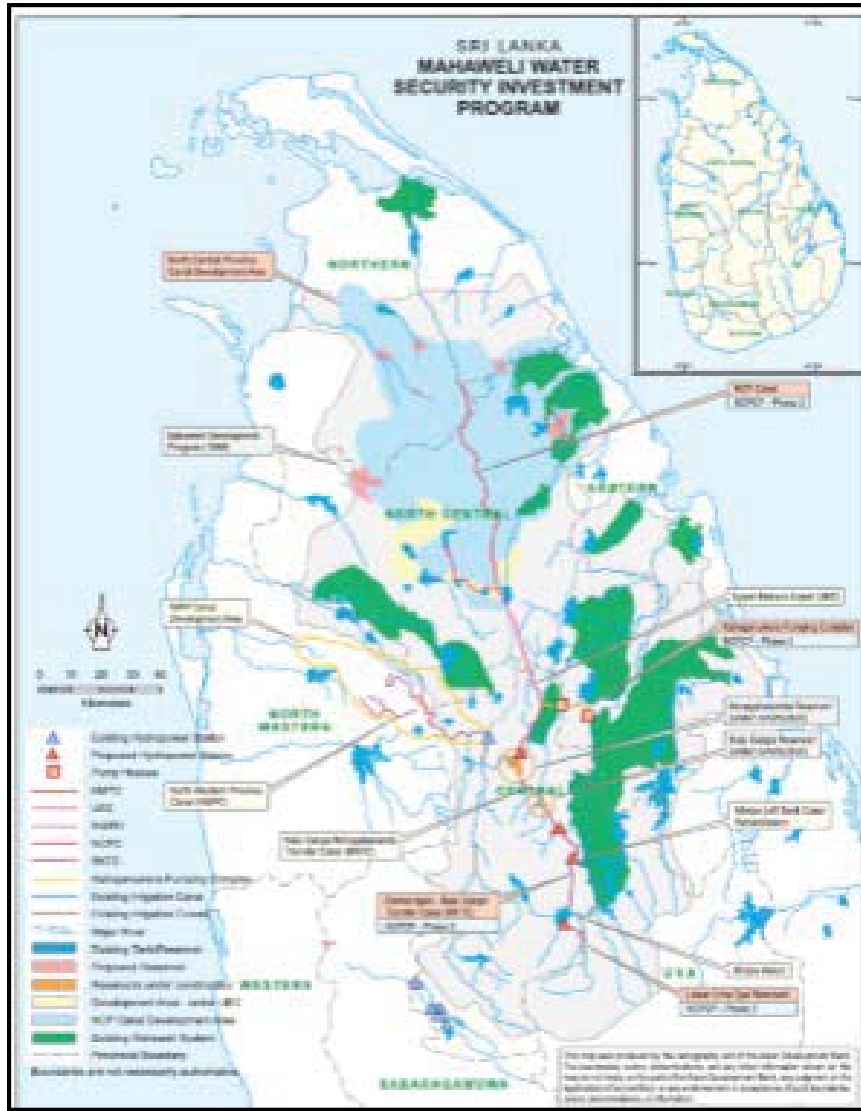
භෝග විවිධාංගීකරණය, අඩු ජල පරිභෝජනය හා මිල අධික භෝග වගාව කෙරෙහි පොළඹවනු ලබන, ජල පරිභෝජන කාර්යක්ෂමතාවය හඳුනා ගැනීමේ පැකේජයෙන් (ISEWP) පසුව වගා ක්‍රීතාවය, ඵලදාව හා වගා කළ හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය තවදුරටත් වැඩි කිරීමට හැකි වනු ඇත. තවද උතුරු පළාත් ඇළ මාර්ගය ඔස්සේ කෘෂිකාර්මික නොවන අවශ්‍යතා සඳහා වාර්ෂිකව ජලය සහ මීටර් මිලියන 92ක් පළමුවන අදියර යටතේ මුදාහරිනු ලැබේ.

උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතියේ පළමුවන අදියර ව්‍යාපෘති තුනකින් සමන්විත වේ. පහත සඳහන් ව්‍යාපෘති මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ඇති ණය අදියර කිහිපයක් යටතේ ඉදි කෙරෙනු ඇත.

1. ඉහළ ඇලහැර ඇළ ව්‍යාපෘතිය (UECP)
2. වයඹ පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය (NWPCP)
3. මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ පුනරුත්ථාපන ව්‍යාපෘතිය (MLBCRP)

මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ තවත් උපදේශන පැකේජ දෙකක් මඟින් තවත් ප්‍රධාන අංශ දෙකක් පිළිබඳව අවධානය යොමු කෙරේ.

1. පද්ධති කාර්යක්ෂමතාවය හා ජල ඵලදායිතාවය වැඩි දියුණු කිරීම (ISEWP)
2. ඒකාබද්ධ ජල සම්පත් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීම (SIWRM)

මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රදේශ

උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය - අදියර : 2 (NCPCP Phase 2)

මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහනේ සුර්ණ ප්‍රතිලාභ ළගා කර ගත හැකි වන්නේ උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියර සම්පූර්ණ වූ පසුව පමණි. දැනට පවතින ඵලදායී පද්ධතියේ පහත් වතුර එම පද්ධතියේ පහළ වසන ජනතාවට භාවිතා කිරීමට ලැබීම අමතර වාසියකි. උතුරු මැද පළාත් ඇළ අදියර දෙක ක්‍රියාත්මක වීමෙන් පසුව ජලය සැපයිය හැකි වගා ඉඩම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර 103,400 දක්වා ඉහළ යනු ඇත.

තවද උතුරු මැද පළාත් අදියර 2 යටතේ කෘෂිකාර්මික නොවන කටයුතු සඳහා ජලය සහ මීටර් මිලියන 70ක් උතුරු පළාතට ගෙන යනු ලැබේ. මෙම අදියර යටතේ ඉදිවන නව විදුලි බලාගාර තුනක් මඟින් ජල විදුලිය

පහසුකම්ද ලැබෙනු ඇත. එමඟින් විදුලිය ඉල්ලුම වැඩිම අවස්ථාවලදී මහවැලි පද්ධතියේ දැනට පවතින හා සැලසුම් කර ඇති විදුලි බලය නිපදවීමේ ක්‍රියාවලිය ප්‍රශස්තිකරණය වනු ඇත. මෙම අදියරේදී මහවැලි ගඟේ සිට මොරගහකන්ද දක්වා අතිරික්ත ජලය වසරකට සහ මීටර් මිලියන 555ක් හැරවීමට ඉඩ ලැබෙනු ඇත. එම ජලය මොරගහකන්දේ සිට ඉහළ ඇලහැර ඇළ ඔස්සේ යෝජිත උතුරු මැද පළාත් ඇළ වෙත ගෙන යනු ලැබේ. උතුරු මැද පළාත් ඇළ මගින් එම පළාතේ දැනට පවතින එල්ලංගා වාරි පද්ධති වල හෙක්ටයාර් 87,000ක් සඳහා ජලය සහ මීටර් මිලියන 640ක් වෙම්මාඩුකුලම් ජලාශය දක්වා ගෙන යනු ලැබේ. එතැන් සිට ස්වාභාවික ජල මාර්ග ඔස්සේ වසරකට ජලය සහ මීටර් මිලියන 100ක් පමණ දැනට පවතින ඉරණමඩු ජලාශයට ගලා යෑමෙන් මෙම ප්‍රදේශයේ ජනතාවට වාරි කටයුතු වලට හා බීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ජලය ලැබේ.

වැඩසටහන් කළමනාකරණය, සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීමේ උපදේශක සේවාව (PMDSC) මගින් උතුරු මැද පළාත් ඇළ සඳහා විකල්ප ඇළ මාර්ග 2ක් සමාලෝචනය කිරීමෙන් පසුව වඩා සුදුසු ඇළ මාර්ගය සඳහා සකායතා අධ්‍යයන වාර්තා පිළියෙළ කරණු ලැබේ.

1 වන විකල්පය

රන්දෙනිගල ජලාශයේ සිට කළු ගඟ ජලාශය දක්වා ජලය රැගෙන යාමට ඇළ මාර්ගයක් ඔස්සේ ජලය හරවා යැවීම.

2 වන විකල්පය

පොල්ගොල්ල හරස් අමුණේ සිට සුදු ගඟ දක්වා නව උමං මාර්ගයකින් සහ එතැන් සිට අවග්‍ය පරිදි ඇළ මාර්ග විශාල කර බෝවතැන්න ජලාශය හරහා මොරගහකන්ද ජලාශය වෙත ජලය හරවා යැවීම.

උතුරු මැද පළාත් ඇළ- 2 වන අදියර යටතේ පහත සඳහන් පරිදි ව්‍යාපෘති 2ක් ක්‍රියාත්මක වේ.

1. මීටර් 75ක් උස රෝලර්- සම්පීඩන කොන්ක්‍රීට් වෙල්ලක් සහිත පහළ උමාඔය ජලාශය හා එහි සිට රන්දෙනිගල ජලාශය දක්වා දිවෙන කි.මී. 6ක් දිග උමගක්.
2. ඉහළ ඇලහැර ඇලේ සිට උතුරු පළාතේ පිහිටි වෙම්මාඩුකුලම් වැව දක්වා දිවෙන කි.මී. 80ක් දිග විවෘත ඇළ මාර්ගය. උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතියේ දෙවන අදියර සඳහා මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ආධාර නොලැබේ. දෙවන අදියර සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් වෙනත් වැඩසටහනක් යටතේ ආධාර ලබාදීමට සලකා බලනු ඇත.

ව්‍යාපෘති අංග පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක් (Project Activities)

1. මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (MLBCRP)
2. ඉහළ ඇලහැර ඇළ ව්‍යාපෘතිය (UECP)
3. වයඹ පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය (NWPCP)
4. උපදේශන සේවා (PMDSC, ISEWP සහ විශේෂඥ මණ්ඩලය)
5. වැඩසටහන් කළමනාකරණ ඒකකය (PMU) සහ ව්‍යාපෘති ඉදිකිරීම් ඒකක වල (PIU) මෙහෙයුම් හා නඩත්තු වැඩ.

මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (MLBCRP)

මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය රන්ටැබේ ජලාශයට පහළින් පිහිටි මිණිපේ අමුණ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමෙන් ආරම්භ වේ. එමගින්,

1. මිණිපේ අමුණ මීටර් 3.5කින් ඉහළ නැංවීම මගින් ඉහත්තාවේ ජලය රැදීමේ ධාරිතාව ඉහළ නැංවීම.
2. වම් ඉවුරු ඇළ සඳහා ස්වයංක්‍රීය ජල පාලන ගේට්ටු සවි කිරීම.
3. වම් ඉවුරු ඇළ හා දකුණු ඉවුරු ඇළ සඳහා වැඩි ජලය පිට කිරීමට ස්වයංක්‍රීය හදිසි වාන් දොරටු සවි කිරීම.

4. ජල පාලන දොරටු හා පිටවන නිර්මිත අළුත් වැඩියා කර කි.මී. 74ක් දිග වම් ඉවුරු ඇල පුනරුත්ථාපනය කිරීම මගින් ජලය ගලායෑම වැඩිදියුණු කිරීම හා ජල සැපයුමේ විශ්වාසනීය බව වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කෙරේ.

මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල පුනරුත්ථාපන කටයුතු

මෙහි උප කටයුතු පහත පරිදි හඳුනාගෙන ඇත .

- i. අදියර 1 - මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල (කි.මී.0 + කි.මී.000 සිට කි.මී.30 + කි.මී.140)
- ii. අදියර 2 - මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල (කි.මී.30 + කි.මී.140 සිට කි.මී.49 + කි.මී. 820)
- iii. අදියර 3 - මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල (කි.මී. 49+ කි.මී. 820 සිට කි.මී. 63+ කි.මී. 650)
- iv. අදියර 4 - මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල (කි.මී. 63+ කි.මී.650 සිට කි.මී.73 + කි.මී. 960)

- v. අරිය ගේට්ටු සහිත වාන් 8 ක් අළුත්වැඩියා කර විදුලිබලයෙන් ක්‍රියාත්මක කරවීමට සැලැස්වීම හා ජල පාලන ගේට්ටු සහිත ඉදිකිරීම් දෙකක් අළුත්වැඩියාව.
- vi. මිණිපේ අමුණේ මට්ටම එසවීම සහ වම් හා දකුණු ඉවුරු ඇලවල් වල ජල පාලන හා පිටවන ජලය ප්‍රමාණය මැනීමේ පහසුකම් සැකසීම.

ඉහළ ඇළහැර ඇල ව්‍යාපෘතිය (UECP)

ඉහළ ඇළහැර ඇල ව්‍යාපෘතිය ප්‍රධාන සංරචක දෙකකින් යුක්තවේ. පළමු සංරචකය දැනට ඉදිකිරීම් කටයුතු සිදුවෙමින් පවතින කළු ගඟ හා මොරගහකන්ද ජලාශ අතර, වාර්ෂිකව ජලය සන මීටර් මිලියන 771ක් දක්වා ගෙන යා හැකි කි.මී.09ක දිගකින් යුතු කළු ගඟ හා මොරගහකන්ද යා කෙරෙන ඇල මාර්ගය ඉදිකිරීම වන අතර, මෙයින් කි.මී.08ක පමණ දිග ප්‍රමාණයක් උමගක් ලෙස ඉදි කෙරේ.

දෙවන සංරචකය මොරගහකන්ද ජලාශයේ සිට පවතින හුරුළුවැව ජලාශය දක්වා වාර්ෂිකව උතුරු දෙසට ජලය සන මීටර් මිලියන 974ක් දක්වා ගෙන යා හැකි ඉහළ ඇළහැර ඇළ(UEC) සහ දැනට පවතින මානන්කට්ටිය, එරුවැව හා මහකනදරාව යන ජලාශ වලට තවදුරටත් ජලය සැපයීමට හැකි කි.මී. 16.7ක් පමණ වූ ඇල මාර්ගයේ ඉදිකිරීම මෙම ජලාශ මගින් පවතින වාරිමාර්ග හා ජල සම්පාදන ක්‍රමයන්ට ජලය සපයනු ලැබේ.

මෙහි උප කටයුතු පහත සඳහන් පරිදි හඳුනාගෙන ඇත.

1. කළු ගඟ මොරගහකන්ද සැපයුම් ඇළ (කි.මී. 0 + කි.මී. 292 සිට කි.මී. 9 + කි.මී. 161) දක්වා
2. ඉහළ ඇළහැර ඇළ ඉදිකිරීම (කි.මී. 0 + කි.මී. 100 සිට කි.මී. 6 + කි.මී. 266) දක්වා
3. ඉහළ ඇළහැර ඇළ ඉදිකිරීම. (කි.මී. 27 + කි.මී. 509 සිට කි.මී. 54 + කි.මී. 249) සහ
4. ඉහළ ඇළහැර ඇළ ඉදිකිරීම (කි.මී. 226 සිට කි.මී. 27 + කි.මී. 509) දක්වා
5. ඉහළ ඇළහැර ඇළ ඉදිකිරීම (කි.මී. 54 + කි.මී. 249 සිට කි.මී. 65 + කි.මී. 500) දක්වා
6. ඉහළ ඇළහැර ඇළේ සිට මානන්කට්ටිය එරුවැව දිය අගල දක්වා පෝෂණ ඇලක් ඉදිකිරීම සහ මහකනදරාව දිය අගල පුළුල් කිරීම - එරුවැව.

ඉහළ ඇළ හැර ඇළ ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් කටයුතු

වයඹ පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය (NWPCP)

වයඹ පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය මගින් දැනට පවතින හා අළුතින් ඉදිකෙරෙන කි.මී. 96ක දිග ඇළ මාර්ගයක්ද එයින් මීටර් 940ක දිග ප්‍රමාණයේ උමගක් ඉදි කිරීම ද සිදු කෙරේ. තවද උතුරු මැද පළාතේ දැනට පවතින වාරිමාර්ග හා පානීය ජලය ලබාගන්නා ජලාශ පෝෂණය කිරීම සඳහා නාලන්දා ජලාශයේ සිට වැමැඩිල්ල ජලාශය හරහා හා දඹුලු ඔයෙන් වාර්ෂිකව ජලය සන මීටර් මිලියන 130ක් ලබාගෙන රඳවා තබා ගත හැකි උස මීටර් 25ක් වන වැව් බැම්ම (පස් වේලි) ඉදි කිරීමෙන් මහ කිරුල හා මහ කිතුල ජලාශ නිම කිරීමද සිදුකෙරේ. මෙමගින් උතුරු මැද පළාතේ පිහිටි වාරිමාර්ග හා පානීය ජලය සැපයෙන වැව් සඳහා ජලය සැපයේ.

මෙහි උප කටයුතු පහත සඳහන් පරිදි හඳුනාගෙන ඇත.

1. වැමැඩිල්ල වම් ඉවුරු ඇළේ සිට නැබඩගහවත්ත වැව (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 5 + කි.මී. 250) දක්වා ප්‍රධාන ඇළක් ඉදිකිරීම සහ නව සොරොව්වක් හා ඇළක් (කි.මී. 0+ කි.මී. 000 සිට කි.මී. 600) ඉදිකිරීම.
2. මහ කිතුල උමග, මහ කිතුල හා මහ කිරුල ජලාශ, සහ මහ කිතුල සිට මහ කිරුල දක්වා පෝෂක ඇළ (දිග කි.මී. 3.66) ඉදිකිරීම.
3. නැබඩගහවත්ත වැවේ සිට මහ කිතුල ජලාශය දක්වා (කි.මී. 5 + කි.මී. 250 සිට කි.මී. 22+ කි.මී. 460) උමග ඉදිකිරීම.
4. මහ කිරුල සිට ගල්ගිරියාව (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 13 + කි.මී. 731) දක්වා මී ඔය දකුණු ඉවුරු-1 ඇළ ඉදිකිරීම.
5. ගල්ගිරියාව සිට කදුරුවැව (කි.මී. 13 + කි.මී. 731 සිට කි.මී. 21 + කි.මී. 232) දක්වා මී ඔය දකුණු ඉවුරු -2 ප්‍රධාන ඇළ ඉදිකිරීම.
6. මහ කිතුල ජලාශයේ සිට පොතුච්ච වැව දක්වා (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 1+ කි.මී. 491) ප්‍රධාන ඇළක් ඉදිකිරීම හා පොතුච්ච වැවේ සිට ඉහළ මැදියාව (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 19 + කි.මී. 980) දක්වා ප්‍රධාන ඇළක් ඉදිකිරීම.
7. මැදියාව ඇළේ සිට යාපහුව ඇළ ඉදිකිරීම (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 11 + කි.මී. 200)
8. දඹුලු ඔයේ හැරවුම් අමුණක් සාදා එහි සිට වැමැඩිල්ල වම් ඉවුරු ප්‍රධාන ඇළ දක්වා ප්‍රධාන ඇළක් ඉදිකිරීම. (කි.මී. 0 + කි.මී. 000 සිට කි.මී. 8 + කි.මී. 590)

උපදේශන සේවා (PMDSC, ISEWP සහ විශේෂඥ මණ්ඩල)

උපදේශන සේවා පහත සඳහන් පරිදි හඳුනාගෙන ඇත.

1. වැඩසටහන් කළමනාකරණය සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය සඳහා උපදේශණය (PMDSC)
2. පද්ධති කාර්යක්ෂමතාවය හා ජල ඵලදායිතාවය වැඩිදියුණු කිරීම (ISEWP)
3. විශේෂඥ මණ්ඩලය හා අවශ්‍ය පරිදි විශේෂඥයින්ගේ සහය ලබා ගැනීම

වැඩසටහන් කළමනාකරණය, සැලසුම් කිරීම හා අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා උපදේශනය (PMDSC)

මෙම උපදේශන සේවාව (PMDSC) පළමු වන ණය වාරිකය යටතේ වසර 5ක කාලයක් සඳහා වැඩසටහන් කළමනාකරණ ඒකකයට (PMU) සහය වන අතර, පහත සඳහන් වගකීම් සඳහා බැඳී සිටී.

1. ව්‍යාපෘති 1 හා ව්‍යාපෘති 3 යටතේ ඇති කොන්ත්‍රාත්තු සඳහා සැලසුම් හා ලංසු ලේඛණ පිළියෙල කිරීම.
2. ව්‍යාපෘති 1 යටතේ කොන්ත්‍රාත් ආරම්භකර කොන්ත්‍රාත්කරුවන් කළමනාකරණය කිරීම.
3. ISEWP උපදේශන සේවා, උපදේශන සේවා පැකේජය සඳහා නිර්ණායකයන් තීරණය කිරීම, බඳවා ගැනීම හා කළමනාකරණය කිරීම.
4. SIWRM උපදේශන සේවා පැකේජය සඳහා නිර්ණායකයන් තීරණය කිරීම උපදේශන සේවාව බඳවා ගැනීම හා කළමනාකරණය කිරීම.
5. සියළුම සිවිල් වැඩ කළමනාකරය, අධීක්ෂණය හා උපදේශන සේවාව ලබාදීමට කටයුතු කිරීම.
6. දෙවන අදියර සඳහා ආයෝජන වැඩසටහන හා අවශ්‍ය ආසියානු සංවර්ධන බැංකු මූල්‍ය ලේඛණ සැකසීම.
7. අවශ්‍ය පරිදි තාක්ෂණික හා කළමනාකරණ උපදෙස් සැපයීම.
8. ආයෝජන වැඩ සටහන කළමනාකරණය කිරීම හා පාලනය කිරීම.
9. ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවට ඉදිරිපත් කිරීමට ණය වාරික සඳහා අවශ්‍ය ඉල්ලීම් කිරීමට මූල්‍යමය වාර්තා සකස් කිරීම හා අවශ්‍ය කාල වලදී ඉදිරිපත් කළයුතු වාර්තා සැකසීම.

තවද ඉහත උපදේශන සේවාව විසින් MMDE වෙත ආසියානු සංවර්ධන බැංකු නිලධාරීන් හා ආයෝජන හා සේවා නිරීක්ෂණ කණ්ඩායම් ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණ කටයුතු සඳහා පැමිණීමේදී අමාත්‍යාංශය වෙත අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමට සහය දෙයි. PMDSC මගින් පුද්ගල-මාස 1420 ක් සැපයිය යුතු අතර, එයින් පුද්ගල-මාස 260ක් ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයින් වන අතර, පුද්ගල මාස 1160ක් ශ්‍රී ලාංකික විශේෂඥයින් වේ.

වැවැටිල්ල වම් ඉවුරු ඇළ නැබඩගහවත්ත දක්වා වැඩිදියුණු කිරීම

පද්ධති කාර්යක්ෂමතාවය හා ජල ඵලදායිතාවය වැඩි දියුණු කිරීම (ISEWP) සඳහා වූ උපදේශනය.

මෙමගින් දැනට පවතින ජල කළමනාකරණ හා සැපයුම් විධිමත් අධ්‍යයනයෙන් පසු වැඩිදියුණු කළ යුතු අංශ හඳුනාගෙන උතුරු මැද පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ පද්ධති කාර්යක්ෂමතාවය හා ජල ඵලදායිතාවය වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කෙරේ. මෙම ආයෝජන වැඩසටහන මගින් දැනට පවතින එල්ලංගා වාරි පද්ධති සඳහා ජලය සැපයීමට ප්‍රධාන වාරිමාර්ග පද්ධති සකස් කෙරේ. එල්ලංගා පද්ධති විශාල වැව් හා කුඩා වැව් වලින්ද සැපයීම් හා බෙදා හැරීම් සිදුකරන ඇළ මාර්ග වලින්ද සමන්විත වන අතර මෙම පද්ධති පළාත් සභා හා ගොවි සංවිධාන මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. මෙම පද්ධති ප්‍රධාන වශයෙන් වී වගාව සඳහාම සකස් වී ඇති අතර, හෙක්ටයාර් එකක් සඳහා වසරකට ඝන මීටර් 30,000ක් පමණ යොදවන අතර, බෙදා හැරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය 50%ක් පමණවේ. මෙම උපදේශන පැකේජය මගින් එල්ලංගා පද්ධති තුළ යටිතල පහසුකම් හා ජල කළමනාකරණය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරනු ලැබේ.

විශේෂඥ මණ්ඩල හා වෙනත් විශේෂඥයින්ගේ සහය අවශ්‍ය පරිදි යොදා ගැනීම.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ නිර්දේශ වලට අනුව මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් මෙම අයෝජන වැඩසටහනේ විස්තරාත්මක ඉංජිනේරු සැලසුම්, කොන්ත්‍රාත ලිපි ලේඛන හා වේලි හා උමං මාර්ග ස්ථාපනය කිරීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් පිළිගනු ලබන සුදුසුකම් හා පළපුරුද්ද සහිත විශේෂඥ මණ්ඩල හා වෙනත් විශේෂඥයින් බඳවාගෙන සේවයේ යොදවනු ලැබේ.

පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් අවම කිරීම.

මේ යටතේ උප කටයුතු පහත පරිදි වේ.

1. කොන්ත්‍රාත්කරුවන් විසින් පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් අවම කිරීමේ පිළියම් හා පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව අධීක්ෂණය කිරීම.
2. පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති මාර්ගෝපදේශ හා පාරිසරික හොඳපුරුදු පිළියෙල කිරීම.
3. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මතුවන පාරිසරික ගැටලු විසඳීම සඳහා පරිසර ආයතන සම්බන්ධ කර ගැනීම හා උපකාර ලබා ගැනීම.
4. වැඩසටහනට සම්බන්ධ පාරිසරික හා සමාජික ගැටලු සඳහා දැනුවත් කිරීමේ පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීම.

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ අවශ්‍යතාවයන් අනුව මාස 06 කට වරක් පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තා හා වසරකට වරක් මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තා පිළියෙල කිරීම.

ව්‍යාපෘතියෙහි මූල්‍ය සහ භෞතික ප්‍රගතිය

2017 ජනවාරි 1 දින සිට දෙසැම්බර් 31 දක්වා ලඟා කර ගන්නා ලද මූල්‍ය ප්‍රගතිය රු.මි. 1972.02 (38%)ක් වේ. 2017 වර්ෂයේ ප්‍රධාන‍ය කරන ලද කොන්ත්‍රාත් ගනන 5ක් වන අතර 4ක ඉදිකිරීම් කටයුතුද ආරම්භ වී ඇත. 2017 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දක්වා ප්‍රධාන‍ය කරන ලද කොන්ත්‍රාත් ගනන 7ක් වන අතර 6ක ඉදිකිරීම් කටයුතුද ආරම්භ වී ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රගතිය - 2017 ජනවාරි 01 දින සිට දෙසැම්බර් 31 දක්වා

මූල්‍ය ශීර්ෂය	මුදල් වෙන් වීම 2016 රු. මි.	2017 ජනවාරි 1 දින සිට දෙසැම්බර් 31 දක්වා ලඟා කර ගන්නා ලද මූල්‍ය ප්‍රගතිය රු.මි.	%	මූල්‍ය ප්‍රගතිය රු.මි.
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ADB)(12)	4,120.00	1,538.43	37	2,833.72
ශ්‍රී ලංකා රජය (GOSL) (17)	1,030.00	433.59	42	749.09
එකතුව	5,150.00	1,972.02	38	3,582.81

ක්‍රියාත්මක සැලැස්මට අනුව 2017 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රගතිය(සාරාංශය)

ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම	ප්‍රතිපාදන රු.මි.	2017.12.31 දිනට රු.මි.	%
මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ පුනරුත්ථාපන	1,212.91	549.54	45.31
වයඹ පළාත් ඇළ ව්‍යාපෘතිය	1,995.1	128.89	6.46
ඉහළ ඇළහැර ඇළ ව්‍යාපෘතිය	758.44	351.67	46.37
වෙන් සිවිල් ක්‍රියාකාරකම්	84.43	33.4	39.56
පරිසර ක්‍රියාකාරකම්	61.6	14.6	23.70
නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම්	185.39	5.07	2.73
සන්නිවේදන ක්‍රියාකාරකම්	13.63	3.47	25.46
උපදේශන සේවා	573.41	685.04	119.09
පුහුණු වීම් ක්‍රියාකාරකම්	43.79	12.17	27.79
යාන්ත්‍රික හා විදුලි උපකරණ සඳහා	82.9	14.99	18.08
වැටුප්, මෙහෙයුම් හා නඩත්තු	138.4	173.14	125.10
එකතුව	5,150	1,972.04	38.25
එකතුව (සංශෝධිත ඇස්තමේන්තුව)	4,851	1,972.02	40.61

ව්‍යාපෘතිය මගින් ඉටු කෙරෙන අනිකුත් පහසුකම්

කෙත් ඇළවල් වල 13 ක ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම් කටයුතු මිණිපේ ගොවි ව්‍යාපාරයේ ගොවි සංවිධාන වෙත ප්‍රධානය කර ඇති අතර 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට 80%ක භෞතික ප්‍රගතියක් ලබගෙන ඇත. මේ සඳහා වෙන් කර ඇති මුදල - රු.මි.20

1. මිණිපේ ගොවි ව්‍යාපාරය තුළ පිහිටි අත්‍යාවශ්‍ය කෙත් ඇළවල් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.
2. මිණිපේ අමුණ මීටර් 5.3ක් ඉස්සීම හේතුවෙන් රන්දෙණිගල රක්ෂිතයේ හෙක්ටයාර් 25ක් ජලයෙන් යටවේ. ඒ වෙනුවට හෙක්ටයාර් 140ක් නව වන වගාවක් ඇතිකිරීම සහ පවතින රක්ෂිතයක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ඒ සඳහා, පහත සඳහන් වනාන්තර කොටස් තෝරාගෙන ඇත. (පුඩලුගස්යය, පමුනුපුර, කොඩිගල)

පරිසර කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම - 2017 වසරේ ප්‍රගතිය

ක්‍රියාකාරකම	2017 වසරේ ප්‍රගතිය
1. ඉදිකිරීම් අවධියේ මහජනතාවට සිදුවන පරිසර ගැටළු විසඳීම	ග්‍රාම නිලධාරී, ප්‍රා.ලේ. හා ව්‍යාපෘති මට්ටමින් දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ කමිටු පිහිටුවා ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ ව්‍යාපෘතිය - කමිටු 8 වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘතිය - කමිටු 13 අදහස් ලබාගැනීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වා ඇත. මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ ව්‍යාපෘතිය - 12 වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘතිය - 23 ඉහළ ඇළහැර ඇළ ව්‍යාපෘතිය - 8
2. නැවත වනවගා කිරීම ඉලක්ක ගත ප්‍රමාණ මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇළ ව්‍යාපෘති - හෙක්. 145 වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘති - හෙක්. 350 ඉහළ ඇළහැර ව්‍යාපෘති - හෙක්. 500	<ul style="list-style-type: none"> • මිණිපේ ඇළ ව්‍යාපෘතියේ හඳුනාගත් හෙක්. 31 ක 2018 ජනවාරි සිට වගා කටයුතු ඇරඹීමටත්, ඉතිරි හෙක්. 114ක බිම් හඳුනාගැනීමටත් නියමිතය. • වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘති හෙක්. 350ක් හා ඉහළ ඇළහැර ව්‍යාපෘතිය හෙක්. 500ක් හඳුනාගෙන ඇත • 2018 වසරේදී වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘතියේ හෙක්. 20ක් හා ඉහළ ඇළහැර ව්‍යාපෘතියේ හෙක්. 25ක් වගා කිරීමට නියමිතය
3. වන ජීවීන් මත බලපෑම අවම කිරීම හා අලි මිනිස් ගැටුම පාලනය කිරීම යෝජිත කටයුතු <ul style="list-style-type: none"> • වන්දිකා කරපටි පැළඳීම - අලි 60 කට ගමන්මාර්ග හඳුනා ගැනීම සඳහා • අලි පිවිසුම් මාර්ග සැකසීම ඇරඹීම වයඹ 03 ඉහළ ඇළහැර ව්‍යාපෘතිය 10 • ඇළ හා ජලාශ සමඟ වනජීවීන් සුරැකීම සඳහා විශේෂිත පාලම්, පියගැටපෙළ හා වැටවල් ඉදිකිරීම. 	වයඹ ඇළ ව්‍යාපෘතිය හා ඉහළ ඇළහැර ව්‍යාපෘතිය - වන ජීවී කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම 95%ක් අවසන් කර ඇත.

ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම හා නැවත පදිංචි කිරීම - 2017 වසරේ ප්‍රගතිය

ප්‍රධාන කාර්යය	උප කාර්යය	ඇස්තමේන්තු ගත මුදල රු.මි.	2017 12.31.වන දිනට		අවසන් කිරීමට අපේක්ෂිත දිනය
			වියදම රු.මි.	භෞතික ප්‍රගතිය %	
ඉහළ ඇළහැර ඇළ ව්‍යාපෘතියේ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම්	UEC-ICB-3 අත්පත් කර ගැනීමට ඇති ඉඩම් කැබලි සංඛ්‍යාව 90, (නැවත පදිංචි කිරීමට ඇති නිවාස හිමියන් 21 අන්තර්ගතව ඇත)	100	-	50 (අදියර 5 සම්පූර්ණ කර ඇත)	2018 ජූනි
වයඹ ඇළ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම්	NWPC – NCB – 01 අදියර 1 අත්පත් කර ගැනීමට ඇති ඉඩම් කැබලි සංඛ්‍යාව 11	4.0	3.5	100	අවසන් කර ඇත
	NWPC – NCB – 01 අදියර 2 • අත්පත් කර ගැනීමට ඇති ඉඩම් කැබලි සංඛ්‍යාව 141 (බලපෑමට ලක්වන නිවාස හිමියන් 175)	300	-	60% (අදියර 6 යටතේ ඇත)	2018 අප්‍රේල්
	NWPC – ICB – 02 • අත්පත් කර ගැනීමට ඇති ඉඩම් කැබලි 500 (බලපෑමට ලක්වන නිවාස හිමියන් සංඛ්‍යාව 264 නැවත පදිංචි කිරීමට ඇති නිවාස හිමියන් 10 අන්තර්ගතව ඇත)	1400	1.0	80 (අදියර 6 – 10.1 දක්වා සම්පූර්ණ කර ඇත.	2018 අප්‍රේල්

5. පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසර පද්ධති කළමනාකරණය වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් එම පද්ධති සංරක්ෂණය හා ඒ තුළින් පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ප්‍රජාවට අවශ්‍ය ප්‍රතිලාභ ලබා දීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණයි. ජෛව විවිධත්ව ආරක්ෂණය වැඩි කිරීම, පරිසර පද්ධති ආශ්‍රිතව ජීවත්වන ප්‍රජාවේ ජීවනෝපාය සංවර්ධනය, අලි-මිනිස් ගැටුම් වලකාලීමට අවශ්‍ය උපාය මාර්ග සැකසීම සහ වන සංරක්ෂණ හා වන ජීවී දෙපාර්තමේන්තුවල ආයතනික සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම යනාදි විශේෂ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කර ඇත.

ව්‍යාපෘති විස්තරය

ලෝක බැංකුවට (World Bank) අනුබද්ධිත ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය (IDA) මගින් සපයනු ලැබූ ඇවමරිකානු ඩොලර් මිලියන 45 ක ණය මුදලක් මගින් මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සපයා ඇත. පහත දක්වා ඇත්තේ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන සංරචකයන් සහ ඒ සඳහා ව්‍යාපෘතිය මගින් මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දී ඇති ආකාරයයි.

අනු අංකය	ව්‍යාපෘති සංරචකය	ව්‍යාපෘති ප්‍රතිපාදන (ඇ.ඩො.මි.)
1	නියමු හු-දර්ශන සැලසුම් සැකසීම හා කළමනාකරණය	2.8
2	ජීවනෝපායන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම සහ මිනිසාගේ ජීවනෝපාය සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා අලිමිනිස් සහජීවනය	17.0
3	රක්ෂිත ප්‍රදේශ කළමනාකරණය සහ ආයතනික කුසලතා සංවර්ධනය	24.2
4	ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය	1.0
	එකතුව	45.0

සංරචක 1 (නියමු හු-දර්ශන සැලසුම් සැකසීම හා කළමනාකරණය) මේ යටතේ නීතිමය වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද රක්ෂිත ප්‍රදේශ ජාලයෙන් හා ඉන් පිටත ඇති සංවේදී පාරිසරික පද්ධති කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ නියමු සැලසුම් සකස් කිරීම සිදු කරනු ලැබේ.

සංරචක 2 (ජීවනෝපායන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම) රක්ෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ප්‍රජාවට ස්වාභාවික සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම තුළින් තම ජීවනෝපායන් වර්ධනය කරගැනීමට සහයෝගය දැක්වීම මගින් රක්ෂිත ප්‍රදේශ සංරක්ෂණයට සහ කළමනාකරණයට ඔවුන්ගේ සෘජු දායකත්වය ලබා ගැනීමට මෙම සංරචකයන් අපේක්ෂා කරයි. එමෙන්ම අලි මිනිස් සහජීවනය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ආදර්ශ ආකෘති සකස් කිරීම හා ඊට අදාළ ආදර්ශ ක්‍රියාකරකම් හඳුන්වාදීම මේ යටතේ සිදු කරයි.

සංරචක 3 (රක්ෂිත ප්‍රදේශ කළමනාකරණය සහ ආයතනික කුසලතා සංවර්ධනය) වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥාපනත සහ වන ආඥාපනත යටතේ ප්‍රකාශිත ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවල සංරක්ෂණය හා කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීමට එම ප්‍රදේශයෙන් කේන්ද්‍ර කොටගත් පරිසර හිතකාමී සංචාරක කර්මාන්තය දියුණු කිරීම සහ සංරක්ෂණය හා කළමනාකරණය සඳහා අවැසි ආයතනික කුසලතාවයන් හා හැකියාවන් වර්ධනය කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සහාය සහ ප්‍රතිපාදන ලබා දීම මෙම සංරචකවේ අරමුණයි.

සංරචක 4 මගින් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දීම සිදු කරයි. එවමෙන්ම, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වන සංරක්ෂණ හා වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික උපදෙස් ලබා දීම සහ ව්‍යාපෘතියේ අධීක්ෂණ සහ ඇගයීම් සිදු කිරීම මෙම සංරචකය මගින් සිදු කරයි.

ව්‍යාපෘති කාලසීමාව අවුරුදු 5ක් වන අතර, ව්‍යාපෘතිය 2017 වර්ෂයේ සිට 2021 වර්ෂය දක්වා ක්‍රියාත්මක වේ. මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය සහ තිරසර සංවර්ධන හා වනජීවී අමාත්‍යාංශ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලයලත් ආයතන වේ. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුව ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව ජීවත්වන වනජීවීන්, සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ ආසන්නයේ ජීවත් වන ප්‍රජාව, සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව අලි-මිනිස් ගැටුම්වලට මුහුණ වෙන ප්‍රජාව, ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය කරනු ලබන ආයතන යනාදිය මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභීන් වේ.

2017 වර්ෂය සඳහා වන ක්‍රියාකාරී සැලසුම සකස් කිරීම අවශ්‍ය සියලු පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් සිදු විය. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය පිහිටුවීම මුලින් සැලසුම් කල දිනට වඩා මාස 6කින් පමණ ප්‍රමාද විය. එමනිසා 2017 වර්ෂය සඳහා වන ක්‍රියාකාරී සැලසුම්ව තිබූ රු. මිලියන 818ක මූල්‍ය ඉලක්ක රු. මිලියන 145ක් දක්වා ප්‍රතිශෝදනය කරන ලදී. කෙසේවෙතත්, 2017 වර්ෂය සඳහා රු. මිලියන 200ක මූල්‍ය ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් කළමනාකරණය ඒකකය සමත් විය. මුලින් සැලසුම් කර තිබූ ක්‍රියාකාරකම් වලට සාපේක්ෂව අයවැයෙහි ප්‍රතිශෝදනයන් කරන ලදී.

භෞතික ප්‍රගතිය

සංරචක 1

සංරචක 1හි අරමුණ වනුවේ වියලි කලාපයට හා තෙත් කලාපයට නියමු භූ-දර්ශණ 2ක් සකස් කිරීමයි.

නියමු භූ-දර්ශන සැකසීමට ප්‍රදේශ තෝරා ගැනීමේදී, ඉහල ජෛව විවිධත්වයක් සහිත, විවිධත්වයෙන් යුත් ජෛව පද්ධති වලින් සමන්විත ප්‍රදේශ තෝරාගනු ලැබේ. භූමිය භාවිතා කර ඇති ආකාරය, සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හා ක්‍රියාකාරකම්, ප්‍රජාවගෙන් එල්ලවන බලපෑම් මෙන්ම සහ දේශීය හා විදේශීය පිලිගැනීම යනාදී කාරණා ද මෙම ප්‍රදේශය තෝරා ගැනීමේදී සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. මේ අනුව වියලි කලාපයෙන් හුරුළු-ආනවුලුන්දාව-කවුඩුල්ල සංකීර්ණයත් (මහවැලි ද්‍රෝණියට අයත්) සහ තෙත් කලාපයෙන් සිංහරාජ වන සංකීර්ණයත් (රක්වාන ප්‍රදේශයේ) නියමු භූ-දර්ශණ සකස් කිරීම සඳහා තෝරාගෙන ඇත.

මෙහිදී විශේෂඥ කමිටුවක් සහ තාක්ෂණික විමර්ශන කමිටුවක අනුමැතිය පරිදි මෙම ප්‍රදේශ තෝරා ගන්නා ලදී. නියමු භූ-දර්ශන සැකසීමට අදාළ විෂය පථයන් සහ එහි සැලසුම්කරණය, මෙම සංරචකයට අදාළ පාර්ශවකරුවන් සඳහා පවත්වනු ලැබූ වැඩමුළුවක් හරහා සාකච්ඡා කරන ලදී. නියමු භූ-දර්ශන සැකසීමේ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා කලාපීය සැලසුම් කමිටු පත් කරන ලද අතර භූ-දර්ශන පිළිබඳ දැනුම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා වැඩමුළුවක්ද පවත්වන ලදී. වන සංරක්ෂණ සහ වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුවල මූලිකත්වයෙන් ආරම්භ කරන ලද ප්‍රජාමූල සංවිධානවල සහයෝගයෙන් මූලික දත්ත රැස් කිරීම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ටාශ 14කදී ආරම්භ කරන ලද අතර 2018 පෙබරවාරි හා මාර්තු මාසවලදී එය සම්පූර්ණ කිරීමට නියමිතයි.

සිංහරාජ වනාන්තරයේ මයිම් මිණුම් කිරීම

දිගම්පැලැස්ස වැව බැම්මේ මූලික සමීක්ෂණය

සංරචක 2(a)

සමස්ත ප්‍රගතිය

සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ අග්‍රිතව ජීවත් වන ජනතාවගේ ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීම තුලින් අමතර ආදායම් මාර්ග වැඩිදියුණු කිරීම මෙම සංරචකය මගින් අපේක්ෂා කෙරේ. ව්‍යාපෘතිය අවසන් වන විට හඳුනාගත් ශාඛස්ථ 10,000ක් සඳහා මෙම ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීමේ ක්‍රම හඳුන්වා දීමට සැලසුම් කර ඇත. ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීමේ ක්‍රම හඳුනාගැනීම සහභාගිත්ව ජන විමසුම් ක්‍රියාවලිය හරහා තිවු කරනු ලැබේ. මෙම ජන විමසුම් ක්‍රියාවලිය අනාකුල කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් එක්දින වැඩමුළුවක් සංවිධානය කරන ලද අතර ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවල (වන සංරක්ෂණ සහ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු) ඊට අදාළ නිලධාරීන් ඒ සඳහා සහභාගී විය. සියලුම ප්‍රජා ක්‍රියාකාරී සැලසුම්, තාක්ෂණික විමර්ශන කමිටුවක් හරහා විමර්ශනය කරනු ලබයි.

ව්‍යාපෘතියට අදාළ අධීක්ෂණ දර්ශක ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් සකස්කර ඇති අතර ඒවා තවදුරටත් විමර්ශනය කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවලට යොමු කර ඇත. තවද, 2018 මුල් කාර්තුවේදී මෙම සංරචකයට අදාළව මූලික දත්ත රැස් කිරීමේ පාදක අධ්‍යයනයක් කිරීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සැලසුම් කර ඇත.

පිටදෙනිය ප්‍රදේශයේ සහභාගිත්ව ප්‍රවේශය

ගල්විල පාරිසරික උද්‍යානයේ ඉදිකිරීම් ආරම්භ කරමින්

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රගතිය

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉදිරිපත් කරන ලද අතුරු ව්‍යාපෘති යෝජනා 9ක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ලෝක බැංකු අනුමැතිය ලැබුණි. 2017 ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අනුව, මෙම උපසංරචකයට අදාළව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලද ක්‍රියාකාරකම් පහත සඳහන් වගුවේ දැක්වේ.

3(a) උප සංරචකය යටතේ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකරන ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම්

ක්‍රියාකාරකම	භෞතික ඉලක්කය	භෞතික ඉලක්කයේ සපුරා ගැනීම	භෞතික ප්‍රගතිය (%)	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ස්ථාන
වනාන්තර මායිම් මැනීම සහ සලකුණු කිරීම	කි .මි.697	කි .මි.709	102%	මාතර-සිංහරාජ සංරක්ෂිත ප්‍රදේශය (සං.ප්‍ර) රත්නපුර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර, නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර., මාතලේ-නකල්ස් සං.ප්‍ර, හා අනුරාධපුර-හුරුළු සං.ප්‍ර.
ස්වාභාවික වන-පුනර්ජනනය	හෙක් .98	හෙක් .86	87%	මාතර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර., ගාල්ල-කන්තලිය වන සංකීර්ණය රත්නපුර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර., නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර, හා පුත්තලම-ගල්විල සං.ප්‍ර.

ක්‍රියාකාරකම	භෞතික ඉලක්කය	භෞතික ඉලක්කයේ සපුරා ගැනීම	භෞතික ප්‍රගතිය (%)	ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ස්ථාන
වන රෝපණය වැඩි කිරීමට බීජපැල නිෂ්පාදනය	බීජපැල 23,850	බීජපැල 20,000	84%	මාතර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර., නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර., මාතලේ-නකල්ස් සං.ප්‍ර., ගාල්ල-කන්තලිය දැදියාගල හා නාකියාදෙනිය වන සංකීර්ණය.
පයිනස් වගාවන් සඳහා සුදුසු යටිරෝපණ වගාවන් ක්‍රියාත්මක කිරීම	පැල 7,000	පැල 7,000	100%	නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර., රත්නපුර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර. හා මාතලේ-නකල්ස් සං.ප්‍ර.
ගිනිපටි විවෘත කිරීම	කි .මි.134	කි .මි.138	104%	ගාල්ල-කන්තලිය, දැදියාගල හා නාකියාදෙනිය වන සංකීර්ණය, නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර., මාතලේ-නකල්ස් සං.ප්‍ර., අනුරාධපුර-හුරුළු සං.ප්‍ර. හා පොලොන්නරුව හුරුළු සං.ප්‍ර.
ආක්‍රමණශීලී ශාක විශේෂ පාලනය කිරීම	හෙක් .415	හෙක් .396	95%	මාතර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර., ගාල්ල-කන්තලිය, දැදියාගල හා නාකියාදෙනිය වන සංකීර්ණය , රත්නපුර-සිංහරාජ සං.ප්‍ර., නුවර-නකල්ස් සං.ප්‍ර., මාතලේ-නකල්ස් සං.ප්‍ර., අනුරාධපුර-හුරුළු සං.ප්‍ර., පොලොන්නරුව හුරුළු සං.ප්‍ර. හා පුත්තලම-ගල්විල සං.ප්‍ර.

පුත්තලම - ගල්විල සංරක්ෂිත ප්‍රදේශයේ හඳුනාගත් සමහරක් යටිතල පහසුකම්වල ඉදිකිරීම් සහ සංවර්ධන වැඩකටයුතු ව්‍යාපෘතිය හරහා සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව සපත්තු පාලම් 2ක්, බෝක්කු 2ක් අමුණු 2ක් කුඩා පරිමාණයේ වැව් 2ක් ඉදිකිරීම ඇතුළුව එම පෝෂක ප්‍රදේශයේ සංවර්ධන වැඩ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ව්‍යාපෘතිය මඟින් සපයන ලදී.

සංරචක 3(b)

වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ හා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ තෝරාගත් ප්‍රදේශවල සංචාරක කර්මාන්තයට අදාළව යටිතල පහසුමක් වැඩි දියුණු කිරීම මෙම සංරචකයේ අරමුණයි. මෙම සංරචකයට අදාළ, තෝරාගත් සංරක්ෂිත ප්‍රදේශවල සංචාරක කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කිරීමට අදාළ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ උපදේශකයකුගේ තාක්ෂණික දැනුම ලබා ගැනීමට ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුවේ අනුමැතිය ලබා දෙන ලදී. 2018 පෙබරවාරි 26 වන දින මෙම උපදේශකයාගේ වැඩ කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරන ඒකකය කටයුතු යොදා ඇත.

හබරන ප්‍රදේශයේ ජනතාව සමග සාකච්ඡා කරමින්

පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කරමින්

සංරචක (4) ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, ව්‍යාපෘතිය කළමනාකරණය, තාක්ෂණික සහාය, අධීක්ෂණ සහ ඇගයීම සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සහ ක්‍රියාත්මක වන ආයතන සඳහා මූල්‍යමය දායකත්වය සැපයීම මෙයට අදාළ වේ.

කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් (MIS) ස්ථාපිත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රසම්පාදන කටයුතු සිදුවෙමින් පවතී. ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය සඳහා අනුමත කාර්යය මණ්ඩලයෙන් 90%ක් දැනටමත් බඳවාගෙන තිබේ. මීට අමතරව කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය ඇතිව අභ්‍යන්තර විගණක තනතුර සහ ප්‍රජා සංවර්ධන විශේෂඥ තනතුරක් නිර්මාණය කොට ඇත. මෙම පුරප්පාඩු සඳහා අවශ්‍ය පුවත්පත් දැන්වීම් පළ කිරීම අමාත්‍යාංශය විසින් දැනටමත් සිදුකර තිබේ.

යාල වනෝද්‍යානයේ ජලපහසුකම් වැඩිකිරීම

පයින්ස් වන වගාව යට වෙනත් දේශීය ශාක වගාව

ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටු රැස්වීම්

2017 වර්ෂය තුළ ව්‍යාපෘති කමිටු රැස්වීම් 3ක් පවත්වන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රගතිය

2017 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රගතිය

සංරචකය / උපසංරචකය	ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය	අපේක්ෂිත වියදම (ශ්‍රී ලංකා රුපියල්)	සැබෑ වියදම (ශ්‍රී ලංකා රුපියල්)	මූල්‍ය ප්‍රගතිය (%)
සංරචකය (1)	ව්‍යා.ඒ .ක .	2,000,000	1,906,512	95%
උප සංරචකය-2(a)	ව්‍යා.ඒ .ක .	150,000	149,860	100%
	වන සං.දෙ.	9,850,000	11,514,895	117%
	වනජීවී සං.දෙ.	3,000,000	945,846	32%
උප සංරචකය-2(b)	ව්‍යා.ඒ .ක .	500,000	420,281	84%
	වන සං.දෙ.	-	-	-
	වනජීවී සං.දෙ.	1,500,000	235,182	16%
උප සංරචකය-3(a)	ව්‍යා.ඒ .ක .	6,000,000	6,169,621	103%
	වන සං.දෙ.	65,000,000	79,482,814	122%
	වනජීවී සං.දෙ.	19,000,000	3,058,052	16%
උප සංරචකය-3(b)	ව්‍යා.ඒ .ක .	3,700,000	3,486,193	94%
	වන සං.දෙ.	9,300,000	12,087,461	130%
	වනජීවී සං.දෙ.	2,000,000	-	-
උප සංරචකය-3(c)	ව්‍යා.ඒ .ක .	10,000,000	11,544,442	115%
	වන සං.දෙ.	13,580,000	12,122,699	89%
	වනජීවී සං.දෙ.	14,500,000	13,336,151	92%
සංරචකය 4	ව්‍යා.ඒ .ක .	40,000,000	43,443,451	109%
	මුළු එකතුව	200,080,000	199,903,461	100%

III වන කොටස

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ
එක් එක් අංශ මගින් ක්‍රියාත්මක
වැඩසටහන්වල ප්‍රගතිය

1. වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා ජාතික ඔසෝන් ඒකකය

වායු සම්පත් කළමනාකරණ අංශය

වායු දූෂණය, වර්තමාන ලෝකය මුහුණ දෙන ඉතාමත්ම බරපතල ගැටළුවක් වන අතර, එය සෞඛ්‍ය, පාරිසරික මෙන්ම ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයන් කෙරෙහිද බලපෑම් ඇති කිරීමට ඉවහල් වී ඇත. කාර්මික හා වාණිජ අංශවල වේගවත් ව්‍යාප්තිය මෙන්ම රටේ ආර්ථික වර්ධනයට අනුකූලව ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය පුළුල් කිරීමේ ප්‍රයත්නයේදී ශ්‍රී ලංකාවේදී වායු දූෂණ තත්ත්වයන් වැඩිවීමේ ගැටලුවක් උද්ගතවී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ වායු දූෂණය කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් දායකත්වයක් දක්වනු ලබන්නේ ජංගම ප්‍රභවයන්ගෙන් සිදු වන වායු විමෝචනයන් සහ ස්ථානීය ප්‍රභවයන්ගෙන් සිදුවන වායු විමෝචනයන් වන අතර, ආර්ථික කටයුතු වල සිසු ව්‍යාප්තිය අති විශාල ලෙස පොසිල ඉන්ධන භාවිතයෙන් බලශක්තිය උත්පාදනයද කිරීමද හේතුවී ඇත ශ්‍රී ලංකාවේ වාතාවරණය සැලකීමේදී විශේෂයෙන් කොළඹ නගරයේ වායු දූෂණය සඳහා ප්‍රවාහන අංශය 60%ක පමණ දායකත්වයක් දරන අතර, කොළඹ නගර සීමාවේ ස්ථාපනය කර ඇති තාප බලාගාර හේතුවෙන් මෙම තත්ත්වය තවත් උග්‍ර වී ඇත. එසේම අනෙකුත් නගරයන්ද වායු දූෂණයේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති අතර, භූගෝලීය පිහිටීම අනුව (නිම්නයක) මහනුවර නගරය මේ සම්බන්ධයෙන් පෙරමුණ ගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ වායු දූෂණය පිළිබඳව සැලකීමේදී අවධානය යොමුකල යුතු තවත් ක්ෂේත්‍රයක් නම් ගෘහස්ථ වායු දූෂණයයි. මක්නිසාදයත්, ප්‍රධාන වශයෙන්ම නිවෙස්වල ආහාර පිසීමේදී ජෛව ස්කන්ධ භාවිතය ඉහළ මට්ටමක පැවතීමයි.

සැමට පිරිසිදු වාතය මෙහෙය යටතේ සිදු කරන ලද ක්‍රියාකාරකම්

- **වායු දූෂණය හා වායු තත්ත්ව කළමනාකරණ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්**
 වායු දූෂණයට විසඳුම් ලබා දීම තුළින් මානව සෞඛ්‍ය තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම, ඵලදායීතාවය වැඩි කිරීම මෙන්ම සෞඛ්‍ය සඳහා වැයවන පිරිවැය අඩු කිරීම තුළින් සෞඛ්‍ය සම්පන්න, වඩාත් නිරසාර ආර්ථිකයකට හිමිකම් කීමට හැකිවනු ඇත. නීති, රෙගුලාසි, ප්‍රතිපත්ති, නව වැඩසටහන් සහ නිශ්චිත ක්‍රියාවන් හරහා වායු ගුණාත්මක තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය කටයුතු කරන නමුත්, රට තුළ වායු දූෂණය හා එහි අහිතකර බලපෑම් පිළිබඳව මහජනතාවගේ නොදැනුවත්භාවය පෙනී යයි. සෑම මිනිසෙක්ම වායු දූෂණයෙහි කොටස්කරුවකු මෙන්ම පාරිසරික විසඳුමකද කොටසක්කරුවකු වේ.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා රජය වෙනුවෙන් මෙම අමාත්‍යාංශය වායු දූෂණය පිළිබඳ ගැටලු, පූර්ව ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් හා පරිසර හිතකාමී තාක්ෂණය පිළිබඳ මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සහ ආකල්ප වර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලබයි. මේ සම්බන්ධයෙන් තෝරාගත් සමාජ කණ්ඩායම් දැනුවත් කිරීම මගින් මහජනතාව ඇමතීම ඵලදායී හෝ කාර්යක්ෂම ක්‍රමවේදයක් නොවන බැවින්, පොදු මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සඳහා දැවැන්ත වැඩසටහනක අවශ්‍යතාව හඳුනාගත් අප අමාත්‍යාංශය ජනමාධ්‍යවේදීන් දැනුවත් කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ නිර්මාණ සහ ප්‍රකාශන මගින් මහජනතාව දැනුවත් කිරීම වඩාත් උචිත ක්‍රමය ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

ඒ අනුව, වායු දූෂණය හා ආශ්‍රිත සෞඛ්‍ය හා පාරිසරික ගැටලු පිළිබඳ මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සහ හරිත හා නිරසාර පරිසරයක් උදෙසා වායු ගුණාත්මක තත්ත්වයෙහි ඇති වැදගත්කම කෙරෙහි මහජන අවධානය යොමු කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව වායු සම්පත් කළමනාකරණය සහ ජාතික ඔසෝන් ඒකකය විසින් ජනමාධ්‍යවේදීන් දැනුවත් කිරීමේ දෙදින තේවැසික වැඩමුළුවක් 2017 දෙසැම්බර් මස 7 සහ 8 දෙදින තුළ සාර්ථකව පවත්වන ලදී. මේ සඳහා විවිධ ජනමාධ්‍යයන් නියෝජනය කරමින් මාධ්‍යවේදීන් 35 දෙනෙකු සහභාගී වූ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් මේ දක්වා ගෙන ඇති ක්‍රියාකාරකම් වල සාර්ථකත්වය සහ ක්‍රියාදාමයේ සන්ධිස්ථානයන්, වාහන වායු විමෝචන පරීක්ෂණ වැඩසටහනෙහි සාර්ථකත්වය සහ ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ගයන්, වාහනවල ඉන්ධන කාර්යක්ෂමතාව, යෝජිත ඉන්ධන තත්ත්ව මාර්ග සිතියම, ගෘහස්ථ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය, වායු දූෂණයෙහි සෞඛ්‍යය බලපෑම්, වායු තත්ත්ව අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්, පාරිසරික නිරසාර ප්‍රවාහන ක්‍රමවේදයන්, ස්ථානීය වායු විමෝචන පාලන උපාය මාර්ග, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ තුළින් වායු දූෂණය පාලනය, ඔසෝන් වියන භායනය සහ ඔසෝන්

ස්තරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ගෝලීය ප්‍රවේශය සහ එහි දේශීය දායකත්වය, යෝජිත හරිත ගොඩනැගිලි සංකල්පය පිළිබඳ හැඳින්වීම වැනි විවිධ මාතෘකා ඔස්සේ වායු සම්පත් කළමනාකරණ පිළිබඳ ප්‍රවීණයින් විසින් දේශණ ඉදිරිපත් කරන ලදී.

පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීම තුළින් වායු ගුණාත්මක තත්ත්ව කළමනාකරණය සඳහා ඔවුන්ගේ දායකත්වය ලබා ගැනීම සහ දරුවන් මඟින් එය සමාජගත කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව වායු දූෂණය, එමඟින් සෞඛ්‍ය හා පරිසරය කෙරෙහි ඇති කරන අහිතකර බලපෑම්, වායු ගුණාත්මක තත්ත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳව පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් තුනක් හෝමාගම, මහනුවර සහ ඉබ්බාගමුව යන අධ්‍යාපන කලාපයන් කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් පිළිවෙලින් මැයි මස 29, ජූනි 29 සහ 30 දිනවල පාසල් 20ක් නියෝජනය වන පරිදි සිසුන් 650 දෙනෙකු සඳහා සාර්ථක ලෙස පවත්වන ලදී. තවද ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර අධ්‍යාපන කලාපයේ කොට්ඨාශ 3 ක් ආවරණය වන පරිදි පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 3 ක් ඔක්තෝම්බර් 17, 24 සහ 31 ද, කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් ඔක්තෝම්බර් 30 දිනදී සිසු සිසුවියන් 1800 දෙනෙකු සඳහා සාර්ථකව පවත්වන ලදී.

පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් වලදී සහභාගිවන්නන්ගට බෙදා දීම සඳහා වායු දූෂණයෙන් තොර අපේ ලොවක් පොත් පිංච, ගෘහස්ථ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ පත්‍රිකාව නැවත මුද්‍රණය සහ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ පණිවුඩයක් අන්තර්ගත සටහන් පොත මුද්‍රණය සිදුකරන ලදී.

➤ වායු ගුණාත්මක භාවය අධීක්ෂණය

රටේ සංවර්ධන කටයුතු වල පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ දී වායු ගුණාත්මක තත්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු ඉතාමත් වැදගත් සාධකයක් වේ. එබැවින් විමෝචන දත්ත, කාලගුණික තත්වය, භූ විෂමතා සහ භූගෝලීය පරාමිතීන් සැලකිල්ලට ගනිමින් අවම වශයෙන් රටේ ප්‍රධාන නගරයන්හි අවට වායු ගුණාත්මක තත්ත්වය අධීක්ෂණය කිරීම ඉතාමත් වැදගත් වේ. තවද, තෝරාගත් නගරයන්හි අවම වශයෙන් සෑම අවුරුදු දෙකකට වරක්වත් අවට වායු ගුණාත්මක භාවය අධීක්ෂණය කර යාවත්කාලීන දත්ත පද්ධතියක් පවත්වා ගැනීම ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීමේදී ඉතාමත් වැදගත් සහ ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදු කරන ලද වායු ගුණාත්මක තත්ත්ව අධීක්ෂණ කටයුතු පිළිබඳව ප්‍රගති සමාලෝචන කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකාව සඳහා අංගසම්පූර්ණ වායු තත්ත්ව අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් සකස්

කිරීම සඳහා අදාළ පාර්ශවයන් සමඟ රැස්වීම් තුනක් පවත්වන ලදී. අන්තර් වාර අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් ලෙස ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය දැනට සිදු කරනු ලබන වායු තත්ත්ව අධීක්ෂණ කටයුතු වල දත්තයන් ලබා ගැනීම, නුවර නගරයේ අධීක්ෂණ කටයුතු පුළුල් කිරීම සහ පුත්තලම නගරයේ අධීක්ෂණ කටයුතු ආරම්භ කිරීම වෙනුවෙන් ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය වෙත ප්‍රතිපාදන ලබාදෙන ලදී. මෙහි අවබෝධතා ගිවිසුමට අනුව ප්‍රථම සහ දෙවන වාරික ගෙවීම් සිදුකරන ලදී. මෙහිදී ලබා ගත් දත්තයන් ආශ්‍රයෙන් දත්ත පද්ධතියක් පවත්වා ගැනීමටද යෝජිතය.

ගෝලීය පරිසර මධ්‍යස්ථාන පදනමෙහි ජපන් දූත මෙහෙවරෙහි ශ්‍රී ලංකා සංචාරය අතරතුර ශ්‍රී ලංකාවේ වායු ගුණාත්මකභාවය අධීක්ෂණය සහ වාහන වායු විමෝචන හේතුවෙන් සිදුවන වායු දූෂණය අවම කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව ජපාන ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතා සමුළුව හරහා තාක්ෂණික ආධාර ව්‍යාපෘතියක් වෙනුවෙන් ආධාර ලබා දීමට එකඟතාව පළකරන ලදී. ඒ අනුව ව්‍යාපෘති යෝජනාව සකස් කර විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව සහ ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.

➤ ශ්‍රී ලංකාවේ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණ සඳහා පොසිල ඉන්ධනයෙන්ගේ ගුණාත්මක භාවය ඉහළ නැංවීම

වාහන වායු විමෝචනයේ ප්‍රවීණතාවක් ලෙස නාගරික පරිසරයක් තුළ සංසරණ වායු ගුණාත්මක භාවය විනාශ වී යාමේ ස්වාභාවය ඉතාමත් සංකීර්ණ ගැටලුවකි. ඒ සඳහා සියළුම පාර්ශවයන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් සියළුම පැතිකඩ ආවරණය වන පරිදි පුළුල් උපාය මාර්ගයන් සහ කාලීන ඉලක්කයන් සහිතව ශ්‍රී ලංකාව සඳහා සුපිරිසිදු ඉන්ධන සහ වාහන හඳුන්වා දීමේ අරමුණෙන් මාර්ග සිතියමක් සකස්කර කර ඇත. මෙම ඉන්ධන තත්ත්ව මාර්ග සිතියම ක්‍රියාත්මක කිරීම වඩා හොඳ වායු තත්ත්ව කළමනාකරණයක් ඇති පරිසර හිතකාමී ප්‍රවාහන (EST) පද්ධතියක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ස්ථාපිත කිරීමට උපකාර වනු ඇත. එම ඉන්ධන තත්ත්ව මාර්ග සිතියම යාවත්කාලීන කර අවසන් කිරීම සඳහා තාක්ෂණික කමිටු රැස්වීමක් 2017 පෙබරවාරි 20 දින පවත්වන ලදී.

➤ ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ 250ක් විද්‍යුත්කරණය කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ වායු දූෂණය සඳහා 60%ක දායකත්වයක් දක්වන ලබන වාහන වායු විමෝචනයෙන් සඳහා ත්‍රි රෝද රථ ප්‍රධාන තැනක් ගනී. මේ වන විට ත්‍රි රෝද රථ මිලියන 1.2ක් පමණ මාර්ගයේ ධාවනය වන අතර එයින් මිලියන 0.2ක් පමණ ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ වේ. ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ වලින් සිදුවන වායු දූෂණය අති මහත් බව පර්යේෂණ දත්ත වලින් සොයා ගැනීමෙන් පසු 2008 වසරේදී ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ ලියාපදිංචිය හා එන්ජින් ආනයනය තහනම් කලද මේ වන විටත් ත්‍රි රෝද රථ මිලියන 0.2ක් නඩත්තු කරමින් ධාවනයේ පවතී.

2017 දිළිඳුකම පිටු දැකීමේ වැඩසටහන යටතේ මෙමගින් සිදුවන වායු දූෂණය අවම කිරීම මෙන්ම ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ හිමියන්ගේ ආදායම් මාර්ග ඉහළ දැමීමේ අරමුණින් ත්‍රි රෝද රථ නියමු ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ 250 විද්‍යුත්කරණය කිරීමට වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා ජාතික ඕසෝන් ඒකකය මූලික පියවරයන් ගෙන ඇත.

රාජ්‍ය/පෞද්ගලික බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ නියෝජිතයින් සමග හරිත තාක්ෂණය හඳුන්වාදීමට තම ආයතනයට දැක්විය හැකි දායකත්වය පිළිබඳව විමසීමට සාකච්ඡාවක් 2017.02.21වන දින පවත්වන ලදී.

ඒ අනුව, ද්විත්ව පහර ත්‍රි රෝද රථ විද්‍යුත්කරණය කිරීමට සුදුසු ආයතනයක් තෝරා ගැනීම සඳහා පුවත්පත් දැන්වීමක් පල කරන ලදී. ඒ අනුව විද්‍යුත්කරණය කිරීම සඳහා ක්‍රම වේද හා මිල ගණන් ඉදිරිපත් කල ආයතනයන් ඇගයීම සඳහා තාක්ෂණික කමිටු රැස්වීම් තුනක් 2017/06/13, 2017/07/20 සහ 2017/11/09 යන දිනයන්හිදී පැවැත්වූ අතර, එහිදී එම ආයතනයන් ඇගයීමට ලක්විය. අනතුරුව, මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව, ආනයන අපනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව ඇතුළු අදාළ ආයතනයන්ගෙන් මෙම ත්‍රි රෝද රථ විද්‍යුත්කරණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව පාරිසරික සමාජීය සහ නීතිමය තත්වය පිළිබඳව අදහස් විමසන ලදී. ඒ අනුව අවසන් තීරණයකට එළඹීමට නියමිතය.

➤ මහනුවර නගරයේ වායු දූෂණය අවම කිරීමේ වැඩසටහන

වායු තත්වය පිළිබඳ සිදුකළ පර්යේෂණයන්ට අනුව මහනුවර නගරයේ අහිතකර වායුන්හි සංයුතිය සම්මත සාන්ද්‍රණයන්ට වඩා ඉතා ඉහල අගයක් ගන්නා බවට වාර්තා වී ඇත. මහනුවර නගරයේ භූවිද්‍යාත්මක පිහිටීම, අධික වාහන තදබදය හා ජනාකීර්ණ බව වැනි කරුණු රාශියක් ඊට බලපා ඇත. ලෝක උරුම නගරයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද මහනුවර නගරය ආශ්‍රිතව වායු තත්වයේ ගුණාත්මක භාවයෙහි පිරිහීම පාලනයට ලක්කර නිසි විසඳුම් ලබා නොදුන්නහොත් ඉදිරියේ දී විශාල අර්බුද රාශියකට මුහුණපෑමට සිදුවිය හැකි බව විද්වත් මතය වී ඇත.

මෙම කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන, අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ “පුනරුදය” ජාතික පාරිසරික සංරක්ෂණ වැඩසටහන යටතේ මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා ජාතික ඕසෝන් ඒකකය මෙම ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විද්වතුන් හා සියලු පාර්ශවයන්ගේ සහය ඇතිව මහනුවර නගරය ආශ්‍රිතව වායු සම්පත් කළමනාකරණ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ පාර්ශවකරුවන් සමඟ මූලික සාකච්ඡාවක් පවත්වන ලදී. මෙහිදී හඳුනාගත් කෙටිකාලීන, මධ්‍යකාලීන හා දිගු කාලීන වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ක්‍රියාකාරකම් මූලිකව හඳුනාගත් අතර ඉදිරියේදී මෙම ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා නියමිතය.

ජාතික ඕසෝන් ඒකකය

පසුගිය වසර 24 පුරා ශ්‍රී ලංකාව මොන්ට්‍රියල් සන්ධානයේ ප්‍රතිපත්තීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් පහත සඳහන් සුවිශේෂී කාර්යන් ඉටු කිරීමට හැකිවිය.

- දිවයින පුරා පිහිටි කාර්මික හා තාක්ෂණ විද්‍යාල සඳහා රුපියල් මිලියන 60 කට වඩා අධික වටිනාකමකින් යුත් පරිසර හිතකාමී තාක්ෂණ පුහුණු උපකරණ ලබා දීම
- දිවයින පුරා පිහිටි ශිතකරණ හා වායුසමන කාර්මික ආයතන සඳහා ඕසෝන් මිතුරු තාක්ෂණ උපකරණ කට්ටල 300 ක් ප්‍රදානය කිරීම
- CFC භාවිතා කරමින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද කිරි ඒකතු කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන 40 ක පිහිටි කිරි ශිතකරණ ටැංකි 118 ක් ඕසෝන් මිතුරු තාක්ෂණ පරිවර්තනය කිරීම.
- පර්යේෂණ රාශියක් සිදුකර තේ වගා කර්මාන්තයෙන් මිනයිල් බ්‍රෝමයිඩ් රසායනික ඉවත්කර පරිසර හිතකාමී විකල්ප තාක්ෂණ ක්‍රමවේද සොයාගත් පලමු රාජ්‍ය ලෙස ශ්‍රී ලංකාව පත්වූ අතර මෙම සුවිශේෂී සාර්ථකත්වය වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා තේ මණ්ඩලය විසින් ඕසෝන් මිතුරු තේ ලාංඡනය 2011 වසරේදී හඳුන්වා දෙන ලදී.
- 1994 වසරේ සිට රුපියල් මිලියන 900 (ඇ. ඩො මිලියන 8) පමණ වූ මූල්‍ය ප්‍රදානයන් ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණු අතර එම ආධාර උපයෝගී කරගෙන ඕසෝන් වියන ආරක්ෂා කිරීමට ව්‍යාපෘතීන් රාශියක් සිදු කිරීමට හැකිවිය
- හයිඩ්‍රොක්ලෝරෝෆ්ලෝරොකාබන් (HCFC) භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීම 2013 වසරේ සිට ආරම්භවීමත් සමඟ උපකරණ සේවාවන් සහ නඩත්තු කටයුතු සඳහා HCFC හි හිඟතාවයක් ඇතිවිය හැක. මෙම අපහසුතාවයන් අවම කිරීම සඳහා HCFC ශිතකාරක පවිත්‍ර කර නැවත භාවිතය දිරි ගැන්වීමට HCFC ශිතකාරක පවිත්‍රකරණ මධ්‍යස්ථාන 8 ක් දිවයිනම ආවරණයවන පරිදි පහත සඳහන් කාර්මික විද්‍යාල හා ඒකාබද්ධව ස්ථාපිත කර ඇත.

1. ශ්‍රී ලංකා ජර්මාණු කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනය, මොරටුව	2. තාක්ෂණ විද්‍යාලය, ගාල්ල
3. තාක්ෂණ විද්‍යාලය, මහනුවර	4. තාක්ෂණ විද්‍යාලය, මඩකලපුව
5. තාක්ෂණ විද්‍යාලය, බදුල්ල	6. කාර්මික විද්‍යාලය, පොලොන්නරුව
7. වෘත්තීය පුහුණු මධ්‍යස්ථානය, වවුනියා	8. වයඹ තාක්ෂණ විද්‍යාලය, කුරුණෑගල

සාර්ථක ලෙස ශිතකාරක එක්රැස් කිරීම, ප්‍රතිවක්කිය කිරීම හා පවිත්‍ර කිරීම තුළින් ශිතකරණ හා වායු සමන ක්ෂේත්‍රයෙන් සිදුවන වායු විමෝචනය අවම කල හැක.

වර්තමාන තත්වය හා වගකීම්

මේවන විට ඕසෝන් ක්ෂයකාරක ද්‍රව්‍ය 96 කින් 55 ක් සම්පූර්ණයෙන්ම භාවිතයෙන් ඉවත් කර ඇත. ඉතිරි රසායනික වන හයිඩ්‍රොක්ලෝරෝෆ්ලෝරොකාබන් (Hydrochlorofluorocarbons -HCFCs) 2013 වසරේ සිට අදියරගතව භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීම ආරම්භකර ඇති අතර 2030 වන විට අවසන් කිරීමට නියමිතය. මේ වෙනුවෙන් කෝටා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දී ඇති අතර ජාතික ඕසෝන් ඒකකයේ නිර්දේශයට අනුව ආනයන හා අපනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හයිඩ්‍රොක්ලෝරෝෆ්ලෝරොකාබන් ආනයනය සඳහා ආනයනික බලපත්‍ර නිකුත් කරයි. අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය අනුව 2018.01.01 දින සිට ක්‍රියාත්මකවන පරිදි HCFC භාවිතයෙන් නිපදවන නව උපකරණ ආනයනයද තහනම් කිරීමට අවශ්‍ය නීතිමය ප්‍රතිපාදන සකස් කරමින් පවතී.

කිගාලි සංශෝධනය (2016)

මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය විසින් සිදුකළ අවසන් සංශෝධනය ලෙස 2016 වසරේ ඔක්තෝම්බර් 15 දින රුවන්ඩාවේ කිගාලි නුවර දී පැවති මොන්ට්‍රියල් සන්ධානයේ පාර්ශවකරුවන් 28වන රැස්වීමේදී හයිඩ්‍රොෆ්ලෝරෝකාබන් (hydrofluorocarbons-HFCs) නිෂ්පාදනය හා භාවිතය අදියර ගතව පාලනය සිදු කිරීම පිළිබඳ එකඟතාව පළකළ අතර එය ගෝලීය උණුසුම අවම කිරීම සඳහා සමස්ථ ලෝක ප්‍රජාවගේ (පාර්ශවකරුවන් 197 කගේ) කැපවීම හා දායකත්වය සනිටුහන් කළ විශේෂ අවස්ථාවක් ලෙස සැලකේ. හයිඩ්‍රොෆ්ලෝරෝකාබන් (HFCs) හරිතාගාර වායුන් වන බැවින් ගෝලීය දේශගුණයට සෘජුවම බලපෑම් එල්ල කෙරේ.

මෙම කිගාලි සංශෝධනය යටතේ සියළු රාජ්‍යන් සිය හයිඩ්‍රොෆ්ලෝරෝකාබන් නිෂ්පාදනය හා භාවිතය ඉදිරි වසර 30 තුළදී 80% කින් කපා හැරීමට එකඟවිය.

අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් ශ්‍රී ලංකාව කිගාලි සංශෝධනයට අනුගතවීම අනුමත කර ඇති අතර ගරු පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීතුමන්ලා දැනුවත් කිරීම පිණිස යෝජනාවක් ලෙස මේවන විට පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර ඇත.

වාර්ෂික ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරී ද්‍රව්‍ය පරිභෝජනය වර්තා කිරීම

ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරී ද්‍රව්‍ය පරිභෝජනයේ විධිවිධාන 7යටතේ වාර්ෂික ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරී ද්‍රව්‍ය පරිභෝජනය ඕසෝන් ලේකම් කාර්යාලයට හා බහු පාර්ශවීය අරමුදලේ ලේකම් කාර්යාලයට වර්තා කිරීම අනිවාර්යවේ. ඒ අනුව 2016 වසරේ ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරී ද්‍රව්‍ය පරිභෝජනය 2017 වසරේදී නියමිත දිනයන්හිදී එකී ආයතන වෙත වාර්තා කර ඇත.

එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක කළ ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරක ද්‍රව්‍ය සඳහා භාවිතාවන විකල්ප රසායනික පිළිබඳ දීප ව්‍යාප්ත සමීක්ෂණය හා අදාළ වාර්තාවන් සැකසීම

ඕසෝන් වියන ප්‍රහීනකාරක ද්‍රව්‍ය වෙනුවට හඳුන්වාදී ඇති විකල්ප අතරින් රසායනික ශ්‍රී ලංකාව තුළ බහුලව භාවිතා කරන ද්‍රව්‍ය ලෙස හයිඩ්‍රොෆ්ලෝරොකාබන් (HFC), ඇමෝනියා, කාබන්ඩයොක්සයිඩ් සහ හයිඩ්‍රොකාබන් රසායනිකයන් දැක්විය හැක. මෙම සමීක්ෂණයේ අරමුණ වූයේ ලංකාව තුළ දැනට භාවිතාවන ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරක ද්‍රව්‍ය වෙනුවට හඳුන්වාදී ඇති විකල්ප රසායනික ද්‍රව්‍ය කොපමණ මට්ටමකින් රට තුළ ප්‍රවීණය වී තිබේද යන්න පිළිබඳ දත්ත එකතු කර දත්ත පද්ධතියක් සකස්කිරීම සහ එමඟින් එම ද්‍රව්‍ය ඉදිරි පරිභෝජනය රටාව පිළිබඳ අදහසක් ලබා ගැනීමවේ. මෙම සමීක්ෂණයේ ප්‍රථම මත ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදෙන ආධාර සහ ප්‍රදානයන් පිළිබඳවද තීරණය වන බැවින් මෙම සමීක්ෂණය ඉතාමත් වැදගත් විය සමීක්ෂණ වාර්තාව 2017 ජූනි මස අවසන් කර ඇති අතර අවසන් වාර්තාව 2017 ඔක්තෝම්බර් මස තායිලන්තයේ බැංකොක් නුවර පිහිටි එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනේ කලාපීය කාර්යාලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.

ශුන්‍ය ඕසෝන් ක්ෂයකාරී විභවයකින් හා අඩු ගෝලීය උණුසුමකින් යුත් ශීතකාරක භාවිතා කරමින් නිපදවා ඇති වායුසමන යන්ත්‍ර මිලදී ගැනීමට දිරි දීමනා ප්‍රදානය

දැනට කාර්යාල වායුසමනය සඳහා බහුලව භාවිතා කරනු ලබන ස්ප්ලිට් සහ පැකේජ් (Split and Package) වායුසමන යන්ත්‍රවල ක්‍රියාකාරී ශීතකාරකය HCFC 22 (R 22) වන අතර R 22 ඕසෝන් ක්ෂයකාරක විභවයකින් සහ ඉහල ගෝලීය උණුසුම් විභවයකින් යුත් ශීතකාරකයක් බැවින් දේශගුණික විපර්යාස අවම

කිරීමේ ජාත්‍යන්තර සමූහික එකඟතාවයට අනුගතවෙමින් ශ්‍රී ලංකාවද R 22 භාවිතා කරනු ලබන වායුසමන යන්ත්‍ර ආනයනයද 2018.01.01 දින සිට තහනම් කිරීමටද නියමිතය.

ගුණා ඕසෝන් ක්ෂයකාරක විභවයකින් (0 ODP) සහ අවම ගෝලීය උණුසුම් විභවයකින් යුත් ශීතකාරක (R 32, R 290) භාවිතා කරන ධාරිතාව 9,000Btu/h සිට 24,000 Btu/h දක්වා වායු සමන යන්ත්‍ර මිලදී ගැනීම උනන්දු කිරීම පිණිස විශේෂ දිරි දීමනා ප්‍රදානය කිරීමේ (Incentive payment scheme) ව්‍යාපෘතියක් නියමු ව්‍යාපෘතියක් ලෙස අප අමාත්‍යාංශයේ ජාතික ඕසෝන් ඒකකය හා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහනේ (UNDP) සහයෝගයෙන් ක්‍රියාත්මකවේ. ඒ අනුව එවැනි පරිසර හිතකාමී වායුසමන යන්ත්‍ර මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් පහත සඳහන් ලෙස දිරි දීමනා ලබාදීම සිදුකරනු ලබයි. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ රාජ්‍ය ආයතනයන් 5කට වායුසමන යන්ත්‍ර 62ක් මිලදී ගැනීමට දිරිදීමනා ලබා දෙන ලදී.

ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරක ද්‍රව්‍ය පාලනය සඳහා ක්‍රියාත්මක යාන්ත්‍රණය

මොන්ට්‍රියල් සන්ධානයේ 4බී වන වගන්තියට අනුව එහි සෑම පාර්ශවකරුවකු විසින්ම ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරක රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයනය පාලනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවිය යුතුය. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ එම යාන්ත්‍රණයට අයත් රාජ්‍ය ආයතන වන්නේ ජාතික ඕසෝන් ඒකකය, ආනයන හා අපනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව හා ශ්‍රී ලංකා රේගු දෙපාර්තමේන්තුවයි. එම රාජ්‍ය ආයතන සමග ඒකාබද්ධව නීති විරෝධී ආනයනයන් වැලැක්වීමට කටයුතු කිරීම හා සුදුසුකම් ලත් ආනයනකරුවන් සඳහා HCFC- 22 ශීතකාරකය ආනයනය සඳහා නිර්දේශ ලබා දීමට කටයුතු කරන ලදී. එසේම මෙම ක්‍රියාවලිය වඩාත් කාර්යක්ෂමව සිදුකිරීම සඳහා අදාළ ආයතන ජාල ගත කිරීමට කටයුතු සම්පාදනය කර ඇත. දැනට ක්‍රියාත්මක ක්‍රමවේදය වනුයේ එම රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලත් ආනයනකරුවන් සඳහා නිර්දේශයන් ජාතික ඕසෝන් ඒකකය විසින් ලබා දෙන අතර ආනයන හා අපනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඒ සඳහා ආනයන බලපත්‍ර නිකුත් කරනු ලැබේ. ඉන් අනතුරුව එම ආනයනකරුවන් විසින් එම ද්‍රව්‍ය ආනයනය කර ශ්‍රී ලංකා රේගු දෙපාර්තමේන්තුවේ පරීක්ෂාවෙන් පසුව වෙළඳ පොළට නිකුත් කරනු ලැබේ. ආනයනකරුවන් විසින් එසේ ගෙන්වනු ලබන ශීතකාරක ශීතකරණ හා වායුසමීකරණ සේවා කිරීමේ ක්ෂේත්‍රයට විකුණනු ලැබේ.

ශීතකරණ / වායුසමන සේවා කිරීමේ ක්ෂේත්‍රය සඳහා හරිත තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිභෝජනය කරනු ලබන පාලනයට ලක් කර ඇති ඕසෝන් ප්‍රහීනකාරක රසායනික ද්‍රව්‍ය අතුරින් 95%ක් පමණ වන්නේ වායුසමන යන්ත්‍ර සේවා කිරීම සඳහා පරිභෝජනය කරනු ලබන HCFC-22 ශීතකාරකයයි. එම අලුත්වැඩියා කිරීම්වලදී මෙම ශීතකාරකය වායුගෝලයට නිදහස් කරනු ලබයි. එසේ නිදහස් කිරීම ඕසෝන් ස්තරයට හානිකාරක මෙන්ම ගෝලීය උණුසුම ඉහල යෑමටද හේතුවේ. මේ නිසා මෙම උපකරණ සේවා කිරීමේදී ශීතකාරකය වායුගෝලයට නිදහස් නොකර සේවා කිරීමේ තාක්ෂණයක් හඳුන්වා දී ඇති අතර එය ඒම උපකරණ සේවා කිරීමේ හරිත තාක්ෂණය ලෙස හඳුන්වයි. මේ සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන සමග එක්ව මෙම තාක්ෂණය ජාතික මට්ටමින් ඉගැන්වීම සඳහා පුහුණුකරුවන් පුහුණු කර ඇත.

වායු සම්පත් කළමනාකරණ හා ජාතික ඕසෝන් ඒකකය මගින් ඕසෝන් වියන භායනය, ඒ ආශ්‍රිත බැඳුණු ජෛව විවිධත්ව භායනය හා දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශයන්හි ගුරුවරු දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්, පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හා රාජ්‍ය සේවකයින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සිදුකරන ලදී.

ජගත් ඕසෝන් දිනය - 2017

1994 වසරේ සිට ජගත් ඕසෝන් දිනය සෑම වසරකම සැප්තැම්බර් මස 16දින සමරණු ලබයි. 2017 වසරේදී මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය පිහිටුවා 30 වසරක් සැපිරීම නිමිත්තෙන් 2017 සැප්තැම්බර් 18දින කඩොලාන පැල 2000ක් කල්පිටිය කුඩව ගම්මානයේදී රෝපණය කරන ලදී. මෙහි මූලික අරමුණ වූයේ කඩොලාන ජෛව පද්ධතියේ වැදගත්කමේ පණිවිඩය මහජනතාවට ප්‍රකාශ කිරීමයි.

රේගු නිලධාරීන් හා ශීතකරණ හා වායුසමන සේවා අංශයන්හි කාර්මිකයන් සඳහා ධාරිතා වර්ධන වැඩමුළු

රේගු නිලධාරීන් සඳහා විශේෂයෙන්ම ආනයනික බලපත්‍ර ක්‍රමවේදයන්, නීතිමය ලෙස ඕසෝන් ක්ෂයකාරක ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම පාලනය කිරීම හා නීතිවිරෝධී ලෙස ඕසෝන් ක්ෂයකාරක ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම පිළිබඳවද වායුසමන කාර්මිකයන් ඉලක්ක කර ගනිමින් ‘Good Practices in Refrigeration’ නම් වූ තෙදින විශේෂ පුහුණු වැඩසටහන් එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන (UNEP) හා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) සමග සහයෝගයෙන් පවත්වනු ලැබිණි.

හරිත ගොඩනැගිලි මාර්ගෝපදේශ සහ හරිත ප්‍රමිත මට්ටම් ක්‍රමවේදය

නවීන ඉදිකිරීම් පිළිවෙත් සහ ඉදිකිරීම් ක්‍රියාමාර්ග සිදුකිරීමේදී දේශගුණ විපර්යාස, ස්වභාවික සම්පත් හායනය, පරිසර දූෂණය සහ බලශක්ති ඉල්ලුම යනාදිය පාලනය වර්තමානයේදී පවතින ප්‍රධාන අභියෝගයකි. මෙම අභියෝගයන් ඉතා සීග්‍රයෙන් වර්ධනය වන අතර ගොඩනැගිලි කර්මාන්තය කෙරෙහි ඉතා දැඩිව බැඳී පවතී. නිර්මිත පරිසරය පවා වායු, පස, ජල දූෂණය සහ අපද්‍රව්‍ය සඳහා ඉතා ඉහල දායකත්වයක් දරයි. මෙය පැහැදිලි ලෙස නිවැරදි විය යුතු තත්වයකි. මේ අනුව බලශක්තිය සහ ජලය වැනි උපයෝග්‍යතා භාවිතය අවම කිරීම තුළින් ගොඩනැගිලි පරිසරය තුළ සුවදායී පරිසරයක් නිර්මාණය කරලීම සඳහා හරිත ගොඩනැගිලි සංකල්පය හඳුන්වා දුනි. මේ මගින් හරිතාගාර වායු අවම කරලීම තුළින් සුවදායී, ප්‍රීතිමත් ගොඩනැගිලි පරිසරයක් ඇති කර ගත හැක.

මෙහි මූලික පියවරයක් ලෙස ‘පුනරුදය’ ජාතික පරිසර සංරක්ෂණ වැඩසටහනේ එක් ප්‍රධාන අරමුණක් වශයෙන් හඳුනා ගත් 2017 වර්ෂයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි රාජ්‍ය සහ අර්ධ රාජ්‍ය අංශයේ ඉදි කරනු ලබන ගොඩනැගිලි සඳහා හරිත සංකල්පය යොදාගැනීම සඳහා ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලයේ මග පෙන්වීම මත නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය හා එක්ව මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් හරිත ගොඩනැගිලි මාර්ගෝපදේශ සහ ප්‍රමිත මට්ටම් සකස් කරන ලදී.

මෙම හරිත ගොඩනැගිලි මාර්ගෝපදේශ සහ ප්‍රමිත මට්ටම් අතිගරු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මැතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලා පරිශ්‍රයේදී 2017 ජනවාරි 09 දින ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

හරිත ප්‍රමිත මට්ටම්

හරිත ගොඩනැගිලි මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කරමින් ඉදි කරනු ලබන ගොඩනැගිලිවල ප්‍රමිත මට්ටම් පහත දක්වා ඇති නිර්ණායක සහ ලකුණු ක්‍රමවේදය මත ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

- 1. බලශක්ති කාර්යක්ෂමතාවය - 27
- 2. තිරසාර භූමි සැලසුම්කරණය හා කළමනාකරණය - 23
- 3. අමුද්‍රව්‍ය හා සම්පත් කළමනාකරණය - 20
- 4. ගොඩනැගිලි ඇතුළත පරිසරයේ ගුණාත්මකභාවය - 13
- 5. ජල කාර්යක්ෂමතාවය - 10
- 6. හරිතමය නව්‍යකරනය - 05
- 7. සමාජීය හා සංස්කෘතිකමය අනුකූලතාවය - 02
- මුළු ලකුණු - 100

මේ අනුව හරිත ප්‍රමිත තත්ව වර්ගීකරණය පහත පරිදි ලබා දෙනු ලැබේ.

- ජලචිතම් හරිත ප්‍රමිත මට්ටම - ලකුණු 70 ට වැඩි
- රන් හරිත ප්‍රමිත මට්ටම - ලකුණු 60-69
- රිදී හරිත ප්‍රමිත මට්ටම - ලකුණු 50-59
- සහතික මට්ටම - ලකුණු 40-49

2017 වර්ෂයේදී මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ නව ගොඩනැගිල්ල ප්‍රථම හරිත ගොඩනැගිලි සම්මානයෙන් පිදුම් ලැබිණ.

2. ජෛව විවිධත්ව අංශය.

ජෛව විවිධත්ව අංශය යනු:-

ජෛව විවිධත්ව අංශය මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින තාක්ෂණික අංශයක් වන අතර මෙම අංශයේ මෙහෙවර වනුයේ තිරසර සංවර්ධනයක් සඳහා මෙරට ජෛව විවිධත්ව හා එහි සංසඟක වල සංරක්ෂණයට හා තිරසර භාවිතය සිදු වන අයුරින් පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමයි. 2017 වර්ෂය තුළද ජෛව විවිධත්ව අංශය යටතේ දේශීය මෙන්ම විදේශීය අරමුදල් යටතේ වැඩසටහන් සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ අතර එහි ප්‍රගතිය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කෙරේ.

- පාරිසරික සංවේදී කලාප සංරක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන වැඩසටහන

එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන හරහා ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම් සැලසීමේ වැඩසටහන මගින් මූල්‍යාධාර සපයනු ලබන ඉහත ව්‍යාපෘතිය, මහවැලි සංවර්ධන සහ පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් ක්‍රියාවට නංවනු ලබයි. එහි මූලික පියවරක් ලෙස කලාමය ආශ්‍රිත පාරිසරික සංවේදී කලාපයන් ආශ්‍රිත ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ පාදක සමීක්ෂණයක් (Baseline Survey) සිදු කරන ලදී. මේ සඳහා කලාමය ආශ්‍රිත පාරිසරික සංවේදී කලාපයන්හි ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන වාර්තාවක් 2017.02.27 දින හා 2017.03.04 වන දිනයන්හි පුත්තලම, වනාන්තල්ලූ, අරුවක්කාලූ, ගඟේවාඩිය නැමැති ස්ථානයන් ආරම්භකර බාධක පරය (Bar reef) තෙක් නිරීක්ෂණය කිරීමේ ක්ෂේත්‍ර වැඩසටහනක් ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

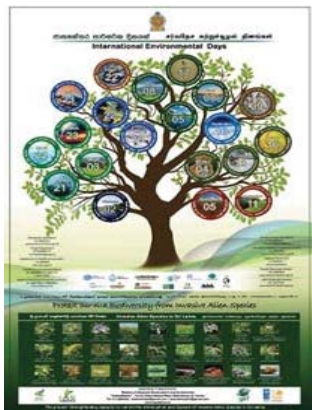
මෙම ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය සඳහා පරිසර විෂය පිළිබඳ විද්වතුන් ප්‍රමුඛ පුත්තලම හා අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන්, මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් ඇතුළු අදාල නිලධාරීන් මෙන්ම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ හා වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් ද සහභාගි විය. මෙම ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේදී කොරල්පරය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය විසිතුරු මසුන් මෙන්ම අනෙකුත් බොහෝ මසුන් හා මුහුදු ජලජ ජීවීන්ට, ආහාර හා උපස්ථරය සපයන වටිනා ස්ථානයක් මෙන්ම වෙරළ බාදනය වළක්වන වටිනා පරිසර පද්ධතියක් වුවද කොරල්පරය මේවන විට විනාශයට පත්ව ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. එබැවින් මෙම කොරල්පරය සංරක්ෂණය සඳහා කඩිනමින් පියවර ගතයුතු බවට නිර්දේශය හා එකඟතාවය පලවිය.

බාධක පරය නිරීක්ෂණය-පුත්තලම

- ජාත්‍යන්තර පරිසර සැමරුම් දිනයන් ඇතුළත් පෝස්ටරය එළිදැක්වීම

ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය මගින් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් වැදගත්වන පරිසර දිනයන් ඇතුළත් කරමින් පෝස්ටරයක් නිර්මාණය කරන ලදී

- ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපාය මාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ මෙහෙයුම් කමිටු රැස්වීම

ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලයේ ජාතික උපාය මාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම පිළිබඳ කමිටු රැස්වීම මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් උදය ආර් සෙනෙවිරත්න මහතාගේ සභාපතිත්වයෙන් ආරම්භ කරන ලදී.

- කඩොලාන ශාක ප්‍රජාව පිළිබඳ වැඩමුළුව

2017 මාර්තු 24 දින යාපනය දිස්ත්‍රික්කයේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් සඳහා එම දිස්ත්‍රික්කයේ කඩොලාන පරිසර පද්ධතිය සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳ එක් දින වැඩමුළුවක් සමඟින් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය වාරිකාවක් සංවිධානය කරන ලදී. ක්ෂේත්‍ර වාරිකාව සරසාලී, මණ්ඩනිවු සහ තොණ්ඩමණ්ණාරු කලපුව යන ප්‍රදේශවලට සිදුකරන ලදී.

කඩොලාන ශාක ප්‍රජාව පිළිබඳ වැඩමුළුව-යාපනය

- සබරගමුව පළාත් ජෛවවිවිධත්ව පැතිකඩ සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී සැලසුම සැකසීමේ වැඩමුළුව

ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය, ජෛවවිවිධත්ව සංරක්ෂණය සඳහා සිදුකළ යුතු කාර්යයන් වෙනුවෙන් බැඳී සිටින අතර එයට අදාළව සබරගමුව ජෛවවිවිධත්ව පැතිකඩ සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ ක්‍රියාකාරී සැලසුම සැකසීමට කටයුතු කරමින් සිටියි. එහි අවසන් කෙටුම්පත සඳහා අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස් හා යෝජනා ලබාගැනීමේ තෙවන වැඩමුළුව 2017 මාර්තු 30 වන දින සබරගමුව පළාත් සභාවේ සම්බන්ධීකරණයෙන් රත්නපුරයේදී පවත්වන ලදී.

- දේශීය පරාගවාහකයින් සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ වැඩමුළුවක් 2017 මැයි 16 දින මිනුවන්ගොඩ නාලන්දා පිරිමි විද්‍යාලයේදී පවත්වන ලදී.

මෙහිදී විද්‍යා විෂයධාරාව හදාරන සිසුන් හැර අනෙකුත් සිසුන් තුලද පරිසරයේ සංසටක හා ඒවායෙන් අපගේ ජීවිතයට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම අරමුණු කරගෙන දැනුවත් කිරීමේ කටයුතු සිදු කරන ලදී.

පරාගකාරකවාහකයින් පිළිබඳ වැඩමුළුව

• අන්තර්ජාතික ජෛවවිවිධත්ව දිනය සැමරීම - 2017 මැයි 22

අන්තර්ජාතික ජෛවවිවිධත්ව දිනය සැමරීම 2017 මැයි 22 වන දිනට යෙදී තිබුණු අතර මෙවර එහි තේමාව වූයේ “ජෛවවිවිධත්වය සහ තිරසර සංවරණය” යන්නයි. එම දිනය සැමරීම සඳහා ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය මගින් ස්වාභාවික සුන්දරත්වය, ජෛවවිවිධත්වය, සංස්කෘතික වැදගත්කම භාවිතයෙන් තම ජීවනෝපාය ගොඩනඟාගෙන ඇති සංචාරක මාර්ගෝපදේශකයන් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් සහ ප්‍රායෝගික පුහුණුවක් 2017 ජූලි මස 03 හා 04 යන දිනයන්හි කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ “ජෛවවිවිධත්ව මිතුරෝ” රුනකන්ද සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානයේදී පවත්වනු ලැබීය. සංචාරකයින් වෙත අපගේ ජෛවවිවිධත්වය පිළිබඳ ලබාදියයුතු දැනුම හා ව්‍යාප්ත සංචාරකයින්ගෙන් අපගේ ජෛවවිවිධත්වය රැකගත යුතු ආකාරය පිළිබඳව හරවත් තොරතුරු හා වටිනා අත්දැකීම් මෙහිදී හුවමාරු කරගන්නා ලදී.

අන්තර්ජාතික ජෛවවිවිධත්ව දිනය සැමරීම- රුනකන්ද

• රතුදත්ත ලේඛණය යාවත්කාලීන කිරීම

අන්තර්ජාතික ජෛවවිවිධත්ව සම්මුතියට අනුව මෙම අමාත්‍යාංශයේ ජෛවවිවිධත්ව අංශය මගින් ජාතික රතුදත්ත වාර්තාව යාවත්කාලීන කරමින් සීටී.ඒ යටතේ දැනට ශාක කුල 13ක් තුළ වූ ශාක විශේෂවල නව සංරක්ෂණ තත්වයන් තක්සේරු කිරීම මගින් අවසන් නිගමනයකට එළඹ ඇත.

මීට අමතරව කාලීන තොරතුරු අනුව සත්ත්ව විශේෂයන් තක්සේරු කිරීමට ඇති හැකියාව සම්බන්ධව අවශ්‍ය මූලික පියවරවල් පිළිබඳ කමිටු රැස්වීම් පවත්වා සාකච්ඡා කර අවසන් කර ඇත. ඒ අනුව ඉදිරියේදී සත්ත්ව විශේෂ සංරක්ෂණ තත්වයන් විශ්ලේෂණය සඳහා ඉදිරි කටයුතු සිදුකරනු ඇත.

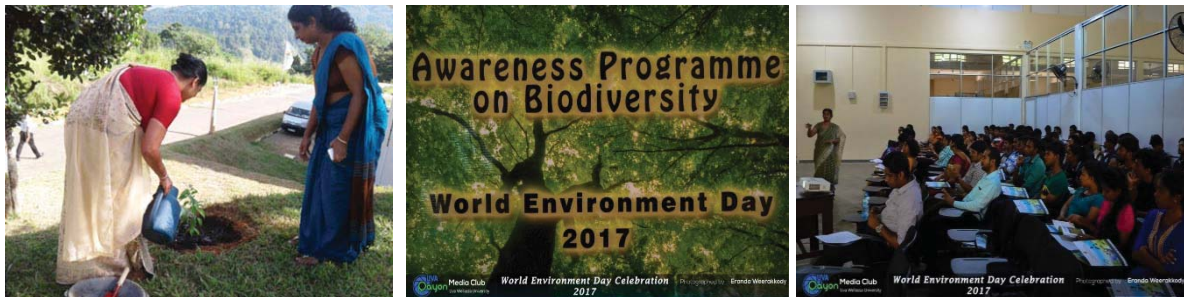
• ජගත් පරිසර දිනය සැමරීම - 2017 ජූනි 05

2017 ජූනි 05 වන දිනට යෙදුණු ජගත් පරිසර දිනය සැමරීම නිමිත්තෙන් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ජෛවවිවිධත්ව අංශය මගින් ජාතික මට්ටමින් පහත සඳහන් වැඩසටහන් රැසක් සංවිධානය කර පවත්වන ලදී.

- ✓ 2017 ජූනි 22 වන දින බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ හල්දුම්මුල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් කිරිවනාගම මහා විද්‍යාලයේ සහ හපුතලේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් කහගොල්ල ජාතික පාසලේ, පාසල් සිසුන් හා ගුරුවරුන් උදෙසා ජෛවවිවිධත්වය හා පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු දෙකක් සංවිධානය කර පවත්වනු ලැබීය. මෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්වලට සමගාමීව විද්‍යාල භූමියන්හි උෞන භාවිත පලතුරු උයන් 2ක් ස්ථාපනය කරන ලදී.
- ✓ 2017 ජූනි 23 වන දින ප්‍රදේශයට උචිත වූ උෞන භාවිත පලතුරු පැල 30ක් පමණ විශ්ව විද්‍යාල භූමිය තුළ රෝපණය කර ජෛවවිවිධත්වය හා පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳව විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී.

පරිසර දිනයට සමභාමිව උච්ච වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාල භූමියේ පිහිටුවන ලද උන භාවිත පළතුරු උද්‍යානයේ පුවරුව

පරිසර දිනයට සමභාමිව උච්ච වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලයේ පැවති දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව

- ආක්‍රමණශීලී ආගන්තුක ජීවී විශේෂ පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණය - 2017
 ආක්‍රමණශීලී ආගන්තුක ජීවී විශේෂ ඇතුළුවීම හා පැතිරීම පාලනය සඳහා වූ ධාරිතා වර්ධන ව්‍යාපෘතියේ ආක්‍රමණශීලී ආගන්තුක ජීවී විශේෂ පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණය 2017 ජනවාරි 20 වෙනි දින බත්තරමුල්ල වෝටරස් එජ්චී පවත්වන ලදී
- මානව පෝෂණය හා යහපැවැත්ම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ජෛවවිවිධත්වය හා නිරසාර භාවිතය අනුප්‍රවාහගත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ පහත ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.
  - නිරාවිය මහවැලි ගොවිපලෙහි දේශීය අලහෝග සඳහා ආදර්ශ ඒකකයක් පිහිටුවීම
  - අරණයක ප්‍රදේශයේ ගෙවතු ආශ්‍රිතව අලහෝග ප්‍රවලිත කිරීම මගින් ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය වැඩි දියුණු කිරීම
  - කෘෂි කාර්මික නව නිෂ්පාදන සඳහා වෙළඳපොළ විභවයන් සෙවීම පිණිස උපදේශන සේවාවන් ලබාගැනීම
  - දේශීය කෘෂි ජෛව විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වැඩසටහන් සකස් කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂි පාරිසරික කලාප සංරක්ෂණය සහ දේශගුණික විපර්යාස වලට ජනසා අනුගත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ සිදු කරනු ලැබූ ප්‍රධාන කාර්යයන්
 2017 පෙබරවාරි 28 දින හා මාර්තු 01 වන දින මිලිලනිය ගම්මානයේ මිලිලනිය ඕවිට කෘෂි පරිසර පද්ධතියේ ගොවීන්ගේ අස්වනු වැඩිකිරීමට අවශ්‍ය පරාගවාහකයින් වර්ධනය හා අදායම් මට්ටම ඉහළ නැංවීම සඳහා ආධාරක ලෙස මී මැසි පෙට්ටි 10ක් බෙදාදීම සිදුකරන ලදී
- ශාක අභිජනනය පිළිබඳ දැනුම හුවමාරු කිරීම හා පුහුණු කිරීමේ වැඩමුළුව

ශාක අභිජනනය පිළිබඳ දැනුම හුවමාරු කිරීම හා පුහුණු කිරීමේ නේවාසික පුහුණු වැඩමුළුවක් 2017 අප්‍රේල් 24 - 27 දක්වා ජේරාදෙණිය පැලෑටි ජාන සම්පත් මධ්‍යස්ථානයේදී පවත්වන ලදී.

මෙම වැඩසටහනෙහි අරමුණ වූයේ ශාඛ අභිජනනය මගින් බෝග වැඩිදියුණු කිරීමේ කාර්යභාරයේ වැදගත්කම පිළිබඳව ගොවීන් දැනුවත් කිරීම සහ පුහුණු කිරීමය.

- ගෙවතු භූමි දර්ශ විවිධත්වය ඇති කිරීමේ උප ව්‍යාපෘතියේ වැඩමුළුව, නිවුනුහැල්ල නියමු ව්‍යාපෘතිය

නිවුනුහැල්ල ගම්මානයේ තෝරාගන්නා ලද පුද්ගලයින් 50 දෙනකුගේ සහභාගිත්වයෙන් ගෙවතු භූමි දර්ශ විවිධත්වය ඇති කිරීම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017 ජූනි 03 දින නිවුනුහැල්ල පන්සල් භූමියේදී පවත්වනු ලැබීය. මෙම වැඩමුළුවේදී ආහාර පෝෂණය ඇති කිරීම උදෙසා ගෙවතු භූමිදර්ශ විවිධත්වය ඇති කිරීම, කාබනික අස්වැන්නේ වැදගත්කම ප්‍රවර්ධනය කිරීම වැනි කාලීන වැදගත්කමක් ඇති මාතෘකා ඔස්සේ දේශන පවත්වන ලදී.

නිවුනුහැල්ල ගම්මානයේ තෝරාගන්නා ලද පුද්ගලයින් 50 දෙනකු සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් පැවැත්වීම

- කෘෂි ජෛවවිවිධත්වය සහ ආහාරයේ ඉහළ පෝෂණ වටිනාකම් හඳුනාගැනීම හා ඒවා වැඩි දියුණු කිරීම පිළිබඳ නව ක්‍රමෝපායන් හා මාර්ගෝපදේශනයන් පිළිබඳ උපදේශන වැඩමුළුව
- ✓ කෘෂි ජෛවවිවිධත්වය හා බැඳුණු ආහාරමය ගුණාත්මක බවක් ඇති බෝග විවිධත්වය හඳුනා ගැනීම, වර්තමානයේ විවිධත්වයෙන් යුතු කෘෂි නිෂ්පාදනයන් සඳහා පවතින ප්‍රමුඛ ගැටලු හඳුනාගැනීම හා කෘෂි ජෛවවිවිධත්වය භාවිතය ඉහළ නැංවීම සඳහා නව ක්‍රමවේද පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමට හැකිවිය.

කෘෂි වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයන්හි කෘෂිජෛව විවිධත්වය භාවිතය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම

- ✓ කාබනික ගොවිතැන හා දේශීය බීජ පිළිබඳ පුහුණු වැඩසටහනක් ගම්පොළ (එල්ලංගා පද්ධතිය) ගොවීන් වෙනුවෙන් සිදුකරන ලදී.

කාබනික ගොවිතැන සහ දේශීය බීජ භාවිතය පිළිබඳ ගොවීන් දැනුවත් කිරීම

- ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (2016-2022) සැකසීම

ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ප්‍රධාන උපායමාර්ග 5ක් යටතේ සහ ඉලක්ක 12ක්, අයිටි ජෛවවිවිධත්ව ඉලක්ක 20ක් සහ තිරසර සංවර්ධන අභිමාර්ථ 17ක් අරමුණු කරගනිමින් සකස් කර ඇත. මෙම ජාතික ජෛවවිවිධත්ව උපායමාර්ගික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සැකසීමේදී ජෛවවිවිධත්වයට අදාළ සියළු පාර්ශ්ව ආයතන සම්බන්ධකර ගනිමින් සකස් කරන ලදී.

- ජාතික ජෛවවිවිධත්ව විද්වත් කමිටු රැස්වීම

ජාතික ජෛවවිවිධත්ව විද්වත් කමිටුව

* සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින්, ඩෙංගු රෝගය මර්ධනය කිරීමට Wolbachia බැක්ටීරියාව ආසාදිත මදුරුවන් (*Aedes aegypti*) හඳුන්වාදීමට නියමු වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් ඊට සමගාමීව ඉන් ඇතිවිය හැකි පාරිසරික අවධානම පිළිබඳ තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය බව;

* රටේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා ඉදිකිරීමේ කටයුතු වෙනුවෙන් ගල් වැලි ආනයනයේදී රෝග බෝකරන ජීවීන් පිළිබඳව, විනාශකාරී අපද්‍රව්‍යයන්, විකිරණ කාරක ද්‍රව්‍ය නොපවතින බවට සහතික කරමින් තත්ත්ව සහතිකයක් එම ද්‍රව්‍ය ලබාදෙන රටෙන් ලබාගතයුතු බවටත් රට තුළට ඇතුළුවීමට පෙර රට තුළදී පරීක්ෂා කර ඉහත ද්‍රව්‍ය නොමැති බවට සහතිකයක් ලබාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය බව;

* ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව සම්පත් වෙනත් රටවල් හා හුවමාරු කිරීමේදී සිදුවන ජෛව මං කොල්ලය, ජාන මංකොල්ලය වැනි අහිතකර ප්‍රතිවිපාක වලකාලීම සඳහා ජෛව සම්පත් අපනයනයේදී ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලයේ මූලිකත්වයෙන් සකසා ඇති ගිවිසුම් අනුව (Material Transfer Agreements) මේ පිළිබඳව කටයුතු සිදු කරනු ලබන ආයතන ඉදිරියේදී ක්‍රියාකළ යුතු බව;

* රබර් වගාවන් ඔයිල් පාම් වගාවන්ට හැරවීම සඳහා යෝජිතව ඇති බැවින් මෙහිදී භූගත ජලය කෙරෙහි ඇතිවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳ විද්‍යාත්මක පසුබිම විස්තරාත්මකව අධ්‍යයනය කර අවසන් තීරණයකට එලඹිය යුතු බව යන විෂය කරුණු රාශියක් පිළිබඳ එහිදී තීරණ ගනු ලැබීය.

- පුරාපේව්ච්චිධන්ව සංරක්ෂණය සහ ආරක්ෂණය පිළිබඳ රාජ්‍ය නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව පවත්වන ලදී.
- කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ තිරසාර භාවිතය පිළිබඳ පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව මඩකලපුව දිස්ත්‍රික්කය හා පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කය තුළ ඇති කඩොලාන විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා දැඩි තර්ජනයට ලක්ව ඇත. එබැවින් කඩොලාන සංරක්ෂණය සහ තිරසාර භාවිතය පිළිබඳ පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017 දෙසැම්බර් 07 වෙනි දින මඩකලපුව දිස්ත්‍රික්කයේ මඩකලපු තානායම් පරිශ්‍රයේදී ද 2017 දෙසැම්බර් 27 වෙනි දින හලාවත පම්බල, ලංකා සුළු ධීවර සම්මේලන පරිශ්‍රයේදීද පවත්වනු ලැබීය.

මඩකලපු තානායම් පරිශ්‍රයේ පැවති වැඩමුළුව හා ක්ෂේත්‍ර වාර්තාව

පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කයේ සේමාඉරුප්පුව කාකපල්ලිය පවත්වන ලද වැඩමුළුව හා ක්ෂේත්‍ර වාර්තාව

- තෙත්බිම් පේව්ච්චිධන්වය සංරක්ෂණය කිරීමේ ක්ෂේත්‍ර වැඩමුළුව

කොළඹ වෙළඳ - ආර්ථික නගරය හා කෝට්ටේ අග නගර කලාපයේ පරිපාලන මධ්‍යස්ථාන හේතුවෙන් ඉදිකරනු ලබන හා ඉදිකර ඇති ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයන් හා අධිපරිභෝජන ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් වර්තමානයේ තෙත්බිම් පද්ධති භායනයට පත්ව ඇත. කොළඹ මහා නගර සභා හා කෝට්ටේ නගර සභා සීමා තුළ පවතින්නාවූ සුවිශේෂී වගුරු තෙත්බිම් පරිසර පද්ධති රැසක් ඇත. දැනට ඉතිරිව ඇති නාගරික තෙත්බිම් ඉහල පේව්ච්චිධන්වයකින් සමන්විත වන අතර ඉතා ඉහළ පරිසර පද්ධති විවිධත්වයක් සහිතය. එසේම ශ්‍රී ලංකාවේ වඳවීමේ තර්ජනයට මුහුණපා ඇති හා ආවේණික ශාක හා සතුන් බොහොමයක් සඳහා මෙම තෙත්බිම් වාසස්ථාන සපයනු ලබයි.

පෞද්ගලික අංශය මගින් කොළඹ ආශ්‍රිතව පිහිටි තෙත්බිම් සංරක්ෂණය කිරීම හා එහි වැදගත්කම පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සඳහා 2017 දෙසැම්බර් 22වන දින බැඳ්දගාන තෙත්බිම් පෞද්ගලික අංශය තුළ ක්ෂේත්‍ර වාර්තාවක් සමඟින් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් සංවිධානය කරනු ලැබීය

තෙත්බිම් පිළිබඳව දැනුවත් වී සිටියද, නාගරික තෙත්බිම්හි ඇති සුවිශේෂී වැදගත්කමත්, ඒ හා බැඳී පෞද්ගලික අංශයත්, සංරක්ෂණ ක්‍රමවේද පිළිබඳවත් අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රයේ නියලන්නන්ගේ ක්ෂේත්‍ර මූලික දැනුවත්වීම සැලකිය යුතු මට්ටමක නොමැති නිසා, මෙම ක්ෂේත්‍ර වැඩමුළුව මූලිකව සංවිධාන විය.

• 2017 දෙසැම්බර් 11 වෙනි දින ලෝක කඳුකර දිනය සැමරුම් උත්සවය

2017 දෙසැම්බර් 11 වෙනි දිනට යෙදුන ලෝක කඳුකර දිනය වෙනුවෙන් පෞද්ගලික අංශය හා මාතලේ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය එක්ව වැඩසටහන් මාලාවක් සංවිධානය කරන ලදී. මෙවර ලෝක කඳුකර දිනයේ තේමාව වූයේ “දේශගුණය, කුසගින්න හා සංක්‍රමණය කඳුවැටි කෙරෙහි බලපෑම” (Mountains under pressure : Climate, Hunger Migration) යන්නයි. එම තේමාව මූලික කර ගනිමින් මෙවර ලෝක කඳුකර දිනයේ සමාරම්භක උත්සවය පෞද්ගලික අංශයේ අධ්‍යක්ෂක ආර්.එච්.එම්.පී. අබේකෝන් මහත්මියගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රිවස්ටන් කඳුමුදුනින් ආරම්භ විය.

මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයේ දුම්බර කඳුකරයට පිවිසෙන ප්‍රධාන පිවිසුම් මාර්ග දෙකක් වන දඹුල්ල හා මාතලේ සිට පැමිණෙන සංචාරකයින් සඳහා කඳුකර පෞද්ගලික අංශය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ නාම පුවරු සවිකිරීම, පරිසරය සුරැකීමේ උපදෙස් අඩංගු පුවරු 05ක් රිවස්ටන් කඳු මුදුන, තෙල්ගමු ඔය අසල, සුදු ගඟ මංසන්ධිය, සේර ඇල්ල සහ වැද්දා පැණි ඇල්ල යන ස්ථානයන්හි සවි කිරීමද, දුම්බර පිටවල පතනෙහි පැතිරී ඇති ආක්‍රමණික ශාක ඉවත් කිරීමේ ආදර්ශන වැඩසටහනක්ද, ඉලුක්කුඹුර වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු සංචාරක මධ්‍යස්ථානයේදී කඳුකර පරිසර පද්ධති පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් ඇතුළු වැඩසටහන් රාශියක්ද මීට සමගාමීව පවත්වනු ලැබීය.

ඉලුක්කුඹුර වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු සංචාරක මධ්‍යස්ථානයේ පැවැති දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව සහ ආක්‍රමණික ශාක ඉවත් කිරීමේ වැඩසටහන

• වදවී යාමේ තර්ජනයට මුහුණ දී ඇති මිරිදිය කකුළුවන් විශේෂ පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම තුලින් මිරිදිය කකුළුවන් සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා දෙදින පුහුණු වැඩමුළුව

2012 ජාතික රතු දත්ත ලේඛනයට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවත්වන මිරිදිය කකුළුවන් විශේෂ 52ක් වන අතර එයින් 51ක්ම මෙරටට ආවේණික වේ. මේ අතරින් තෙත් කලාපයේ විශේෂ 41ක් හමුවන අතර 90%ක්ම මේවනවිට වදවීමේ අවධානමට ලක්ව ඇත. ඒ අතරින් ගාලු දිස්ත්‍රික්කයේ විවිධ ප්‍රදේශයන්හි ස්ථානීය ආවේණික මිරිදිය කකුළු විශේෂ (Point endemic crabs species) කිහිපයක් හඳුනාගෙන ඇති අතර *Pastilla ruhuna* යන විශේෂය හමුවන්නේ ගාල්ලේ ස්ථාන 02ක පමණි. විශේෂයෙන්ම වේගවත් නාගරීකරණය හේතුවෙන් එම විශේෂයන්ට ඇති ප්‍රශස්ත වාසස්ථාන විනාශවීමත් වර්තමානයේ දී ආගන්තුක ආක්‍රමණශීලී ජීවීන්ගේ බලපෑම, පළිබෝධාශක භාවිත, පොහොර භාවිතය, දේශගුණික බලපෑම්, අම්ල වැසි, හේතුවෙන්ද මිරිදිය කකුළු විශේෂ තර්ජනයට ලක්ව ඇත.

පාංශු බාදනය හේතුවෙන් ජලාශවල රොන් මඩ තැන්පත්වීම වැනි අහිතකර තත්ත්වයන් හේතුවෙන් මිරිදිය කකුළුවන්ට සිදුවන අහිතකර බලපෑම් ද රැසකි. එබැවින් එම ස්ථානවල ජීවත්වන කකුළුවන්ගේ ජීවන පැවැත්ම අධ්‍යයනය, හෝෂන විලාශය, බෝවන ස්ථාන වලට ඇති වි ඇති අහිතකර බලපෑම් හා මිනිස්

ක්‍රියාකාරකම් හඳුනාගැනීම හා සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් බවට පත්ව ඇත.

මිරිදිය කකුළුවන් අනෙකුත් සත්ත්ව විශේෂ මෙන් අවධානයට ලක්නොවන සත්ත්ව කාණ්ඩයක්වීමත් මිරිදිය කකුළුවන් පිළිබඳ සිදුකර ඇති දැනුවත් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවීමත් යන කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී.

- අනුරාධපුරයේ ජෛවවිවිධත්වය, පුරාණ ජෛවවිවිධත්වය හා අතීත මානව ක්‍රියාකාරකම් අධ්‍යයනය කිරීම හා දැනුවත් කිරීමේ දෙදින වැඩමුළුව ,

ශ්‍රී ලංකාව ජෛවවිවිධත්වය මෙන්ම පුරාජෛවවිවිධත්වය අතින්ද අනුන් රටකි. විවිධ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් පුරා ජෛවවිවිධත්වයට හා වර්තමාන ජෛවවිවිධත්වයට බලපෑම් ඇතිවී ඇති බැවින් ඒවා හඳුනාගැනීම හා සංරක්ෂණය කිරීම වැදගත්වන බැවින් ඒ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයක් ජෛවවිවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය හා කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනය හා එක්ව පවත්වන ලදී.

දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව, අභයවැව අවට පක්ෂි නිරීක්ෂණ ක්ෂේත්‍ර වාරිකාව සහ හින්තලේ රාජගිරිලෙන සහ මිහින්තලේ කළුදිය පොකුණ

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණිතම නාගරික සමාජය (අනුරාධපුරය) තම පරිසරය කළමනාකරණය කළේ කෙසේද යන්න, වැව් පද්ධතිය ඉදිවීමත් සමඟ මෙම පරිසරයේ සිදුවූ පාරිසරික වෙනස්වීම් අධ්‍යයනය කිරීම සිදුකරන ලද අතර අනුරාධපුරයේ සිදුකළ කැණීම් මගින් හෙළිදරව් වන පුරාණ පාරිසරික තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීම, අනුරාධපුරයේ පුරාජෛවවිවිධත්වය ගවේෂණය කිරීම, මෙම කලාපයේ වත්මන් ජෛවවිවිධත්වය සොයා බැලීම පිළිබඳ දේශන මාලාවන්ද අභය වැව අවට පක්ෂි නිරීක්ෂණය, කළුදිය පොකුණ, ඉසුරුමුනිය රන්මසු උයන, මිහින්තලේ රාජගිරි ලෙන යන ස්ථානයන්හි ක්ෂේත්‍ර වාරිකාවකද නිරතවිය.

3. දේශගුණ විපර්යාස අංශය

දේශගුණ විපර්යාස අභියෝග ජය ගැනීම

ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමේ අවසන් ප්‍රතිඵලය වන දේශගුණ විපර්යාස විසි එක් වන සියවසේ මිනිස් සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන අභියෝගයක් බවට හඳුනාගෙන ඇත. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් රාජ්‍ය මණ්ඩලය (IPCC) විසින් සනාථ කොට ඇත්තේ ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම නිසා සිදුවන දේශගුණ විපර්යාස වලට සෘජුව බලපාන්නේ පොසිල ඉන්ධන දහනය වැනි මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් වායුගෝලය වෙත වැඩිවශයෙන් එකතුවන හරිතාගාර වායු බවයි. මේ තත්වයන් යටතේ වර්තමාන හා ඉදිරි පරම්පරාවල සියලු ජීවීන්ට දේශගුණ විපර්යාස වල අව බලපෑම් වලට මුහුණ දෙමින් ජීවත්වීමට සිදු වන බව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරුණකි.

වසර දෙසියකට වැඩි කාලයක් ගල් අගුරු සහ බනිජ තෙල් වැනි පොසිල ඉන්ධන දහනය හා වනාන්තර ඵලී කිරීම “හරිතාගාර වායු” වායු ගෝලයේ කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ යාමට හේතු විය.

හරිතාගාර වායු ජීවය පවත්වාගෙන යාමට අත්‍යාවශ්‍ය වේ. මන්දයත් එකී වායු මගින් පෘථිවි පෘෂ්ඨය උණුසුම්ව තබා ගැනීමට උපකාර වීමයි. නමුත් වායු ගෝලයේ මෙම වායුන් හි සාන්ද්‍රණය ඉහළ යමින් පැවතීම නිසා පෘථිවියේ උෂ්ණත්වය පසුගිය කාලයේ පැවති තත්වයට වඩා අධික වැඩිවීමක් දක්නට ලැබේ. මෑත දශකවල පෘථිවියේ උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමට බොහෝ සෙයින් බලපා ඇත්තේ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රතිඵලයන්ය.

මුහුදු ජල මට්ටම ඉහළ යාම, ඉහළ උෂ්ණත්වයන්, නිතර ඇතිවන හා දීර්ඝ කාලීනව පවතින නියඟය, ඉහළ නිවුනාවයක් සහිත වර්ෂාපතනය හා ඉහළ අකුණු සැර ක්‍රියාකාරිත්වය ආදිය ගෝලීය උණුසුම් වීමේ ප්‍රතිඵලයන්ය. මෙලෙස ඇතිවන තත්වයන් වෙරළබඩ ප්‍රදේශ වලට, ජාතික ආර්ථිකයේ විවිධ ක්ෂේත්‍රවලට හා මානව සෞඛ්‍යයට සැලකිය යුතු ලෙස බලපෑම් ඇති කරයි.

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක් ලෙස හා දිවයිනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව විශේෂයෙන් මෙම බලපෑම් වලට පහසුවෙන් පාත්‍ර වේ. දේශගුණ විපර්යාස ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික සම්පත් වලට, ආර්ථික ක්‍රියාවලීන්ට හා මිනිසුන්ගේ යහ පැවැත්මට විශාල ලෙස බලපෑම් ඇති කරයි. දේශගුණ විපර්යාස ශ්‍රී ලංකාව කෙරෙහි දක්වන බලපෑම පිළිබඳ කර ඇති අධ්‍යයනයන් තුළින් පසුගිය වසර 20 තුළ මෙරට අදායම් ඉහළ දැමීම හා දුප්පත්කම අවම කිරීම තුළින් අත්කර ගත් කැපී පෙනෙන ජයග්‍රහණ වලට එම දේශගුණ විපර්යාස වල බලපෑම් තර්ජනයක් එල්ල කරන බව හඳුනාගෙන ඇත. දැනට සිදු කරන ලද මූලික පර්යේෂණ හා ප්‍රක්ෂේපන මගින් ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ අවධානම් තත්ව වලට හා විවිධාකාර බලපෑම් වලට පාත්‍ර විය හැකි බව පෙනී යයි.

පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය මෙරට ආර්ථික සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයට දේශගුණ විපර්යාස වලින් සිදු වන අභියෝග වලට මුහුණදීම සඳහා විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත. දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය පිහිටුවීමේ මූලික අරමුණ වනුයේ දේශගුණ විපර්යාස හා බැඳුණු ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් නවතම පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල වලට අනුකූල වන පරිදි යථාචන් කිරීමයි. දේශගුණ විපර්යාස අභියෝග ජය ගැනීම නම් වූ මෙහෙවර සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ඉටු කර ඇති ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් පහත දක්වා ඇත.

දේශගුණ විපර්යාස සඳහා ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම සකස් කිරීම

ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම රටක දේශගුණ විපර්යාස සඳහා මුහුණ දීමට යොදන ජාතික උත්සාහයන්ගෙන් සැදුම්ලත් මාර්ගෝපදේශයකි. දේශගුණ විපර්යාසයන්හි අව බලපෑම් වලට උපායශීලීව මුහුණ දෙන අතරම එම ක්‍රියාකාරකම්වලදී යෙදෙන අවස්ථාවන්ගෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ගැනීමට සැලසුම් කිරීම මෙයින් අපේක්ෂා කෙරේ. ජාතියක් වශයෙන් දේශගුණ විපර්යාස වලින් ඇතිවන අවධානම අඩුකර ගනිමින් අනුහුරු ධාරිතාවය වර්ධනය කර ගැනීමට ප්‍රයෝගික සැලසුමක් සකස් කිරීම මෙහි අරමුණයි.

ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම (National Adaptation Plan) සකස් කිරීම ආරම්භ කරන ලද්දේ 2014 වර්ෂයේදීය. මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ අනුහුරු ධාරිතාව සහ ඔරොත්තුදීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම තුළින් දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑමට ලක්වීම අවම කිරීමයි. ජාතික අනුහුරු ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමේ උපදේශක දායකත්වය ජාතික ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන ආයතනය (Institute of Policy Studies) විසින් ලබාදී ඇත. මෙම ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම යටතේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ දේශගුණික විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් වලට වඩාත්ම ලක්විය හැකි ක්ෂේත්‍ර 10 හඳුනාගෙන ඇත.

ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම යටතේ ආවරණය වන ප්‍රධාන සංරචක වනුයේ; එකිනෙක හා සම්බන්ධ වන අනුහුරු අවශ්‍යතා ඉටුකිරීම සඳහා විශේෂ ක්‍රියාවන්/ මැදිහත්වීම් සමග කාලසීමාවන්; තෝරාගත් මැදිහත්වීම් සඳහා ක්‍රියාත්මක උපායමාර්ග; පාර්ශවකරුවන්ගේ ක්‍රියා සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා ආයතනික යාන්ත්‍රණය; එක් එක් පියවර සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රගති දර්ශක සහ ප්‍රධාන ප්‍රගති දර්ශක අධීක්ෂණය හා ඇගයීම් සඳහා ක්‍රියා පිළිවෙලයි.

හඳුනාගත් ක්ෂේත්‍ර ලෙස ආහාර සුරක්ෂිතතාව, ජල සම්පත්, වෙරළ හා සමුද්‍ර අංශය, සෞඛ්‍යය, මානව ජනාවාස හා යටිතල පහසුකම්, පරිසර පද්ධති හා ජෛව විවිධත්වය, සංචාරක හා විනෝද ක්‍රීඩා, අපනයන කෘෂි කාර්මික අංශය, කර්මාන්ත, බලශක්ති සහ ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍ර, හරස් කැපුම් ජාතික ගැටලු සහ අවදානම යොමුකල යුතු අංශ දැක්වේ.

කෘෂිකර්ම, ජල, පරිසර පද්ධති හා ජෛව විවිධත්ව, සංචාරක ව්‍යාපාරය හා පොදු විනෝදාත්මක කටයුතු, සෞඛ්‍යය හා ආපදා, මානව ජනාවාස හා යටිතල පහසුකම්, කර්මාන්ත, බලශක්ති සහ ප්‍රවාහන හා අපනයන, කෘෂිකර්ම හා වැවිලි යන අංශ සඳහා අනුහුරු සැලසුම සකස් කිරීම සඳහා වන හරස් කැපුම් ගැටලු පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමට වැඩිමුළු පවත්වා ඇත.

මෙම ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම මුද්‍රණය කර, “ශ්‍රී ලංකා නෛස්වි - නිලහරිත යුගයක්” සහ පස්වැනි ආසියානු ශාන්තිකර කලාපීය දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අනුහුරු වීමේ සමුළුවේ දී එළි දක්වන ලදී. ජාතික අනුහුරු සැලැස්ම, දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයේ වෙබ් අඩවියහි (www.climatechange.lk) ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

2017 වර්ෂයේ ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ,

- ජාතික අනුහුරු ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගන්නා ලදී.
- බස්නාහිර සහ දකුණු පළාත්වල, පළාත් දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුහුරු කිරීමේ සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා වැඩිමුළු දෙකක් පවත්වන ලදී.
- ජාතික නියාමක කමිටුව ස්ථාපිත කිරීම හා කමිටු රැස්වීම් 2017 සැප්තැම්බර් 07 වන දින පවත්වන ලදී.
- ජාතික අනුහුරු ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙහි සිංහල පරිවර්තන කටයුතු සිදු කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ යෝජිත ජාතික වශයෙන් තීරණය කළ දායකත්වයන් (INDCs) පිළියෙල කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුවක සම්මුතියේ හි (UNFCCC) 21 වැනි සැසිවාරය 2015 නොවැම්බර් 30 - දෙසැම්බර් 11 වන දින දක්වා ප්‍රංශයේ පැරිස් නුවර පැවති අතර, ලෝක රාජ්‍ය නායකයින් 195 ක් සහභාගී වූ මෙම සැසිවාරයේ දී ලෝක ජාතීන් විසින් පැරිස් ගිවිසුම ප්‍රකාශයට පත්කළ අතර, එමගින් මූලික වශයෙන් ගෝලීය උෂ්ණත්වය වසර 2100 වන විට 2 °C ක් නොයික්මවීමටත්, එය 1.5 °C ට අඩුවෙන් පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා සෑම උත්සාහයක්ම දැරීමටත් ප්‍රතිඥා දී ඇත.

ඒ අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජික රටවල් විසින් තම රට මගින් ඉහත සඳහන් එකඟතාවය මත ගෝලීය උණුසුම පාලනය කිරීම සඳහා අනුගමනය කරනු ලබන උපාය මාර්ගයන් වන (Intended Nationally Determined Contributions – INDCs) “දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්වය” ප්‍රකාශයට පත් කොට ඒ අනුව කටයුතු කරන බවට එකඟ වී ඇත. එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුවක සම්මුතියේ හි පාර්ශවකරුවකු වීමෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ අපේක්ෂිත ජාතිකමය නිර්ණය කළ දායකත්ව වාර්තාව අවම කිරීම (Mitigation), අනුහුරුවීම (Adaptation), ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව (මූල්‍ය, තාක්ෂණ සංවර්ධනය හා පැවරීම, හැකියා වර්ධනය) සහ අලාභ හා පාඩු ආදියෙන් සමන්විත වේ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුවක සම්මුතියේ හි කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙස මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය, පැරිස් ගිවිසුමේ එකඟතාවයන්ට අනුව 2020-2030 වසර තුළදී දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්ව (INDCs) ක්‍රියාත්මක කිරීමට එකඟ වී ඇත.

“ගෝලීය දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ගිවිසුම හා දේශීය උපායමාර්ගික සම්මුතිය (ගෝලීය උණුසුම අවම කිරීම සඳහා දේශීය දායකත්වය)” යන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයට (අංක: 16/0377/704/011 දිනය: 16/03/2016) අනුව, හරිතාගාර වායු විමෝචන උපාකර ගැනීම සඳහා වූ උපායමාර්ගික ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාත්මක සැලසුම් සකස් කිරීම බලශක්ති, ප්‍රවාහන, කර්මාන්ත, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය, ජල හා වාරිමාර්ග, කෘෂිකර්ම, පශු සම්පත්, සාගර හා නාවික, නගර, මහා නගර හා මානව ජනාවාස, සංචාරක කර්මාන්ත හා විනෝදාංශ යන ක්ෂේත්‍ර යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතය.

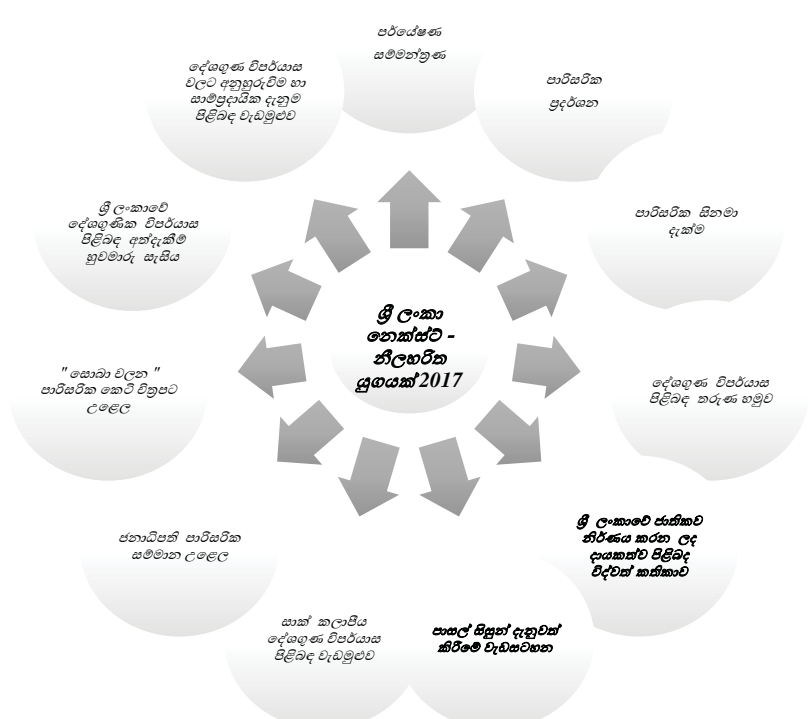
ඉහත අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයට අනුව, අදාළ ක්ෂේත්‍ර 13 සඳහා දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්ව (INDCs) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අදාළ විෂය භාර අමාත්‍යතුමාගේ හා ප්‍රාදේශීය සහ අමාත්‍යවරුන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් උපදේශනක සහ පිහිටුවන ලදී. තවද, උපායමාර්ගික ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාත්මක සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා වූ සැලසුම් සම්පාදන හා මෙහෙයුම් පිළිබඳ විශේෂඥ කමිටු අදාළ අමාත්‍යාංශවල ලේකම්තුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පිහිටුවන ලදී.

දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් වන පැරිස් ගිවිසුමට ශ්‍රී ලංකාව වෙනුවෙන් අත්සන් තැබීම විද්‍යා, තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ අමාත්‍ය සුසිල් ප්‍රේමජයන්ත මහතා නිව්යෝර්ක්හි පිහිටි එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයේදී සිදු කරන ලදී. අතිගරු ජනාධිපතිතුමා විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයේ පැවති එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා සභා රැස්වීමේදී, දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ පැරිස් ගිවිසුම අපරානුමත කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය භාර දෙන ලදී. “දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්වය” (NDCs) එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුවක සම්මුතියට ඉදිරිපත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ යෝජිත ජාතික වශයෙන් තීරණය කළ දායකත්වයන් (INDCs) පිළියෙල කිරීම සඳහා පෙර සුදානම් සැලසුම 2017-2019 ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ජාතික යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු විමෝචන අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම (NAMAs) පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා කමිටු රැස්වීමක් 2017 පෙබරවාරි 28 දින පවත්වන ලදී.

“ශ්‍රී ලංකා නෙක්ස්ට්-නීලහරිත යුගයක්” ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණය සහ ප්‍රදර්ශනය 2017

ශ්‍රී ලාංකික ජන සමාජයේ සියලු කොටස් දේශගුණික විපර්යාස හා සංවර්ධන උපාය මාර්ග පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් “ශ්‍රී ලංකා නෙක්ස්ට්-නීල හරිත යුගයක්”, 2016 ජනවාරි 6 වන දින කොළඹ බණ්ඩාරනායක අනුස්මරණ ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී නිල වශයෙන් ආරම්භ කරන ලදී. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සමුළුවේ අරමුණ වන්නේ ලොව පුරා පර්යේෂකයන්, ඉංජිනේරුවන්, අධ්‍යාපනඥයන්ට මෙන්ම කාර්මික වෘත්තිකයන් සඳහා දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ ඔවුන්ගේ පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල සහ සංවර්ධන කටයුතු ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාවක් ලබා දීමයි.

මෙම වැඩසටහන යටතේ පළමු “ශ්‍රී ලංකා නෙක්ස්ට් - නීලහරිත යුගයක්” ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණය සහ පස්වැනි ආසියානු ශාන්තිකර කලාපීය දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අනුහුරු වීමේ සමුළුව 2016 වර්ෂයේදී පවත්වන ලදී. ඒ අනුව දෙවන “ශ්‍රී ලංකා නෙක්ස්ට් - නීලහරිත යුගයක්” පාරිසරික සම්මන්ත්‍රණය සහ ප්‍රදර්ශනය 2017 ඔක්තෝබර් 16-17 දිනවල දී පවත්වන ලදී. මෙහිදී පවත්වන ලද වැඩසටහන් පහත පරිදි වේ.

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ හා ධාරිතා වර්ධන වැඩසටහන් පැවැත්වීම

ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ පහත දැක්වෙන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පවත්වන ලද අතර පහත දැක්වෙන දැනුවත් කිරීමේ මෙවලම් මුද්‍රණය කරන ලදී. දැනුවත් කිරීමේ මෙවලම් දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයේ වෙබ් අඩවිය වෙත පිවිසීමෙන් පරිශීලනය කල හැකිය.

මාධ්‍ය ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුව

2017 අප්‍රේල් මස 22 වන දින සමරන " මිහිකත හෝරාව " ඉලක්ක කරගනිමින් ජනමාධ්‍ය ප්‍රජාව වෙනුවෙන් 2017 අප්‍රේල් මස 20 වන දින පරිසර අමාත්‍යාංශයේ, සජන පරිසර මණ්ඩපයේදී දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් පැවැත්විණි. මෙම වැඩමුළුවේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සංකල්ප පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කිරීම සහ පාඨවියට පෙර නොවූ විරූ ලෙස ඇතිවී තිබෙන තර්ජන ගැන සහ පාරිසරික ආරක්ෂාව බල ගැන්වීමයි.

රජරට විශ්ව විද්‍යාලයේ සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම

රජරට විශ්ව විද්‍යාලයේ පරිසර කළමනාකරණය පිළිබඳ විද්‍යාවේදී උපාධිය හදාරන අවසන් වසර ශිෂ්‍යයන් සඳහා වූ දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීමක් 2017 මැයි 05 දින බත්තරමුල්ල, කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයේ, සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේ දී පවත්වන ලදී.

පාසල් ළමුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

ලෝක පරිසර දිනය 2017 ඉලක්ක කර ගනිමින් බුලත්සිංහල මාධ්‍ය මහා විද්‍යාලයේදී පාසල් ළමුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017 මැයි 24 වන දින පවත්වන ලදී.

පාසල් ගුරුවරුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

වෙන්නප්පුව ජෝශප් වාස් විද්‍යාලයේ දී හලාවත අධ්‍යාපන කලාපයේ විද්‍යා ගුරුවරුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017 ඔක්තෝබර් 4 වන දින පවත්වන ලදී.

දේශගුණ තාක්ෂණ හුවමාරු මධ්‍යස්ථානය හා ජාලය (CTCN) යටතේ දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා යෝග්‍ය තාක්ෂණය හඳුනා ගැනීම සහ ප්‍රවලිත කිරීම

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් පිහිටුවන ලද දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා යෝග්‍ය තාක්ෂණය හඳුනා ගැනීමේ කමිටුව විසින් දේශගුණ තාක්ෂණ හුවමාරු මධ්‍යස්ථානය හා ජාලය (CTCN) වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර ව්‍යාපෘති යෝජනා පිළිබඳ ඇගයීම් සහ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කරයි. ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ තාක්ෂණය හඳුනා ගැනීමේ කමිටුවේ දෙවැනි රැස්වීම මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දී ජූනි මස 28 වන දින පවත්වන ලදී. මෙම කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද පහත දැක්වෙන ව්‍යාපෘති යෝජනා පිළිබඳ සමාලෝචනය හා සාකච්ඡා කිරීම සිදු කරන ලදී.

- කුරුණෑගල නගරය සඳහා දේශගුණික පසන් නගර (Climate Smart Cities) පිහිටුවීම.
- දේශගුණ විපර්යාස ගංහා, ජල හා ජලජ සෞඛ්‍යයට ඇති කරන බලපෑම්.
- ශ්‍රී ලංකාවේ කලපු වලට දේශගුණ විපර්යාස නිසා ඇතිවන බලපෑම.

“දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ අවදානම් ඇගයීම” පිළිබඳ පෝස්ටරය

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ අවදානම් ඇගයීම වැදගත් වන්නේ ඇයිද යන්න පැහැදිලි කිරීමටත්, එහි ක්‍රියාකාරිත්වය හා එහි අංගයන් වන්නේ කුමක්ද යන්නත්, දේශගුණික විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය මගින් සිදු කල හා සිදු කරමින් පවතින අධ්‍යයනයන් පිළිබඳව අදහසක් ලබා දීම මෙම පෝස්ටරය නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණු වේ.

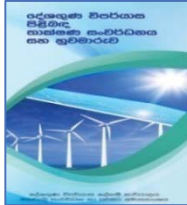
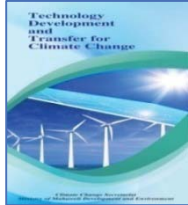
“නීලහරිත” දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සඟරාවේ දෙවැනි වෙළුම

මෙම ප්‍රකාශනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳව අධ්‍යාපනය හා දැනුවත් කිරීමයි. මෙම වෙළුමේ සමහර ලිපි දේශගුණික විපර්යාසවල විවිධ පැතිකඩ

වලින් සමන්විත වේ. සමහර ලිපි පර්යේෂණ මත පදනම් කරගත් ලිපි වන අතර අනෙක් ඒවා ක්ෂේත්‍ර අත්දැකීම් මත පදනම් වේ.

“දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තාක්ෂණ සංවර්ධනය සහ හුවමාරුව” පිළිබඳ අත්පත්‍රිකාව

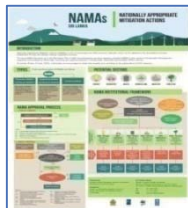
දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තාක්ෂණ සංවර්ධනය සහ හුවමාරුව පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම සඳහා මෙම අත්පත්‍රිකාව මුද්‍රණය කරන ලදී.

“දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීම” පිළිබඳ අත්පත්‍රිකාව

දේශගුණික විපර්යාස සඳහා අනුවර්තනය වීම පිළිබඳව මහජනතාව, පාසල් සිසුන් සහ වෙනත් පාර්ශ්වයන් දැනුවත් කිරීම සඳහා මෙම අත්පත්‍රිකාව මුද්‍රණය කරන ලදී.

“ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම (NAMAs)” පිළිබඳ පෝස්ටරය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම පිළිබඳ හැඳින්වීම, අංශ, ආයතනික රාමුව හා ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය පිළිබඳව අදහසක් ලබා දීම මෙම පෝස්ටරය නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණ වේ.

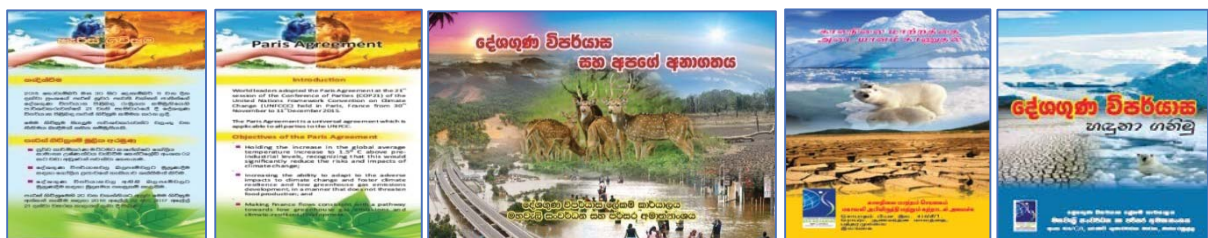
“ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම” පිළිබඳ පොත් පිංච

ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ආයතනික රාමුව, ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ ක්‍රමවේදය, කාර්යභාරය හා අදාළ ආයතන වල ප්‍රධාන වගකීම්, මෙම පොත් පිංච තුළ අන්තර්ගත වේ.

දැනුවත් කිරීමේ මෙවලම් නැවත මුද්‍රණය කිරීම

"පැරිස් ගිවිසුම" පිළිබඳ අත්පත්‍රිකා, "දේශගුණ විපර්යාස සහ අපේ අනාගතය" පිළිබඳ පොත් පිංච, "දේශගුණ විපර්යාස හඳුනා ගනිමු" අත්පත්‍රිකාව, දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ දෙමළ මාධ්‍ය අත්පත්‍රිකාව නැවත මුද්‍රණය කරන ලදී.

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික කමිටු පැවැත්වීම

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් ආයතනික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව පැවැත්වීම

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් ආයතනික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව 2012 වර්ෂයේ සැත්තැම්බර් මස පිහිටුවන ලදී. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටුව රේඛීය අමාත්‍යාංශ සහ අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන නියෝජනය කෙරෙන කමිටුවකි. මෙය ස්ථාපිත කිරීමේ ප්‍රධාන පරමාර්ථය වූයේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති, උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අදාළ ආයතන වල ප්‍රතිපත්ති තුළට ඇතුළත් කර ගැනීමයි. එය දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ හා දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ජාතික විශේෂඥ කමිටු විසින් නිර්දේශ කරන ලදී.

ප්‍රගතිය වාර්තා කරන ලද කාල පරිච්ඡේදය තුළ අන්තර් ආයතනික සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීම් 2017 අප්‍රේල් 27 වන දින පවත්වන ලදී. එහිදී පහත දැක්වෙන ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන ලදී.

- පෙර පවත්වන ලද විශේෂඥ කමිටු රැස්වීම්වලදී ගන්නා ලද තීරණ පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම.
- COP22 හි ප්‍රතිඵල හා පසු විපරම් පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම.
- ශ්‍රී ලංකාව පැරිස් ගිවිසුමෙන් පසුව ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම.

දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව

පරිසර හා පුනර්ජනනීය බලශක්ති අමාත්‍යාංශය විසින් ප්‍රකාශිත ජාතික දේශගුණ විපර්යාස ප්‍රතිපත්ති සහ අනුහුරු උපායන් පදනම් කර ගනිමින් දේශගුණ විපර්යාස අංශය දැනට ජාතික දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කිරීම ආරම්භ කර ඇති අතර එම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීම සඳහා උපදෙස් ලබා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකාව තුළ දේශගුණ විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම්වලට අනුහුරුවීම සඳහා උපදෙස් ලබා ගැනීමට 2012 සැප්තැම්බර් මස දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ජාතික විශේෂඥ කමිටුවක් පිහිටුවන ලදී.

දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව පිහිටුවීමේ පරමාර්ථ;

- දේශගුණ විපර්යාස සඳහා රටේ ප්‍රවනතාව කලින් කලට දැනුවත් කිරීම සහ ඒ පිළිබඳ සංවේදීතාව වැඩි කිරීම.
- දේශගුණ විපර්යාස නිසා ජනතාවට සහ ඔවුන්ගේ ජීවනෝපායන් සහ පරිසර පද්ධති සඳහා ඇති අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමට සහ මගහැරවීමට අනුහුරු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.
- තිරසාර සංවර්ධනයේදී හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම කිරීම.
- තිරසාර පරිභෝජනය සහ නිෂ්පාදනය දියුණු කිරීම.
- සමාජයේ පවතින දේශගුණ විපර්යාස වලට සම්බන්ධ විවිධ මුහුණුවරවල් ඇති ගැටළු පිළිබඳ දැනුම වැඩි දියුණු කිරීම සහ තීරණ ගැනීම්වලදී දුරදර්ශී තෝරාගැනීමක් කිරීමට ධාරිතාව වර්ධනය කිරීම.
- දේශගුණ විපර්යාස වල බලපෑම් වලට කාර්යක්ෂමව සහ ඵලදායී ලෙස මුහුණ දීමට රටේ ධාරිතාව වැඩි කිරීම.
- ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට දේශගුණ විපර්යාස අනුප්‍රවාහගත කිරීම.

ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ, දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ ජාතික විශේෂඥයන්ගේ 8 වන කමිටු රැස්වීම් 2017 ජනවාරි මස 23 වන දින පවත්වන ලද අතර 9 ව හා 10 වන කමිටු රැස්වීම් පිළිවෙලින් 2017 අප්‍රේල් මස 04 වන දින හා නොවැම්බර් මස 01 වන දින පැවැත්විණි. මෙම රැස්වීම් වලදී කමිටුව විසින් පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන ලදී.

- පහත සඳහන් විෂයයන් සම්බන්ධව මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම.
  - දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීම පිළිබඳ ජාතික සැලැස්ම (NAPs) ක්‍රියාවට නැංවීම.
  - දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ඇතිවන අවධානම ඇගයීම සහ ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුගත වීමේ ක්‍රියාකාරකම් අන්තර්ග්‍රහණය කිරීම සඳහා වූ තාක්ෂණික ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම.
  - දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුගත සම්මුතියට ඉදිරිපත් කල යුතු ශ්‍රී ලංකාවේ තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාවේ අවධානම් තත්වය ඇගයීමේ හා අනුහුරුවීමේ ක්‍රමෝපාය පිළිබඳ පරිච්ඡේදය සකස් කිරීම.
  - ලෝක සංරක්ෂණ සංගමය (IUCN) මගින් හරිත දේශගුණ අරමුදලට ඉදිරිපත් කිරීමට යෝජිත “ආසියාතික ධීවර ප්‍රජාවගේ හා වෙරළාශ්‍රිත පරිසර පද්ධති වල දේශගුණ විපර්යාස මගින් ඇතිකරන

අභිතකර ප්‍රතිවිපාක වලට මුහුණ දීමේ හැකියාව වර්ධනය (Resilience Building) කිරීම සඳහා වූ ව්‍යාපෘතිය සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම.

- දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුගත සම්මුතියේ පාර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීම් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන තත්වය පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම හා සාකච්ඡා කිරීම.
- දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුගත සම්මුතියේ 1/CP.21 තීරණයට අනුව එහි අනුහුරුවීමේ කමිටුව හා උණ සංවර්ධන රටවල් වල විශේෂඥයින්ගේ කණ්ඩායමට ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුහුරුවීම පිළිබඳ වර්තමාන තත්වය වාර්තා කිරීම

දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව

ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියා කිරීමේ දී ඇතිවන ගැටලු වලදී මග පෙන්වීම සඳහා දේශගුණික විපර්යාස අංශය මගින් දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව පිහිටුවන ලදී.

දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ජාතික විශේෂඥ කමිටුව පිහිටුවීමේ පරමාර්ථ;

- දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයට අනුකූලව දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමේ ගැටලු පිළිබඳ මග පෙන්වීම.
- දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති, උපාය මාර්ග, ක්‍රියාකාරකම් සහ නීතිමය මෙවලම් සෑදීමට මග පෙන්වීම.
- දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිටුවකට දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ රටෙහි තත්වය සකස් කිරීමට මග පෙන්වීම.
- දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර කමිටුවකට අනුව රටෙහි දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමට ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම (NAMAs).
- දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීම පිළිබඳ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා මග පෙන්වීම.
- පවිත්‍ර සංවර්ධන යාන්ත්‍රණය සහ කියෝතෝ සන්ධානය යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත පවිත්‍ර සංවර්ධන යාන්ත්‍රණ ක්‍රියා කිරීමට මග පෙන්වීම.
- විදේශ ආධාර යටතේ ඇති විදේශ ආධාර ලබන අවම කිරීමේ ව්‍යාපෘති සමාලෝචනය කිරීම.

අවසන් කමිටු රැස්වීම් දෙක 2017 මාර්තු මස 30 හා 2017 අගෝස්තු 24 යන දින වලදී පවත්වන ලද අතර එහිදී පහත දැක්වෙන ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ සාකච්ඡා කරන ලදී.

- පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රයේ කාබන් පියසටහන් ගණනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන තොරතුරු ඇතුළත් කිරීම පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම.
- කැබිනට් අනුමැතිය සඳහා ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් (NAMAs) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනික යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම.
- එහිදී පහත දැක්වෙන ඉදිරිපත්කිරීම් සිදු කරන ලදී;
  - කාබන් වෙළඳපලට සුදානම් වීම සඳහා වන සහයෝගීතාවයට (PMR) ඉදිරිපත් කරන ව්‍යාපෘති යෝජනාව.
  - දේශගුණික ක්‍රියාකාරී විනිවිදභාවය සඳහා වූ මූලික පියවර.
  - ද්විත්ව පහර ත්‍රිරෝද රථ විදුලි බලයට පරිවර්තනය කිරීමේ තාක්ෂණික ශක්‍යතාවය.

ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම (NAMAs)

2007 බාලි නුවර දී පැවති එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ පාර්ශවකරුවන්ගේ 13 වන රැස්වීමේදී පළමු වරට මෙම සංකල්පය ඉදිරිපත් කෙරුණ අතර 16 වන රැස්වීමේදී මේ පිළිබඳව තීරණය කරන ලදී.

බලශක්ති අංශය සඳහා ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු විමෝචන අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම

බලශක්ති ජනනය හා බලශක්ති පරිභෝජන යන ක්ෂේත්‍ර සඳහා ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු විමෝචන අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීමේ (NAMAs) ව්‍යාපෘතිය 2015 වර්ෂයේදී ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය විදුලිබල හා පුනර්ජනනීය බලශක්ති අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන අතර ව්‍යාපෘතිය ප්‍රධාන සංරචක 4කින් සමන්විත වේ. මෙම සංරචක අතුරින් 1, 2 හා 3 ක්‍රියාත්මක කරනුයේ ශ්‍රී ලංකා සුනිත්‍ය බලශක්ති අධිකාරිය මගින් වන අතර, 4 වන සංරචකය වන “බලශක්ති ජනනය හා පරිභෝජන යන ක්ෂේත්‍ර සඳහා ඇගයීමේ, වාර්තා කිරීමේ හා තහවුරු කිරීමේ ක්‍රමවේදය (MRV) සකස් කිරීම හා ජාතික ලියාපදිංචි ලේඛනය සකස් කිරීම” යන්න මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණ විපර්යාස අංශය යටතේ ක්‍රියාවට නැංවේ. ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ආයතනික රාමුව, ව්‍යාපෘතිය අනුමත කිරීමේ ක්‍රමවේදය, ජාතික ලියාපදිංචි ලේඛනය, බලශක්ති ක්ෂේත්‍රය සඳහා ඇගයීමේ, වාර්තා කිරීමේ හා තහවුරු කිරීමේ ක්‍රමවේදය (MRV) සිදු කිරීම, වෙබ් අඩවිය සකස් කිරීම ආදිය මෙම සංරචකයේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් වේ.

ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ;

- ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ආයතනික රාමුව හා අනුමත කිරීමේ ක්‍රමවේදය සකස් කිරීම හා 2017 ජූලි මස 11 වන දින අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගන්නා ලදී.
- “ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජාතික වශයෙන් යෝග්‍ය හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ පොත් පිට නිර්මාණය කරන ලදී.
- බලශක්ති ක්ෂේත්‍රය හා නියම ව්‍යාපෘති 3 ක් සඳහා ඇගයීමේ, වාර්තා කිරීමේ හා තහවුරු කිරීමේ ක්‍රමවේදය (MRV) සකස් කරණ ලදී.
- දැනුවත් කිරීමේ පත්‍රිකා මුද්‍රණය කරන ලදී.
- MRV ඇගයීම් සිදු කිරීම සඳහා සම්පත් සංවිනය ස්ථාපිත කරන ලදී.
- වෙබ් අඩවිය, වෙබ් අඩවිය පදනම් කරගත් රෙජිස්ට්‍රිය, ජාතික ලියාපදිංචි ලේඛනය සකස් කරමින් පවතී.

ශ්‍රී ලංකාවේ තෙවන ජාතික දේශගුණ විපර්යාස සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (SLTNC)

ශ්‍රී ලංකාවේ තෙවන ජාතික දේශගුණ විපර්යාස සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (TNC) සඳහා 2016 මාර්තු මස 18 වන දින එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) සමග මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය අත්සන් තබන ලද අතර එම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගන්නා ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය වසර තුනක් තුළ, 2016-2018 අතර කාලයේදී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයක් මගින් ක්‍රියාත්මක වේ.

මෙම ව්‍යාපෘතියේ මූලික අරමුණ වන්නේ එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුවක සම්මුතියෙහි (UNFCCC) එකඟතාවයන්ට අනුව හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම කිරීමට හා දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුහුරුවීම සඳහා වන උපායමාර්ග ඵලදායී ලෙස සකස් කර පාර්ශවකරුවන් සතු තාක්ෂණික හා මානව සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීමයි. මෙමගින් දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ තොරතුරු රට පුරා සිටින්නා වූ පාර්ශවකරුවන් හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් වෙත ප්‍රචලිත වේ. විශේෂයෙන්ම, දැනට සිදු වන්නාවූ හරිතාගාර වායු විමෝචනය ගණනය කිරීම හා එම තත්වය අවම කර ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ග හඳුනා ගැනීම මෙන්ම එමගින් ශ්‍රී ලංකාවට විය හැකි අවධානම් තත්ත්වයන් තීරණය කිරීම මෙමගින් සිදු කෙරේ.

එබැවින් ජාතික මෙන්ම පළාත්, දිස්ත්‍රික්ක සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීමේදී අවදානම, ඊට අදාළ අනුවර්තන ක්‍රමෝපායන් සහ අවම කිරීමේ විකල්පයන් පිළිබඳ අවබෝධය වැඩි දියුණු කිරීමේ විභවය තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීම මගින් පෙන්වූම කරනු ඇත. තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීම සඳහා ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම (Global Environment Facility) යටතේ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහනේ සහයෝගයෙන් යුතුව ඇමරිකානු ඩොලර් 500,000 ක මූල්‍යමය ප්‍රදානයක් ලැබී ඇත.

- තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීම සඳහා සුදුසු විශේෂඥයින් සහ විශේෂඥ කණ්ඩායම් පත්කරන ලද අතර ප්‍රධාන සංරචක සඳහා දෙවන කාර්ය සාධන වාර්තා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය වන ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- ස්වාධීන සමාලෝචන කමිටුවක් ස්ථාපිත කළ ලද අතර ප්‍රගති සමාලෝචන රැස්වීම් 04 ක් පවත්වන ලදී. එමගින් ලබා ගත අදහස් හා යෝජනා එම වාර්තා තවදුරටත් වර්ධනය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී.
- ජාත්‍යන්තර උපදේශකයෙකුගේ සම්පත්දායක දායකත්වය මත හරිතාගාර වායු ඉන්වෙන්ට්‍රිය සැකසීම හා තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සම්බන්ධ අනෙකුත් අදාල අංශ පිළිබඳ පාර්ශවකරුවන් සඳහා පුහුණු වැඩසටහනක් පවත්වන ලදී.
- තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීම සඳහා වැඩිමුළු, සම්මන්ත්‍රණ, දැනුවත් කිරීමේ මෙවලම් සකස් කිරීම හා සන්නිවේදන වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීම සඳහා සැපයුම්කරුවෙකු තෝරා ගෙන තිබේ.

එමෙන්ම, තෙවන ජාතික සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු, ව්‍යාපෘති කාර්යසාධන උපාය මාර්ගික ප්‍රතිපල රාමුව තුළ හඳුනාගත් ක්‍රියාමාර්ග වඩාත් නම්‍යශීලීව, පිරිවැය ඵලදායී ලෙස යොදා ගනිමින් හා පාර්ශවකරුවන් අතර එකඟතාවය ඇති කරලමින් ව්‍යාපෘති කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති මණ්ඩලයේ රැස්වීම් පවත්වන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ තෙවන ජාතික දේශගුණ විපර්යාස සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ඇතිවන අවධානම ඇගයීම සහ ජාතික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුගත වීමේ ක්‍රියාකාරකම් අන්තර්ග්‍රහණය කිරීම සඳහා වූ තාක්ෂණික ව්‍යාපෘතිය

ශ්‍රී ලංකාව දේශගුණ විපර්යාස මගින් ඇතිකරනු ලබන අයහපත් බලපෑම් වල දැඩි අවධානමකට ලක්ව පවතී. මේ පිළිබඳව අවධානය යොමු කොට අමාත්‍යාංශය විසින් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ තාක්ෂණික ව්‍යාපෘතියක් යටතේ 2009 වර්ෂයේදී දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ඇතිවන අවධානම ඇගයීම් කිරීම සහ ඒවා සිතියම් ගත කෙරුණි. එම ව්‍යාපෘතියෙහි දීර්ඝ කිරීමක් ලෙස එම ව්‍යාපෘතිය මගින් සකස් කරන ලද අවධානම් පැතිකඩ (Vulnerability Profiles) වඩා දියුණු ක්‍රමවේදයන් යොදා ගනිමින් මුළු දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි යාවත්කාලීන කිරීමටත්, ඒ තුලට මැනදී හඳුනා ගන්නා ලද අනුහුරුවීමේ නව ක්ෂේත්‍රයන් අන්තර්ගත කිරීමටත් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් නැවත තාක්ෂණික ව්‍යාපෘතියක් අනුමත කරණ ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියෙහි මූලික අරමුණ වන්නේ;

- රාජ්‍ය මට්ටමේ ධාරිතා වර්ධනය කිරීම තුළින්, ජාතික සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති වලට දේශගුණික විපර්යාස වලින් ඇති වන බලපෑම් අන්තර්ග්‍රහණය කිරීමත් එමගින් ප්‍රජාව තුළ දේශගුණික විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම් වලට මුහුණදීමට ඇති හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම.
- උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත් වලත්, කඳුකර හා වෙරළ කළාප වලත් ස්වභාවික සම්පත් මනා ලෙස සැලසුම්කරණය කිරීම හා විශේෂයෙන් දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ අවධානම් හඳුනාගැනීම, අවධානම් ඇගයීම හා බලපෑම් ඇගයීම සඳහා ධාරිතා වර්ධනය.
- දේශගුණ විපර්යාස වලට අනුහුරු වීම පිළිබඳ සැලසුම් හා ප්‍රතිපත්ති වලට මෙවලම් සකස් කිරීම.

ප්‍රගතිය වාර්තා කරන කාලසීමාව තුළ ව්‍යාපෘතිය සඳහා උපාය මාර්ගික විශේෂඥ හා ව්‍යාපෘති ප්‍රධානි, භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතිය (GIS) පිළිබඳ විශේෂඥ, කඳුකර පාරිසරික විද්‍යාව පිළිබඳ විශේෂඥ හා වෙරළ

ආශ්‍රිත පාරිසරික විද්‍යාව පිළිබඳ විශේෂඥ යන විශේෂඥයින් පත්කර ඇති අතර 2017 ජනවාරි මස සිට ව්‍යාපෘතියෙහි වැඩ කටයුතු ආරම්භ කරණ ලදී. මෙම කාලසීමාවේදී දත්ත හා තොරතුරු එක්රැස් කිරීම හා ඒවා සිතියම් ගත කිරීම සිදුකෙරේ.

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ඇතිවන අවධානම ඇගයීම

කාබන් විමෝචනය අවම කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම (LCDS) සකස් කිරීම

පැරීසියේදී පැවති 21 වන පාර්ශවකරුවන්ගේ සම්මේලනයේ දී (COP 21), දේශගුණික විපර්යාසයන්ට එරෙහිව සටන් කිරීම සඳහා වූ ඓතිහාසික ගිවිසුමකට එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ පාර්ශ්වයන් ළඟා වූ අතර තිරසාර කාබන් විමෝචනය අවම අනාගතයක් සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු හා ආයෝජන වෙගවත් කිරීමට කටයුතු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව 2016 අප්‍රේල් මස 23 වන දින නිව්යෝර්ක් නුවරදී මෙම ගිවිසුමට අත්සන් තබන ලදී.

ඒ අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ සාමාජික රටවල් ඔවුන්ගේ ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම අවම කිරීම සඳහා දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්වයන් (NDCs) ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා උපාය මාර්ග අනුගමනය කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ජාතික වශයෙන් තීරණය කරන ලද දායකත්වය (INDCs) ඉදිරිපත් කළ අතර එය ගෝලීය උෂ්ණත්වය සීමා කිරීම සඳහා අපේක්ෂිත මට්ටමක් ළඟා කර ගැනීමට සහාය වනු ඇත.

තිරසාර සංවර්ධනය පිළිබඳ සන්දර්භය තුළ දේශීයව තීරණය කරන ලද දායකත්වයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම හා හරිතාගාර වායු විමෝචනය අවම කිරීම සඳහා ගෝලීය ප්‍රයත්නයන්ට දායක වීම සඳහා කාලෝචිතව අවශ්‍ය වන්නේ කාබන් විමෝචනය අවම කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම සකස් කිරීමයි. එබැවින් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය ශ්‍රී ලංකාව සඳහා කාබන් විමෝචනය අවම කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම (LCDS) වැඩි දියුණු කිරීමට කැපවී සිටී.

2017 දී ප්‍රගති වාර්තාකරණ කාලය තුළ;

- කාබන් විමෝචනය අවම කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම සකස් කිරීමට විශේෂඥ සහාය ලබා ගැනීම සඳහා පාර්ශ්වකරුවන්ගේ වැඩිමුළුවක් පවත්වන ලදී.
- කෙටුම්පත් කළ උපායමාර්ගික සැලැස්ම තවදුරටත් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා විශේෂඥ අදහස් ලබා ගැනීමට බලශක්ති, ප්‍රවාහන, කර්මාන්ත සහ අපද්‍රව්‍ය යන අංශයන් සඳහා ආංශික රැස්වීම් පවත්වන ලදී.
- තාක්ෂණික වශයෙන් කෙටුම්පත සකස් කර ලදී.

කාබන් විමෝචනය අවම කිරීමේ උපායමාර්ගික සැලැස්ම (LCDS) සකස් කිරීම

4. භූමි සම්පත් අංශය

ශ්‍රී ලංකාව ජල සම්පතක් සපිරි රටක් වුවද දිනෙන් දින සිදුවන පරිසර දූෂණය වැඩිවීම හේතුවෙන් මතුපිට ජල සම්පත මෙන්ම භූගත ජල සම්පත ද අතිශයින් දූෂණය වීමේ දැඩි තර්ජනයකට ලක්වී ඇත. ගංගා, ඇළ, දොළ, මහින්, වර්ෂා ජලය රටෙහි සියලු ප්‍රදේශවලට ජලය බෙදාහරින අතර භූගත ජල සම්පතද ආරක්ෂාවී පවතී.

ලෝක ජල දිනය නිමිත්තෙන් යාපනය ගුරුනගර් වෙරළ තීරයේ සන අපද්‍රව්‍ය ඉවත්කරමින් පැවැත්වූ වෙරළ පිරිසිදු කිරීමේ වැඩසටහන.

රටේ උතුරු ප්‍රදේශයට වන්නට මිරිදිය ජලය සීමිත සම්පතක් වේ. තව ද එම ප්‍රදේශයේ පවතින කරදිය ජල දේහ හා හුණුගල් ස්ථරවල නොගැඹුරු පිහිටීම නිසා අභ්‍යන්තර ජලදේහවල ලවනතාවය වැඩිවේ. එමෙන්ම යාපනය ප්‍රදේශයේ ජනාකීර්ණ බව අධිකවීමත් සමඟ සන අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම අධිකවීම හේතුවෙන් ද මෙම ප්‍රදේශයේ අභ්‍යන්තර ජල දේහ අපවිත්‍රවීම වැඩිවශයෙන් දක්නට ලැබේ.

තව ද සනඅපද්‍රව්‍ය නිසා ඇතිවන අපජලය පොළවට කාන්දුවීම හේතුවෙන් එම ප්‍රදේශයේ භූගත ජලය දැඩිලෙස දූෂණය වෙමින් පවතී. මෙම ප්‍රභල පාරිසරික ගැටලුව පාදක කර ගනිමින් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ භූමි සම්පත් අංශය සමුද්‍ර පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය සමඟ එක්ව මෙවර ලෝක ජල දිනය සැමරීම සඳහා ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017/04/07 දින යාපනය ගුරුනගර් වෙරළ තීරයේදී පැවැත්වීය.

මෙම වැඩසටහන සඳහා වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, යාපනය දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂක කාර්යාලය යනාදී රාජ්‍ය ආයතනයන් නිලධාරීන් මෙන්ම ත්‍රිවිධ හමුදාව ඇතුළු අනෙකුත් රාජ්‍ය නොවන ආයතනයන් නියෝජනය කරමින් විශාල පිරිසක්ද සහභාගී විය.

ලෝක පරිසර දිනය සැමරීමට සමගාමීව ජල සංරක්ෂණය පිළිබඳව දංකොටුව ප්‍රදේශයේ ග්‍රාමීය ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් දංකොටුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් පරිසර කමිටු සාමාජිකයන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් පරිසර කමිටු සාමාජික සාමාජිකාවන්, විද්වතුන් ඇතුළු අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරීන් 110ක් පමණ සහභාගීත් වයෙන් පැවැත්විණි.

පාංශු දිනය සැමරීම - 2017

නිව්යෝර්ක්හි එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් සැම වසරකම දෙසැම්බර් 5 වන දින ලෝක පාංශු දිනය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති අතර 2015 – 2024 දක්වා කාල වකවානුව අන්තර්ජාතික පාංශු දශකය ලෙස ද නම් කර ඇත. මෙවර ලෝක පාංශු දින සැමරීමේ තේමාව වූයේ “මිහිතලය සුදැකීම බිම් මට්ටමින්” යන්නයි. මෙවර ලෝක පාංශු දිනය සැමරීමේ වැඩසටහන මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය, ලෝක ආහාර සංවිධානය එක්ව හැටුණ, රුවන්පුර ග්‍රාමයේදී පැවැත්වූ අතර ඒ සඳහා 150ක් පමණ ග්‍රාමීය ජනතාව සහභාගී විය. මෙම වැඩසටහන පාංශු සංරක්ෂණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ දේශන කිහිපයකින් හා ක්ෂේත්‍ර වාරිකා වලින් සමන්විත විය. තවද, ක්ෂේත්‍ර වාරිකාව අවසානයේදී ගොවි ජනතාවගේ කෘෂිකාර්මික ගැටලු පිළිබඳව විවෘත සාකච්ඡාවක්ද සිදුකෙරිණ.

තොරතුරු කළමනාකරණය ඉහළ නැංවීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර සංවර්ධන ප්‍රවාහය තුළට ගෝලීය, පාරිසරික හා අපදා අවදානම් කළමනාකරණ එකඟතාවයට අනුගත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය -දත්ත ව්‍යාපෘතිය (Data Project)

2016 අංක 12 දරණ තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත මේවන විටත් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති අතර දත්ත හුවමාරු කිරීම පිළිබඳ ප්‍රත්පත්තියද සකස් කර ඇත. එමඟින් පාර්ශව ආයතනයන්හි පවතින දත්ත හුවමාරු කරගැනීම, ඒ සඳහා පවතින හිදැස් හඳුනා ගැනීම හා හුවමාරු කරගැනීමට අවශ්‍ය දත්ත හඳුනා ගැනීම ආදිය හඳුනාගෙන ඇත. එම අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගනිමින් ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය හා මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය එක්ව විශේෂ ව්‍යාපෘතියක් එනම් තොරතුරු කළමනාකරණය ඉහළ නැංවීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර සංවර්ධන ප්‍රවාහය තුළට ගෝලීය, පාරිසරි හා අපදා අවධානම් කළමනාකරණ එකඟතාවයට අනුගත කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (දත්ත ව්‍යාපෘතිය) ආරම්භ කර ඇත.

සෙන්ඩායි රාමුවක වැඩසටහනෙහි (Sendai Framework) ජාතික කේන්ද්‍රස්ථානය වන ආපදා කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය විසින් එම රාමුවක වැඩසටහනේ ආපදා අවදානම අවම කිරීමේ කර්තව්‍යයට

අනුව වාර්තාකරණ කටයුතු වලට අවශ්‍ය දත්ත ද මෙම දත්ත ව්‍යාපෘතිය හරහා එක්රැස්කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැලැක්වීමේ සම්මුතියෙහි ශ්‍රී ලංකාවෙහි කේන්ද්‍රස්ථානය වශයෙන් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය ක්‍රියා කරන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි භායනය වැලැක්වීම අවම කිරීම සඳහා වූ ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන (NAP), ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය, දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ සම්මුතීන් ද ක්‍රියාවට නැංවීමේ කටයුතු මෙන්ම අනෙකුත් අදාළ පාර්ශව ආයතන සමඟ එක්ව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බැඳී සිටී.

ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි භායනය වැලැක්වීම/ අවම කිරීම සඳහා පිළියෙල කල යාවත්කාලීන කරන ලද ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන දෙමළ හා සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීම.

මෙම ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැංවීමේදී මෙන්ම පරිශීලනය කරන්නන්ගේ පහසුව උදෙසා එය සිංහල භාෂාවෙන් හා දෙමළ භාෂාවෙන් පරිවර්තනය කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය බව පාර්ශවකරුවන් ඇතුළු අනෙකුත් නිලධාරීන්ගේ අදහස වූ බැවින් එම දෙමළ හා සිංහල භාෂා පරිවර්තනයන් ඊට අදාළ සංයුක්ත තැටි සමඟින් මුද්‍රණය කිරීම සිදු කරන ලදී.

නිරසර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳව පාසල් ගුරුභවතුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන්

නිරසර භූමි කළමනාකරණය පිළිබඳව විවිධ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම, භූමි සම්පත් අංශය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වාර්ෂික වැඩසටහන් අතර ප්‍රධාන ස්ථානයක් ගනී. එම වැඩසටහන් ප්‍රධාන වශයෙන් ග්‍රාමීය ජනතාව පාසැල් සිසු දරු දැරියන් හා ගුරුභවතුන් ඉලක්ක කරගනිමින් වාර්ෂිකව පවත්වනු ලබන අතර ඒ සඳහා පාර්ශ්ව ආයතනයන්හි දායකත්වයද හිමි වේ.

දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් මාලාවෙහි පළමු වැඩසටහන 2017.04.28 දින කැගල්ල අධ්‍යාපන කලාපයේ පාසල්වල ගුරුභවතුන් දැනුවත් කරමින් කැගල්ල ස්වර්ණ ජයන්ති මහා විද්‍යාලයීය ශ්‍රවණාගාරයේදී පැවැත්වූ අතර ඒ සඳහා පාසල් 40ක් නියෝජනය කරමින් ගුරුභවතුන් 100 දෙනෙකු පමණ ද, දෙවන වැඩසටහන 2017.06.29 දින කළුතර අධ්‍යාපන කලාපයේ ගුරුභවතුන් දැනුවත් කරමින් කළුතර වාද්දුව මධ්‍ය මහා විද්‍යාලයීය ශ්‍රවණාගාරයේදී පැවැත්වූ අතර ඒ සඳහා ගුරුභවතුන් 95ක් ද, තෙවන වැඩසටහන 2017.12.04 දින හ/ ලුණුගමුවෙහෙර අභයපුර කණිෂ්ඨ විද්‍යාලයේ ප්‍රධාන ශාලාවේදී සිසු දරු දැරියන් 300කගේ පමණ සහභාගීත්වයෙන් පැවැත්වූ අතර මෙම වැඩසටහන් සඳහා සම්පත් දායකයින් ඇතුළු අමාත්‍යාංශයීය නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන් රැසක් සහභාගී විය.

ආදර්ශ ගම්මානවල බැවුම් සංරක්ෂණය කිරීම යටතේ පවත්වන ලද දෙල්තොට සුදුවැල්ල ග්‍රාම නිලධාරී වසමට අයත් රත්කෙත්ගම ආදර්ශ ගම්මානයෙහි පාංශු සංරක්ෂණය කිරීමේ වැඩසටහන

ආදර්ශ ගම්මානවල බැවුම් සංරක්ෂණය කිරීම තිරසර භූමි කළමනාකරණයට සෘජුවම අදාළ වන ක්‍රියාකාරකමක් වන බැවින් එය භූමි සම්පත් අංශයේ වාර්ෂික වැඩසටහන් වලට ඇතුළත් කර ඇත. ඒ අනුව තෝරාගත් භූමි ප්‍රදේශ 3ක (එනම් අවිස්සාවේල්ල, පාලින්දනුවර හා දෙල්තොට යන ප්‍රදේශයන් හි ආදර්ශ ගම්මාන) පාංශු සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳව අමාත්‍යාංශයීය අවධානය යොමු කෙරිණි.

පොළොන්නරුව හා මාතලේ දිස්ත්‍රික්ක වල සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පස් ලබාදීම

පොළොන්නරුව හා මාතලේ දිස්ත්‍රික්කවල සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පස් ලබාදීමට සුදුසු ස්ථාන හඳුනා ගැනීමට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය හා දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය එක්ව මෙම අමාත්‍යාංශයේ භූමි සම්පත් අංශය සමග ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවක නියැලුණි. ඒ අනුව ඇළහැර කෝඳුරුවාව ප්‍රදේශයේ පස් ලබා

ගැනීමට සුදුසු ස්ථානයක් හඳුනාගෙන රජය මගින් පස් කැණීම් කර අදාළ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පස් ලබාදීමට යෝජනා විය.

ජාතික ඛනිජ සම්පත් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය සැකසීම.

විද්‍යා තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ අමාත්‍යාංශය විසින් සකස් කර ඇති ප්‍රතිපත්තියේ පවතින අඩුපාඩු සම්බන්ධව හඳුනාගෙන එම අඩුපාඩු මගහරවා ගැනීමට භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය හා අනෙකුත් ආයතන සමග එක්ව ප්‍රතිපත්තිය සැකසීම සිදුකරමින් පවතී.

හම්බන්තොට ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ වාර්තාව

දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගයට පස් ලබාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කරනු ලබන පහත සඳහන් ඉඩම් හඳුනාගෙන ඒ සඳහා නිර්දේශ සහිතව වාර්තාවක් ලේකම්තුමාගේ අනුමැතියට ඉදිරිපත් කරන ලදී.

1. හොඩවැල් පොකුණ ප්‍රදේශයේ යෝජිත පස් කැණීම් භූමි
2. වල්සපුගල තෘණභූමියක් සඳහා වෙන්කරන ලද ඉඩම්
3. කරඹගල මූකලාන ප්‍රදේශයේ පස් කැණීම් සඳහා යෝජිත භූමි
4. යෝජිත වල් අලි කළමනාකරණ කලාපය තුළ ඇති පස් කැණීමට යෝජිත ඉඩම් (ඇළල්ල කැළය, ඇළල්ල මූකලාන, ගොන්නොරුයාය)
5. නිමලව (සිතුල්පව්ව මාර්ගය) ප්‍රදේශයේ පස් කැණීමට හැකියාව ඇති භූමි.

යාන්මය ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ වාර්තාව

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයටත්, ත්‍රිකුණාමලය දිස්ත්‍රික්කයටත් මායිම්ව ගලා බසින යාන්මය හරස් කර වෙල්ලක් බැඳීමෙන් වර්ෂා කාලයේදී ගලා යන ජලය එක්රැස් කොට එය ජනතාවගේ වාරි කර්මාන්තය හා වෙනත් ජල අවශ්‍යතාවයන් වෙනුවෙන් එක් රැස් කිරීමේ අරමුණ පෙර දැරිව රජය මගින් වහල්කඩ ප්‍රදේශයේදී යාන්මය වැව ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාවට නංවන ලදී.

යාන්මය ජලාශ්‍රය ඉදිකිරීමේදී ඉතා විශාල බිම් ප්‍රමාණයක් ජලයෙන් යටවන අතර එලෙස ජලයෙන් යටවන බිමෙහි ඉතා වටිනා වැලි නිධියක් පවතින බව අනාවරණය කර ගැනීමෙන් පසු භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය මගින් පළමුවරට කැණීම් බලපත්‍ර 27කුත්, දෙවනවරට කැණීම් බලපත්‍ර 13කුත් වන ලෙස කැණීම් බලපත්‍ර 40ක ප්‍රමාණයක් නිකුත් කර ඇත.

යාන්මය ආශ්‍රිතව ඛනිජ නිස්සාරණයේදී ඇති වී තිබූ ගැටළුකාරී තත්වය සමීක්ෂණය කර ඒ සඳහා සුදුසු ක්‍රමවේදයක් සකසා ලේකම්තුමා වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත.

විල්ගමුව වැලි පොළ සමීක්ෂණය

විල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ අවිධිමත් අයුරින් වැලි ගොඩ දැමීම් හා පාරිසරික හානි ඇතිවීම් පිළිබඳව නිරන්තරයෙන් පැමිණෙන මහජන විරෝධතා හා පැමිණිලි හේතුවෙන් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාගේ උපදෙස් පරිදි විල්ගමුව රක්ෂිතය අසලින් ගලා බසිනා මහවැලි ගඟ ආශ්‍රිතව විල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සෝනුත්ත, ජේරකන්න, ගුරුවෙලයාය, මාරක, මල්ගම්මන, රන්දුනේවැව, දුණුවිලපිටිය යන ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 7තුළ වැලි තොටුපොළවල් 324ක් නිරීක්ෂණය කිරීමට යෙදුණි. ඉන් අනතුරුව විධිමත්ව වැලි ගොඩදැමීමේ ක්‍රමවේදයක් සකසා ඒ පිළිබඳ වාර්තාවක් ලේකම්තුමා වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත.

ස්වභාවික සම්පත් තිරසර භාවිතය සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු පැවැත්වීම

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයෙහි භූමි සම්පත් අංශය මගින් ස්වභාවික සම්පත් තිරසරව කළමනාකරණය කිරීම සහ පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳව පාසල් සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ හා ඒ පිළිබඳව අධ්‍යාපනය ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් වැඩසටහනක් සංවිධානය කරන ලදී. භූමි සම්පත් අංශයෙහි පැවරී ඇති වගකීමක් ලෙස තිරසර භූමි කළමනාකරණය හඳුනාගෙන ඇති අතර ඒ අනුව ස්වභාවික සම්පත් තිරසර කළමනාකරණය පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් කොළඹ නාලාන්දා විද්‍යාලයේදී පාසල් සිසුන් 250ක් පමණ සහභාගීත්වයෙන් පැවැත්විණි.

බනිජ ආයෝජන ගිවිසුම්ගත වීම

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පවතින සීමා සහිත බනිජ සම්පත් විධිමත් ක්‍රමවේදයක් තුළින් අපනයනය කිරීමේ බලාපොරොත්තුව යටතේ අපනයනය කිරීම සඳහා මෙම කාලසීමාව තුළ පුද්ගලික ආයතන 03ක් සමග බනිජ ආයෝජන ගිවිසුම් ගතවිය. එමගින්, ඩොලර් මිලියන 30ක මෙම වර්ෂය තුළදී විදේශීය ආයෝජන ලංකාව තුළට ගෙන ඒමට බලාපොරොත්තු වේ.

පාලිනිද නුවර ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණය

නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් සිදුකරන ලද ඉල්ලීම අනුව එම අධිකාරිය පාලිනිද නුවර ඉදිකර ඇති විදියඛණ්ඩාරගම ආදර්ශ ගම්මානයේ බෑවුම් භූමි සංරක්ෂණය පිළිබඳව සොයාබැලීමේ ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණය 2017 අප්‍රේල් 27 සහ මැයි මස 02 දින ඉඩම් පරිහරණ හා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය හා මෙම අමාත්‍යාංශය එක්ව සිදුකරන ලදී.

භූමි භායනය නිවාරණය සඳහා භූමිය ප්‍රතිස්ථාපනය සඳහා වූ යෝග්‍ය ක්‍රමෝපායන් භාවිතය

මේ සඳහා පන්තිපිටිය ධර්මපාල විද්‍යාල භූමිය තෝරා ගැනුණු අතර ළමුන්ගේ පාංශු සංරක්ෂණය පිළිබඳව දැනුවත්භාවය ප්‍රායෝගිකව වැඩිදියුණු කිරීමේ අදහසක් දම්පල් උයන නමින් මෙම ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කර 2017 වර්ෂයේ වැඩ අවසන් කර ඇත.

භූමි භායනය අවම කිරීම සඳහා ඉඩම් පරිහරණ ආදර්ශනයක් ඉදි කිරීම - මහර බණ්ඩනාගාර පරිශ්‍රය

ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ මහර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මහර බණ්ඩනාගාර පරිශ්‍රය තෝරාගත් අතර බණ්ඩනාගාර රැඳවියන් යොදාගනිමින් පාංශු සංරක්ෂණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුකරන ලදී. මෙමගින් මෙම රැඳවියන් හට රැකියා ජනනයක් සිදු කිරීම මගින් යහපත් සමාජ කණ්ඩායමක් ලෙස බණ්ඩනාගාර පරිශ්‍රයෙන් පිටව යෑමටද අවස්ථාව සැලසේ.

සොබා දැනුම - පරිසර විෂයය පිළිබඳ පාසල් සිසුන් දැනුවත්කිරීමේ වැඩසටහන

මෙම දැනුවත් කිරීමේ පණිවිඩය සමාජගතකල හැකි උචිතම කණ්ඩායම පාසල් සිසු දරු දැරියන් වන අතර ඔවුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් ශ්‍රී ලංකා නෙක්ස්ට් වැඩසටහනට සමගාමීව 2017.10.16 වන දින බණ්ඩාරණායක අනුස්මරණ සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී පැවැත්වූ අතර ඒ සඳහා පාසල් සිසුන් 500ක් පමණ සහ සම්පත් දායකයින් ඇතුළු අමාත්‍යාංශීය නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන් රැසක් සහභාගී විය.

බනිජ සම්මන්ත්‍රණය 2017

බනිජ ක්ෂේත්‍රයේ අනාගතය හා අභියෝග

බනිජ ආශ්‍රිත කාර්යයන්හි නියුතු වූවන් අතර කලීකාවතක් ඇති කිරීමේ අභිලාශයෙන් 2017 “ශ්‍රී ලංකා තෙක්ස්ට්” : නීල හරිත යුගයක් වැඩසටහනට සමගාමීව 2017 ඔක්තෝබර් 17 දින කොළඹ, බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේ දී “බනිජ සම්මන්ත්‍රණය 2017 : අනාගතය හා අභියෝග” පවත්වන ලදී. මෙම සම්මන්ත්‍රණය සඳහා විශේෂ හා ආරාධිත දේශනා ඇතුළත් කිරීම නිසා ඉන්දියානු හා ඕස්ට්‍රේලියානු බනිජ කර්මාන්තයේ අත්දැකීම් හා දේශීය නිෂ්පාදන කර්මාන්තවල ප්‍රගමනය පිළිබඳව වැදගත් කරුණු රැසක් ද එළිදැක්වීමට භූමි සම්පත් අංශයට අවස්ථාව ලැබුණි.

ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යාවත්කාලීන කිරීම

ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යටතේ මෙහෙවර අංක 04 - වෙරළතීරය හා වෙරළ අවට ඥානාන්විත භාවිතය, මෙහෙවර අංක 05 - නිරසර භූමි කළමනාකරණය හා මෙහෙවර අංක 07 - සැමට සැමදා ජලය යන තේමාවන් ඔස්සේ ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යාවත්කාලීන කිරීම භූමි සම්පත් අංශයේ මූලිකත්වයෙන් සිදු කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි භායනය අවම කිරීම සඳහා සකස්කල ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා වූ තාක්ෂණික සම්බන්ධීකරණ කමිටු හා ජාතික මෙහෙයුම් කමිටුව

භූමි භායනය අවම කිරීමේ කටයුතු සිදුකරන ආයතනයන්හි කාර්යභාරයන් අධීක්ෂණය හා ප්‍රගතිය ලබාගැනීමේ අරමුණින් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ තාක්ෂණික සම්බන්ධීකරණ කමිටුවක් ස්ථාපිත කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි භායනය අවම කිරීම සඳහා වූ ජාතික ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන ජාතික මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා ජාතික මෙහෙයුම් කමිටුවක් ස්ථාපිත කර ඇති අතර මෙම ජාතික මෙහෙයුම් කමිටුව මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාගේ නායකත්වය යටතේ ක්‍රියාත්මකවේ.

භූමි භායනය නිශේධනය කිරීම සඳහා ඉලක්ක සැකසීමේ වැඩසටහන

ඉලක්කගත රේඛීය දත්තයන් මත පදනම්ව 2030 වන විට මෙරට භූමි භායනය නිශේධනය කිරීමේ ඉලක්කයන් තීරණය කරනු ලැබූ අතර පාර්ශවකරුවන් රාශියකගේ සහභාගීත්ව ක්‍රියාවලියක් හරහා, 2030 වන විට ශ්‍රී ලංකාව විසින් පහත සඳහන් විශේෂිත භූමි භායනය නිශේධනය කිරීමේ ඉලක්කයන් ලභාකර ගතයුතු බව මෙම වැඩසටහන හරහා හඳුනාගන්නා ලදී. එනම්;

- වනාන්තර හා තෙත් බිම් වෙනත් ඉඩම් ආවරණ පංති වලට පරිවර්තනය කිරීම අත්හිටුවීම.
- වියළි කලාපය තුළ 80% ක් හා තෙත් කලාපයේ 20% ක් පරිභානියට පත් වනාන්තර නැවත යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම.
- වනාන්තර ආවරණය 29% සිට 32% දක්වා වැඩි කිරීම.
- භූමි ඵලදායීතාවය හා පාංශු කාබනික කාබන් කොටස් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා පාංශු භායනය අඩු කිරීම.
- වාර්ෂික හා වතු වගාවන් සමග වගා කරන ලද ඉඩම්වල පාංශු බාදනය අඩු කිරීම.

5. පරිසර දූෂණ පාලන හා රසායන ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ අංශය

පරිසර දූෂණ පාලන හා රසායන කළමනාකරණ අංශය පරිසර දූෂණ පාලනය හා රසායන කළමනාකරණ සම්බන්ධයෙන් ජාතික ප්‍රතිපත්ති, මාර්ගෝපදේශ හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකසයි.

ඊට අමතරව, ඉහත විෂයන්ට අදාළ පුහුණු වැඩසටහන් හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් අදාළ කණ්ඩායම් හා ප්‍රජාව උදෙසා පවත්වන අතර, එමගින් පරිසර දූෂණ පාලන අවම කිරීම හා නිසි රසායන කළමනාකරණයන් රට තුළ ඇති කිරීමට අරමුණු කරයි. මෙම අංශයේ වැඩසටහන් හරිත ලංකා ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ මෙහෙවර 06 (කසලින් තොර වටපිටාවක්) හා අනුගත වේ.

මෙම අංශය, බාසල්, ස්ටොක්හෝම් රොටර්ඩෑම්(කාර්මික රසායන ද්‍රව්‍ය), මිනමාටා යන අන්තර් ජාතික සම්මුතීන්වල ජාතික කේන්ද්‍රීය ලක්ෂ්‍ය ලෙස ක්‍රියා කරන අතර, ජාතික මෙහෙයුම් කමිටු පවත්වා උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය, දිගුකල්පවත්නා කාබනික දූෂක ද්‍රව්‍ය, රසදිය හා කාර්මික රසායන ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර තීරණ ගැනීම හා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුකරයි.

පරිසර දූෂණ පාලන හා රසායන කළමනාකරණ අංශයේ මේ දක්වා ප්‍රගතිය,

1. ස්ටොක්හෝම් සම්මුතියට අදාළ දිගුකල් පවත්නා කාබනික දූෂක පිළිබඳව වූ ජාතික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යාවත්කාලීන කිරීම අවසන් කරන ලදී. මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම දිගුකල්පවත්නා කාබනික පලිබෝධනාශක දූෂක වර්ග ,පොලික්ලෝරිනේට්ඩ් බයිෆිනයිල්ස්, අභිමතයකින් තොරව නිෂ්පාදිත POPs(Unintentionally Produced POPs), ප්ලැස්ටික් ඩෙබ්‍රිස් ස්ලැග් ආසිඩ් සහ එහි ලවණ (PFOS), ලැයිස්තුගත පොලිබ්‍රෝමිනේට්ඩ් බයිෆිනයිල් ඊතර් (POPs-PBDEs) යනාදියට අදාළව යාවත්කාලීන කිරීම සිදු කරන ලදී. අදාළ වාර්තා මුද්‍රණය කර අවසන් කරන ලදී.
2. ශ්‍රී ලංකාව තුළ පොලික්ලෝරිනේට්ඩ් බයිෆිනයිල් අපද්‍රව්‍ය හා පොලික්ලෝරිනේට්ඩ් අඩංගු උපකරණ පරිසර හිතකාමී ලෙස කළමනාකරණය හා බැහැරකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ දැනුවත් කිරීමේ පත්‍රිකා, T- shirt, තොප්පි සැදීම සහ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
3. POPs හා PCB පිළිබඳ විෂයමාලා සංවර්ධනයට, ඉන්වෙන්ට්‍රිය සැදීමට, POPs හා PCB වලට අදාළ නව නීති රෙගුලාසි සකස් කිරීමට හා වෙබ් අඩවියක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා විශේෂඥයන් පත් කරන ලදී.
4. PCB පිළිබඳව වෙබ් අඩවියක් නිර්මාණය කර ලදී. මෙම වෙබ් අඩවිය මගින් මහජනතාව දැනුවත් කිරීම මෙන්ම PCB ව්‍යාපෘතියේ පාර්ශ්වකරුවන් අතර PCB ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳව මෙන්ම අනෙකුත් රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ තොරතුරු හුවමාරු කිරීම සඳහා අවස්ථාව සැලසී ඇත.
5. නෛතික අඩුපාඩු හා පරස්පරතා පිළිබඳව තක්සේරු වාර්තාවක් සකස්කරන ලද අතර එය වැඩිදුර පරීක්ෂාව හා නීති සම්පාදනය සඳහා ඉදිරිපත්කොට ඇත.
6. විශ්වවිද්‍යාල හා අනෙකුත් අදාළ පාඨමාලාවන් වලට ඇතුළත් කිරීම සඳහා රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳව විශයමාලාවන් සකස්කරන ලද එය සාකච්ඡාවට බඳුන් කොට අධ්‍යනය කොට අවසන් කර අදාළ විෂයමාලාවන් වලට ඇතුළත් කිරීමට නියමිත ය.
7. විදුලිබල මණ්ඩලයේ එක් එක් සේවා කණ්ඩායම් වලට අදාළව PCB පිළිබඳව තාක්ෂණික පුහුණු අත්පොත් සකසන ලදී.
8. විදුලිබල මණ්ඩලයේ අදාළ නිලධාරීන් හා එහි විද්‍යාගාර පර්යේෂකවරුන් හට ට්‍රාන්ස්ෆෝමර් වල PCB අඩංගු දැයි පරීක්ෂා කිරීම පිළිබඳ පුහුණු වැඩසටහනක් විදේශ විශේෂඥයෙකුගේ සහභාගීත්වයෙන් පවත්වන ලදී. ඒ සඳහා අවශ්‍ය පරීක්ෂා කට්ටල සපයන ලදී.
9. PCB පිළිබඳව බලශක්ති අංශයට අදාළ ඉන්වෙන්ට්‍රිය සකසන ලද අතර සේවා අංශය සඳහා වන ඉන්වෙන්ට්‍රිය සකස්කරමින් පවතී.
10. රසදිය මගින් සිදුවන පරිසර දූෂණය නිර්ණය කිරීම සඳහා වූ මෙවලම් කට්ටලය භාවිතය පිළිබඳ දෙදින පුහුණු වැඩමුළුවක් UNIDO සහ BRI (Biodiversity research Institute) විද්වතුන් සහභාගීත්වයෙන් පවත්වන ලදී.

මිනමාටා ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා මෙවලම් කට්ටලය භාවිතය පිළිබඳ දෙදින පුහුණු වැඩමුළුවක් UNIDO සහ BRI (Biodiversity research Institute) විද්වතුන් සහභාගීත්වයෙන් පැවැත්වීම.

11. සෞඛ්‍ය, කාර්මික හා අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයන්හි රසදිය භාවිතය පිළිබඳ දීප ව්‍යාප්ත සමීක්ෂණයක් මගින් මූලික තක්සේරු වාර්තාවක් සකස්කරන ලද අතර එහි ප්‍රගතිය පිළිබඳව විද්වත් මණ්ඩලය මගින් අධ්‍යයනය කරන ලදී.
12. රසදිය භාවිතය හා එමගින් සිදුවන පරිසර දූෂණය හා සෞඛ්‍ය ගැටලු පිළිබඳ පරිසර නියමු පාසල් සිසු සිසුවියන් ඇතුළු මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පරිසර නිලධාරීන් 500ක් සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් පැවැත්වීම.
13. බාසල්, ස්ටොක්හෝම්, රොටර්ඩෑම් හා මිනමාටා සම්මුතීන්ට අදාළ ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීම් පැවැත්වීම.
14. රසදිය භාවිතය, ගබඩා කිරීම හා බැහැර කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආයතනික ගැටලු හා නීතිමය අවශ්‍යතා පිළිබඳ විශ්ලේෂණ වාර්තාව සකස් කොට එය UNIDO ආයතනය වෙත යොමු කරන ලදී.
15. ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය කිරීම හා ඒවා මගින් ඇතිවන සෞඛ්‍ය බලපෑම පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති කෙටුම්පත් සහ දැනුත්කිරීම් සකස් කරන ලදී.
16. රෝහල් කසල කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳව පුහුණු වැඩමුළු පහත සඳහන් රෝහල් වලදී පවත්වන ලදී.
  - i. ජාතික රෝහල - වැඩසටහන් ගණන 02
  - ii. කාසල් විදියේ කාන්තා රෝහල - වැඩසටහන් ගණන 01
  - iii. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර රෝහල - වැඩසටහන් ගණන 01
  - iv. අංගොඩ මානසික සෞඛ්‍ය ආයතනය - වැඩසටහන් ගණන 01
  - v. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ විද්‍යාගාර පර්යේෂකවරුන් සඳහා - වැඩසටහන් ගණන 01
17. ජනාධිපති කාර්යාලයෙන් ක්‍රියාත්මක කල පරිසර මිතුරු සිරිපා සමය වැඩසටහනට සහභාගීවීම සහ එහිදී බැතිමතුන් හට පරිසර හිතකාමී මළ හඳුන්වාදීම හා ලබාදීම.

18. ජගත් පරිසර දිනය සැමරීම සඳහා පහත සඳහන් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
  - උපද්‍රවකාරී හා සණ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් කලුතර මහ රෝහලේ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා හා පාසල්, ඌව වෙල්ලස්ස විශ්ව විද්‍යාලයෙහි දී පවත්වන ලදී.
  - කාබනික ගොවිතැන ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ භාවිතයෙන් පසු ඉවත් කරන කෘෂි රසායන බදුන් නිසි ලෙස කළමනාකරණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම සහ අවශ්‍ය කාබනික පොහොර සහ උපකරණ වැලිමඩ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ ගොවීන් අතර බෙදාදීම ජගත් පරිසර දිනයට සමගාමීව සිදුකිරීම.
  - වෛද්‍ය සංගමය පවත්වන ලද ප්‍රදර්ශනය හා පා ගමන සඳහා සහභාගීවීම.
  - ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය එක්රැස්කිරීමේ වැඩසටහනක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ද සහභාගීත්වයෙන් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය තුළ පවත්වන ලදී.
19. ‘ධාරා’ නැමැති රූපවාහිනී වාර්තා වැඩසටහන සඳහා දිඟුකල් පවත්නා කාබනික දූෂක පිළිබඳව සංකල්ප පත්‍රිකාව සකස් කරන ලදී.
20. නිෂ්පාදකයාගේ/වෙළෙන්දාගේ විස්තීරණ වූ වගකීමේ සංකල්ප ගොඩනැගීම හා එය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව අදාළ විද්වතුන් හා වාණිජ මණ්ඩලය සමඟ කතිකාවත් පැවැත්වීම.
21. වැහි ජලයේ රසදිය ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම සඳහා කොරියාවෙන් ලැබීමට නියමිත උපකරණය පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය වෙත ලබා දීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කිරීම.
22. සණ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා එක් වැඩමුළුවක් සහ කමිටු රැස්වීම් 02ක් පැවැත්වීම.
23. රසායනිකද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තියක් සකස්කිරීම සඳහා මූලික වැඩමුළුවක් පැවැත්වීම.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ කලුතර දිස්ත්‍රික් සෞඛ්‍ය නිලධාරීන් දැනුවත්කිරීමේ වැඩමුළුව

PCB අඩංගු පිහිටි ට්‍රාන්ස්ෆෝමර් පිළිබඳ ඉන්වෙන්ටරි සකස් කිරීම පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම

රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳව විශයමාලාවන් සකස් කිරීම.

කාබනික පොහොර ගොවීන් අතර බෙදාදීමේ වැඩසටහන

ඉවතලන කෘෂි රසායන බදුන් එක්රැස් කිරීම සඳහා භාජන ලබා දීම

පොලිතින් සහ ප්ලාස්ටික් සඳහා විකල්ප

PCB වෙබ් අඩවිය විවෘත කිරීම

විද්‍යාගාර තාක්ෂණ නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම.

ඉලෙක්ට්‍රොනික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

6. වන සම්පත් අංශය

“වන රෝපා” ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහන

වසර 2030 වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ වන ආවරණය 32% ක් දක්වා වැඩි කර ගැනීමේ ඉලක්කය සපුරා ගැනීම පිණිස, රාජ්‍ය, රාජ්‍ය නොවන හා පෞද්ගලික පාර්ශවකරුවන්ගේ සක්‍රීය දායකත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන වාර්ෂික වැඩසටහනක් ලෙස “වන රෝපා” ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහන හඳුන්වා දී ඇත. මේ යටතේ රුක් රෝපණය ගැන අවධානය වැඩි කිරීම පිණිස සෑම වර්ෂයකම ඔක්තෝබර් මාසය “වන රෝපා” ජාතික රුක් රෝපණ මාසය ලෙස නම් කර තිබේ. ඒ අනුව 2017 වසරේ “වන රෝපා” ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහනේ ප්‍රධාන උත්සවය අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් 2017 ඔක්තෝබර් 11 වැනි දින මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ දෙල්තොට කන්දෙතැන්න වැව් රක්ෂිතයේදී පවත්වන ලදී. මෙහිදී වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් හෙක්ටයාර 02ක භූමියක පැළ 2000ක් සිටුවන ලද අතර ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය, හදබිම අධිකාරිය හා ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව එක්ව එම රක්ෂිතයෙහිම හෙක්ටයාර 2.5ක පැළ 1200ක් රෝපණය කරන ලදී. ඊට සමගාමීව රාජ්‍ය ආයතන මෙන්ම රාජ්‍ය නොවන හා පෞද්ගලික පාර්ශවකරුවන්ගේ සක්‍රීය දායකත්වයෙන් දිවයින පුරා සංරක්ෂිත කැලැවලින් පරිහානි රව පැළ 269,085 ක් රෝපණය කෙරිණි.

2017 වසරේ “වන රෝපා” ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහන - මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ දෙල්තොට කන්දෙතැන්න වැව් රක්ෂිතය

දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල පවත්වන ලද රුක් රෝපණ වැඩසටහන්වලට අවශ්‍ය පලතුරු පැළ නිකුත් කිරීම

දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල පවත්වන ලද රුක් රෝපණ වැඩසටහන්වලට අවශ්‍ය පලතුරු පැළ නිකුත් කිරීම සඳහා මෙම අමාත්‍යාංශය මගින් රුපියල් මිලියන 6.708ක් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ලබා දුනි. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිපදවන ලද ඉහත වටිනාකමට සරිලන පැළ 53,305ක් එම දෙපාර්තමේන්තුව හරහා දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, ත්‍රිවිධ හමුදාව, පාසැල් හා අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලද අතර එම කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම මෙම අංශය මගින් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව පලතුරු පැළ 53,305ක් දිවයින පුරා සිටුවන ලදී.

නාගරික තුරු වියන් සංවර්ධන වැඩසටහන

ක්‍රියාකාරකම් තුනක් යටතේ නාගරික තුරු වියන් සංවර්ධන වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැංවින.

I. විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික තොරතුරු ඇතුළත් අත්පොත පිළියෙල කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර ප්‍රමාණය වසර 2030 වන විට 32% දක්වා ඉහළ නැංවීම ජාතික අවශ්‍යතාවයක් වන නමුත් පවතින සීමිත ඉඩකඩ, නාගරිකරණය හා සංවර්ධන ඉලක්ක හමුවේ ඇති පාරිසරික අභියෝග ජය ගැනීමට, වෙනත් විකල්ප වන වගා ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් වල අවශ්‍යතාව පැන නැගී ඇත. ඊට විසඳුමක් ලෙස නාගරික ජනතාව සතුව පවතින ඉඩ සීමාව තුළ රුක් රෝපණය දිරි ගන්වන හා ඒ සඳහා අවශ්‍ය සියළු තොරතුරු ඇතුළත්වන මාර්ගෝපදේශයක් එළි දැක්වීම මෙහි අරමුණ විය.

මෙම ග්‍රන්ථයේ, රුක් රෝපණයේදී අවධානය යොමු කල යුතු කරුණු, ඒ ඒ පරිශ්‍රය ප්‍රකාරව පැළ තෝරා ගන්නා ආකාරය, රෝපණය කිරීමට වඩාත් වටිනාකමක් ඇති ශාක වර්ග මොනවාද යන්න හා එවැනි පැළ මිලදී ගැනීමට ඇති ස්ථාන පිළිබඳව සියලු තොරතුරු ඇතුළත්වේ. මෙම ග්‍රන්ථයේ පිටපත් 1000 සතිවන පළමු මුද්‍රණය 2017 වසරේ සිදුකර අවසන් කර ඇත.

II. පැළ තවාන් කළමනාකරණය පිළිබඳ පුහුණු වැඩමුළු 03 ක් පැවැත්වීම.

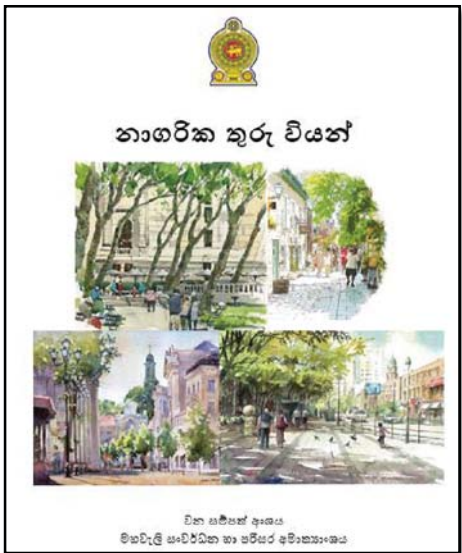
- a. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා මහවැලි අධිකාරිය සමඟ එක්ව පුහුණු වැඩමුළු 03ක් පවත්වන ලදී. කලාවැව (මැදිරිගිරිය / සියඹලන්ගමුව), ගන්නෝරුව (වලපනේ) , බිදුණුවැව (බදුල්ල හා අවට ගම්වாසීන්) හරිත ගම්මානවලින් පුහුණුවන්නන් තෝරා ගෙන පැළ තවාන් කළමනාකරණය පිළිබඳ පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වන ලදී.
- b. අතිගරු ජනාධිපතිතුමාගේ සංකල්පයක් වන දිළිදුකම පිටුදැකීමේ වැඩසටහන යටතේ තවාන් පාලනය පිළිබඳව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව එක් දින වැඩමුළු සඳහා දිස්ත්‍රික්ක 03 කින් 488 දෙනෙකු යොමු කර ඇත.

III. නාගරික තුරු උයන් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම් වැඩසටහන් 04 ක් පැවැත්වීම

නාගරික තුරු උයන් පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම් වැඩසටහන් 04 ක් හම්බන්තොට, කුරුණෑගල, කොළඹ හා අනුරාධපුරය යන ස්ථාන වලදී පවත්වන ලදී. වයඹ, උතුරුමැද හා බස්නාහිර පළාත් වල පවත්වන ලද වැඩසටහන් තුලින් මේ වන විට මෙම වැඩසටහන් ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහය දෙන ලෙසට ඉල්ලීම් කෙරෙමින් පවතී.

සකසන ලද අත්පත්‍රිකාව.

නාගරික තුරු වියන් අත්පොත

වෙනත් රාජ්‍ය ආයතන සමඟ එක්ව රුක් රෝපණ වැඩසටහන් මෙහෙයවීම

වෙනත් රාජ්‍ය ආයතන සමඟ එක්ව රුක් රෝපණ වැඩසටහන් මෙහෙයවීම යටතේ වැඩසටහන් 84ක් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව, ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය යන ආයතන සමඟ එක්ව මෙහෙයවන ලදී .

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ රෝහල් 11හා හෙද විදුහල් 04වන පැළ, පලතුරු පැළ, පොල් හා කොස් පැළ 790ක් රෝපණය කිරීමේ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කරන ලදී.

උණ හාවිත පලතුරු උයන් ඇති කිරීම සඳහා පාසල් තෝරා ගැනීම සඳහා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ, කෘෂිකර්ම හා පරිසර අධ්‍යාපන අංශය මගින් අභ්‍යන්තර වක්‍ර ලේඛයක් නිකුත් කර ඇත. ඒ අනුව ඉදිරියේදී තෝරාගන්නා පාසැල් වල පලතුරු උයන් ඇති කිරීම සඳහා පලතුරු පැළ ලබා දීම කටයුතු කෙරේ. මේ සඳහා පුනරුදය වැඩසටහන යටතේ ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

ආයුර්වේද දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඔසු උයන් සංරක්ෂණය හා සංවර්ධනය සඳහා වන පැළ 5505ක් ලබා දීමට කටයුතු කර ඇත.

දුම්රිය ස්ථාන හා නිල නිවාස ආශ්‍රිතව පලතුරු ඇතුළු අනෙකුත් පැළ වර්ග රෝපණය සඳහා මෙම අමාත්‍යාංශයේ ඉල්ලීම මත, දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අභ්‍යන්තර වක්‍රලේඛයක් මගින් පැළ අවශ්‍යතාවය හා රැක බලා ගැනීමේ ක්‍රමවේදය දන්වන ලෙස ප්‍රාදේශීය කාර්යාල වෙත දන්වා ඇත. මේ සඳහා දුම්රිය ස්ථාන 34ක හා ඒ ආශ්‍රිත නිල නිවාස වල රැක් රෝපණ කටයුතු සඳහා වන පැළ 361ක් හා පලතුරු පැළ 1336ක් ලබා දීම සිදු කර ඇත.

ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය සමඟ එක්ව අභිනවයෙන් ඉදිකරනු ලබන නිවාස යෝජනා ක්‍රමයන් තුළ පැළ රෝපණය කිරීම සිදුකරමින් පවතින අතර මේ වන විට එවැනි නිවාස යෝජනා ක්‍රම 35ක රැක් රෝපණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කර ඇත.

වෙනත් ආයතන විසින් රැක් රෝපණය සඳහා ඉදිරිපත් වූ පැළ ඉල්ලුම්කරුවන් වෙත කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් පලතුරු පැළ ලබාදීම, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් වන පැළ ලබාදීම හා මහවැලි අධිකාරියේ නිරාවිය ගොවිපළිත් පැළ ලබාදීමේ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු ද ඉටු කරන ලදී.

අන්තර්ජාතික වනාන්තර පිළිබඳ දිනය සැමරීම වෙනුවෙන් පවත්වන ලද පාසැල් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන

“වනාන්තර පිළිබඳ අන්තර්ජාතික දිනය” යෙදෙන මාර්තු මස 21පදනම් කරගෙන අන්තර්ජාතික වනාන්තර පිළිබඳ දිනය සැමරීම සඳහා පාසැල් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හා පාසැල් රැක් රෝපණ වැඩසටහන් 03ක් පවත්වන ලදී.

- I. 2017 මාර්තු 07 වැනි දින අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ රාජාංගනය යාය 15 විද්‍යාලය - මේ සඳහා එම විදුහලේ 7-11 ශ්‍රේණිවල සිසුන් 170ක් පමණ හා ගුරුභවතුන් සහභාගිවූහ. මෙහිදී මෙම වැඩසටහනට සහභාගිවන නිලධාරීන්ගේ සහ පාසැල් සිසුන්ගේ සහභාගිත්වය යටතේ පාසැල් පරිශ්‍රය තුළ නා පැළ දෙකක් සිටුවන ලදී. පාසැල් පරිශ්‍රය තුළ රැක් රෝපණය සඳහා ප්‍රමාණවත් ඉඩකඩ හා පහසුකම් පවතින බැවින් වන සම්පත් අංශය මගින් ලබාදෙන ලද ප්‍රතිපාදන යටතේ මහවැලි අධිකාරියේ නිරාවිය ගොවිපලේ නිෂ්පාදනය කර ඇති උසස් තත්වයේ අඹ පැළ 50ක් පාසැල් පරිශ්‍රයේ රෝපණය කිරීම සඳහා ලබා දෙන ලදී.

පරිසර සංවේදිතාවට ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදෙන අයුරු

මෙරට වන ආවරණය ඉහල නැංවීමේ ජාතික වැඩසටහනක් බහුවිධ ප්‍රවේශයකින් ක්‍රියාත්මක වන අවස්ථාවක මෙම සමරු වැඩසටහන පැවැත්වීම මගින් පාසැල් ප්‍රජාව ඒ සඳහා යොමුකිරීමේ අවස්ථාව උදාවීම හා ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරකම් තුළින් වනාන්තර සංරක්ෂණය පිළිබඳවත් රුක් රෝපණය පිළිබඳවත්, ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය පිළිබඳවත් නව දැනුම ලබාදීමට අවස්ථාව ලැබීමත්, පාසැල හා නිවස තුළ ක්‍රමවත් කසළ කලමනාකරණයක් සඳහා ආකල්ප වර්ධනය කිරීමත් මෙහි අපේක්ෂිත අරමුණු විය .

- II. 2017 නොවැම්බර් 17 වැනි දින කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පන්තිපිටිය ධර්මපාල විද්‍යාලය - මේ සඳහා එම විදුහලේ 7-11 ශ්‍රේණිවල සිසුන් 400 පමණ හා ගුරුභවතුන් සහභාගිවූහ. රෝපණය කර ඇති ශාක සඳහා නාම පුවරු 70 ක ප්‍රමාණයක් අමාත්‍යාංශයේ වන සම්පත් අංශයේ ප්‍රතිපාදන මගින් ලබා දී ඇත. තවද අරලිය පැළ 10 ක් හා ඔසු පැළ 132 ක් ද පාසල් භූමි පරිශ්‍රයේ රෝපණය කරන ලදී. මෙමගින් “දම්පල් උයන” ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ කාර්යයට දායකත්වය මෙම අංශයෙන් ලබා දෙන ලදී.

- III. 2017 ඔක්තෝබර් 30 වැනි දින කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ කළුතර වැව්ට මොත්‍රී මහ විද්‍යාලය - මේ සඳහා එම විදුහලේ 8-10 ශ්‍රේණිවල සිසුන් 350 පමණ හා ගුරුභවතුන් සහභාගිවූහ. මෙම විදුහලේ කැලිකසල මනාව බැහැර කිරීම සඳහා කසල බදුන් 20 ක ප්‍රමාණයක් අමාත්‍යාංශයේ වන සම්පත් අංශයේ ප්‍රතිපාදන මගින් ලබා දී ඇත. තවද විවිධ පලතුරු පැළ 27 ක් ද පාසල් භූමි පරිශ්‍රයේ රෝපණය කරන ලදී.

වන සංරක්ෂණය සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම

වන සංරක්ෂණය සඳහා ඉඩම් අත්පත් කරගැනීම කලාප 03ක් යටතේ සිදුකෙරේ.

- I. නකල්ස් කඳුවැටිය සංරක්ෂණය සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම
- II. සිංහරාජ වනාන්තරය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම
- III. වෙනත් - වන වගා සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම

මෙම අත්පත් කරගැනීම් වලට අදාළව ඉඩම් ගොනු 600කට ආසන්න ප්‍රමාණයක දත්ත පද්ධතියක් සහ වසර ගණනාවකින් යාවත් කාලීන නොවූ ලිපිගොනු 500ක් පමණ තිබුණි, ඒ අනුව එම ලිපිගොනු 320කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් සැකසීමත්, දත්ත පද්ධතිය යාවත්කාලීන කිරීමත්, නකල්ස් වන සංරක්ෂණයට හා සිංහරාජ වන සංරක්ෂණයට අදාළව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වෙතින් තොරතුරු යාවත්කාලීන කර ගැනීමත්, ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමට අදාළව 4වගන්තිය යටතේ නිර්දේශ 22ක් ඉදිරිපත් කිරීමත්, පන්තිල ප්‍රින්කොවත්ත, කොලොන්න සහ කොටපොල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල වල සහ බෙරුවල කඩොලාන අත්පත් කර ගැනීමට අදාළව විරෝධතා පරීක්ෂණ පැවැත්වීමත්, ඉඩම් 91ක අත්පත්කර ගැනීමේ කටයුතු අවසන් කිරීමත්, ඉඩම් 09ක් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතේ 50වගන්තිය යටතේ අවසන් කිරීමත් වන සංරක්ෂණය සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම යටතේ මේ වසරේදී ඉටුකර ඇත.

මහජන පැමිණිලි සම්බන්ධීකරණය

කැලෑ ඉඩම් හා කුඩා ජල විදුලි බලාගාර සම්බන්ධයෙන් වන මහජන පැමිණිලිවලට කළුතර, මුලතිව් හා රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කවල ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ පවත්වා අදාළ නිරීක්ෂණ ලබාදීමට කටයුතු කරන ලද අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට අදාළ පාරිසරික ඇඟයීම් කමිටුවල සාමාජිකයෙකු ලෙසද මෙම අංශය කටයුතු කරන ලදී. මහජන පැමිණිලි 100ක් පමණ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කර ඇත. (උදා - මරිච්චිකටුව ඉඩම් ගැටලුව, වට්ටමඩු ඉඩම් ගැටලුව වැනි)

උසාවි නියෝග ,නඩුකර ,පරිසර සංවේදී සංකීර්ණ ගැටලු පිළිබඳව මැදිහත් වීම

රජයේ හා පෞද්ගලික ඉඩම්වල දැව හෙලීම්

ගස් හෙලීම් සඳහා දැනට ක්‍රියාත්මක ක්‍රමවේදය වඩාත් තිරසර බවට පත් කිරීම සඳහා ගරු පරිසර අමාත්‍යතුමාගේ මග පෙන්වීම යටතේ දැව හෙලීම් සඳහා වන අංක 03/02/02/TF හා 2017.03.31 දිනැති උපදෙස් ලිපිය නිකුත් කිරීම හා ඊට අදාළව එවනු ලබන දැව හෙලීම් සඳහා වන ඉල්ලීම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම කරනු ලැබේ.

2017වසරේ ඉල්ලීම් 250කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කර ඇත.

2017 වසරේ ක්‍රියාවට නංවන ලද නීති / රෙගුලාසි

නීති / රෙගුලාසි	විස්තරය
“වනරෝපා” වැඩසටහන - 2017 පරිසර වක්‍රලේඛ අංක 01/2017	වනරෝපා ජාතික රුක් රෝපණ වැඩසටහන යටතේ එහි ප්‍රධාන උත්සවය හා දිවයින පුරා රුක් රෝපණ වැඩසටහන් පැවැත්වීම සම්බන්ධයෙනුත්, වැඩසටහනෙහි අරමුණු, උපායමාර්ග, ක්‍රමවේදය හා සම්බන්ධීකරණය සම්බන්ධයෙනුත් උපදෙස් ලබාදීම.

නීති / රෙගුලාසි	විස්තරය
<p>රජයේ ඉඩම් වල ගස් ඉවත් කිරීම</p> <p>ලිපි ගොනු අංක 03/02/02/TF</p>	<p>පහත සඳහන් රජයේ ඉඩම්වල හෙක්ටයාර 01ක් ඉක්මවන භූමි ප්‍රමාණයකින් එකවර ගස් 300ක් ඉක්මවා හෙලීමට සිදුවන අවස්ථාවන්වලදී පමණක්, නියමිත තෛතික අවසරයන් ලබා දෙනු ලබන ආයතන වලින් ගස් ඉවත් කිරීම සඳහා අදාළ සියළු අනුමැතීන් ලබා ගත් පසු මෙම අමාත්‍යාංශයේ එකඟතාවය ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. වන සංරක්ෂණ ආඥා පණත යටතේ පාලනය වන ඉඩම් 2. වන ජීවි හා වෘක්ෂලතා ආඥා පණත යටතේ පාලනය වන ඉඩම් 3. ජාතික පාරිසරික පණත යටතේ සංවේදී කලාප ලෙස නම් කර ඇති ප්‍රදේශ 4. මහවැලි අධිකාරිය යටතේ පවතින ඉඩම් 5. ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් යටතේ පවතින ඉඩම් 6. ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව මගින් පාලනය වන ඉඩම් 7. විහාර දේවාලගම් පණත මගින් පාලනය වන ඉඩම් 8. රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථා හා වැවිලි සමාගම් මගින් පාලනය වන ඉඩම්

7. පරිසර සැලසුම් හා ආර්ථික අංශය

පරිසර සැලසුම් හා ආර්ථික අංශය 2016 වර්ෂයේ දී තිරසර පරිසර අංශය හා තිරසර සංවර්ධන අංශය යන අංශයන් එක්ව නිර්මිත වූ අංශයකි 2017 වර්ෂයේ දී මෙම අංශය යටතේ ප්‍රධාන වැඩසටහන් 09ක් සහ ව්‍යාපෘති වැඩසටහන් 02ක් ක්‍රියාත්මක වේ.

ප්‍රධාන වැඩසටහන්

01. හරිත ගම්මාන	02. හරිත ප්‍රසම්පාදනය
03. හරිත වාර්තාකරණය	04. හරිත ගිණුම්කරනය
05. පිවිතුරු නිෂ්පාදනය	06. හරිත ලංකා වැඩසටහන
07. තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක පිළිබඳ වැඩසටහන	08. පරිසර මාවත
09. පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා වැඩසටහන	

ව්‍යාපෘති:

01. SWITCH – Asia, තිරසර පරිභෝජන හා නිෂ්පාදන පිළිබඳ ව්‍යාපෘතිය
02. පාරිසරික අධි සංවේදී ප්‍රදේශවල ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය හා පරිසර පද්ධති පෝෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය

නීල හරිත ලස්සන ලංකා හරිත සුහුරු ගම්මාන 10000ක් සංවර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහන

දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුගත සම්මුතියේ 21 සැසිය, නොවැම්බර් මස 30 වැනි දින සිට දෙසැම්බර් 11 වන දක්වා ප්‍රංශයේ පැරිස් නුවර පැවති අතර 2015 පැරිස් ගිවිසුම එහිදී ලෝකයේ ජාතීන් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ඒ අනුව, ඉහත ගිවිසුම මත ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම පාලනය හා සමගාමීව කටයුතු කිරීමට මෙම රටවල් විසින් විවිධ උපායමාර්ග අනුගමනය කිරීමට නියමිතව ඇත. පැරිස් රාජ්‍ය නායක සමුළුව පෙර හා පසු පවත්වන ලද අංශයේ විශේෂඥ සමුළුවක් හා වැඩමුළු හරහා, ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම පාලනය කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂිත ජාතික වැඩසටහන් තීරණය කිරීම සඳහා කටයුතු කරනු ඇත.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික වෙනස්වීම් හා අනාගත සංවර්ධන උපාය මාර්ග පිළිබඳ ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් - Sri Lanka Next නීල හරිත යුගයක් ජාතික වැඩසටහන ඉදිරිපත් කරන ලදී. එම වැඩසටහනේ අංගයක් ලෙස නීල හරිත ලස්සන ලංකා හරිත සුහුරු ගම්මාන 10000ක් වසර සංවර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහන සණස, සර්වෝදය, දිවිනගුම වැනි ප්‍රජා සංවිධාන වල සහභාගිත්වය ඇතුළු ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිතව ඇත. මේ සඳහා කැබිනට් අනුමැතිය 2016 මාර්තු 26 දිනැති CM/16/0377/704/011 අංක දරන කැබිනට් පත්‍රිකාව මගින් ලබාදී ඇත.

මෙම වැඩසටහන යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

1. 2017 වසරේදී මෙම වැඩසටහනට අදාළව ගැමි සහභාගිත්ව ඇගයුම් සිදු කිරීම පිළිබඳ දිස්ත්‍රික්ක 03ක් (බදුල්ල, කළුතර, කෑගල්ල) රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන නිලධාරීන් පුහුණු කරන ලදී.
2. දිස්ත්‍රික්ක 04ක ගැමි සහභාගිත්ව ඇගයුම් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ අධීක්ෂණය යටතේ දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල මගින් සිදු කරන ලදී. මේ සඳහා නීල හරිත ගම්මාන වැඩසටහන යටතේ ප්‍රතිපාදන දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල වෙත ලබාදෙන ලදී.
3. නීල හරිත ගම්මාන වැඩසටහනෙහි නියමු ගම්මානයක් වන සියඹලන්ගමුව ප්‍රදේශයේ ජනතාවගේ ජීවන තත්වය නගා සිටුවීම හා පාසැල් භූමිය තුළ අඹ උයනක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා අඹ පැල ලබාදීම සිදුකරන ලදී.
4. නීලහරිත ගම්මාන ලෙස සංවර්ධනය කිරීමට බලාපොරොත්තුවන ගම්මාන වල ජීවත්වන ජනතාව වන සම්පත් අංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන පැල තවාන් පුහුණු වැඩසටහන සඳහා යොමු කිරීම.

රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන නිලධාරීන් පුහුණු වැඩසටහන්

බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය

කළුතර දිස්ත්‍රික්කය

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය

හරිත ගිණුම්කරණය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ස්ථාපිත කිරීම :

දැනට පවතින ක්‍රමවේදය අනුව ජාතික ආර්ථිකයට ස්වභාවික පරිසරයෙන් ලැබෙන දායකත්වය සහ ආර්ථික ක්‍රියාවලි නිසා පරිසරයට සිදු වන හානිය නිසා සිදුවන පාඩුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය ගණනය කිරීමේදී නොසලකා හැරේ. මෙම කරුණ නිසා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේදී පරිසරය ආශ්‍රිත කරුණු නොසලකා හැරීමට ලක්ව ඇති අතර ඒ නිසා ස්වභාවික සම්පත් හායනයකට ලක්ව ඇත. ස්වභාවික සම්පත් තුළින් ජාතික ආර්ථිකයට ලැබෙන දායකත්වය ගණනය කිරීම සහ එය දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට ඇතුළත් කිරීමේ අරමුණින් මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් හරිත ගිණුම්කරණ ක්‍රමවේදය ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය අනුග්‍රහය යටතේ ක්‍රියාත්මක කරන ආර්ථික ගිණුම්කරණය තුළට පූර්ණ ආර්ථික අගය යන සංකල්පය යටතේ පාරිසරික දායකත්වය ඇතුළත් කිරීමට යෝජනා කරන ලදී.

හරිත ගිණුම්කරණය යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් වසර තුළ සිදු කරන ලදී 2017.

01. හරිත ගිණුම්කරණ ජාතික වැඩමුළුව පැවැත්වීම
02. හරිත ගිණුම්කරණය පිළිබඳ විද්වත් මණ්ඩලයක සකවිඡාවක් පැවැත්වීම 2017/08/23 දින පවත්වන ලදී.
03. හරිත ගිණුම්කරණයට අදාළව ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් සමඟ 2017/11/22 දින සාකච්ඡාවක් පවත්වන ලදී.

හරිත ගිණුම්කරණ ජාතික වැඩමුළුව පැවැත්වීම

පරිසර මාවත වැඩසටහන :

මාර්ගය ඉහලින් ආරුක්කුමය ආකාරයට සුදුසු රුක් වියනක් සහිත රළු ගෘහ නිර්මාණ සෘජු රේඛාවල බලපෑම අවම කරන ලද සෙවන සහ පිරිසිදු වාතය සහිත, විවේක ගැනීම, ව්‍යායාම කිරීම සඳහා සීමිත පහසුකම් සහිත සහ අදාළ විශේෂිත මාර්ග නීති තුළින් අනෙකුත් මහජන පීඩා ඉවත් කරන ලද මාර්ගයක් “පරිසර මාවතක්” ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය. මෙවැනි පරිසර මාවත් 100ක් වසර 4 ක් තුළ දී අදාළ පළාත් පාලන ආයතන සමග සම්බන්ධ වී ස්ථාපනය කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. ඒ අනුව මෙවර ජගත් පරිසර දිනය නිමිති කර ගනිමින් මාතලේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ සමන්දරාව පාර පරිසර මාවතක් ලෙස නිර්මාණය කරන ලදී.

- 01. පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කයේ වනාන්තවිල්ලුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය තුළ සහ නුවර දිස්ත්‍රික්කයේ දිගන ප්‍රාදේශය සහ බල ප්‍රදේශය තුළ පරිසර මාවත් ස්ථාපිත කිරීම සිදුකරන ලදී.

සම්පත් කාර්යක්ෂමතා සහ සුපිරිසිදු නිෂ්පාදන ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රවර්ධනය කිරීම :

නිරසර නොවන පරිභෝජන රටා හේතුවෙන් ස්වාභාවික සම්පත් කෙරෙහි ඇති ඉල්ලුම දිනෙන් දින වැඩි වෙමින් පවතී. එනමුදු සුපිරිසිදු නිෂ්පාදනය ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් සම්පත් භාවිතා කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකර ස්වභාවික සම්පත් ක්ෂයවීම අඩු කර දූෂණය සහ නිෂ්පාදන පිරිවැය අවම කරගත හැකිබව ගෝලීයව පිළිගෙන ඇත. එමෙන්ම මෙය ජාත්‍යන්තර වෙළඳ පොළ තුළ තරඟකාරී වීම සඳහා කාර්මික හා සේවා අංශ සඳහා පහසුකම් සලසනු ඇත.

ඒ අනුව සුපිරිසිදු නිෂ්පාදනය සඳහා වූ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ උපායමාර්ග වසර 2005 දී ජාතික සුපිරිසිදු නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානය ඇතුළු සියලු පාර්ශවකරුවන් හා එක්ව සකසන ලදී. මෙම සකසන ලද ජාතික සුපිරිසිදු නිෂ්පාදන ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණු වන්නේ නිරසර සංවර්ධනය ලඟා කර ගැනීම, පාරිසරික ගුණාත්මකභාවය වැඩි කිරීම, පරිසර කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීම, ජීවන තත්වය උසස් කිරීම හා දිළිඳුකම තුරන් කිරීමයි. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා වූ සුපිරිසිදු නිෂ්පාදනය ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ උපායමාර්ගය වසර 2007 දී සකසන ලද අතර සංචාරක හා ධීවර ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා වූ සුපිරිසිදු නිෂ්පාදනය ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ උපායමාර්ගය වසර 2008 දීත් කෘෂිකර්ම ක්ෂේත්‍රය සඳහා වූ ප්‍රතිපත්තිය හා උපායමාර්ගය වසර 2010දීත් සකසන ලදී.

මෙම වැඩසටහන යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

- 01. ජාතික පිවිතුරු මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීතුමන් සහ මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් සමඟ රැස්වීමක් පවත්වන ලදී.
- 02. වැවිලි කර්මාන්තයට අදාළ ජාතික පිවිතුරු නිෂ්පාදන පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති හා උපාය මාර්ග කෙටුම්පත සම්බන්ධව වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්තුමන් සමඟ සාකච්ඡා කරන ලදී.
- 03. වැවිලි කර්මාන්තයට අදාළ ජාතික පිවිතුරු නිෂ්පාදන පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති හා උපාය මාර්ග සහ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සංශෝධනය සඳහා වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය සමඟ වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී.

ජාතික හරිත වාර්තාකරණ ක්‍රමවේදය ක්‍රියාත්මක කිරීම :

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් නිෂ්පාදන හා සේවා ක්ෂේත්‍රයන්හි නිරසර කාර්යසාධනය වාර්තා කිරීම පිණිස වර්ෂ 2011දී ජාතික හරිත වාර්තාකරණ ක්‍රමවේදය ස්ථාපිත කරන ලදී. නිෂ්පාදන හා සේවා ක්ෂේත්‍රයන්හි නිරසර කාර්යසාධනය සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා ජාතික හරිත වාර්තාකරණ ක්‍රමවේදය උපයෝගී කොට ගනී.

මෙම වැඩසටහනේ මූලික අරමුණ වනුයේ කර්මාන්ත හා සේවා සපයන්නන්ගේ නිරසර කාර්යසාධනය ඇගයීමට ලක් කිරීමත් හා නිරසර කාර්ය සාධනය වාර්තා කිරීමේ ධාරිතා වර්ධනයත්ය. ජාතික හරිත වාර්තාකරණය යටතේ මේ වන විට නිෂ්පාදන හා සේවා ආයතන 120ක් පමණ අනුගත වී ඇති අතර හරිත වාර්තා වාර්ෂිකව ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

ජාතික හරිත වාර්තාකරණ ක්‍රමවේදය යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

01. 2017 මාර්තු 28 දින ලියාපදිංචි වන ලද කර්මාන්තකරුවන් (දෙවන මට්ටමේ) සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් 2017 මාර්තු 28 දින පවත්වන ලදී.
02. මෙම වසරතුළ තවදුරටත් කර්මාන්තකරුවන් 30ක් පමණ හරිත වාර්තාකරණය සඳහා ලියාපදිංචි වන ලදී. මේ සඳහා පුවත්පත් දැන්වීම්ද පළ කරන ලදී.
03. මෙම වර්ෂය සඳහා හරිත වාර්තා 05ක් කර්මාන්තකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. එම හරිත වාර්තා පත් කරන ලද ඇගයීම් කමිටුවක් මගින් ඇගයීමට භාජනය කරන අතර තෝරා ගනු ලැබූ එක් වාර්තාවක් සඳහා ජනාධිපති සම්මානය ශ්‍රී ලංකා NEXT වැඩසටහන යටතේ පැවැති ජනපති සම්මාන වැඩසටහනේ දී ප්‍රදානය කරන ලදී.

හරිත ලංකා වැඩසටහන :

හරිත කර්මාන්ත යටතේ තිබෙන උපාය මාර්ග හා ක්‍රියාකාරකම් 2017 දෙසැම්බර් මස 12 දින පැවැති සාකච්ඡාව යටතේ යාවත්කාලීන කරන ලදී.

තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක පිළිබඳ වැඩසටහන:

අමාත්‍යාංශය හා එයට අනුබද්ධ ආයතන මගින් තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට අදාළ ඉලක්ක 12, 13, 14, හා 15හි කටයුතු පිළිබඳව තොරතුරු සම්පිණ්ඩනය කර පාර්ලිමේන්තු අනුකාරක සභාවට ඉදිරිපත් කරන ලදී.

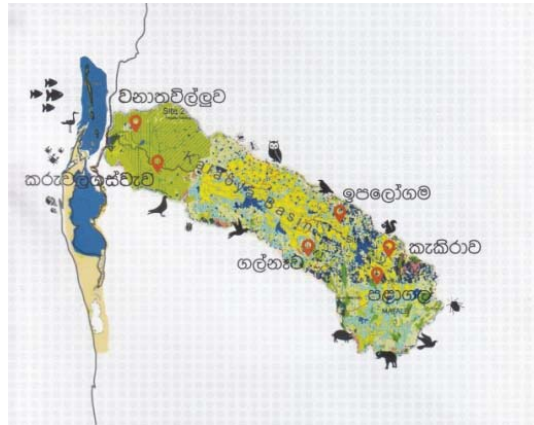
පාරිසරික අධි සංවේදී ප්‍රදේශවල ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය හා පරිසර පද්ධති පෝෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය :

මහවැලි සංවර්ධන සහ පාරිසරික අමාත්‍යාංශය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන “ පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශය, ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය සහ පරිසර පද්ධති සේවා විරස්ථායිකරණය වැඩි දියුණු කිරීම” පිළිබඳ මෙම ව්‍යාපෘතිය, ගෝලීය පාරිසරික පහසුව (GEF) විසින් අරමුදල් සපයනු ලබන්නාවූ ද, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි (UNDP) ආධාර ලබන්නා වූ ද ව්‍යාපෘතියකි. ඉහළ සංරක්ෂණ අගයක් සහ බහුවිධ උපයෝජන සහිත ඉඩම් වල ගෝලීය වැදගත්කමක් ඇති ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට යොදාගත හැකි මෙවලම් මෙම ව්‍යාපෘතිය ලබා දෙනු ඇත.

පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම කළමනාකරණයට සහ පසු විපරමට සහය පිණිස, පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ සඳහා වන ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, උපාය මාර්ගය සහ ඒවාට ප්‍රවිශ්ඨ වීමේ සැලැස්ම ඇතුළු අංශ අතර හවුල් සබඳතා ගොඩනැගීමට අවශ්‍ය ආයතනික හැකියාවන් ගොඩනැගිය යුතුව ඇත. පරිසර සංවේදී ප්‍රදේශ යොග්‍ය කළමනාකරණය යටතේ විරස්ථායි ආර්ථික කටයුතු වලට ඉඩ සලසන අතරම, ජෛව විවිධත්වය සහ වෙනත් ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය සහතික කරන අතරම තත්වයට පත් කළ හැකි මුඛ්‍ය ප්‍රවේශයක් ලෙස ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණ සහ කළමනාකරණ රාමුව යොදා ගැනීමට ව්‍යාපෘතිය යෝජනා කරයි. කලා ඔය ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ සෑම භූමියක් සඳහාම, අවකාශමය ඉඩම් පරිහරණ කළමනාකරණ සැලැස්මක් වර්ධනය කිරීමට ඒකාබද්ධ අන්තර් -අංශ සහභාගී සැලසුම්කරණ ව්‍යායාමයක් ගොඩනැගීම සඳහා සම්ප්‍රදායික මග පෙන්වීම ලබාදෙන අතරම, ජාතික හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ සැලසුම්කරණ කණ්ඩායම් වල ධාරිතා වර්ධනය මෙම මගපෙන්වීම මගින් ගොඩනැගීමට අදහස් කරනු ලැබේ.

ප්‍රතිඵලය 1: පාරිසරික අධි සංවේදී ප්‍රදේශ කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ශක්තිමත් ජාතික රාමුවක් නිර්මාණය කිරීම.

ප්‍රතිඵලය 2: කලා ඔය කලාපයේ අඩවි 2ක ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක ප්‍රදේශය

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී.

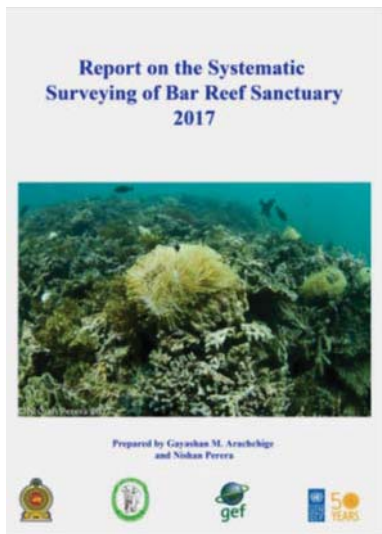
01. වන සංරක්ෂණය දෙපාර්තමේන්තුව සතු මැනවු කන්ද යෝජිත රක්ෂිතය සඳහා තිරසර සංරචනය සැලසුමක් (Sustainable Tourism Plan) සකස් කරන ලදී. ඒ සැලසුම අනුව මානව කන්ද පරිසර සංරචනය සඳහා අවශ්‍ය ඉදිකිරීම් කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.
02. කල්පිටිය කොරල් පරයේ වර්තමාන තත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කර ඒ අනුව කොරල්පරයේ Co-area ආරක්ෂා කිරීමට බෝයා දැමීම සඳහා සුදුසු පාර්ශ්වයන් සමඟ ගිවිසුම් ඇති කර ගන්නා ලදී.
03. ගොවි පවුල් 420ක් සඳහා පාරිසරික ගොවිතැන ප්‍රවර්ධනයට පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ ගිවිසුම් ඇති කර ගෙන වැඩ කටයුතු ආරම්භ කර ඇත. එම ගොවි පවුල් සඳහා අවශ්‍ය කෘෂි උපකරණ ලබා දී දැනුවත් කිරීම් අවසන් කර ඇත.
04. කලා ඔය ද්‍රෝණියේ පාරිසරික සංවේදී කලාපය පිළිබඳ ගුරුවරුන් දැනුවත් කිරීමේ මාර්ගෝපදේශයක් සකසා ඇත. කලාඔය ද්‍රෝණියේ පාරිසරික සංවේදීතාවය පිළිබඳ මාධ්‍යවේදීන් සඳහා පුහුණු වැඩමුළුවක් පවත්වා ඇත.
05. ජෛව විවිධත්ව පාදිය සමීක්ෂණයක් සිදු කිරීම.
06. ශ්‍රී ලංකාවේ වන අලි සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරනය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සමාලෝචනය කිරීම අවසන් කර ඇත.
07. කලා වැව ද්‍රෝණියේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සඳහා ජෛව විවිධත්ව සාධක ඇතුළත් කොට සිතියම් සකස් කරන ලදී.
08. කලා වැව ද්‍රෝණියේ හඳුනාගත් ජෛව විවිධත්වය අතින් අනුන වන රක්ෂිත 04ක් සඳහා කළමනාකරන සැලසුම් සකස් කර ඉන් “කඩියන්ගල්ල” හා නෙල්ලියාකන්ද යෝජිත රක්ෂිත සීමාකනය කිරීම.
09. හබරවත්ත එල්ලංගා පද්ධතිය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම. (කණුපිච්චියාගම වැව, වැටකොළවාගම වැව, ඉහළ හබරවත්ත වැව, පහළ හබරවත්ත වැව)

මානෘච කන්ද පරිසර සංරචන දැන්වීම් පුවරුව

ජෛව විවිධත්ව පාදිය සමීක්ෂණය

කල්පිටිය කොරල් පර්යේෂණ වර්තමාන තත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනය

වන අලි සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරනය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සමාලෝචනය

SWITCH – Asia පාතියතිරසර පරිභෝජන හා නිෂ්පාදන පිළිබඳ ව්‍යා ,

මෙම ව්‍යාපෘතිය යුරෝපා සංගමය මගින් පරිසර රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ තිරසර සංවර්ධන අංශයේ ඉල්ලීම මත ප්‍රදානය කරනු ලැබූ ව්‍යාපෘතියකි. මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වනුයේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයන්, පාර්ශවකරුවන් සහ මහජනතාවගේ දැනුම සහ ධාරිතාව වර්ධනය කිරීමේ වසර 4 ක පුළුල් වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

මේ අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති විශේෂඥ කණ්ඩායමක් පරිසර රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ තිරසර සංවර්ධන අංශය කේන්ද්‍රස්ථානය කරගනිමින් 2015 ජනවාරි මස 26වන දින සිට මෙම ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් ආරම්භ කරන ලදී. ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සමාලෝචනය සඳහා ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුව ස්ථාපිත කිරීම සහ ජාතික පාර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීමක් 2015 මාර්තු මස 23වන දින පවත්වන ලදී.

මෙම ව්‍යාපෘතිය පාලනය කරනු ලබන්නේ ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශ සහ රාජ්‍ය ආයතන වලින් සැදුම් ලත් සහ පරිසර රාජ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් සහ යුරෝපා සංගමයේ ශ්‍රී ලංකාව සහ මලාදිවයින නියෝජිත ප්‍රධානි සෑම සභාපතිත්වය දරණ ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුවක් මගිනි.

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් 2017 වසරේ සිදු කරන ලදී.

01. තිරසර පරිභෝජන සම්පත් පැකේජය සමග ජාතික තිරසර පරිභෝජන අධ්‍යාපනික සැලසුම විශ්වවිද්‍යාල තානික අධ්‍යාපන කලීකාවාර්යවරුන් හට ලබා දීම .
02. දැනුවත් කිරීමේ හා පුහුණු වැඩමුළු තිරසර සංවර්ධන හා පරිභෝජනය සම්බන්ධ ප්‍රධාන සංවිධාන සමග පැවැත්වීම. (MoMDE, SLIDA, IESL, University of Kelaniya)

03. ස්වීඩනයෙහි LUN විශ්ව විද්‍යාලයෙන් අමාත්‍යාංශ නිලධාරිනියක සඳහා පශ්චාත් උපාධි ශිෂ්‍යත්වයක් ප්‍රධානය කිරීම.
04. බැන්කොක්හි රාජ්‍ය අංශයේ නිලධාරීන් 04 දෙනෙක් සඳහා ව්‍යාපෘති ප්‍රවීණතා වාර්තාකරණය හා යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබාදීම.
05. ආයතන සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය පිළිබඳ තිරසර පරිභෝජනය හා නිෂ්පාදනය පිළිබඳ උපායමාර්ග වැඩිදියුණු කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම
06. තිරසර පොදු ප්‍රසම්පාදනය පිළිබඳ පුහුණුවක් ලබාදීම
07. තිරසර පරිභෝජනය හා නිෂ්පාදනය උපකරණ කෙටුම්පත් කිරීම
08. වෙබ් අඩවිය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා දත්ත ලබා ගැනීම හා නිර්මාණය කිරීම.

දැනුවත් කිරීමේ හා පුහුණු වැඩමුළු

පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා වැඩසටහන:

පරිසර සැලසුම්කරණය පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමා ව්‍යාපෘති උපාධි පාඨමාලාව ප්‍රවර්ධනය සඳහා මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයේ Town Country Planning department සමඟ අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරන ලද අතර මෙම පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලාව සඳහා විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය 2017 දෙසැම්බර් මස ලැබී ඇත. ඒ අනුව මෙම පාඨමාලාව ආරම්භ කිරීමේ කටයුතු 2018 වසරේදී සිදු කරනු ඇත.

හරිත ප්‍රසම්පාදනය:

ජාතික හරිත ප්‍රසම්පාදනය මාර්ගෝපදේශ දෙවන කෙටුම්පත සඳහා යෝජනා හා අදහස් ජාතික ප්‍රසම්පාදන කොමිෂන් සභාව වෙත යොමු කරන ලදී.

- හරිත සංවර්ධන ප්‍රවේශයන් පිළිබඳ විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් ජ්‍යෙෂ්ඨවරයාගේ විශ්වවිද්‍යාලය සමඟ ඒකාබද්ධව පවත්වන ලදී.

8. ආයෝජන ප්‍රවර්ධන අංශය

මහවැලි ගඟ ඉදිරිපස ආශ්‍රිත ගොවි ජනපදවල කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාව දේශගුණික විපර්යාසවල අහිතකර බලපෑම් වලට අනුහුරු කරවීමේ ව්‍යාපෘතිය

අරමුදල් ප්‍රදානය	: එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුහුරු වීමේ අරමුදල
ව්‍යාපෘතියේ වටිනාකම	: රුපියල් මිලියන 1193. (ඇ.ඩො.මි. 7.9)
ව්‍යාපෘති කාල සීමාව	: 2015- 2019
මූල්‍ය ප්‍රගතිය	: රුපියල් මිලියන 472.5 (40%)
ව්‍යාපෘති ඉලක්කගත ප්‍රදේශ	: මැදිරිගිරිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය ලංකාපුර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය

- මැදිරිගිරිය, ලංකාපුර - ප්‍රාදේශීය ලේකම් බල ප්‍රදේශය යටතේ ග්‍රාම නිලධාරී වසම් සංඛ්‍යාව 52, සුළු ගොවි සංවිධාන 130 ඇත.
- වලපනේ, මුවන්ත, නිල්දණ්ඩාහින්ත, තෙරිපැහැ, රූපහ ගොවිජන සේවා බල ප්‍රදේශ යටතේ ග්‍රාම නිලධාරී වසම් සංඛ්‍යාව 103, සුළු ගොවි සංවිධාන 117 ඇත.

ලංකාපුර / මැදිරිගිරිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය

- ලංකාපුර/ මැදිරිගිරිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය වල කෘෂි මාර්ග 23 ක් හා කුඩා වැව්/ අමුණු/ ඇල මාර්ග 28ක් ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදු කර ඇත. (ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව/ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය / මහවැලි උපදේශණ සේවා කාර්යාංශය)

පතොක් වැව (පොළොන්නරුව)

දිවුලන්කඩවල කෘෂි මාර්ගය (පොළොන්නරුව)

- ලංකාපුර/ මැදිරිගිරිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසවල සිදුකරණ ලද අනෙකුත් වැඩසටහන දැනටමත් ලබා දී ඇති වැසි ජල ටැංකි (ලී.5000 – 330) වගා ළිං 40ක් සකස් කර ඇත. මිරිදිය මත්‍රාසය වගා ප්‍රවර්ධනය - වැව් 10ක් සඳහා ඇඟිල්ලන් (fingerlings) 430,000ක් මුදා හැර ඇත.

- කෘෂි වන වගා - අප්‍රධාන, සෘතු හෝග මිශ්‍රණයන් හා අතරමැදි හෝග ආකෘතීන් - තෝරාගත් ගොවි පවුල් පුහුණු කිරීම සහ ක්ෂේත්‍ර අත්හදා බැලීම්.

වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය

වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය තුළ සුළු පරිමාණ වැව 05, ඇල මාර්ග /වාරිමාර්ග 27ක් ප්‍රතිස්ථාපන හා කෘෂිමාර්ග 16ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.

කිරිවනාමඩිත්ත වැව (වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය)

ඇල මාර්ග /වාරි මාර්ග ප්‍රතිස්ථාපනය

වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය තුළ සිදුකරණ ලද අනෙකුත් වැඩසටහන

විකල්ප අදායම් මාර්ග හඳුන්වා දීම

- මීමැසි පෙට්ටි 500 ක් බෙදා දීම
- කිරි හරක් / උපකරණ ලබා දීම
- ජලපෝෂක ආශීතව සහ රජයට හිමි ඉඩම්වල ජලපෝෂකයන්හි හඳුනාගත් ස්ථානයන්හි ගස් සිටුවීම හා එම ගස් නඩත්තු කිරීම මගින් ජලාධාර සංරක්ෂණය කිරීම, බැවුම් ස්ථායීකරණය සඳහා වෙලි, ගල් වැටි, අගල් වැනි හෝදාපාළු වැළක්වීමේ ප්‍රයෝගයන් භාවිතයෙන් හෝදාපාළුව පාලනය කිරීම
- වන පැළ නිශ්පාදනය, වන පැළ තවාන්

කිරි හරක් / උපකරණ ලබා දීම

- ව්‍යාපෘති බල ප්‍රදේශයේ සියළුම ගොවි සංවිධාන වල ගෘහස්ථ ඒකකයන් ඉලක්ක කරගනිමින් ගෙවතු සැලසුම්කරණය කිරීම සහ ගෙවතු වගාවන් ප්‍රවලිත කිරීම සඳහා පළතුරු පැල ලබාදීම, ආදර්ශ ගෙවතු 25
- පාංශු සංරක්ෂණ ආදර්ශන 05 ක් ස්ථාපිත කිරීම (කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව)
- නිරසාවල කෘෂිකාර්මික වගාවන් සඳහා මැදිරිගිරිය, ලංකාපුර සහ වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසවල ගොවි සංවිධාන සහ ගොවීන් (කෘෂි උපකරණ කට්ටල 7500 බෙදා දීම - උදැල්ල, කැත්ත, ගල් ඉන්න, වල්කපන යන්ත්‍ර ලබා දීම, ආරක්ෂිත සපත්තු) - (වැය වූ මුදල රු.මි. 40)
- අපනයන කෘෂි හෝග වගාවන් ව්‍යාප්ත කිරීම - අපනයන කෘෂි හෝග වගා කිරීම පිළිබඳව පුහුණුවක් ලබාදී එම හෝග වගා කරවීමට ගොවීන් දිරිගැන්වීම (කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව, අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව)
- පසු අස්වනු බෝග ප්‍රවර්ධන ආයතනය සමග හෝග ප්‍රභේදයන් හා අස්වනු, අප්‍රධාන සෘතු හෝග මිශ්‍රණයන් හා අතරමැදි හෝග ආකෘතීන් පිළිබඳව තෝරාගත් ගොවි පවුල් 540 ක් පුහුණු කිරීම සහ ක්ෂේත්‍ර අත්හදා බැලීම් සහ කෘෂි නිෂ්පාදිත අලෙවිසැල පැවැත්වීම.
- වැඩ සඳහා මුදල්, දිළිඳුකම අවම කිරීමේ වැඩසටහන්

වැඩ සඳහා මුදල්, දිළිඳුකම අවම කිරීමේ වැඩ සටහන්

- ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන (වලපනේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය) සහ වෙළඳපොල හඳුන්වාදීම.
 බිම්මල් වගාව (ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව - 50) අමුද්‍රව්‍ය බෙදා දීම, පුහුණු වැඩසටහන් සංවිධානය

- පූර්ව අනතුරු ඇඟවීමේ පද්ධතියක් ස්ථාපනය - වලපනේ ග්‍රාම නිලධාරී වසම් 24 හි ප්‍රජාව නායයාම පිලිබඳ පූර්ව දැනුවත් කිරීම සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයහි පූර්ව අනතුරු ඇඟවීමේ පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීම (ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනය)
- ග්‍රාම නිලධාරී වසම් මට්ටමේ සහ ගොවි සංවිධාන මට්ටමේ අවධානම් කලාප දැක්වෙන සිතියම් සකස් කර ස්ථාන ගත කිරීම මගින් නායයෑම් අවධානම් සිතියම්, නියං අපදා සිතියම් හා හෝදාපාළු අවධානම් සිතියම් සකස්කර දැනුවත් කිරීම වැඩසටහන් සඳහා ඉදිරියේදී භාවිතා කිරීම - ඉඩම් පරිහරණ සිතියම් සැකසීම (ඉඩම් පරිහරණ දෙපාර්තමේන්තුව, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලය)
- ගෘහ ඒකකයන්හි වර්තමාන ආහාර පරිභෝජනය හා පෝෂණ භාවිතයන් සමීක්ෂණය කිරීම සහ එකී තොරතුරු පදනම්ව ව්‍යාපෘති ඉලක්කගත ප්‍රදේශ වෙනුවෙන් ආහාර පරිභෝජන දර්ශක දත්ත සහ අනෙකුත් තොරතුරු/ දත්ත ඇතුළත් පද්ධතියක් සකස් කිරීම. (හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව ගොවි පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය)

9. පරිසර අධ්‍යාපන හා ප්‍රවර්ධන අංශය

ජගත් පරිසර දිනය 2017 සැමරීම.

2017 වසරේ ජගත් පරිසර දිනය සැමරීම වෙනුවෙන් අදාළ සියළු කටයුතු සංවිධානය කර තිබූ නමුත් ජුනි මාසය තුළ ඇති වූ අයහපත් කාලගුණික තත්වය හේතුවෙන් ජගත් පරිසර දින සැමරුම් උළෙල උත්සවාකාරයෙන් නොපැවැත්වීමට තීරණය වූ අතර වඩා අර්ථවත් පරිසර දින සැමරීමක් සිදු කිරීමට කටයුතු යොදන ලදී. ඒ අනුව, ජාතික වගකීමක් සේ සලකා විපතට පත් ජනතාව වෙනුවෙන් කළුතර දිස්ත්‍රික්කය කේන්ද්‍ර කොට ගනිමින්, අතිගරු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මැතිතුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් සහ මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය ගරු අනුරාධ ජයරත්න මැතිතුමාගේ සහභාගිත්වයෙන් ශ්‍රමදාන වැඩසටහනක් සහ විපතට පත් වූවන් වෙනුවෙන් අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය බෙදා දීමේ වැඩසටහනක් සංවිධානය කරන ලදී.

සොබා වලන කෙටි චිත්‍රපට තරගාවලියක් පැවැත්වීම.

තරුණ සිනමා කරුවන් තුළ පරිසර සංරක්ෂණය පිළිබඳ ආකල්ප වර්ධනය කරමින් සාධනීය සමාජ කතිකාවතක් ගොඩනැගීම අරමුණු කරගෙන ජගත් පරිසර දිනයට සමගාමී වැඩසටහනක් ලෙසින් "සොබා වලන" කෙටි චිත්‍රපට තරගාවලිය සංවිධානය කරන ලදී. නිර්මාණකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නිර්මාණ ප්‍රවීණ විනිසුරු මඩුල්ලක් මගින් ඇගයීමට ලක් කළ අතර සම්මාන ප්‍රදානෝත්සවය Sri Lanka Next "නිල හරිත යුගයක්" වැඩසටහනට සමගාමීව අමාත්‍යාංශ ලේකම්තුමාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් ප්‍රවීණ විනිසුරු මඩුල්ලේ සහ නිර්මාණකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් 2017.10.17 දින කොළඹ බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර අනුස්මරණ සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී පවත්වනු ලැබිණි. වඩා උසස් නිර්මාණයක් බිහිකිරීමේ අරමුණින් නිර්මාණකරුවන් හා විනිශ්චය මණ්ඩලය අතර විඳවත් කතිකාවතක් ඇති කිරීමට ද අවස්ථාව සලසා දෙන ලදී.

පරිසර ගැටලු පිළිබඳ මාධ්‍ය වාර්තා සම්බන්ධීකරණය

රූපවාහිනී නාලිකාවල ප්‍රචාරය වන පරිසර ගැටලු හා ප්‍රවෘත්තිවල පළවන පරිසරයට අදාළ ගැටලු සම්බන්ධයෙන් ආයතනික සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සිදු කිරීම මෙම අංශය මගින් සිදු වේ. විශේෂයෙන්ම මේ තුළින් වර්තමානයේ පැන නැගී ඇති පාරිසරික ගැටලු සඳහා අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් මැදිහත් වී විසඳුම් සෙවීමට කටයුතු කරමින් පාරිසරික ගැටලු අවම කිරීම මෙහි ප්‍රධාන පරමාර්ථය වෙයි.

මාධ්‍ය සාකච්ඡා සංවිධානය

අමාත්‍යාංශය මගින් සංවිධානය කරන විවිධ වැඩසටහන් හා අමාත්‍යාංශයට අනුබද්ධ ආයතන මගින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන සංවර්ධන ව්‍යාපෘති මෙන්ම කාලීන පරිසර ගැටලු පිළිබඳ තොරතුරු ජනමාධ්‍ය වෙත ලබා දීම වෙනුවෙන් ප්‍රවෘත්ති සාකච්ඡා සංවිධානය කරන ලදී. ඒ අනුව 2017 වසරේ ප්‍රවෘත්ති සාකච්ඡා 02ක් පවත්වන ලැබිණි.

පරිසර අධ්‍යාපන දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම

මෙම අංශය මගින් සිසු දරුවන්, රාජ්‍ය ආයතනවල නිලධාරීන් සහ මහජනතාවගේ පරිසර සංවේදිතාව, පරිසරය පිළිබඳ දැනුම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් දිපච්ඡාප්තව පවත්වනු ලබයි. මෙහිදී පරිසර සංවේදිතාව ඉහළ පිරිසක් බිහි කිරීම මගින් පරිසර සංරක්ෂණය කිරීම හා පරිසර ගැටලු අවම කිරීම මූලික අරමුණ වේ. 2017 වර්ෂය තුළ පාසල් සිසුන්, රාජ්‍ය නිලධාරීන් ඇතුළුව 3,109 දෙනෙකු වෙනුවෙන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 10ක් පවත්වා ඇත.

හරිත රැකියා ප්‍රවර්ධනය

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්, හරිත රැකියා සඳහා යොමු කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ වෙයි. ඒ සඳහා කැමැත්තක් දක්වන තරුණ තරුණයින් දැනුවත් කිරීම හා හරිත රැකියා සම්බන්ධ ප්‍රායෝගික පුහුණුව ලබා

දීම මෙමගින් සිදු කරනු ලබයි. 2017 වසරේ කැගල්ල, නුවරඑළිය, මාතලේ, අම්පාර, සහ මාතර දිස්ත්‍රික්කවල වැඩසටහන් 06ක් පවත්වා ව්‍යවසායකයින් 453 දෙනෙකු පුහුණු කර ඇත.

සොබා පරිසර ප්‍රකාශනය සහ සොබා පුවත් හසුන ප්‍රකාශයට පත් කිරීම

වර්තමානයේ ඇති වී තිබෙන ගෝලීය පාරිසරික අර්බුද හමුවේ පරිසර සංරක්ෂණය කෙරෙහි දැනුම ලබා දීම හා ආකල්පමය වෙනසක් ඇති කිරීම තුළින් පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රජාවක් බිහි කිරීමේ අරමුණ ඇතිව සෑම වසරකම පරිසර අමාත්‍යාංශය මගින් සොබා සභරාව ප්‍රකාශනය සිදු කරයි. ඒ අනුව පසුගිය වසරේදී හරිත ගොඩනැගිලි සංකල්පය තේමා කොට ගෙන සොබා සභරාව එක් කලාපයක් එළි දක්වන ලදී. තවද අමාත්‍යාංශයේ කාලීන තොරතුරු හා වරින්වර සංවිධානය කෙරෙන වැඩසටහන් පිළිබඳ තොරතුරු අන්තර්ගත "සොබා පුවත් හසුන" 2017 වර්ෂය සඳහා කලාප 02 ක් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මෙම ප්‍රකාශනය දීප ව්‍යාප්ත දැනුවත් කිරීම් වැඩසටහන්වලදී මහජනයා වෙත බෙදා හැරීම සිදු කරයි.

පරිසර අධ්‍යාපනය පිළිබඳ නව විෂය නිර්දේශයට අනුකූලව රජයේ පාසල් ගුරුභවතුන් දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය

රජයේ පාසල් වලට අනුයුක්තව 6 – 11 ශ්‍රේණි වල විද්‍යා විෂය ධාරාව ඉගැන්වීම් සිදු කරනු ලබන ගුරුභවතුන් 13,000ක් පමණ මේ වන විට දිවයින පුරා විසිරී සිටිති. මෙයින් ගුරුවරුන් 10,000 ක් පුහුණු කිරීම ඉලක්ක කර ගනිමින් මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරයි. 2016 වර්ෂයේදී හඳුන්වාදෙනු ලැබූ විද්‍යා විෂයය නිර්දේශය තුළට පරිසර විෂයය ඇතුළත් කරනු ලැබූ අතර, මෙම විද්‍යා ගුරුභවතුන් පරිසර විෂයය සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීම තුළින් සිසු දරුවන්ගේ පරිසර සංවේදීතාව ඉහළ නැංවීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණයි. මේ සඳහා ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලයෙහි “පුනරුදය” ජාතික වැඩසටහන යටතේ ප්‍රතිපාදන ලබා දෙන අතර 2017 වර්ෂයේ වැඩසටහන් 03ක් සඳහා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය මගින් ද ප්‍රතිපාදන ලබා දී ඇත. 2017 වර්ෂය තුළදී වැඩමුළු 12 ක් පවත්වා ගුරුවරුන් 1,424 දෙනෙකු සාර්ථකව පුහුණු කිරීමට හැකි විය.

10. ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් හා නියාමන අංශය

2003 වසරේ සකස් කරන ලද පරිසර ප්‍රතිපත්තිය කාලීන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව යාවත්කාලීන කිරීම 2017 වසරේ ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව පරිසර ප්‍රතිපත්තියට ඇතුළත්විය යුතු නව ක්ෂේත්‍ර හඳුනාගැනීමත් මුල් ප්‍රතිපත්තියේ හඳුනාගත් හිදැස් ආවරණය වන පරිදි ප්‍රතිපත්තිය යාවත්කාලීන කර කෙටුම්පත් කිරීම සිදුකර ඇත. මේ සඳහා අනෙකුත් පාර්ශවකාරී රේකිය අමාත්‍යාංශ, රාජ්‍ය ආයතන, සිවිල් සංවිධාන හා මහජනතාව දැනුවත් කරමින් ප්‍රතිපත්තිය සැකසීමේ ඉදිරි කටයුතු සිදු කිරීමට නියමිතය.

නව පරිසර ප්‍රතිපත්තියට ගැලපෙන පරිදි ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යාවත් කාලීන කිරීමේ කටයුතුද මේ වන විට ආරම්භකර ඇති අතර ඒ සඳහා දේශගුණ විපර්යාස මඟින් ඇතිවන අභියෝගයන්ට මුහුණදීම, ශාක සත්ත්ව හා පරිසර පද්ධති සුරැකීම, වෙරළ තීරය හා අවට මුහුදු ඥානාන්විත ලෙද පරිහරණය, වගකීමෙන් යුතු ඉඩම් පරිහරණය, නිවැරදි තෝරාගැනීම සඳහා දැනුම යන මෙහෙවර යාවත්කාලීන කිරීමේ වැඩමුළු පවත්වා ඇත.

2017 වර්ෂයේදී නව ව්‍යාපෘති යොජනා 22 ක් ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුවෙහි අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කල අතර ඒ අතරින් ඒකාබද්ධ අරමුදල් යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජනා 6ක් ද විදේශීය අරමුදල් යටතේ ව්‍යාපෘති 4ක් ක්‍රියාත්මක සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට හැකිව ඇත.

නව ව්‍යාපෘති 16 ක් සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රකා ඉදිරිපත් කල අතර ඉන් 11ක් සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට හැකිව ඇත.

එමෙන්ම ජාතික අයවැය මගින් අනුමත ඒකාබද්ධ අරමුදල යටතේ ප්‍රතිපාදන ලබා ගනිමින් ක්‍රියාත්මක වැඩසටහන් හා ව්‍යාපෘති සඳහා අමාත්‍යාංශ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමත් ඒ යටතේ ක්‍රියාත්මක ආයතන හා අංශවෙත ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමට කටයුතු සිදු කෙරිණි. ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා දුන් ප්‍රතිපාදන යටතේ ක්‍රියාත්මක ව්‍යාපෘති හා වැඩසටහන්වල ප්‍රගතිය විමසීම හා අදාල පාර්ශව වෙත් ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීම සිදුකර ඇත. තවද ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය මගින් මුදල් ලබාදෙන පුනරුදය වැඩසටහනට අදාල ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරණ ආයතන හා අංශ සම්බන්ධීකරණය කරමින් ඊට අදාල ප්‍රගති සමාලෝචන පැවැත්වීම සිදු කර ඇත.

තවද අමාත්‍යාංශයේ සියලුම අංශ සමග සම්බන්ධවී රැස්වීමක් පවත්වා හා වරින් වර එකතුවී මෙම අමාත්‍යාංශයේ දත්ත අවශ්‍යතාවයන් හඳුනා ගත් අතර පසුව එයට අමතරව හරිත ගිණුම්කරණයට අදාළ දත්ත හා තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක වලට අදාල දත්ත අවශ්‍යතා ද එකතු කොට එම දත්ත ලබාගත හැකි මූලාශ්‍ර ආදිය ඇතුළත් ලේඛනයක් පිළියෙල කරමින් පැවතිණි. මීට අමතරව තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක වල පරිසර විෂයට අදාල දර්ශක වල පදනම් දත්ත අදාල ආයතන සම්බන්ධීකරණය කරගනිමින් පිළියෙල කල අතර, අදාල දර්ශක සඳහා දත්ත ශ්‍රී ලංකාව තුල පිළියෙල නොකරන අවස්ථාවල එම දර්ශක සඳහා proxy දර්ශක පිළියෙල කිරීමට කටයුතු කර ඇත. එසේම තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක වලට අදාල රැස්වීම් වලට සහභාගී වෙමින් පරිසර විෂයට අදාල ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට අදාල වන අනෙකුත් වැඩකටයුතුද ඉටුකොට ඇත.

11. අන්තර්ජාතික සබඳතා අංශය

ශ්‍රී ලංකා රජයට පරිසර හා සම්බන්ධ ද්වි පාර්ශවික හා බහු පාර්ශවික එකඟතාවයන් සඳහා අත්සන් තැබීමට හා එම එකඟතාවයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහය වීම.

- i) ශ්‍රී ලංකාව හා වියට්නාමය අතර පරිසරය සම්බන්ධ අවබෝධතා ගිවිසුමක් ඉදිරිපත් කිරීම.
වර්ෂ 2011 දී පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධතා ගිවිසුමේ කෙටුම්පතක් වියට්නාමයේ පිහිටා ඇති ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලය වෙත ඔවුන්ගේ අදහස් හා නිරීක්ෂණ ලබා ගැනීම සඳහා යවන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව හා වියට්නාමය අතර මෙම පරිසර ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව සහයෝගීතාව පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන බැවින් අප්‍රේල් මස ශ්‍රී ලංකා අගමැතිතුමාගේ වියට්නාම නිල සංචාරයේදී අත්සන් තැබීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරන මෙන් වියට්නාමයේ පිහිටි ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලය විසින් ශ්‍රී ලංකා රජය වෙත දැනුම් දෙන ලදී. ඉන්පසු නැවතත් පරිසර අමාත්‍යාංශය හා අනෙකුත් ආයතනවල සහයෝගය ඇතිව එම පරිසරය සම්බන්ධ අවබෝධතා ගිවිසුම නැවතත් නිරීක්ෂණය කොට අදාළ ආයතන වෙත ලබාදෙන ලදී.
- ii) 2017 මාර්තු 06-09 දින දක්වා අතිගරු ජනාධිපතිතුමා විසින් සිදුකරන ලද ඉන්දුනීසියානු නිල සංචාරය.
පරිසර අමාත්‍යාංශය හා ඒ හා සම්බන්ධ ආයතන වල සහයෝගීතාවය ඇතුළු ඉන්දුනීසියාව හා ශ්‍රී ලංකාව අතර පරිසරය පිළිබඳව ලිපිලේඛන සකස් කොට ඉදිරිපත් කරන ලදී. එය තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක ලගාකර ගැනීමේදී පරිසර අමාත්‍යාංශයට පැවරී ඇති කාර්යය සිදුකර ගැනීමේදී වැදගත් වේ.
- iii) ශ්‍රී ලංකාව හා කොලොම්බියානු රජය අතර තාක්ෂණික සහයෝගීතාවය පිළිබඳව අවබෝධතා ගිවිසුම.
ශ්‍රී ලංකාව හා කොලොම්බියානු රජය අතර දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ තාක්ෂණික සහයෝගීතාවය පිළිබඳව අවබෝධතා ගිවිසුමක්, නවදිල්ලියේ පිහිටි කොලොම්බියානු තානාපති කාර්යාල විසින් පරිසර අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කල අතර පරිසර අමාත්‍යාංශය හා ඒ හා සම්බන්ධ ආයතන වල සහයෝගය ඇතිව එම අවබෝධතා ගිවිසුම නිරීක්ෂණය කොට ලබා ගත් කරුණු වැඩිදුර නිරීක්ෂණය සඳහා විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය වෙත ද ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. මෙහිදී දේශගුණික විපර්යාස වැලැක්වීම පිළිබඳව ජාතික වශයෙන් පවත්වනු ලබන වැඩසටහන්, ඒ පිළිබඳව තාක්ෂණික දැනුම හා උපදේශකයන්ගේ දැනුම හුවමාරුව, ඒ පිළිබඳව තාක්ෂණික හුවමාරුව හා පර්යේෂණ සඳහා දැනුම ලබා ගැනීම වැනි කරුණු පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු කරන ලදී.
- iv) ශ්‍රී ලංකාවේ භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ සහ පනල් කාර්යාංශය හා ඔස්ට්‍රේලියානු රජය අතර භූ විද්‍යාව පිළිබඳව විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික දායකත්වය පිළිබඳව අවබෝධතා ගිවිසුම.
ඉහත සඳහන් අවබෝධතා ගිවිසුමේ අවසාන කෙටුම්පත අදාළ ආයතන සමඟ සාකච්ඡාවට බදුන් කල අතර එය විදේශ අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- v) ශ්‍රී ලංකාවේ මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා අභ්‍යස ආයතනය හා තායිලන්තයේ මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ ආයතනය සමඟ ඇතිකර ගත් අවබෝධතා ගිවිසුම.
ඉහත සඳහන් අවබෝධතා ගිවිසුමේ කෙටුම් පත සඳහා අදහස් ලබාගැනීම සඳහා අමාත්‍යාංශයේ නීති අංශය වෙත ඉදිරිපත් කොට ඇත.
- vi) ශ්‍රී ලංකාව හා බංගලාදේශය අතර 3 වන විදේශ උපදේශනය “3rd Foreign Consultation (FOC) පැවැත්වීම.
පරිසර අමාත්‍යාංශය හා ඒ හා සම්බන්ධ ආයතන වල සහභාගීත්වයෙන් බංගලාදේශය හා ශ්‍රී ලංකාව අතර බණිජ සම්පත් පිළිබඳව ඇහවුම් ලැයිස්තුව සංශෝධනය කිරීම හා FOC හි දී සාකච්ඡා කිරීම සඳහා සාකච්ඡා කරුණු පිළියෙළ කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පරිසර සංරක්ෂණය හා ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති හඳුනාගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම් යටතේ පවත්වාගෙන යනු ලබන ව්‍යාපෘති

ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම් යටතේ පහත දැක්වෙන ව්‍යාපෘති සඳහා අනුමැතිය ලැබුණ අතර ශ්‍රී ලංකා රජය මෙම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම් 6 වක්‍රය යටතේ සහයෝගය බලාපොරොත්තුවෙන් සිටී.

- a) එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (UNDP) / ලෝක සංරක්ෂණ සංගමය (IUCN) පිළියෙළ කළ ව්‍යාපෘතිය (Managing together: Integrating community centered, ecosystem – based approaches into forestry and tourism sector)
- b) ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය (FAO) පිළියෙළ කළ ව්‍යාපෘතිය (Promoting sustainable forest management and improving livelihood through integrated land use planning and forest landscape restoration)

එහෙත් ප්‍රතිපාදන වල පවතින හිඟය නිසා ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ගෝලීය පාරිසරික පහසුකම් 6 වක්‍රය යටතේ සහයෝගය ලබා ගත හැක්කේ එක ව්‍යාපෘතියක් සඳහා පමණි, එසේ සහයෝගය ලැබෙන ව්‍යාපෘතිය වන්නේ ඉහත සඳහන් (a) ලෙස සඳහන් ව්‍යාපෘතියයි. ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රධානත්වය ලබා දීමේදී පහත කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන තෝරාගැනීම සිදු කරණු ලැබීය

- අමතර ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමේ හැකියාව.
- ගෝලීය පාරිසරික පහසුකමේ තාක්ෂණික කම්පුළ මගින් අනුමැතිය ලබාගැනීමේ හැකියාව යන කරුණු.

එක්සත් ජාතීන්ගේ අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා හා අනෙකුත් ප්‍රතිපත්තිය ම ලිය කියවිලි සඳහා විස්තර හා නිරීක්ෂණ ලබා දීම.

- i) එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන මගින් සිදු කරන ලබන දේශීය වැඩසටහන 2018-2022 පිළිබඳ රජය වෙත ඉදිරිපත් කිරීම හා අනුමැතිය ලබා ගැනීම.
- ii) එක්සත් ජාතීන්ගේ තිරසර සංවර්ධන රාමුව (2018-2022)
- iii) යෝජිත ලෝක ආහාර වැඩසටහනේ දේශීය උපයා මාර්ගික සැලැස්ම (2018-2022)

ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තිය නැවත සංශෝධනයකි රීමේදී අන්තර්ජාතික සබඳතා විෂය පිළිබඳව ප්‍රතිපත්තිය උපාය සකස් කරන ලදී.

2017 වර්ෂයේ නොවැම්බර් 27 සිට දෙසැම්බර් 06 දක්වා එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර රැස්වීමේ තෙවෙනි සැසිය සඳහා සහභාගී වීම. (කෙන්සාවේ නයිරෝබි නගරයේදී)

- Open ended Committee of Permanent Representatives – 2017 වර්ෂයේ නොවැම්බර් 29 සිට දෙසැම්බර් 01 දක්වා
යෝජනා 23 සාකච්ඡාවට බඳුන් කරනු ලැබීය. එහිදී දේශීය පාරිසරික ගැටළු හා සන්දර්භයන් සලකා බලමින් ශ්‍රී ලංකා නියෝජිතයන් ඒ පිළිබඳව ඔවුන් සමඟ සාකච්ඡා කරන ලදී. එසේම ශ්‍රී ලංකාව විසින් පරිසර, සෞඛ්‍ය හා සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය හා ක්ෂුද්‍ර ජලාස්ථික් පිළිබඳව යෝජනා දෙකක් ඉදිරිපත් කෙරුණු අතර ඒම යෝජනා රැස්වීමේදී සම්මත කරනු ලැබීය.
- විශේෂ වැඩසටහන සඳහා වූ විධායක සභා රැස්වීම.
බාසල්, රෝට්ටර්ඩම්, ස්ටොක්හෝම් හා මිනමාටා සම්මුති වලට අදාළ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දකුණු ආසියානු කලාපය නියෝජනය වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාව විසින් විශේෂ වැඩසටහන සඳහා වූ විධායක සභා රැස්වීම සඳහා නාම යෝජනා භාර දෙන ලදී. ඒ සඳහා නාමයෝජනා 8 ක් ඉදිරිපත් වී ඇත. එසේ නාම යෝජනා ඉදිරිපත් වූ රටවල් වන්නේ ඉන්දියාව, පකිස්ථානය, පලස්තීනය, ඉරානය, තායිලන්තය, මාලදිවයින, වියට්නාමය හා බහරේන් වේ.

- එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර රැස්වීම - 2017 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 04 සිට 06 දක්වා.
මෙහිදී පරිසර අමාත්‍යාංශ ලේකම් විසින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ පරිසරය ආරක්ෂා කර ගැනීමට ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග හා ඉදිරියේදී පරිසරය ආරක්ෂා කර ගනිමින් නිල හරිත ව්‍යවසායකයින් ඇතිකිරීම පිළිබඳ ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- පිරිසුදු සමුද්‍ර සඳහා වූ වැඩසටහන
එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහන විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ ඉහත වැඩසටහන සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධ වූ අතර ඒ සඳහා විලී, ඕමාන් හා දකුණු අප්‍රිකාව යන රටවල්ද සම්බන්ධ විය.

අන්තර්ජාතික පාරිසරික සම්මුති හා සන්ධාන සඳහා දායකත්වය සැපයීම.

2017 වර්ෂය සඳහා ලෝක සංරක්ෂණ සංගමය (IUCN) ආයතනය, දිගුකල් පවතින කාබනික දූෂණ කාරක සඳහා වූ ස්ටොක්හෝම් (Stockholm) සම්මුතිය, ව්‍යාප්තකාරී අපද්‍රව්‍ය දේශාන්තර සංසරණය හා අපහරණය වැලැක්වීම සඳහා වූ බාසල් (Basel) සම්මුතිය, කාන්තාරීකරණය වැලැක්වීම සඳහා වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය (UNCCD) , දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ රාමුගත සම්මුතිය (UNFCCC), ජෛව විවිධත්ව සම්මුතිය CBD හා Kyoto හා Biosafety සන්ධාන සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ද පරිසරය පිළිබඳ දකුණු ආසියානු සහයෝගීතා වැඩසටහනට හා දකුණු ආසියානු සමුද්‍ර වැඩසටහන (SASP) සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් හා පරිසරය පිළිබඳ දකුණු ආසියානු සහයෝගී වැඩසටහන සඳහා සන්කාරක මුදල් ගෙවා අවසන් කොට ඇත.

2017 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රගතිය

අන්තර්ජාතික පාරිසරික සන්ධාන, සම්මුති හා ආයතන සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	මූල්‍ය (රු.)
Kyoto සන්ධානය සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	572,174.38
ජෛව විවිධත්ව සම්මුතිය (Biological Diversity) සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	745,625.10
ජෛව සුරක්ෂිතතාවය සඳහා වූ කටිපිනා Biosafety සන්ධානය සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	187,186.10
පරිසරය පිළිබඳ දකුණු ආසියානු සහයෝගී වැඩසටහනට යටතේ පවතින දකුණු ආසියානු සමුද්‍ර වැඩසටහන සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	2,256,671.80
පරිසරය පිළිබඳ දකුණු ආසියානු සහයෝගී වැඩසටහන සඳහා වාර්ෂික දායකත්ව මුදල් ගෙවීම	2,744,991.70
පරිසරය පිළිබඳ දකුණු ආසියානු සහයෝගී වැඩසටහන සඳහා සන්කාරක මුදල් ගෙවීම.	8,000,000.00

12. නීති අංශය

නීති අංශයේ 2017 සිදු කරන ලද ප්‍රධාන කාර්යයන්හි ප්‍රගතිය			
අංකය	ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම	අනු ක්‍රියාකාරකම	භෞතික ප්‍රගතිය
1		1.1. ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ අභියාචනා විභාග කිරීම	52
		1.2. පනල් හා බනිප් ද්‍රව්‍ය පනත යටතේ අභියාචනා විභාග කිරීම	61
		1.3. ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය පනත යටතේ අභියාචනා විභාග කිරීම	34
		1.4. වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ පනත යටතේ අභියාචනා විභාග කිරීම	21
2	අමාත්‍යාංශයට අදාළ නඩු / මානව හිමිකම් නඩු සඳහා සහය දැක්වීම	-	34
3	පනත්/ගැසට් සකස් කිරීම සම්බන්ධ නීති කෙටුම්පත්/නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට සහය වීම	-	12
4	අමාත්‍යාංශයට සම්බන්ධ ආයතන වලට අදාළ ගිවිසුම් සැකසීම/පරීක්ෂා කිරීම	-	51
5	මහජන පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම	-	49

13. ආයතන අංශය

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ආයතන අංශය මගින් අමාත්‍යාංශයට අනුයුක්ත ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවය ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාත්මක සේවය ශ්‍රී ලංකා ඉංජිනේරු සේවය ශ්‍රී ලංකා ක්‍රමසම්පාදන සේවය ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකාරී සේවය හා දෙපාර්තමේන්තුගත ජ්‍යෙෂ්ඨ මට්ටම, තෘතීයික මට්ටම, ද්විතීයික මට්ටම, හා ප්‍රාථමික මට්ටමේ නිලධාරීන් මෙන්ම තාවකාලික නිලධාරීන් ඇතුළුව 432 වූ අනුමත කාර්යමණ්ඩලයට අදාළව 306ක් වූ කාර්යය මණ්ඩල සඳහා අවශ්‍ය පරිපාලන කටයුතු සිදු කරනු ලබයි.

එමෙන්ම අමාත්‍යාංශයට අයත් වාහන සංචිතයේ වාහන 68ක් සඳහා 2017 වර්ෂයේදී ඉන්දන සඳහා රු. මිලියන 3.08 පිරිවැයක් දරා ඇත. තවද වාහන සංචිතයේ අළුත්වැඩියා හා සේවා වියදම් ලෙස රු. මිලියන 6.30 හා ටයර් හා ටියුබ් සඳහා රු. 783620ක වියදමක්ද වශයෙන් රු. මිලියන 12.31 වූ වියදමක් දරමින් අමාත්‍යාංශයේ වාහන සංචිතය මනාව නඩත්තු කර ඇත.

14. විමර්ශන අංශය

2017.01.01 දින සිට 2017.12.31 දක්වා අමාත්‍යාංශයේ විමර්ශන අංශයට ලැබී ඇති මහජන පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග

අදාළ ආයතනය	ලැබී ඇති පැමිණිලි සංඛ්‍යාව	වාර්තා කැඳවීමට යොමුකළ සංඛ්‍යාව	පිළිතුරු ලැබී ඇති සංඛ්‍යාව	විමර්ශන සිදුකර ඇති සංඛ්‍යාව
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව	65	55	35	10
වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව	10	10	10	-
ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය	01	-	-	01
මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය	86	82	63	04
ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය	40	34	30	06
සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය	04	03	03	01
භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යාංශය	98	94	87	04
රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව	21	17	13	04
මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා අභ්‍යාස ආයතනය	01	-	-	01
මෙම අමාත්‍යාංශයට අදාළව ලැබී ඇති පැමිණිලි	02	-	-	02

15. මානව සම්පත් අංශය

මානව සම්පත් සංවර්ධන අංශය දේශීය හා විදේශීය පුහුණු සඳහා කාර්ය මණ්ඩල නිලධාරීන් සහභාගී කරවන අතර, 2017 වර්ෂයේ පහත පරිදි දේශීය පුහුණු වැඩසටහන් සඳහා නිලධාරීන් 1108 කු සහභාගී කරවා ඇත. ඒ පිළිබඳ විස්තර පහතින් දක්වා ඇත.

	පුහුණු වැඩමුළු විස්තර	පවත්වන ලද දේශීය පුහුණු වැඩමුළු සංඛ්‍යාව	එම පුහුණු වැඩමුළු මඟින් පුහුණු කරන ලද නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව
01	බැහැරගත පුහුණු වැඩමුළු (රියදුරු මහනුවන්/ කාර්යාල කාර්ය සහායක නිලධාරීන්/ කළමනාකරණ සහකාර නිලධාරීන්/ සංවර්ධන නිලධාරීන්, පර්යේෂණ සහකාර, වැඩසටහන් සහකාර/ මාණ්ඩලික නිලධාරීන්)	05	168
02	සේවාරම්භක පුහුණු වැඩමුළු (කාර්යාල කාර්ය සහායක නිලධාරීන්/ කළමනාකරණ සහකාර නිලධාරීන්/ සංවර්ධන නිලධාරීන්, පර්යේෂණ සහකාර, වැඩසටහන් සහකාර/ සහකාර අධ්‍යක්ෂ)	11	145
03	විෂයානුබද්ධ පුහුණු වැඩමුළු	13	795
	එකතුව	29	1108

IV වන කොටස

මූල්‍ය විශ්ලේෂණය සහ ගිණුම් සාරාංශය

මූල්‍ය විශ්ලේෂණය සහ ගිණුම් සාරාංශය

මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය - 160

වැඩ සටහන හා ව්‍යාපෘතිය	සුනරාවර්තන වියදම්			ප්‍රාග්ධන වියදම්		
	වෙන් කිරීම් (රු.)	වියදම (රු.)	%	වෙන් කිරීම් (රු.)	වියදම (රු.)	%
වැඩ සටහන 01						
මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්						
ව්‍යාපෘතිය 01						
අමාත්‍ය කාර්යාලය	65,089,000	50,458,874	78	50,410,500	48,349,910	96
ව්‍යාපෘතිය 02						
අමාත්‍යාංශ පරිපාලනය	287,068,000	268,071,775	93	139,700,000	77,197,043	55
වැඩ සටහන 02						
ව්‍යාපෘතිය 03						
පරිසර සංරක්ෂණය				2,638,980,145	1,009,269,598	38
ව්‍යාපෘතිය 04						
රාජ්‍ය ආයතන	3,365,686,000	3,350,009,620	100	1,783,250,000	1,402,412,100	79
ව්‍යාපෘතිය 05						
මහවැලි සංවර්ධනය				46,183,300,000	36,616,799,248	79
උප එකතුව	3,717,843,000	3,668,540,269	99	50,813,674,645	39,187,299,419	77
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව - 283	218,455,000	213,420,646	98	1,116,200,000	981,656,165	88
වෙරළ සංරක්ෂණ හා වෙරළ සම්පත් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව - 291	1,339,784,000	1,293,639,704	97	885,700,000	883,997,675	99
එකතුව	5,276,082,000	5,175,600,619	98	52,797,540,645	41,019,681,739	78

පුනරාවර්තන වියදම් -2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 1 - මෙහෙයුම් වැඩසටහන

ව්‍යාපෘති 01- අමාත්‍ය කාර්යාලය

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	කාණ්ඩය/වැය ශීර්ෂය/ අයිතමය/ විස්තරය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		පුනරාවර්තන වියදම්	65,089,000	50,458,874	78
		පුද්ගල පඩිනඩි	30,895,000	26,252,435	85
1001		වැටුප් හා වෙනත්	16,200,000	14,526,825	90
1002		අතිකාල	2,785,000	2,596,840	93
1003		වෙනත් දීමනා	11,910,000	9,128,770	77
		ගමන් වියදම්	4,710,000	2,991,249	64
1101		දේශීය	1,210,000	735,472	61
1102		විදේශීය	3,500,000	2,255,777	64
		සැපයීම්	9,520,000	7,281,920	76
1201		කාර්යාලීය උපකරණ	2,515,000	1,423,139	57
1202		ඉන්ධන	7,000,000	5,858,791	84
1203		අහාර සහ නිල ඇඳුම්	5,000		0
		නඩත්තු වියදම්	10,040,000	6,012,340	60
1301		වාහන	8,865,000	5,687,527	64
1302		යන්ත්‍ර හා යන්ත්‍රෝපකරණ	1,000,000	324,813	32
1303		ගොඩනැගිලි හා ඉදිකිරීම්	175,000		0
		සේවා	9,924,000	7,920,927	80
1402		තැපැල් හා සන්නිවේදන	4,355,000	2,353,046	54
1403		විදුලිය හා ජලය	3,900,000	3,899,177	100
1404		බදු කුලී සහ පළාත් පාලනආයතන බදු	325,000	325,000	100
1409		වෙනත්	1,344,000	1,343,703	100

මූලධන වියදම් - 2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 1 - මෙහෙයුම් වැඩසටහන

ව්‍යාපෘති 01- අමාත්‍ය කාර්යාලය

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	කාණ්ඩය/වැය ශීර්ෂය/ අයිතමය/ විස්තරය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		මූලධන වියදම්	50,410,500	48,349,910	96
		මූලධන වත්කම්වල පුනරුත්ථාපනය හා වැඩි දියුණු කිරීම	5,410,500	4,200,393	78
2001	11	ගොඩනැගිලි හා ඉදිකිරීම්	500,000		0
2002	11	යන්ත්‍ර හා යන්ත්‍රෝපකරණ	538,500	109,287	20
2003	11	වාහන	4,372,000	4,091,105	94
		මූලධන වත්කම් අත්පත්කර ගැනීම	45,000,000	44,149,517	98
2101	11	වාහන	43,000,000	43,000,000	100
2102	11	ගෘහභාණ්ඩ සහ කාර්යාලීය උපකරණ	1,000,000	224,567	22
2103	11	යන්ත්‍ර හා යන්ත්‍රෝපකරණ	1,000,000	924,950	92

පුනරාවර්තන වියදම් -2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 1 - මෙහෙයුම් වැඩසටහන

ව්‍යාපෘති 02: පරිපාලන හා ආයතනික සේවා

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	කාණ්ඩය/වැය ශීර්ෂය/ අයිතමය/ විස්තරය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		පුනරාවර්තන වියදම්	287,068,000	268,071,775	93
		පුද්ගල පඩිනඩි	182,112,000	173,695,877	95
1001		වැටුප් හා වෙනත්	105,000,000	102,385,298	98
1002		අතිකාල	5,912,000	5,652,766	96
1003		වෙනත් දීමනා	71,200,000	65,657,812	92
		ගමන් වියදම්	4,200,000	3,885,994	93
1101		දේශීය	1,200,000	928,828	77
1102		විදේශීය	3,000,000	2,957,165	99
		සැපයීම්	16,250,000	15,818,099	97
1201		කාර්යාලීය උපකරණ	6,000,000	5,633,165	94
1202		ඉන්ධන	10,000,000	9,937,493	99
1203		ආහාරපාන හා නිල ඇඳුම්	250,000	247,439	99
		නඩත්තු වියදම්	12,400,000	11,807,391	95
1301		වාහන	10,000,000	9,990,623	100
1302		යන්ත්‍ර හා යන්ත්‍ර උපකරණ	2,200,000	1,812,177	82
1303		ගොඩනැගිලි හා ඉදි කිරීම්	200,000	4,590	2
		සේවා	45,880,000	45,786,624	100
1402		තැපැල් හා සන්නිවේදන	8,350,000	8,321,937	100
1403		විදුලිය හා ජලය	12,700,000	12,699,988	100
1404		බදු කුලී හා පළාත් පාලන ආයතන බදු	12,360,000	12,352,125	100
1405		වෙනත්	12,470,000	12,412,572	100
		මාරු කිරීම්	26,226,000	17,077,789	65
1505		සම්මාදම් සහ දායක මුදල්	22,240,000	14,506,649	65
1506		රජයේ සේවකයින් සඳහා දේපල ණය පොලී	3,986,000	2,571,139	65
1701					

මූලධන වියදම් - 2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 2

ව්‍යාපෘතිය 03 - පරිසර සංරක්ෂණය

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ව්‍යාපෘතිය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		1. පරිසර ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම, සමාලෝචනය සහ හිඬුස් විශ්ලේෂණය			
2507	11	ආයෝජන	2,000,000	1,974,399.00	99
		2. දේශගුණික විපර්යාස වල බලපෑම් අවම කිරීම සහ අනුහුරුවීම			
2507	11	ආයෝජන	2,000,000	1,831,506	92
		3. ප්‍රධාන පරිසර වැඩ සටහන් සැලැස්ම			
2502	11	ආයෝජන	5,000,000	2,353,935	47
		4. පරිසර අධ්‍යාපනය හා දැනුවත් කිරීම			
2502	11	ආයෝජන	3,100,000	2,972,568	96
		5. පරිසර ආරක්ෂණය හා සංරක්ෂණය			
2507	11	ආයෝජන	15,000,000	12,857,127	86
		6. පාසැල් පරිසර පුහුණු වැඩ සටහන (හරිත නියමු)			
2502	11	ආයෝජන	20,000,000	19,451,176	97
		7. මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය ක්‍රියාත්මක කිරීම			
2502	13	ආයෝජන	20,490,000	20,000,000	98
2502	17	ආයෝජන			
		9. දිගුකල් පවත්නා කාබනික ධූෂක කාරක පිළිබඳ ස්ටොක් හෝම් සම්මුතියේ ජාතික ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම යාවත්කාලීන කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය			
2507	13	ආයෝජන	1,926,800	1,677,250	87
		13. ආක්‍රමණකාරී ආගන්තුක ජීවි විශේෂ කළමනාකරණ වැඩ සටහන (GOSL/UNDP)			
2507	13	කාර්ය මණ්ඩල පුහුණු	16,000,000	15,012,896	94
		18. පිළිසරු වැඩ සටහන			
2506	11	ආයෝජන	290,000,000	223,560,000	77
		58. මානව පෝෂණය හා යහපැවැත්ම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ජෛව විවිධත්වය හා තිරසාර භාවිතය අනුප්‍රවාහ ගත කිරීම			
2507	13	ආයෝජන	28,100,000	27,876,850	99
		60. ශ්‍රී ලංකා කෘෂි පාරිසරික කලාප සංරක්ෂණය සහ දේශගුණික විපර්යාස වලට ජනයා අනුගතවීම			
2507	13	ආයෝජන	29,000,000	26,636,796	92
		63. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ විද්‍යාගාර පහසුකම් පුළුල් කිරීම			
2506	11	ආයෝජන	10,000,000	9,025,797	90
		69. සෞ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ පහසුකම් ගොඩනැංවීම - අනුරාධපුර, හික්කඩුව, උඩුකුවර, පානදුර (GOSL/Korea)			
2506	12	ආයෝජන	1,257,000,000	63,199,007	5
2506	17	ආයෝජන	64,410,000	62,478,000	97

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ව්‍යාපෘතිය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		74. වනභරණය සහ වන භායනය වැළැක්වීම සඳහා වූ වැඩ සටහන (GOSL/UNDP)			
2202	13	ආයෝජන	17,847,825	17,847,825	100
		97. ශ්‍රී ලංකාවේ මහවැලි ගංහා ද්‍රෝණි ආශ්‍රිත ගොවි ජනපදවල කෘෂිකාර්මික ප්‍රජාව දේශගුණික විපර්යාස වල අහිතකර බලපෑම්වලට අනුහුරු කරවීමේ ව්‍යාපෘතිය (GOSL/WFP)			
2202	13	ආයෝජන	463,747,520	150,971,292	33
		101. ප්‍රධාන ජල මූලාශ්‍ර වල ජල තත්ව ඇගයීම (GOSL/JAPAN)			
2507	13	ආයෝජන	26,500,000	26,500,000	100
2507	17	ආයෝජන	5,000,000	4,000,000	80
		104. ජෛව විවිධත්වය සහ තිරසාර කළමනාකරණය සඳහා වූ තිරසාර කළමනාකරණය			
2507	11	ආයෝජන	10,000,000	9,511,921	95
		105 පරිසර මාවත ජනප්‍රිය කරවීම			
2202	11	ආයෝජන	5,000,000	15,430	0
		106 පාරිසරික සංවේදී භූමි ප්‍රදේශවල ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම හා පරිසර සේවා නඩත්තුව පිළිබඳ ව්‍යාපෘතිය			
2202	13	ආයෝජන	69,600,000	59,526,081	86
		107 ශ්‍රී ලංකාවේ සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ධාරිතා වර්ධන ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම			
2507	13	ආයෝජන	1,000,000	641,970	64
		108 ශ්‍රී ලංකාව තුළ පොලික්ලෝරිනේට්ඩ් බයිෆිනයිල් අපද්‍රව්‍ය හා පොලික්ලෝරිනේට්ඩ් බයිෆිනයිල් අඩංගු උපකරණ පරිසර හිතකාමී ලෙස කළමනාකරණය හා බැහැර කරලීමේ ව්‍යාපෘතිය (GEF/UNIDO)			
2202	13	ආයෝජන	21,600,000	18,867,199	87
		109 මිනමාවා සම්මුතියට අදාළව ශ්‍රී ලංකාව තුළ රසදිය භාවිතය පිළිබඳව මූලික ඇගයීමේ ව්‍යාපෘතිය (UNIDO)			
2507	13	ආයෝජන	3,970,000	1,782,852	45
		110 මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අධ්‍යාපන වැඩසටහන්, දැනුවත් කිරීම හා හරිත සම්මාන වැඩසටහන			
2507	11	ආයෝජන	17,150,000	13,892,248	81
		111 වන විද්‍යා සහ ග්‍රාමීය ජීවන රටා වැඩසටහන සඳහා ජාත්‍යන්තර පුහුණු වැඩමුළුවකට සහභාගීවීම			
2502	13	ආයෝජන	505,000	503,792	100
		112 ජෛව පද්ධති සංරක්ෂණය හා කළමනාකරණය			
2506	12	ආයෝජන	200,000,000	199,738,826	100
2506	17	ආයෝජන	10,000,000	3,692,416	37
		කසල කළමනාකරණය සඳහා ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයට භූගත කසල පිරවුමක් ඉදිකිරීම			
2506	11	ආයෝජන	10,000,000		0
		114 ශ්‍රී ලංකාවේ තෙවන ජාතික දේශගුණ			

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ව්‍යාපෘතිය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		විපර්යාස සන්නිවේදන වාර්තාව සකස් කිරීමේ (UNDP)			
2507	13	ආයෝජන	12,088,000	9,925,430	82
		115 ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ හු ජලය දූෂණය වැලැක්වීමේ අරමුණින් කර්මාන්ත අපද්‍රව්‍ය හා අපජලය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය			
2507	13	ආයෝජන	945,000	945,000	100
		එකතුව	2,638,980,145	1,009,269,589	38

මූලධන වියදම් - 2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩසටහන් අංක : 2

ව්‍යාපෘතිය 05 - මහවැලි සංවර්ධනය

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ව්‍යාපෘතිය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		1. මොරගහකන්ද කළුගඟ ජලාධාර ව්‍යාපෘතිය (GOSL/China,Kuwait& Saudi)	19,774,000,000	17,855,774,557	90
2506	11	ආයෝජන	8,400,000,000	7,606,996,761	91
	12	ආයෝජන	8,000,000,000	7,013,720,832	88
	14	ආයෝජන	1,485,000,000	1,349,793,322	91
	17	ආයෝජන	1,889,000,000	1,885,263,640	100
		3. මහවැලි ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘතිය (බී කලාපය පුනරුත්ථාපනය)			
2506	11	ගොඩනැගිලි හා ඉදිකිරීම්	500,000,000	433,000,000	87
		4. උමා ඔය හැරවීමේ ව්‍යාපෘතිය (GOSL-Iran)			
2506	11	ඉඩම් හා වැඩි දියුණු කිරීම්	13,600,000,000	12,272,312,983	90
		5. ප්‍රධාන හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වාරි මාර්ග නහා සිටුවීම			
2506	11	ඉඩම් හා වැඩි දියුණු කිරීම්	273,500,000	180,670,000	66
		6. රිදීමාලියද්ද ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
2506	11	ඉඩම් හා වැඩි දියුණු කිරීම්	110,000,000	79,900,000	73
		7. වැලිඔය ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
2506	11	ඉඩම් හා වැඩි දියුණු කිරීම්	400,000,000	316,420,000	79
		8. බී කලාපයේ මාදුරුමය දකුණ ඉවුර සංවර්ධනය			
2506	11	ඉඩම් හා වැඩි දියුණු කිරීම්	150,000,000	109,000,000	73
		9. ශක්‍යතා අධ්‍යයනය			
2506	11	ආයෝජන	50,000,000	18,043,156	36
		10. මහවැලි ගඟේ ඉවුර ආරක්ෂා කිරීම ගැටලේ			
2506	11	ආයෝජන	16,500,000	15,500,000	94
		11. ජල සම්පත් සංවර්ධනය සඳහා වන ආයෝජන ව්‍යාපෘතිය (GOSL/ADB)-Upper Elehera Canel, Moragahakanda, Kalugaga Transfer canel, Minipeancicut raising & LB Rehabilitation, North Wes. Province	4,851,000,000	1,942,608,774	40

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ව්‍යාපෘතිය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		Canal			
2506	12	ආයෝජන	4,065,000,000	1,506,217,563	37
2506	17	ආයෝජන	786,000,000	436,391,210	56
		12.කාලිංගනුවර අංගමැඩිල්ල මින්නේරිය ජලය පොම්ප කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	2,165,000,000		0
2506	12	ආයෝජන	1,975,000,000		0
2506	17	ආයෝජන	190,000,000		0
		13.වෙලි ආරක්ෂණ හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණ ව්‍යාපෘතිය (GOSL/W.B)	3,920,000,000	3,092,480,955	79
2506	12	ආයෝජන	3,880,000,000	3,058,480,965	79
2506	17	ආයෝජන	40,000,000	33,999,990	85
		14. රඹකැන් ඔය ඒකාබද්ධ සංවර්ධන වැඩසටහන			
2506	11	ආයෝජන	115,000,000	92,680,000	81
		15. කිවුල් ඔය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය			
2506	11	ආයෝජන	25,000,000	16,130,000	65
		16. ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන කෘෂිකර්ම හා පශු සම්පත් වැඩසටහන			
2506	11	ආයෝජන	220,000,000	179,548,000	82
		18. ඒකාබද්ධ ජල කළමනාකරණ ප්‍රවේශයක් තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපයේ දේශගුණික විපර්යාසවලට කුඩා ඉඩම් හිමි ගොවීන්ගේ මුහුණදීමේ ශක්තිය වර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (GCF/UNDP)			
2202	13	ආයෝජන	13,300,180	12,790,810	96

මූලධන වියදම්

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 2 සංවර්ධන වැඩසටහන්

ව්‍යාපෘතිය 04 : රාජ්‍ය ආයතන

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ආයතනය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය			
2201	11	රාජ්‍ය ආයතන	57,850,000	52,130,000	90
		සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය			
2201	11	රාජ්‍ය ආයතන	90,000,000	1,646,100	68
		මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය			
2201	11	රාජ්‍ය ආයතන	60,000,000	34,906,000	58
		ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය			
2201	11	රාජ්‍ය ආයතන	1,575,400,000	1,253,730,000	80
		එකතුව	1,783,250,000	1,402,412,100	79

පුනරාවර්තන වියදම් - 2017

වියදම් ශීර්ෂය -160- මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

වැඩ සටහන් අංක : 2 සංවර්ධන වැඩසටහන්

ව්‍යාපෘතිය 04 : රාජ්‍ය ආයතන

වැය ශීර්ෂ අංකය	මූල්‍ය කරනය	ආයතනය	වෙන් කිරීම් (රු.)	ඉද්ධ වියදම (රු.)	%
		මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය			
1503	11	රාජ්‍ය ආයතන	562,642,000	562,642,000	100
		සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය			
1503	11	රාජ්‍ය ආයතන	108,034,000	94,917,620	88
		මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය			
1503	11	රාජ්‍ය ආයතන	65,000,000	62,440,000	96
		ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය			
1503	11	රාජ්‍ය ආයතන	2,630,010,000	2,630,010,000	100
		එකතුව	3,365,686,000	3,350,009,620	100

V වන කොටස

අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා
මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

අමාත්‍ය මණ්ඩල පත්‍රිකා මඟවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

#	අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශ අංකය	ශීර්ෂය
1	17/0008/704/002	නව විෂය නිර්දේශයට අනුකූලව පරිසර අධ්‍යාපනය පිළිබඳව රජයේ ගුරු හවුන් දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය.
2	17/0071/704/002	උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන උමගෙහි ඇතිවූ ජල කාන්දුව නිසා බලපෑමට ලක්වූ නිවාස හිමියන්ට හදිසි ආපදා තත්වය යටතේ සහන සැලසීම .
3	17/0166/704/003	බිබිල සීනි කර්මාන්ත සමාගම විසින් යෝජිත බිබිල සීනි සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සඳහා පහසුකම් සැලසීම.
4	17/0348/704/004	මොරගහකන්ද පානීය නිසා පීඩනයට පත් වන කළුගඟ සංවර්ධන ව්‍යා / ඉඩම් හිමියන්ගේ අයිතිකර ගනු ලබන ඉඩම් සඳහා තක්සේරු .වටිනාකමට අමතරව වන්දි දීමනාවක් ගෙවීම
5	17/0366/704/005	ජෛව සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ කාර්ටිජිනා සන්ධානයට අනුගතව ජාතික ජෛව සුරක්ෂිතතා මූලාකෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය.
6	17/0414/704/006	මඟවැලි ආර්ථික කලාපයන්හි පුනර්ජනනීය බලශක්ති නිෂ්පාදනය සඳහා යෝජනා කැඳවීම.
7	17/0414/704/007	කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ඉඩම් ලබා දීම (.පුද්) සිව්මෙක් ඇගුණු - .සමාගම
8	17/0486/704/008/විබිආර්	මඟවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක මිණිපේ වම් ඉවුරු ඇල පුනරුත්තාපන ව්‍යාපෘතියේ) 3 අදියර -කි 49 .මී. 650 .මී + 63 .මී.සිට කි +820 .මී +දක්වාපුනරුත්තාපන කටයුතු (.දානය කිරීමත්තුව ප්‍රපිළිබඳ කොන්ත්‍රා
9	17/0530/704/009	මඟවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ආයතන මණිත් කළමනාකරණය කරනු ලබන සෑම ප්‍රදේශයක්ම රජයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ගල්, වැලි, පඩි සහ බොරළු සැපයීම.
10	17/0575/704/010	මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා අවධානම් දීමනාවක් ලබා දීම.
11	17/0638/704/012	ජාතික පාරිසරික සංවර්ධන හා සංරක්ෂණය සඳහා වූ කළමනාකරණ යන්ත්‍රණය ශක්තිමත් කිරීම.
12	17/0629/704/011	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් වැල්ලවායේ කොටිකම්බොක්ක වනාන්තරය තුළ ඇති තිරුවානා නිධිය කැනීම් කර, අගය එකතු කොට අපනයනය සඳහා අලෙවි කිරීම.
13	17/0775/704/704/013	මඟවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහනේ නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුමෙහි යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
14	17/0776/704/014	මඟවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන හා සංස්ථා වල සේවයේ නියුතු ඉංජිනේරුවන්ගේ අනිවාර්ය විශ්‍රාම ගැන්වීමේ වයස් සීමාව අවුරුදු දක් 61වා දීර්ඝ කිරීම.
15	17/1104/704/017	හයිඩ්‍රොෆ්ලොරොකාබන්)Hydrofluorocarbons – HFC) අදියරගතව සීමා කිරීම පිළිබඳ මොන්ටියල් සන්ධානයට සිදු කළ කිගාලි සංශෝධනය සඳහා ශ්‍රී ලංකාව අනුගත වීම)Ratification)
16	17/1103/704/016	රසදිය සම්බන්ධ මිනමාටා සම්මුතිය සඳහා අනුමැතිය ලබා දීම.
17	17/1102/704/015	ශ්‍රී ලංකා මඟවැලි අධිකාරියේ 2014 වාර්ෂික වාර්තාව -
18	17/1211/704/018	ශ්‍රී ලංකාවේ හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ජාතික යාන්ත්‍රණය ස්ථාපිත කිරීම.
19	17/1212/704/019	ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍යම උපදේශක කාර්යාංශය - 2014 වාර්ෂික වාර්තාව
20	17/1280/704/020	දේශගුණ විපර්යාස අහිතකර බලපෑම්වලට අනුහුරු වීමේ ජාතික ක්‍රියාත්මක සැලැසුම ක්‍රියාවට නැංවීම.
21	17/1281/704/021	2015 වාර්ෂික වාර්තාව යසමුද්‍රි - පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය
22	17/1298/704/009/- 1	මඟවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති රාජ්‍ය ආයතන

#	අමාත්‍ය මණ්ඩල අංකය	සංදේශ	ශීර්ෂය
			මහින් කළමනාකරණය කරනු ලබන භූමි ප්‍රදේශ වලින් රජයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ගල්, වැලි, පස් හා බොරළු සැපයීම .
23	17/1476/704/023		ඕසෝන් ප්‍රතිනිකාරක හයික්ලෝරෝෆ්ලෝරෝකාබන්)hydrochlorancarbon – HSFC) භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන බලදාමයන් ක්‍රියාවට නැංවීම.
24	17/1477/704/024		වැමැඩ්ල්ල ජලාශයට හිටපු ඉඩම් වෙනුවට ලබාගත් ඉඩම් වෙනුවට ඉඩම් මොරගහකන්ද ව්‍යාපාරයට අයිතිකර ගැනීම හේතුවෙන් බලපෑමට ලක්වුවන්ට වන්දි ගෙවීම.
25	17/1405/704/022		පොලිතින් මහින් ඇතිවී තිබෙන පාරිසරික ගැටළු අවම කිරීම සඳහා පොලිතින් භාවිතය නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීම.
26	17/1566/704/026		2014 වාර්ෂික වාර්තාව මැණික් හා - ස්වර්ණාභරණ පර්යේෂණ හා අභ්‍යාස ආයතනය
27	17/1553/704/025		උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන යෝජනා ක්‍රමය ආශ්‍රිතව පැන නැගී ඇති ගැටළුකාරී තත්වයට කඩිනම් පිළියම් යෙදීම සඳහා දිනාති 2017.06.27 මණ්ඩල මණ්ඩල තීරණය පරිදි පත් කරන ලද අමාත්‍යඅමාත්‍ය අනුකාරක සභාවේ වාර්තාව
28	17/1708/704/027		ඕසෝන් මිතුරු නේ ලාංඡනය ශ්‍රී ලංකා ක්‍රිකට් කණ්ඩායමේ ක්‍රීඩා ඇදුමෙහි ප්‍රදර්ශනය කිරීම
29	17/1780/704/028		2014 වාර්ෂික වාර්තාව භූ - විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යංශය
30	17/1829/704/029		වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ වන ජීවි සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්ෂේත්‍ර රාජකාරී කටයුතු සඳහා වාහන මිලදී ගැනීම
31	17/1841/704/031		වෙරළ ඔස්සේ අවසාදිත) වාහය ගමන් කිරීමවැලි ප්‍ර /Long shore Sediment Transport - LST නැගෙනහිර වෙරළ අදියර - යනයඅධ්‍යා (II සහ දකුණු සහ බටහිර වෙරළ අදියර I සහ II
32	17/1840/704/030		දකුණු කොළඹ වැලි පෝෂණ ව්‍යාපෘතිය ක වැලි පෝෂණ විධි යාන්ත්‍රි -) මයක්‍ර Sand Engine Methodology යාන්ත්‍රික කිරීමයොදා ගනිමින් ක්‍රි (
33	17/1860/704/025- I		උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන උමගේ ඇති වූ ජල කාන්දුව නිසා බලපෑමට ලක් වූ නිවාස හිමියන්ට හදිසි ආපදා තත්වය යටතේ සහන සැලසීම
34	17/7/1939/704/022-I		පොලිතින් හා ප්ලාස්ටික් මගින් ඇති වී තිබෙන පාරිසරික ගැටලු අවම කිරීම සඳහා පොලිතින් හා ප්ලාස්ටික් භාවිතය නිසි පරිදි කළමනාකරණය කිරීම
35	17/2090/704/033		මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන)MWSIP) සහ වේලි ආරක්ෂන හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරන)(යනඅතිරේක මූල්‍ය)DSWRPP-AF) ව්‍යාපෘතිවල ක්ෂේත්‍ර රාජකාරී හා නඩත්තු කටයුතු සඳහා වාහන මිලදී ගැනීම
36	17/2127/204/035		උමාඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය ක්ෂ පෘති අධ්‍යා ව්‍යාපෘතියේ - දයාරත්ත මහතාගේ සේවා කාලය දීර්ඝ කිරීම .ඒ.ඉංජිනේරු ජී
37	17//2126/704/034		කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ඉඩම් ලබාදීම සීඩ්ස්.සී.අයි.සී.මාසහිත සී - සමාගම (පෞද්ගලික)
38	17/2132/704/036		භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ හා පතල් කාර්යංශයේ කාර්යයන් කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා වෘත්තිකයන් ඇතුළු ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් කොන්ත්‍රාත් පදනම යටතේ බඳවා ගැනීම
39	17/2493/704/042/වී බී ආර්		කළුගල ජලාශයේ මූලස්ථායි වැඩ ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවට අදාල සැලසුම්)Designඇගයීම් කර අනුමත කිරීම සහ ඉදිකිරීම් වැඩ (ම උපදේශන අධීක්ෂණය සඳහා ඉංජිනේරුමය කාර්යයන් පිළිබඳ මධ්‍ය) කාර්යාංශයCECBත්තුව දීර්ඝ වෙත පවරන ලද උපදේශක කොන්ත්‍රා (කිරීම
40	17/2214/704/017-I		හයිඩ්‍රොක්ලෝරෝෆ්ලෝරෝ කාබන්)Hydroflurocarbon –HFC) අදියර ගතව සීමාකිරීම පිළිබඳව මොන්ට්‍රියල් සංධානයට සිදුකල කිහිලි සංශෝධනය සඳහා ශ්‍රී ලංකාව අනුගත වීම
41	17/2622/704/047		මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සමග ඇති කරගත් ගිවිසුමේ දෙවන ණය වර්කයෙහි කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම.

#	අමාත්‍ය මණ්ඩල අංකය	සංදේශ	ශීර්ෂය
42	17/2539/704/046		ජාතික මැණික් හා සුවර්ණාභරණ අධිකාරියේ සභාපති තනතුර.
43	17/2537/704/038		මහවැලි ඊ)E ලංකා මහවැලි අධිකාරියේ විශේෂ බල කලාපය ශ්‍රී (කාශයට පත් කිරීම සඳහා මහවැලි සංවර්ධන හා දේශයක් ලෙස ප්‍රභූ භය සහ තිරසර සංවර්ධන හා වනජීවීපරිසර අමාත්‍යාංශයේ ඒකාබද්ධ යෝජනා.
44	17/2409/704/040		ගම්පහ දිස්ත්‍රික් යෝජිත ඒකාබද්ධ සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ කොම්පෝස්ට් අංගණ සඳහා ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම.
45	17/2538/704/045		ශ්‍රී ලංකාවේ පයින්පේ වන වගා දේශීය ශාක විශේෂ සහිත වන වගා බවට පරිවර්තනය කිරීම.
46	17/2500/704/044		උපද්‍රව්‍යකාරී අපද්‍රව්‍ය හා රසායනික ද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා විධිමත් ක්‍රමවේදයක් සකස් කිරීම.
47	17/2326/704/039		මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වැඩසටහන් අධ්‍යක්ෂවරයකු පත් කිරීම.
48	17/2327/704/025-II		උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක් වූ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත විශේෂ ආපදා කළමනාකරණ සැලැස්ම.
49	17/2682/704/048		වියළි සහ අතරමැදි කලාපවල වනාන්තර රැක බලා ගැනීමට ජනතා සහභාගිත්වය සහිත ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජා වන කළමනාකරණ වැඩසටහන ක්‍රියාවට නැංවීම.
50	17/2767/704/049		මොරගහකන්ද ජලාශයේ මූලස්ථායී වැඩ ඉදි කිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුවට අදාළ සැලසුම් ඇගයීම් සිදුකර අනුමත කිරීම සහ ඉදි කිරීම් අධීක්ෂණය සඳහා වූ උපදේශක කොන්ත්‍රාත්තුව සඳහා මහවැලි සංවර්ධන හා පරිසර අමාත්‍යාංශය, මහවැලි උපදේශක සේවා කාර්යාංශය සහ Sinohydro Corporation Ltd. අතර ඇතිකරගත් අවබෝධතා ගිවිසුමේ කාලය දීර්ඝ කිරීම.
51	17/2837/704/040 - I		ගම්පහ දිස්ත්‍රික් යෝජිත ඒකාබද්ධ සන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ කොම්පෝස්ට් අංගණ සඳහා ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීම.
52	17/3033/704/025-III		උමා ඔය බහුකාර්ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන උමගේ ඇති වූ ජල කාන්දුව නිසා බලපෑමට ලක් වූ නිවාස හිමියන්ට හදිසි ආපදා තත්වය යටතේ සහන සැලැස්ම
53	17/2810/704/050/TBR		මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ඉදි කිරීමට යෝජිත උමං ඇල මාර්ගයන්හි ඉදි කිරීම් වල (අතිරේක විෂය පථය) ත් කළමනාකරණයකොන්ත්‍රා, ඉදිකිරීම් අධීක්ෂණය, ප්‍රාරම්භය සහ මෙහෙයුම් සඳහා උපදේශක වරුන්ගේ සේවය ලබා ගැනීම
54	17/2832/704/051/TBR		මහවැලි ජල සුරක්ෂිතතා ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ක්‍රියාත්මක වම් ඉවුර හා දකුණු ඉවුර ඇල මාර්ග සඳහා ජල පාලන හා මිනුම් පහසුකම් සැපයීම ඇතුළුව මිණිපේ අමුණ උස් කිරීම සඳහා වන කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රදානය කිරීම
55	17/2836/704/052		ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර ගිනිගැනීම් පාලනය කිරීම සඳහා ගිනි මැඩලීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම
56	17/3006/704/054		මොරගහකන්ද ජලාශයේ ඉදිකිරීම් නිර්මිත පරීක්ෂණ කටයුතු නිම කිරීම සඳහා ජලය එක් රැස් කිරීමට සිදුවීම නිසා කවුඩුල්ල ජලාශයේ ඉහළ ඇල වාරි පහසුකම් මහ කන්නය සඳහා නිකුත් නොකිරීම 2018/2017

